

Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Covasna

Partea I-a: Analiza situației existente și identificarea elementelor care condiționează dezvoltarea, cu evidențierea problemelor și disfuncționalităților

Capitolul 2. Structura socio-demografică

Iunie 2024

Planul de amenajare a teritoriului județean Covasna

contract nr. 139 / 14.03.2023

Partea I-a: Analiza situației existente și identificarea elementelor care condiționează dezvoltarea, cu evidențierea problemelor și disfuncționalităților

Capitolul 2. Structura socio-demografică

Beneficiar: Județul Covasna

Tamás Sándor, președintele Consiliului Județean Covasna

Riti Oliver-Raul, Arhitect Șef

Elaborator:

Asocierea S.C. ECO MAPS S.R.L., Lider de Asociere, S.C. IHS Romania S.R.L., Asociat

Călin Roman,
Director General

Sorina Racoviceanu,
dr. arh-urbanist
Director

Iunie 2024

Colectiv de elaborare a documentației P.A.T.J. Covasna
Etapa a-II - a – Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Covasna

Partea I-a: Analiza situației existente și identificarea elementelor care condiționează dezvoltarea, cu
evidențierea problemelor și disfuncționalităților

Capitolul 2. Structura socio-demografică

S.C. I.H.S. Romania SRL

Coordonator echipă de specialiști în elaborarea documentației PATJ Covasna

dr. urb. arh. Niculae Tarălungă
Specialist urbanist atestat RUR simbol B

Elaboratori de specialitate în domeniul amenajării teritoriului și urbanism

dr. urb. arh. Sorina Racoviceanu,
Specialist urbanist atestat RUR simbol B și A

Elaboratori de specialitate în domeniul socio-demografie

Dr. Daniela Zamfir,
Specialist urbanist în sociologie urbană și
demografie, atestat RUR simbol F3

dr. Ilinca-Valentina Stoica
Specialist urbanist geograf

S.C. ECO MAPS S.R.L

Coordonator contract

Specialiști GIS

dr. geogr. urbanist Ciprian Moldovan,
Specialist urbanist atestat RUR simbol G9

Întocmire cartograme GIS

geogr. Loredana Bufnea

geogr. Elena Jigarov

Iunie 2024

CUPRINS

1. EVOLUȚIA POPULAȚIEI ȘI POTENȚIALUL DEMOGRAFIC	8
1.1. Demografie	8
1.1.1. Distribuția spațială a populației	8
1.1.2. Evoluția populației	10
1.1.3. Dinamica populației	14
1.1.4. Comportamentul demografic.....	27
1.1.5. Ritmul mediu anual de creștere a populației.....	31
1.1.6. Structura populației	32
2. RESURSELE UMANE	47
2.1. Populația școlară	47
2.2. Forța de muncă.....	50
3. INFRASTRUCTURA SOCIALĂ.....	53
3.1. Educația (structura, infrastructura educațională; servicii educaționale).....	53
3.2. Sănătatea (starea de sănătate, infrastructura sanitară, servicii sanitare)	55
3.2.1. Starea de sănătate	55
3.2.2. Infrastructură sanitară/ Serviciile sanitare	60
3.3. Asistența socială.....	64
4. ZONE MARGINALIZATE (URBAN, RURAL)	79
4.1. Zone urbane marginalizate	79
4.2. Zone rurale marginalizate	82
5. CONCLUZII, PROBLEME, DISFUNȚIONALITĂȚI ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE	86
5.1. Problematika generală a structurii socio-demografice și identificarea elementelor care condiționează dezvoltarea	86
5.2. Evidențierea disfuncționalităților și a priorităților de intervenție	90
ANEXA 1. Principalele rezultate ale sondajului de opinie	93
Bibliografie.....	118

Lista figurilor

- Figura 1 – Mărimea demografică (2021)
Figura 2 – Densitatea populației (loc/kmp) (2021)
Figura 3 – Evoluția populației la recensaminte (număr locuitori) (1948-2021)
Figura 4 – Diferențe în evoluția populației (populația cu domiciliul vs populația rezidentă) pe medii
Figura 5 – Evoluția populației cu domiciliul și rezidentă (2012-2021)
Figura 6 – Ponderea UAT-urilor după evoluția populației
Figura 7 – Evoluția populației (%) (2011-2021)
Figura 8 – Rata medie a natalității (2011-2021) (‰)
Figura 9 – Născuți vii pe grupe de vârstă ale mamei (medie 2012-2021)
Figura 10 – Fertilitatea populației (copii/fem.) (2011-2021)
Figura 11 – Rata mortalității generale (2011-2021) (‰)
Figura 12 – Piramida deceselor pe grupe de vârstă și sexe (medie 2011-2021) (număr persoane)
Figura 13 – Bilanțul natural (‰) – context regional și național (2011-2021)
Figura 14 – Bilanțul natural al populației (2011-2021) (‰)
Figura 15 – Indicele de vitalitate (2011-2021) (%)
Figura 16 – Rata de creștere naturală (2011-2021) (%)
Figura 17 – Rata medie a sosirilor (2011-2021) (‰)
Figura 18 – Rata medie a plecărilor (2011-2021) (‰)
Figura 19 – Evoluția bilanțului migratoriu
Figura 20 – Bilanțul migratoriu mediu (2011-2021) (‰)
Figura 21 – Bilanțul total mediu (2011-2021) (‰)
Figura 22 – Indicele de potențial demografic (2011-2021) (%)
Figura 23 – Rata de nupțialitate
Figura 24 – Rata de divorțialitate
Figura 25 – Indicele de instabilitate a cuplurilor
Figura 26 – Ritmul mediu anual de creștere al populației (%) (2011-2021)
Figura 27 – Ponderea populației urbane – context regional (%)
Figura 28 – Evoluția populației pe medii (%) (2011-2021)
Figura 29 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – județ (număr persoane)
Figura 30 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – rural (număr persoane)
Figura 31 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – urban (număr persoane)
Figura 32 – Structura pe grupe mari de vârstă populație rezidentă vs populație cu domiciliul (%)
Figura 33 – Structura pe grupe mari de vârstă populație rezidentă vs populație cu domiciliul (%) pe medii
Figura 34 – Structura pe grupe mari de vârste (2021) (%)
Figura 35 – Indicele de îmbătrânire demografică (2021) (%)
Figura 36 – Evoluția indicelui de îmbătrânire demografică (2011-2021)
Figura 37 – Rata de dependență demografică (2021) (%)
Figura 38 – Indicele de masculinitate (2021) (%)
Figura 39 – Structura populației după nivelul de instruire (%)
Figura 40 – Structura etnică pe medii (%) (2021)
Figura 41 – Structura etnică a populației (2021)(%)
Figura 42 – Structura confesională a județului Covasna (2021)
Figura 43 – Structură confesională (2021)
Figura 44 – Evoluția populației școlare în perioada 2010-2021
Figura 45 – Dinamica populației școlare (%) în perioada 2012-2021
Figura 46 – Evoluția numărului de absolvenți
Figura 47 – Populația stabilă cu vârste cuprinse între 18 și 62 ani, decembrie 2022
Figura 48 – Resursele de muncă din județul Covasna (mii persoane), pe sexe, 2012-2022
Figura 49 – Populația activă (mii persoane) din județul Covasna, pe sexe, 2011-2021
Figura 50 – Rata de activitate a resurselor de muncă la nivel național, regional și județean (mii persoane), 2011-2021
Figura 51 – Populația ocupată a județului Covasna (mii persoane), pe sexe, 2011-2021

- Figura 52 – Evoluția numărului de unități de învățământ
Figura 53 – Structura unităților de învățământ (număr) (2021)
Figura 54 – Evoluția ratei mortalității infantile pe medii de rezidență (‰)
Figura 55 – Rata mortalității infantile (rata medie multianuală – 2011-2021) (‰)
Figura 56 – Evoluția morbidității generale raportată de medicii de familie (număr)
Figura 57 – Diferențieri teritoriale – medici/1000 loc (2021)
Figura 58 – Comunități marginalizate declarate de autoritățile locale
Figura 59 – Localități rurale cu zone marginalizate din Județul Covasna
Figura 60 – Localități rurale și urbane mici după nivelul dezvoltării umane locale
Figura 61 – Indicele de vulnerabilitate
Figura 62 – Satisfacția privind aspectele calității vieții în județul Covasna
Figura 63 – Principalele oportunități oferite de județ viitorilor investitori
Figura 64 – Principalii factori de blocaj în dezvoltarea județului
Figura 65 – Frecvența deplasărilor în afara localității de domiciliu și mijlocul de transport preferat.
Figura 66 – Frecvența deplasărilor în afara localității de domiciliu. Comparatie pe zone
Figura 67 – Principalul mijloc de transport folosit pentru deplasarea în afara localității de domiciliu. Comparatie pe zone
Figura 68 – Satisfacția locuitorilor privind infrastructura teritorială
Figura 69 – Interesul față de sistemele alternative de producție a energiei electrice pentru consum propriu
Figura 70 – Satisfacția privind indicatorii de calitate ai serviciilor medicale
Figura 71 – Tipologia locuirii. Indicatori
Figura 72 – Situația migrației la nivel de gospodărie
Figura 73 – Intenția de migrație în următoarea perioadă
Figura 74 – Principalele avantaje de a fi locuitor al județului Covasna
Figura 75 – Migrație internă. Localitatea din județul Covasna în care locuitorii intenționează să se mute în următorii 5 ani
Figura 76 – Cele mai valoroase obiective culturale din orașele județului Covasna
Figura 77 – Aprecierea calității patrimoniului construit
Figura 78 – Percepția privind cele mai importante evenimente din județ
Figura 79 – Percepția privind cele mai importante evenimente din județ
Figura 80 – Percepția privind cele mai importante atracții turistice din județ
Figura 81 – Nivelul de informare cu privire la ariile protejate din proximitatea zonei de domiciliu
Figura 82 – Opinia față de schimbările climatice. Diferențe zonale
Figura 83 – Fenomenele climatice care afectează cel mai tare populația
Figura 84 – Situații de risc la nivelul populației și nivel perceput de reziliență
Figura 85 – Situații de risc experimentate la nivelul populației și nivelul zonal de reziliență
Figura 86 – Avantaje percepute la nivel de microregiune
Figura 87 – Dezavantaje percepute la nivel de microregiune

Lista tabelelor

- Tabel 1 – Mărimea demografică a județului – încadrare în profil regional
Tabel 2 – Rata natalității în context regional
Tabel 3 – Rata mortalității în context regional
Tabel 4 – Speranța de viață la naștere (medie 2011-2021)
Tabel 5 – Structura populației pe grupe mari de vârstă în 2011 și 2021
Tabel 6 – Rata abandonului școlar pe niveluri de educație
Tabel 7 – Unitățile de învățământ public și privat din anul școlar 2021-2022
Tabel 8 – Forma de încadrare a personalului didactic (%)
Tabel 9 – Rata mortalității infantile (‰) – context regional și național
Tabel 10 – Principalele cauze de deces (%)
Tabel 11 – Numărul pacienților externați din spitale
Tabel 12 – Zone greu accesibile pentru serviciul de ambulanță
Tabel 13 – Medici la 1000 de locuitori – context regional
Tabel 14 – UAT-uri care nu beneficiază de nici un medic la 1000 locuitori

- Tabel 15 – Cămine pentru persoane vârstnice licențiate la 20.09.2023
- Tabel 16 – Furnizori de servicii sociale acreditați în baza Legii 197/2012 -10 noiembrie 2023
- Tabel 17 – Cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor după categorii de cheltuieli (lei) (2021)
- Tabel 18 – Distribuția populației urbane în funcție de tipul ariei de rezidență
- Tabel 19 – Rate ale marginalizării rurale după tipul de marginalizare
- Tabel 20 – Lista localităților rurale cu zone marginalizate din județul Covasna
- Tabel 21 – Indicatorii și clasele corespondente
- Tabel 22 – Centralizator disfuncționalități și priorități de intervenție
- Tabel 23 – Nivelul de satisfacție cu privire la aspectele de interes în dezvoltarea județului. Comparatie de medii la nivel de micro-regiuni
- Tabel 24 – Percepția oportunităților de dezvoltare economică. Comparatie pe zone
- Tabel 25 – Principalii factori de blocaj în dezvoltarea județului. Comparatie pe zone
- Tabel 26 – Nivelul satisfacției privind infrastructura teritorială. Comparatie pe microzone
- Tabel 27 – Satisfacția privind indicatorii de calitate ai infrastructurii de sănătate la nivel de micro-regiuni
- Tabel 28 – Distribuția avantajelor de a fi locuitor al județului Covasna pe microregiuni
- Tabel 29 – Principalele aspecte care atrag un turist în zonele din județul Covasna. Comparatie pe zone
- Tabel 30 – Percepția privind cele mai atractive și cele mai puțin atractive localități din județul Covasna

1. EVOLUȚIA POPULAȚIEI ȘI POTENȚIALUL DEMOGRAFIC

1.1. Demografie

1.1.1. Distribuția spațială a populației

Mărimea demografică

Populația totală a județului Covasna era de 224192 locuitori, în anul 2021, reprezentând 8.57% din populația Regiunii Centru și 1.01% din populația României. Față de anul 2011 aceasta este în scădere cu 6555 locuitori. În medie, înregistrează o scădere de aproximativ 595 locuitori anual pentru intervalul 2011-2021. Din punctul de vedere al mărimii demografice, în cadrul regiunii, județul Covasna a ocupat ultima poziție, în toată perioada analizată, toate celelalte județe având dimensiuni mai mari. La nivel regional înregistrează cea mai mică scădere de populație în intervalul menționat, cu excepția celor două județe care au un trend ascendent al populației (Brașov și Sibiu).

Tabel 1 – Mărimea demografică a județului – încadrare în profil regional

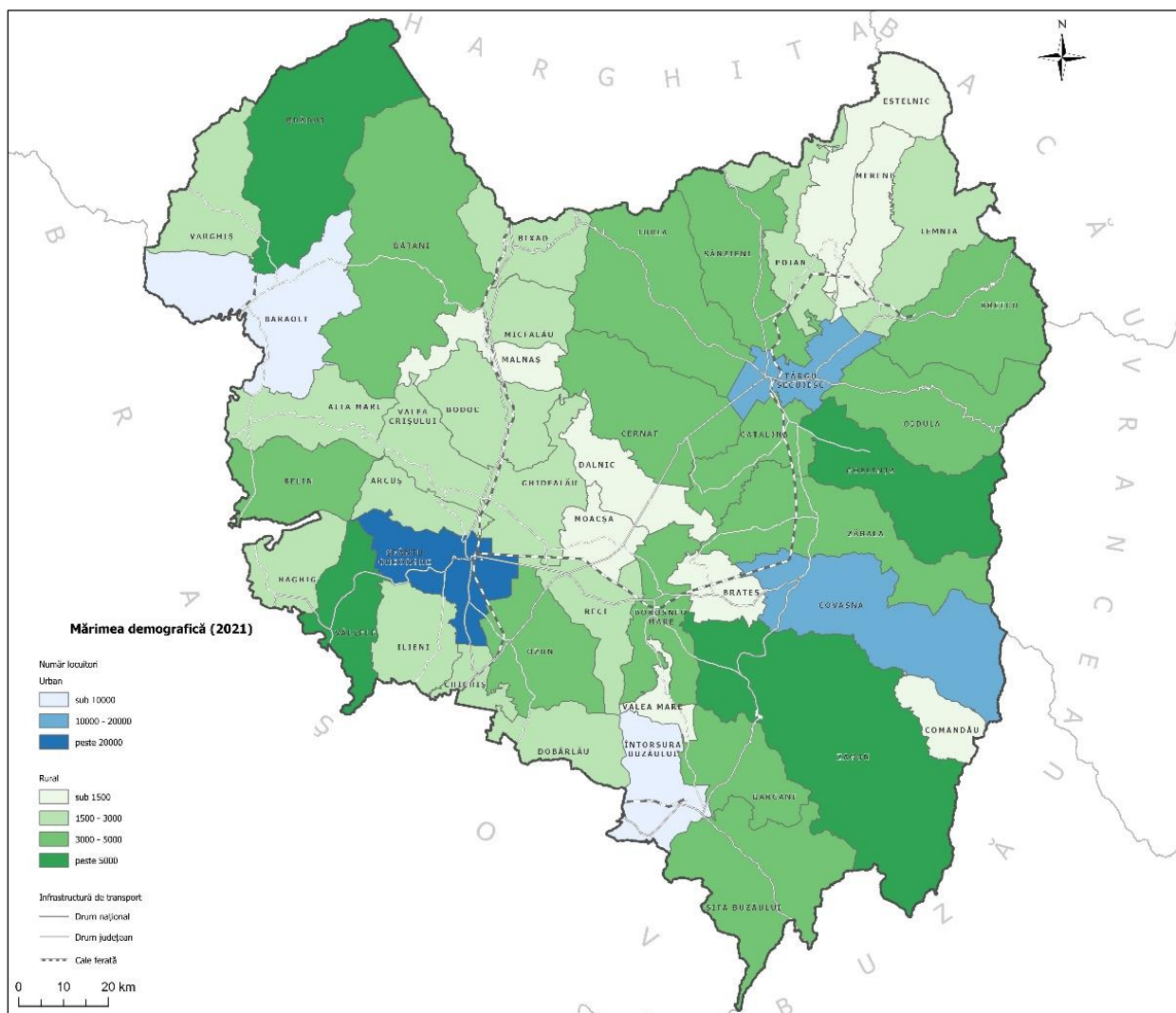
UAT	Numar persoane										
	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Regiunea CENTRU	2648936	2646270	2643673	2641067	2639990	2637372	2635135	2633559	2631247	2629615	2621529
Alba	388869	387394	385716	384135	382870	381372	379663	377854	375989	374045	371145
Brasov	627696	628388	629164	629816	630991	631835	633088	634460	636249	638757	639496
Mures	602537	601226	599984	598872	597965	596660	595388	594431	592833	590756	587793
Sibiu	461629	462262	462809	463228	464077	464746	465495	466850	468059	469568	469203
Harghita	336684	336093	335608	335058	334611	333862	333213	332470	331476	330586	328926
Covasna	231521	230907	230392	229958	229476	228897	228288	227494	226641	225903	224966

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică (*tempo_online*)

Din cele 45 de UAT-uri care compun județul Covasna, doar unul înregistra peste 50000 de locuitori (municipiul Sfântu Gheorghe) în timp ce alte două orașe (Târgu Secuiesc și Covasna) aveau, în anul 2021, o populație mai mare de 10000 de locuitori. Puțin peste 50% dintre UAT-urilor județului Covasna aveau o populație cuprinsă între 927 și 3000 de locuitori. Dintre acestea, doar două UAT-uri au o populație mai mică de 1000 de locuitori (Dalnic și Comandău).

Mărimea medie a așezărilor urbane este de 22264 locuitori, în timp ce pentru așezările rurale este de 2821 locuitori. Între orașele județului există, de asemenea, diferențe de mărime, unele considerabile. Există o disproporție dar nu foarte mare între municipiul Sfântu Gheorghe reședința județului, și cel de-al doilea oraș în ierarhie, municipiul Târgu Secuiesc, valoarea fiind de 3,24/1, județul încadrându-se în fenomenul de hipertrofie la nivelul sistemului urban. Raportul dintre primul oraș în ierarhie Sfântu Gheorghe (62796 locuitori) și ultimul oraș Baraolt (8981 locuitori) este de 6,99/1.

Figura 1 – Mărimea demografică (2021)

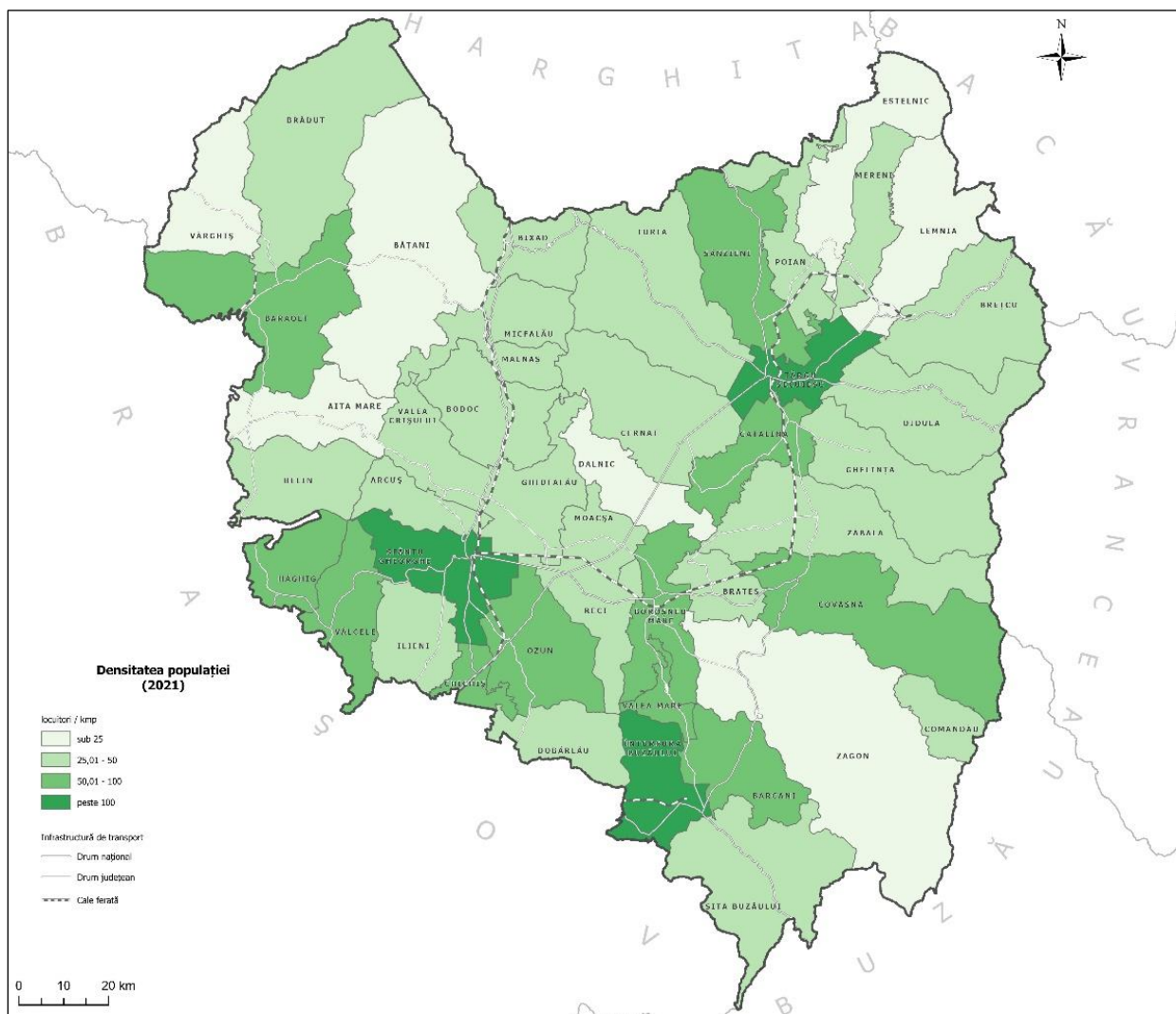
Sursa datelor: INS –tempo_online

Se poate observa influența exercitată de orașe în teritoriu printr-o concentrare a populației în comunele limitrofe, acestea având o mărime demografică mai mare, de peste 3000 locuitori. UAT-uri cu un număr mare de locuitori sunt situate și pe principalele axe de comunicație ale județului (rutiere sau feroviare), rezultând legătura directă dintre gradul de accesibilitate și concentrarea populației. UAT-urile cu cel mai mic număr de locuitori se află situate în partea nord estică (Estelnic și Mereni) și centrală (Malnaș, Dalnic, Moacăș și Brateș, Valea Mare) cu o mai slabă accesibilitate, relativ departe de centrele polarizatoare al județului.

Densitatea populației

Densitatea medie a populației județului Covasna se situează sub media regiunii (76,88 loc./kmp), dar și sub cea de la nivel național (92,79 loc./kmp), având o valoare de 60,43 loc./kmp. Este foarte diferențiată pe cele două medii de rezidență: 308,86 loc./kmp în mediul urban și 39,33 loc./kmp în mediul rural. Amplitudinea valorilor extreme este mare, de la 11,48 loc./kmp în comuna Estelnic până la 9861,16 loc./kmp în municipiul Sfântu Gheorghe. Puțin peste 31% dintre UAT-urile județului au o densitate mai mare de 50 locuitori/kmp, cuprinzând și toate unitățile urbane.

Figura 2 – Densitatea populației (loc/kmp) (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

În afară de valorile distincte pe cele două medii (urban/rural), densitatea populației se diferențiază și la nivel teritorial, densitățile cele mai ridicate caracterizând UAT-urile urbane sau anumite comune din jurul orașelor. Se poate observa cum densitățile cele mai mari au o puternică conexiune cu principalele artere de circulație rutieră și feroviară din cadrul județului. Cele mai mici densități se înregistrează zona nord vestică a județului (sub 25 loc/kmp), zonă cu o accesibilitate și o polarizare mai slabă. O zonă cu densități relativ mici este și colțul nord estic al județului.

Densități de sub 50 loc/kmp se înregistrează în peste 68% dintre UAT-urile județului, în timp ce, la polul opus, doar trei dintre acestea au valori ale acestui indicator de peste 100 loc./kmp (municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc și orașul Întorsura Buzăului).

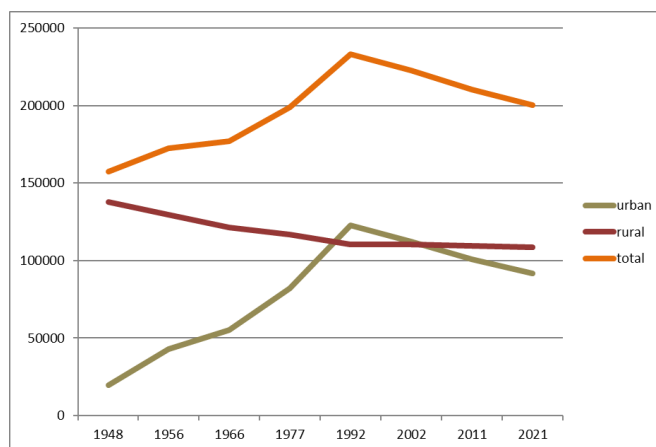
1.1.2. Evoluția populației

Evoluția numerică a populației a avut un trend ascendent în perioada până în anul 1992, ulterior înregistrând o descreștere destul de accentuată, încadrându-se în modelul general de evoluție înregistrat la nivel național.

Cele două medii (urban și rural) au înregistrat, totuși, modele diferite de evoluție. În timp ce pentru mediul urban creșterea este accentuată în perioada 1948-1992, pentru mediul rural

asistăm la un declin constant până în anul 1992, urmat de o stagnare până în prezent. Descreșterea populației din mediul rural (pentru intervalul 1948-1966) se poate datora și trecerii în categoria urbanului a mai multor UAT-uri. De fapt, dintre cele cinci orașe ale județului, trei au fost declarate orașe pe parcursul secolului XX (Covasna, Baraolt și Întorsura Buzăului). Dacă analizăm întreaga perioadă (1948-2021) putem observa că la nivel județean este o creștere de 42876 locuitori. Mediul rural înregistrează o scădere de 29069 locuitori, în timp ce în cazul mediului urban se înregistrează o creștere de 71945 locuitori.

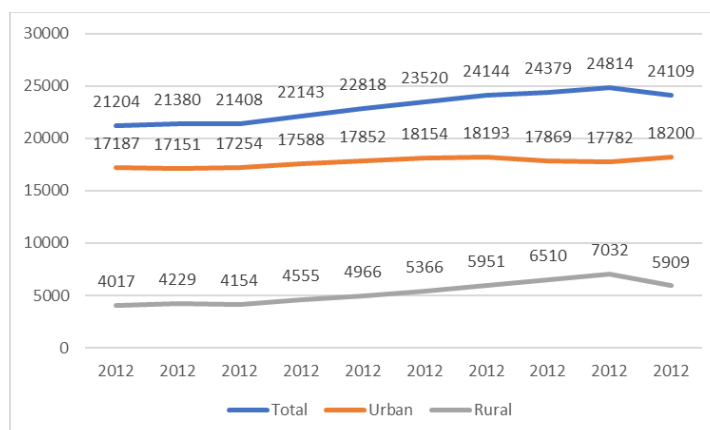
Figura 3 – Evoluția populației la recensăminte (număr locuitori) (1948-2021)

Sursa datelor: INS, Recensământul populației și locuințelor 1948, 1977, 1992, 2002, 2011, 2021

În perioada post 2011¹ nu mai există date exhaustive privind populația rezidentă, Institutul Național de Statistică doar estimând volumul acesteia. Aceasta poate fi comparată cu populația care are domiciliul în județul Covasna, diferența fiind data de fenomenul migrației informale (adică fără operarea unei modificări în documentul de identitate). Aceste diferențe sunt destul de consistente în favoarea populației cu domiciliul, ajungând la un maxim de 24814 persoane în anul 2020. De altfel, pe tot parcursul perioadei 2012-2021 valorile depășesc 21000 de persoane. Pe medii, cele mai mari diferențe se înregistrează în cazul mediului urban (în jurul valorii de 17500 pe tot parcursul perioadei).

Figura 4 – Diferențe în evoluția populației (populația cu domiciliul vs populația rezidentă) pe medii

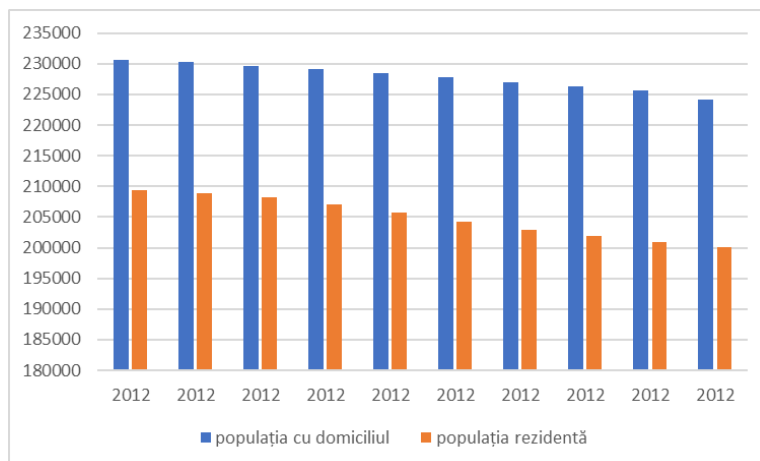
Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Evoluția populației pentru perioada 2012-2021 este una descendentă în ambele situații. Scăderile de populație sunt de 2,77% în ceea ce privește populația cu domiciliul și de 4,44% în

¹ Datele finale ale ultimului recensământ (2021) nu sunt până la acest moment publice

cazul populației rezidente. Dacă analizăm această evoluție pe cele două medii scăderile populație caracterizează mediul urban (-5,15% pentru populația cu domiciliul și -7,05% pentru populația rezidentă), situația fiind similar și pentru mediul rural în ambele situații (-0,31% și, respectiv -2,05%). În cifre absolute, scăderile la nivel județean sunt de 6408 persoane în cazul populației cu domiciliu, respectiv de 9313 persoane în cazul populației rezidente.

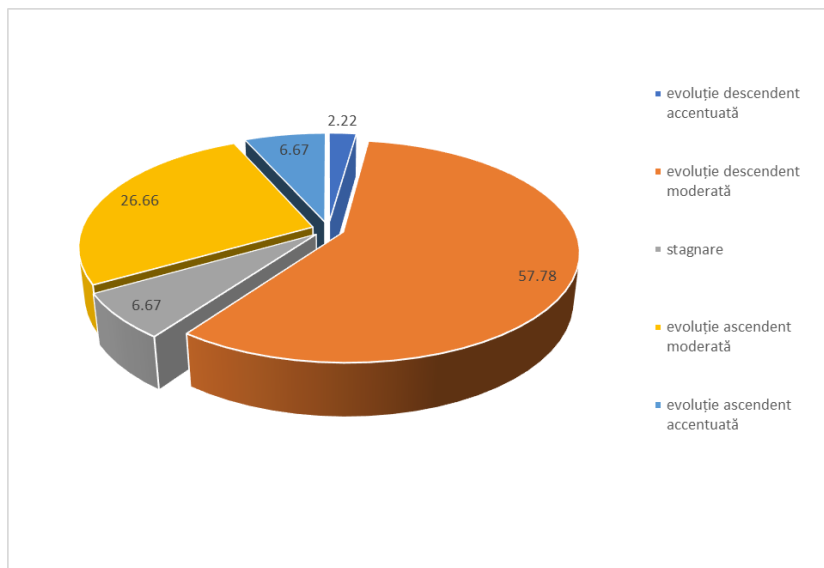
Figura 5 – Evoluția populației cu domiciliul și rezidentă (2012-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Analizând mai în detaliu evoluția populației cu domiciliul (pentru perioada 2011-2021²) constatăm că populația județului Covasna a avut o scădere de 3,02%. Și la nivel teritorial constatăm că peste 62% dintre UAT-uri a avut o evoluție descendentă a populației, dintre care una (Brateș) chiar o evoluție descendent accentuată (cu scăderi de peste 10%). În schimb, 17 UAT-uri au înregistrat creșteri de populație, dintre care 3 au avut o evoluție ascendent accentuată.

Figura 6 – Ponderea UAT-urilor după evoluția populației

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

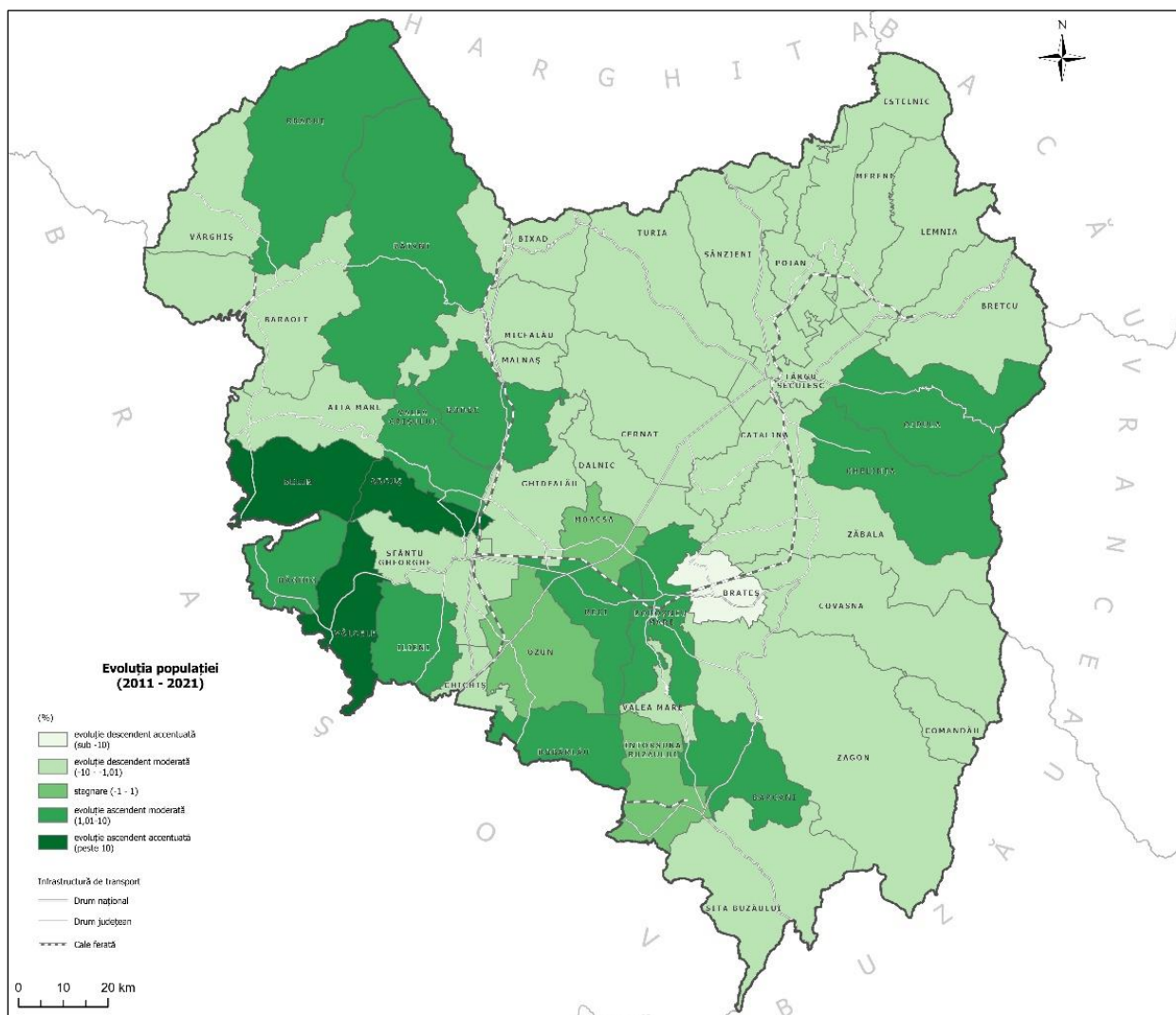
Cea mai mare creștere a populației, în acest interval, s-a înregistrat în comuna Vâlcele (peste 25%), în special datorită ratei natalității foarte ridicate (peste 30%), dar și pe fondul unei

² Pentru datele anterioare s-a ales perioada 2012-2021 având în vedere că datele privind populația rezidentă sunt disponibile doar începând cu anul 2012.

rate a sosirilor relativ ridicate (peste 11%). Singurul oraș care nu înregistrează o evoluție descendentă este Întorsura Buzăului. Celelalte UAT-uri urbane au o evoluție descendentă moderată. Cele mai mari scăderi ale populației se înregistrează în comuna Brateș (sub -11%).

Repartiția teritorială a creșterilor și descreșterilor de populație arată dezechilibre majore la nivelul județului. Astfel, o evoluție descendentă moderată este evidentă în cea mai mare parte a județului. În schimb cele mai mari creșteri de populație se concentrează în UAT-uri situate la granița cu județele vecine (în special cu județul Brașov) sau în altele în care ratele ridicate ale natalității au dus la creșteri mari de populație.

Figura 7 – Evoluția populației (%) (2011-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

1.1.3. Dinamica populației

Mișcarea naturală a populației

Mișcarea naturală a populației definește schimbările care se produc în numărul și structura populației ca urmare a nașterilor și deceselor, căsătoriilor și divorțurilor din cadrul unei populații.

Natalitatea: Reprezintă frecvența sau intensitatea nașterilor în cadrul unei populații, acest fenomen fiind influențat de politica demografică promovată în diferite etape, precum și de elemente cum ar fi structura pe grupe de vârste și sexe, ponderea populației fertile, nivelul de dezvoltare economică, standardul de viață, gradul de instruire al populației etc.

Valorile ratei natalității în județul Covasna sunt superioare celor de la nivel național (9,20‰) dar și celor regionale (9,67‰), având o medie (pentru perioada 2011-2021) de 10,91‰. Ecartul valorilor extreme este cuprins între 6,4‰ (Comandău) și 31,55‰ (Vâlcele). Pentru intervalul menționat, județul Covasna deține a doua valoare a acestui indicator comparativ cu celelalte județe care fac parte din regiunea Centru, fiind devansat doar de județul Brașov. Valorile anuale plasează, de asemenea, județul Covasna pe al doilea loc al clasamentului la nivel regional (aproape în fiecare an) în ceea ce privește rata natalității.

Tabel 2 – Rata natalității în context regional

	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	medie 2011-2021
România	8.73	8.96	9.60	9.06	9.24	9.41	9.67	9.66	9.70	9.09	8.17	9.21
Regiunea CENTRU	9.47	9.59	10.08	9.74	9.70	9.93	10.14	9.92	9.84	9.41	8.59	9.67
Alba	8.36	8.37	8.67	8.39	8.36	8.57	8.71	8.44	8.61	7.97	7.28	8.34
Brasov	9.82	9.79	10.66	10.19	10.18	10.52	10.64	10.61	10.51	9.99	9.00	10.17
Covasna	9.81	10.42	10.87	9.94	9.68	10.23	10.04	10.04	9.98	10.01	9.03	10.00
Harghita	9.74	10.00	10.13	10.06	9.65	9.74	9.80	9.87	9.89	9.10	8.93	9.72
Mures	9.72	9.62	10.10	9.71	9.89	10.04	10.45	10.10	9.86	9.96	8.86	9.84
Sibiu	9.26	9.62	10.05	9.94	9.98	10.08	10.53	9.92	9.77	8.99	8.28	9.67

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Între mediul urban (cu o medie de 10,71‰) și cel rural (cu o medie de 10,67 ‰) nu există diferențe semnificative. Cu toate acestea, se înregistrează variații destul de mari în profilul teritorial.

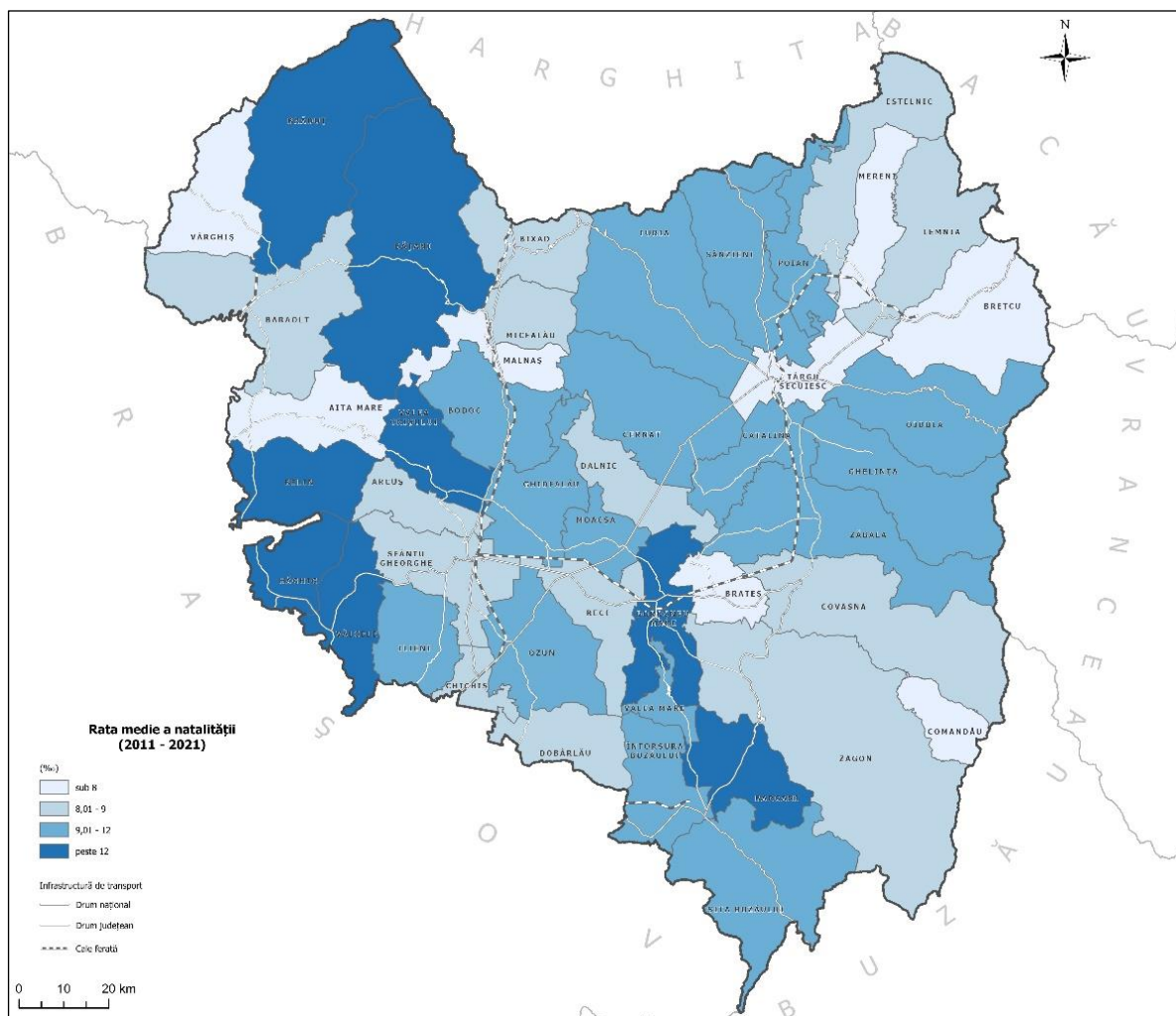
Cele mai mici valori se înregistrează municipiul Târgu Secuiesc dar și într-o serie de comune (Comandău, Mereni, Malnaș, Vârghiș, Brateș, Aita Mare și Brețcu) caracterizate prin valori mai mici de 8‰. UAT-urile care se încadrează în valori de sub 10‰ ale acestui indicator dețin o pondere de peste 64%.

În schimb, peste 17% din UAT-urilor județului au o rata a natalității mai mare de 12‰, fiind concentrate, în general, în jumătatea vestică a județului. Cele mai mari valori din mediul urban se înregistrează în orașul Întorsura Buzăului (11,38‰) iar în mediul rural cea mai mare valoare aparține comunei Vâlcele (31,55‰).

Atât în mediul urban cât și în cel rural există o strânsă corelație între structura etnică, confesională sau structura pe grupe de vârste și ratele ridicate ale natalității.

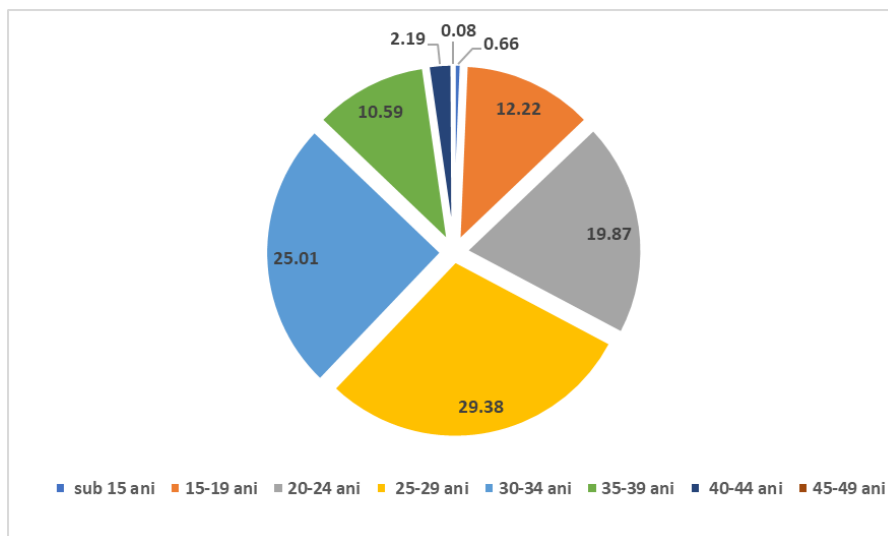
În ceea ce privește grupele de vârstă ale mamelor, constatăm că, pentru perioada 2011-2021, cele mai multe nașteri aparțin grupei de 25-29 de ani (29,38%). O problemă o poate constitui ponderea grupei de vârstă de 15-19 ani (12,22%) și sub 15 ani (0,66%), nașterile la vârste atât de tinere putând determina probleme sociale și de abandon al copiilor.

Figura 8 – Rata medie a natalității (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Figura 9 – Născuți vii pe grupele de vârstă ale mamei (medie 2012-2021)

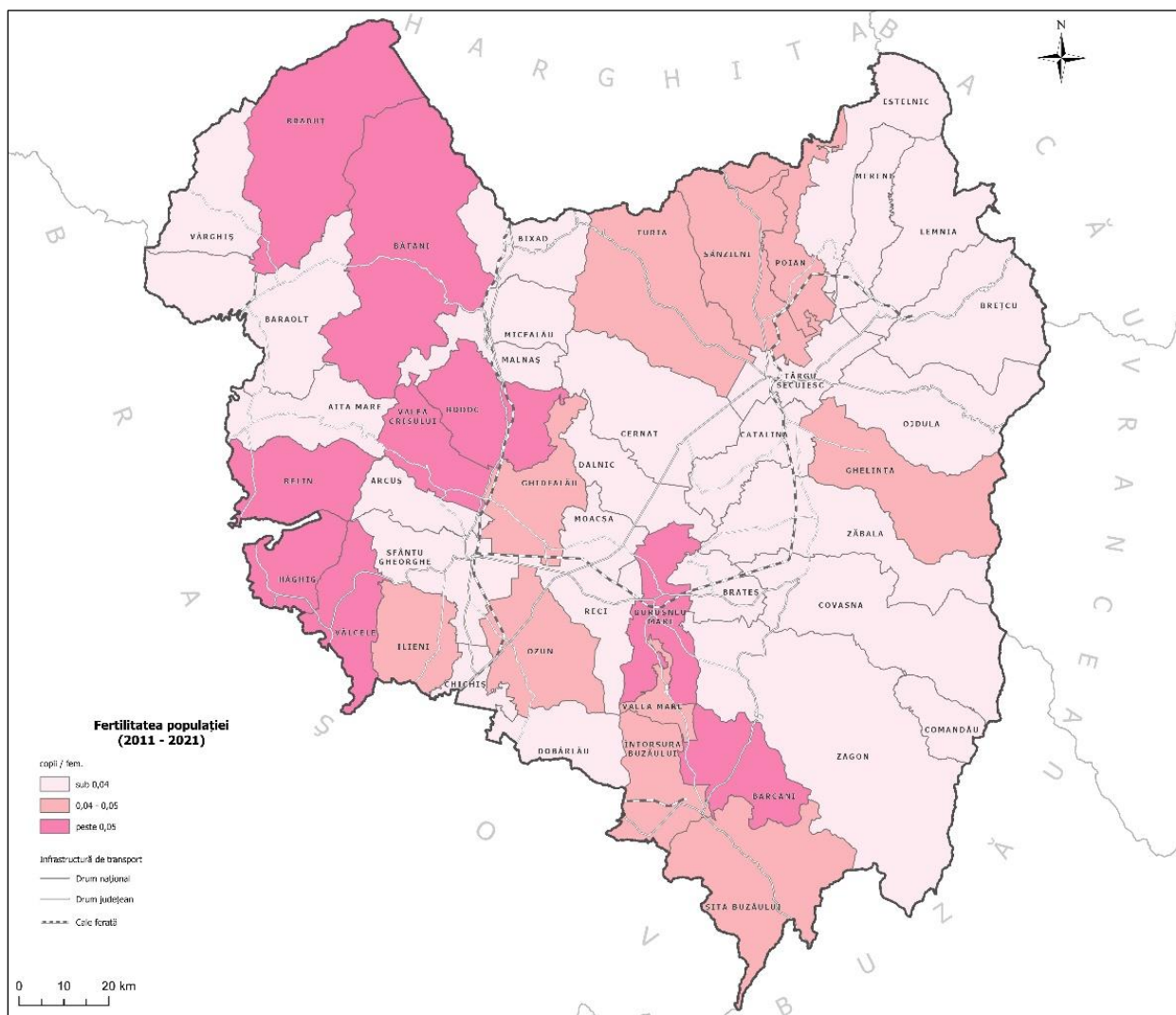

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Fertilitatea: Rata de fertilitate generală este un indicator obținut din raportarea numărului născuților vii, într-o anumită perioadă, la numărul mediu al populației feminine fertile (cu vârste cuprinse între 15 și 49 de ani). Rata medie de fertilitate (2011-2021) în județul Covasna este de 0,041 copii/femeie, cu diferențe între cele două medii (0,035 în mediul urban și 0,045 în cel rural), fiind peste cea înregistrată la nivel național (0,037) și regional (0,039). Cele mai mari valori ale fertilității se înregistrează în mediul rural, patru UAT-uri având o fertilitate de peste 0,06 copii/femeie (Vâlcele, Belin, Brăduț și Hăghig).

În mediul urban doar orașul Întorsura Buzăului depășește valoarea medie la nivel de județ. Totuși, 60% dintre UAT-uri au valori ale fertilității sub media județului, din care patru UAT-uri urbane.

Figura 10 – Fertilitatea populației (copii/fem.) (2011-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Mortalitatea: Mortalitatea generală reprezintă frecvența deceselor în cadrul unei populații și, alături de natalitate, determină mișcarea naturală a populației.

Rata medie a mortalității în județul Covasna (2011-2021) este de 11,49‰, situându-se sub media națională (12,07‰), dar peste cea regională (11,28‰). Se află pe al treilea loc la nivel regional (depășit fiind doar de județele Alba și Mureș), deși nu pe tot parcursul perioadei analizate.

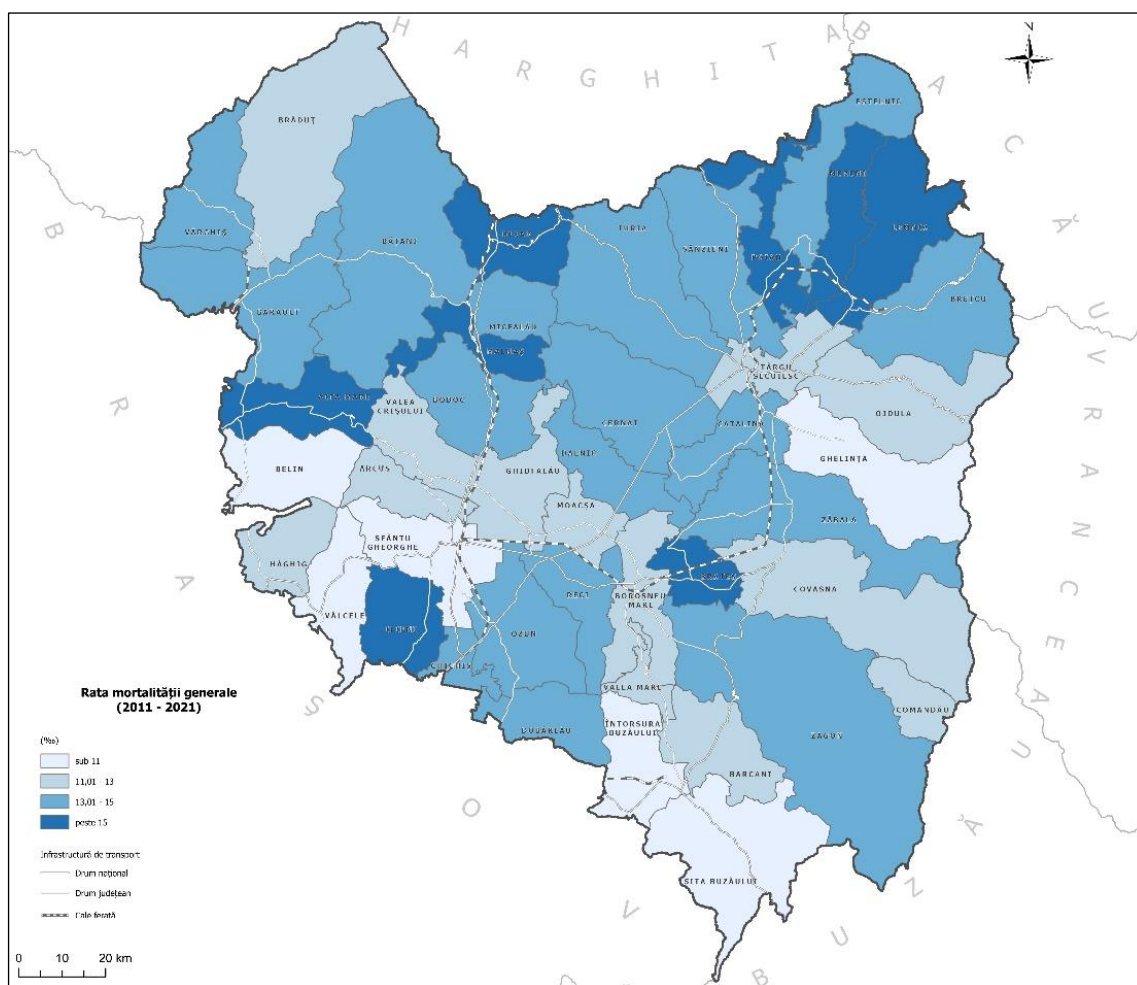
Tabel 3 – Rata mortalității în context regional

	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	medie
România	11.18	11.39	11.19	11.44	11.79	11.62	11.82	11.95	11.77	13.45	15.14	12.07
Regiunea CENTRU	10.37	10.46	10.37	10.59	11.03	10.83	10.91	11.19	11.11	12.91	14.30	11.28
Alba	11.40	11.39	11.30	11.30	12.12	11.68	11.67	11.73	11.56	13.55	15.61	12.12
Brasov	9.27	9.34	9.72	9.73	10.02	9.76	10.10	10.34	10.15	12.04	13.36	10.35
Covasna	10.46	10.75	10.37	10.94	10.74	10.90	11.54	12.20	11.26	12.83	14.48	11.50
Harghita	10.56	10.60	10.12	10.63	11.08	10.75	10.88	11.47	11.52	12.89	14.65	11.38
Mures	11.46	11.27	11.12	11.41	12.14	11.97	11.83	12.02	12.39	14.12	15.44	12.29
Sibiu	9.38	9.89	9.71	9.91	10.18	10.15	9.95	10.18	10.05	12.12	12.78	10.39

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Se remarcă diferențierile destul de mari între mediul urban (cu o valoare de 10,11‰) și mediul rural (12,91‰). Pentru mediul urban valorile sunt sub cele înregistrate la nivel național (10,18‰) sau regional (10,24‰). În schimb, pentru mediul rural valoarea este sub media națională (14,50‰) dar ușor peste cea regională (12,83‰).

Figura 11 – Rata mortalității generale (2011-2021) (%)

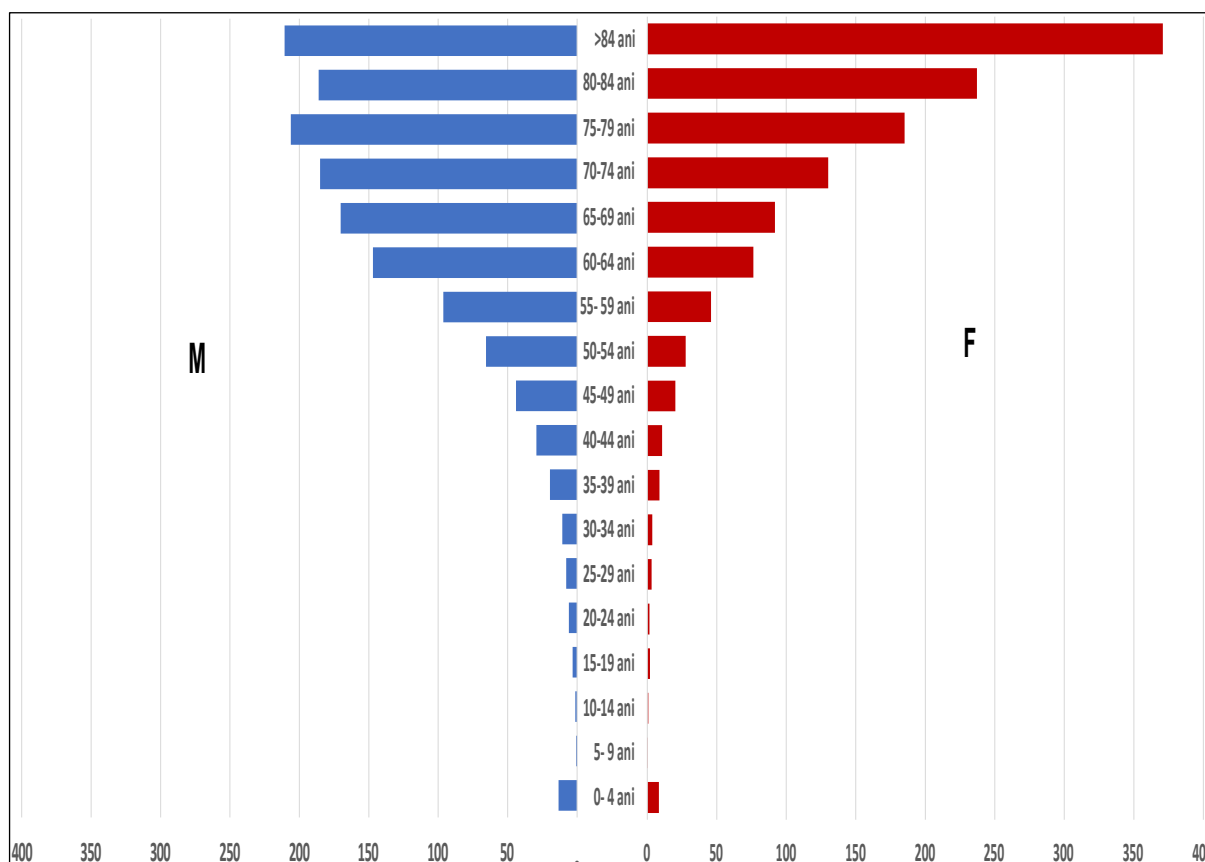
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Cele mai mari rate ale mortalității (de peste 15‰) se înregistrează în zonele rurale situate dispersat în cadrul județului (Ilieni, Poian, Lemnia, Aita Mare, Malnaș, Mereni, Bixad, Brateș), cuprinzând în total 17,77% din totalul UAT-urilor. O parte din UAT-urile menționate sunt situate la distanțe relativ mari de orașele importante (pentru a beneficia de asistență medicală de specialitate). Peste 68% dintre UAT-uri au valori ale ratei mortalității cuprinse între 11-15‰. Unele dintre acestea nu beneficiază de un centru polarizator în zonă, în ciuda existenței unor orașe dar care sunt de dimensiuni modeste și cu o putere slabă de atracție.

Cele mai mici valori se înregistrează în orașe și în zonele adiacente acestora dar și în comunele care au o populație tânără. Cea mai mică valoare a ratei mortalității se înregistrează în comuna Vâlcele, fiind de 7,86‰ iar cea mai mare valoare în comuna Brateș (17,53‰). Pentru mediul urban, cea mai mică valoare a ratei mortalității aparține orașului Întorsura Buzăului (9,07‰), iar cea mai mare orașului Baraolt (13,08‰).

Cele mai multe UAT-uri (39) se încadrează în valori cuprinse între 11‰ și 17,5‰, valori relativ mari, datorate în special lipsei prevenției și infrastructurii medicale dar, în anumite zone, și a îmbătrânirii populației. De altfel, structura pe grupe de vârstă și sexe a persoanelor decedate ne arată că cele mai multe decese se înregistrează la grupele de vârstă superioare (peste 65 de ani), deși cu anumite diferențe pe cele două sexe (la bărbați începând cu grupa de vârstă de peste 50-55 de ani, în timp ce la femei la cea de peste 75 de ani). De altfel, în demografie, este recunoscută o supramortalitate masculină, respectiv decese la vârste mai mici decât cele care caracterizează sexul feminin. Îngrijorător însă este numărul relativ ridicat de decese la grupa de vârstă de 0-4 ani, care denotă condiții igienico-sanitare precare, lipsa informațiilor în ceea ce privește îngrijirea copiilor sau lipsa asistenței medicale.

Figura 12 – Piramida deceselor pe grupe de vârstă și sexe (medie 2011-2021) (număr persoane)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Speranța de viață la naștere este de 75,15 ani ca medie pentru intervalul 2011-2021, valoare care se situează atât sub media națională (75,35 ani) dar și sub cea regională (75,86 ani). Valorile speranței de viață sunt net diferite pe cele două sexe (71,82 ani pentru populația masculină și 78,59 ani pentru cea feminină). De asemenea, există diferențieri între cele două medii (76,24 ani pentru mediul urban și 74,08 ani pentru mediul rural) datorate, în special, accesului diferit la serviciile de îngrijire medicală. (tabel nr.4).

Tabel 4 – Speranța de viață la naștere (medie 2011-2021)

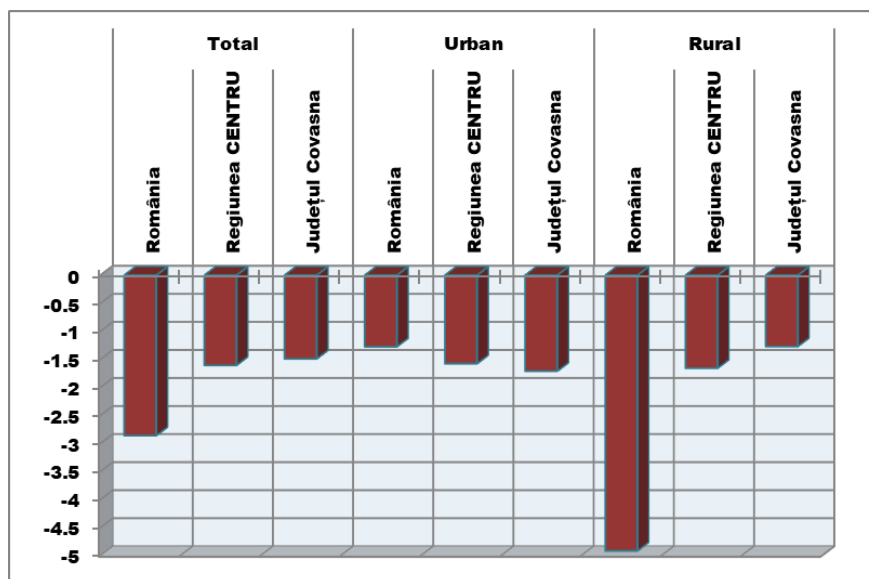
Total (ani)			Urban (ani)			Rural (ani)		
Ambele sexe	M.	F	Ambele sexe	M	F	Ambele sexe	M	F
75,15	71,82	78,59	76,24	73,11	79,20	74,08	70,61	78,01

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Bilanțul natural: Pentru a sintetiza mișcarea naturală a populației se calculează bilanțul natural (ca diferență între cele două rate, a natalității și, respectiv, a mortalității).

Media la nivel județean, pentru intervalul 2011-2021, este negativă (-1,49‰), valoare mai mare decât media națională (-2,85‰) și regională (-1,60‰). Pentru mediul urban valoarea este mai mică atât față de media regională (-1,71‰ față de -1,57‰) cât și față de cea națională (-1,27‰). Pentru mediul rural, diferențele sunt destul de mari atât față de media regională (-1,65‰) cât și față de cea națională (-4,91‰) având o valoare de -1,27‰.

Figura 13 – Bilanțul natural (‰) – context regional și național (2011-2021)

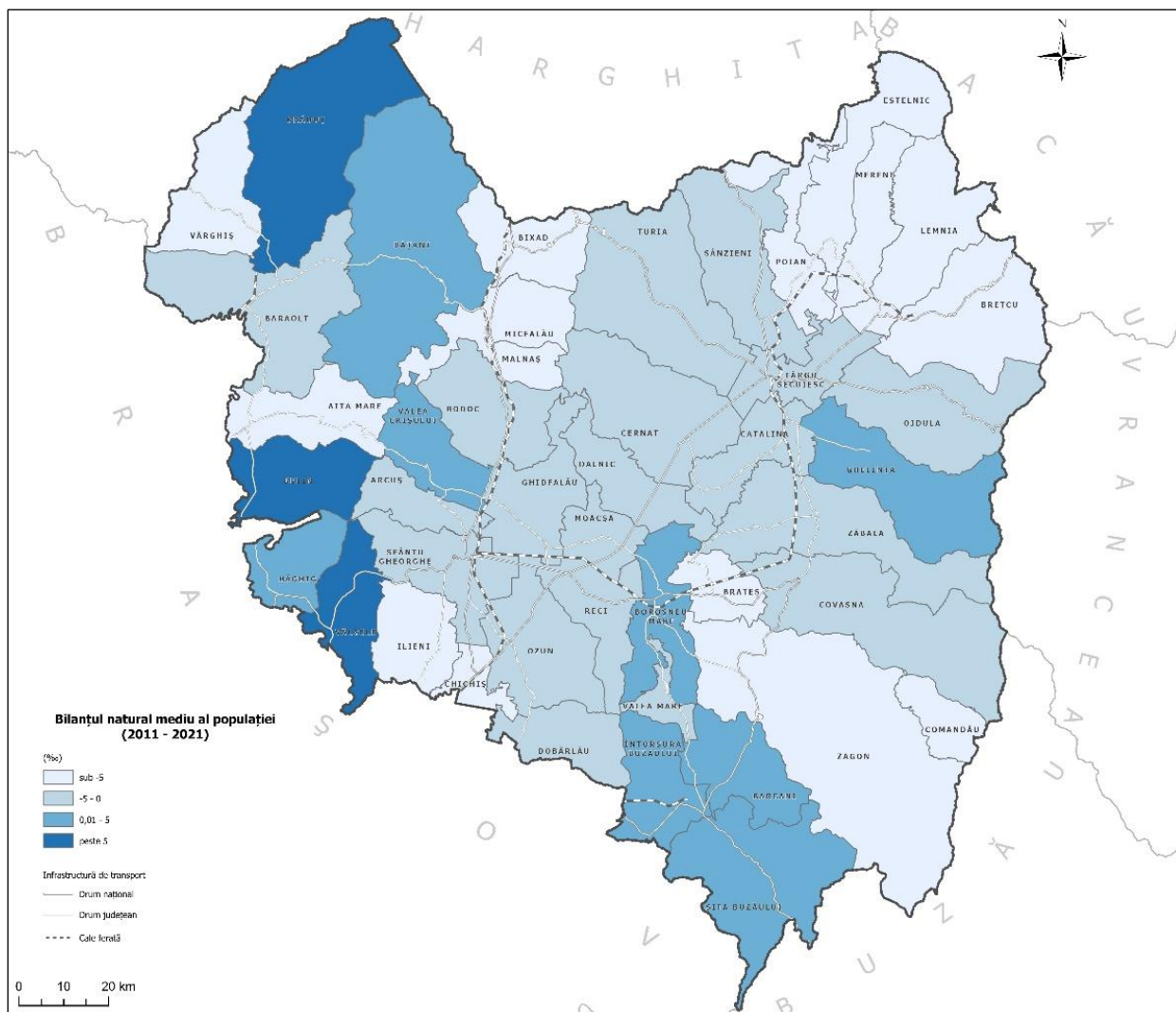

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

La nivel județean se remarcă o diferențiere între mediul urban (-1,71‰) și mediul rural (-1,27‰). Cele mai scăzute valori (sub -5‰) se înregistrează în comunele din partea de nord est a județului (Estelnic, Mereni, Lemnia, Brețcu, Poian) dar și în câteva comune din sud-est (Zagon, Comandău, Brateș), caracterizate de o natalitate scăzută și o mortalitate ridicată, pe fondul îmbătrânirii populației. Tot în această categorie se încadrează și o serie de UAT-uri situate în partea de nord și de est a județului (Bixad, Micfalău, Malnaș, Ilieni, Chichiș, Aita Mare, Vârghiș). Valorile cele mai ridicate (mai mari de 5‰) caracterizează trei UAT-uri rurale situate în vestul județului (Brăduț, Belin, Vâlcele).

Cea mai mică valoare se înregistrează în comuna Mereni (-10,13%). Peste 75% dintre UAT-urile județului Covasna au valori negative ale bilanțului natural, care poate constitui, în timp, premisa unei vulnerabilități demografice. Doar șapte UAT-uri înregistrează valori pozitive ale bilanțului natural, singurul centru urban din această categorie fiind orașul Întorsura Buzăului.

Figura 14 – Bilanțul natural al populației (2011-2021) (%)

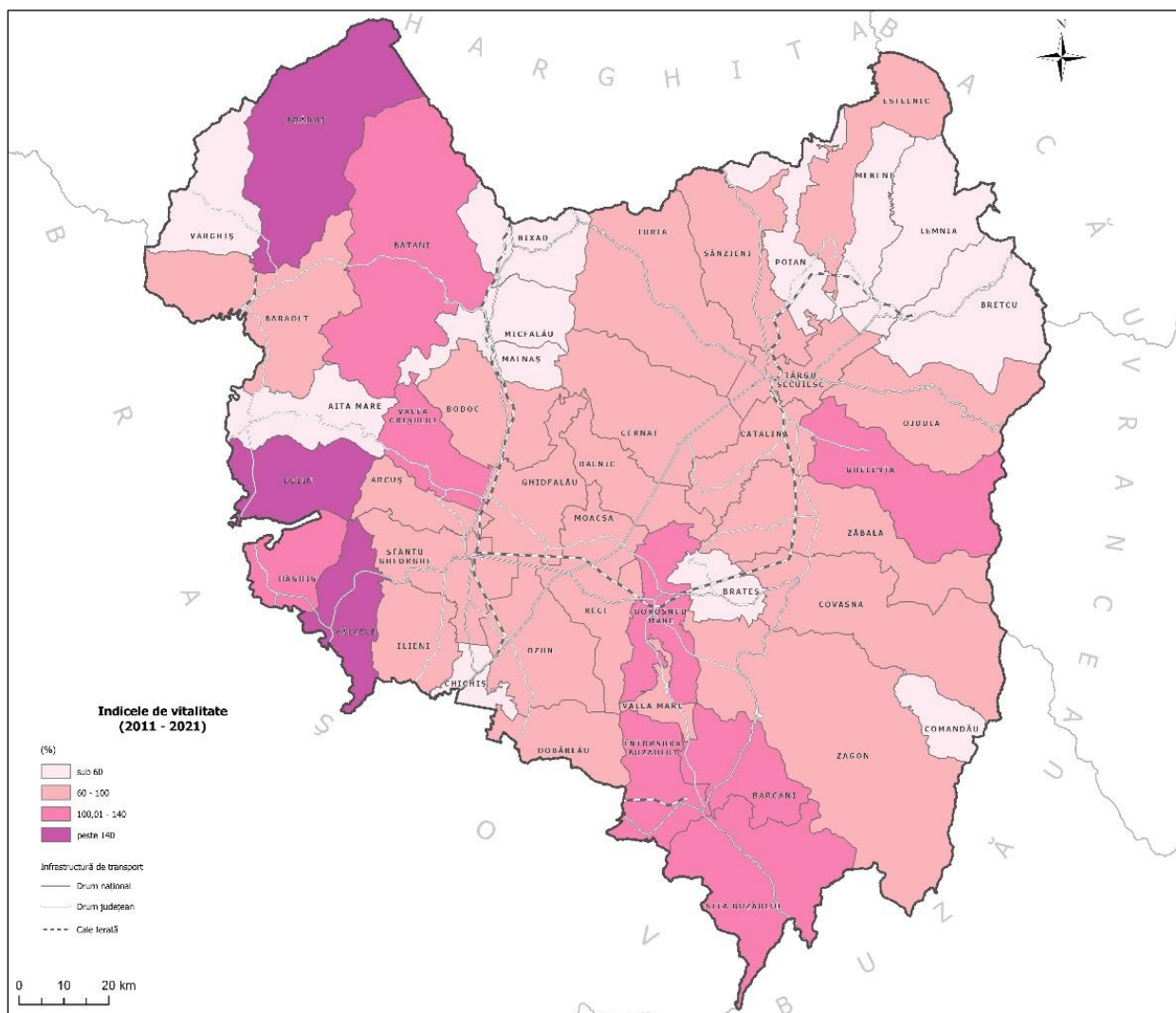

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Indicele de vitalitate: Acest indicator este exprimat prin raportul dintre numărul născuților vii și numărul decedaților la un moment dat. Cunoașterea acestui indicator permite cunoașterea tendințelor privind evoluția numerică a populației sau structura populației pe grupe de vârstă. În funcție de numărul născuților vii care poate fi mai mic, egal sau mai mare decât numărul deceselor, indicele are valori mai mici, egale sau mai mari decât 100:

- valori mai mici de 100 - reflectă tendința de scădere a numărului populației analizate, ca urmare a neasigurării reproducerii simple.
- indicele se menține egal cu 100, mai mulți ani consecutivi, populația tinde să devină staționară, în ipoteza absenței migrației, numărul rămâne neschimbat.
- valori mai mari de 100, populația se reproduce lărgit, numărul născuților vii depășește pe cel al decedaților, deci numărul populației are tendința să crească.

Figura 15 – Indicele de vitalitate (2011-2021) (%)

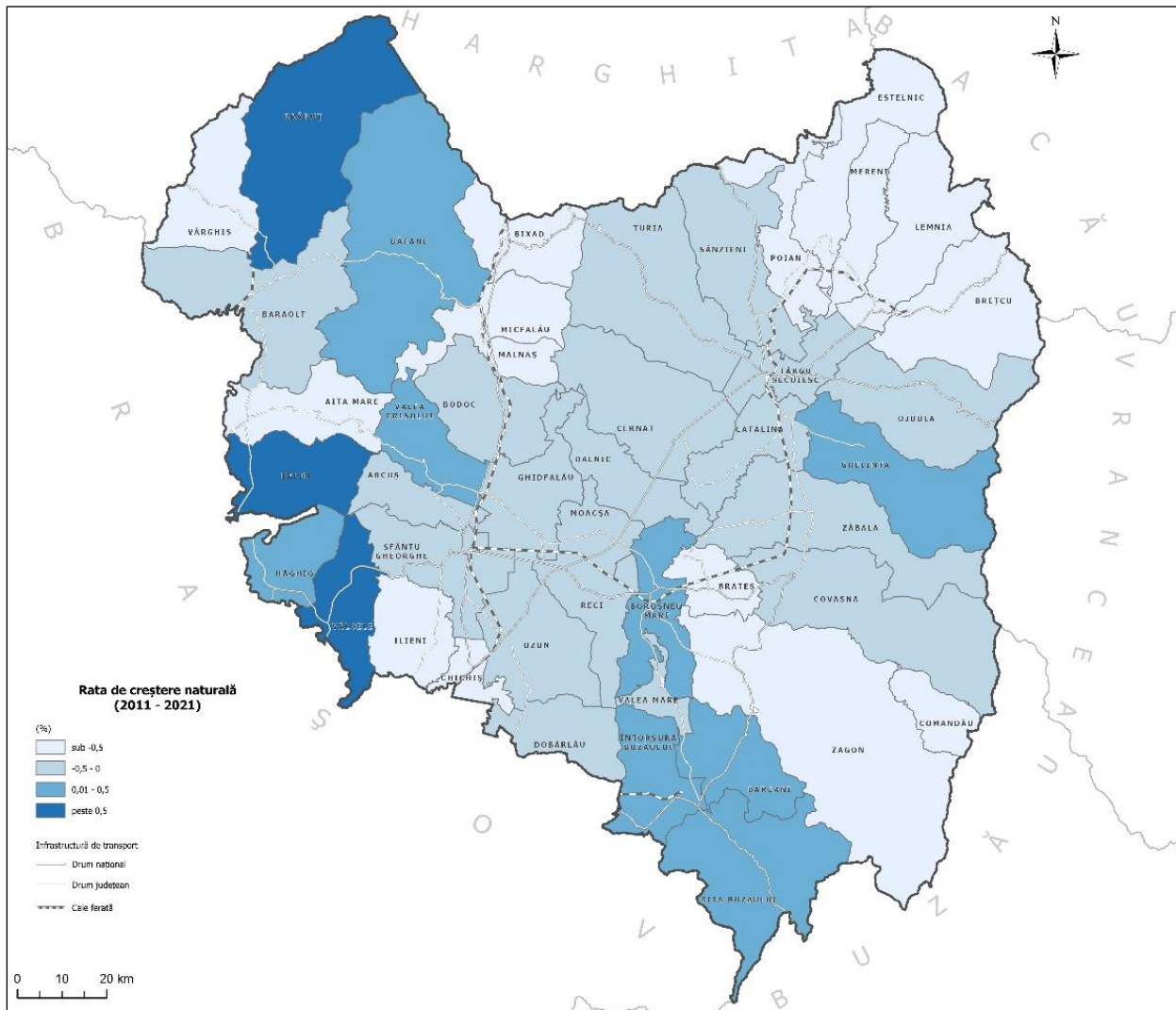
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Media județeană a indicelui de vitalitate este de 87,45% (vitalitate destul de ridicată, chiar dacă sub 100), ușor diferențiată pe cele două medii (83,19% pentru mediul urban și 86,5% pentru mediul rural). Pentru ambele medii valorile reflectă o tendință de scădere moderată a populației. Valori de peste 100% se înregistrează în 24% dintre UAT-urile județului. Cele mai mari valori, de peste 140%, care arată o tendință de creștere accentuată a populației, aparțin unor UAT-uri caracterizate prin rate ridicate ale natalității (Vâlcele, Belin și Brăduț).

Vitalitatea cea mai redusă cu valori de sub 70% este caracteristică mediului rural deși și trei orașe au o valoare la fel de scăzută (Baraolt, Covasna și Târgu Secuiesc). Valori de sub 60% au UAT-urile situate partea de nord est și nord a județului (Poian, Mereni, Lemnia, Brețcu, Bixad, Micfalău, Malnaș) dar și dispersat în rest (Comandău, Brateș, Chichiș, Aita Mare, Vârghiș). UAT-urile cu vitalitate redusă (de sub 70%) sunt numeroase (25 de UAT-uri reprezentând 55,55% din total).

Rata de creștere naturală: Rata de creștere naturală măsoară intensitatea creșterii/descrășterii unei populații din cauza unui surplus (sau a unui deficit) de nașteri în raport cu decesele. Pentru județul Covasna valorile acestui indicator, ca medie pentru perioada 2011-2021, se situează la -0,14%, cu un maxim de 2,37%, pentru comuna Vâlcele, și un minim de -1,01%, în comuna Mereni.

Figura 16 – Rata de creștere naturală (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Între cele două medii există diferențe minore: mediul urban înregistrează o valoare de -0,21%, în timp ce mediul rural este caracterizat de o rată de creștere naturală de -0,27%.

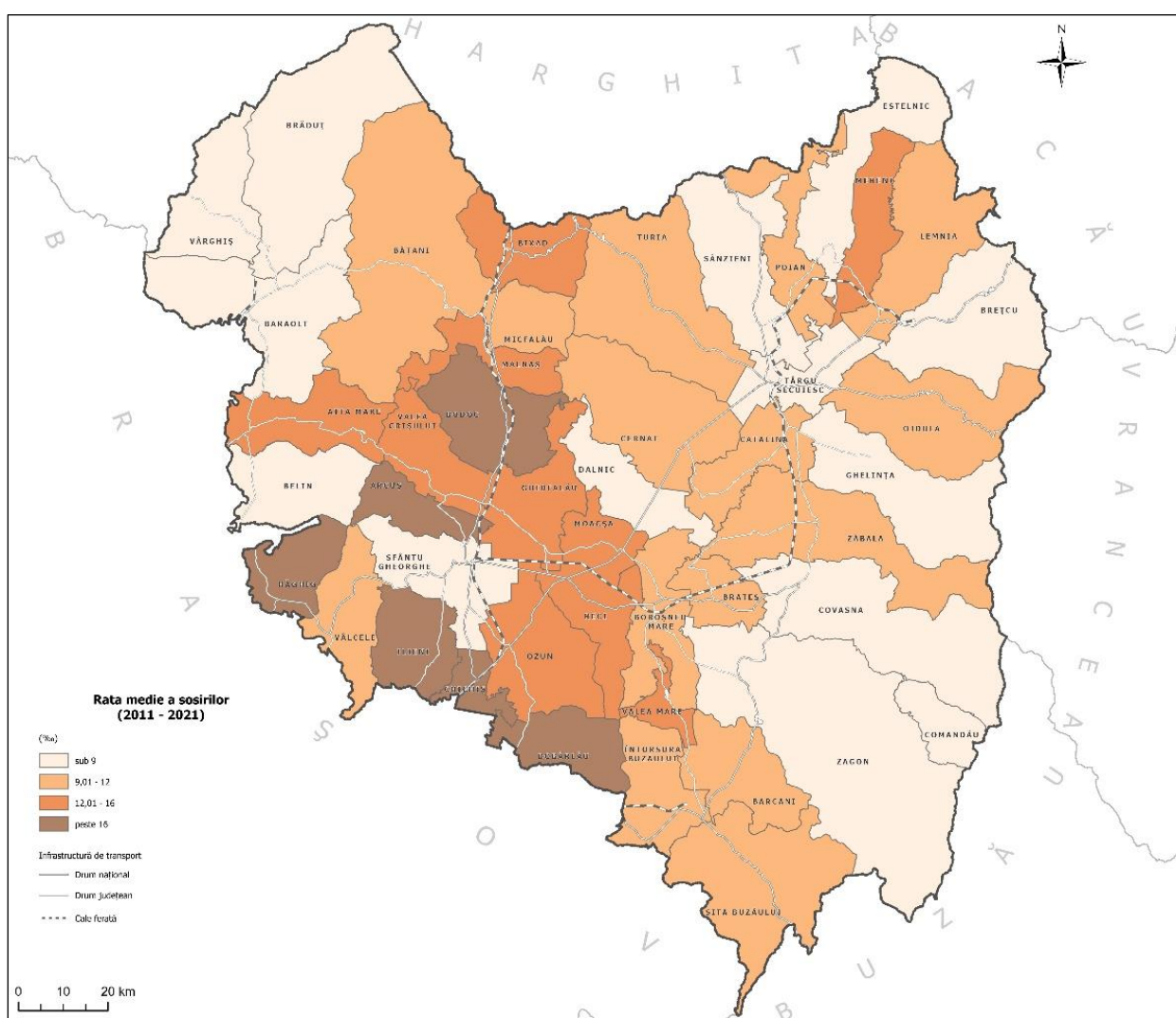
În cadrul județului se înregistrează doar două valori peste 1% (Belin și Vâlcele). În 20% dintre UAT-ri (dintre care unul urban – Întorsura Buzăului) există o rată cuprinsă între 0 și 1%, cele mai însemnate valori caracterizând comunele cu o structură etnică, confesională sau pe grupe de vârste care favorizează un număr de nașteri ridicat. Majoritatea UAT-urilor înregistrează și vor înregistra, dacă tendința se menține, scăderi de populație. Cele mai mici valori ale acestui indicator (negative) se înregistrează în 75,5% dintre UAT-uri (dintre care patru urbane), în general pe fondul unei natalități mai scăzute datorată, în special, îmbătrânirii demografice, dar și a unei mortalități foarte ridicate în unele dintre acestea (Mereni, Brateș, Malnaș, Bixad, Aita Mare, Lemnia, Brețcu, Poian, Chichiș, Vârghiș, Ilieni, Micfalău etc.).

Mișcarea migratorie a populației

Variația numărului, structurii și distribuției spațiale a unei populații este determinată atât de mișcarea naturală cât și de cea migratorie. Mișcarea migratorie cuprinde rata sosirilor și a plecărilor din localitate.

Rata sosirilor la nivel județean a fost de 9,76‰ (medie 2011-2021), valoare mai mică decât cea înregistrată la nivel regional (14,18‰) și național (16,65‰). Județul Covasna se află pe ultima poziție la nivelul regiunii, având o atractivitate redusă. În cazul mediului urban valoarea medie (7,99‰) se situează mult sub media națională (14,99‰) și regională (12,13‰), situându-se tot pe ultima poziție la nivelul regiunii. Pentru mediul rural valoarea medie (11,55‰) este mult sub media regională (17,26‰) sau națională (18,78‰), ocupând penultima poziție în cadrul Regiunii Centru (după județul Harghita). De altfel, dintre cele 7 UAT-uri cu rate de peste 15‰ nici unul nu este urban. Cele mai atractive areale sunt situate în proximitatea municipiului Sfântu Gheorghe (Iieni, Arcuș), dar și la granița cu județul Brașov (Dobârlău, Chichiș, Hăghig). Rate mai mici de 8‰ înregistrează comunele Comandău, Brăduț, Estelnic și orașul Baraolt care pot fi considerate cele mai puțin atractive la nivelul județului.

Figura 17 – Rata medie a sosirilor (2011-2021) (‰)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

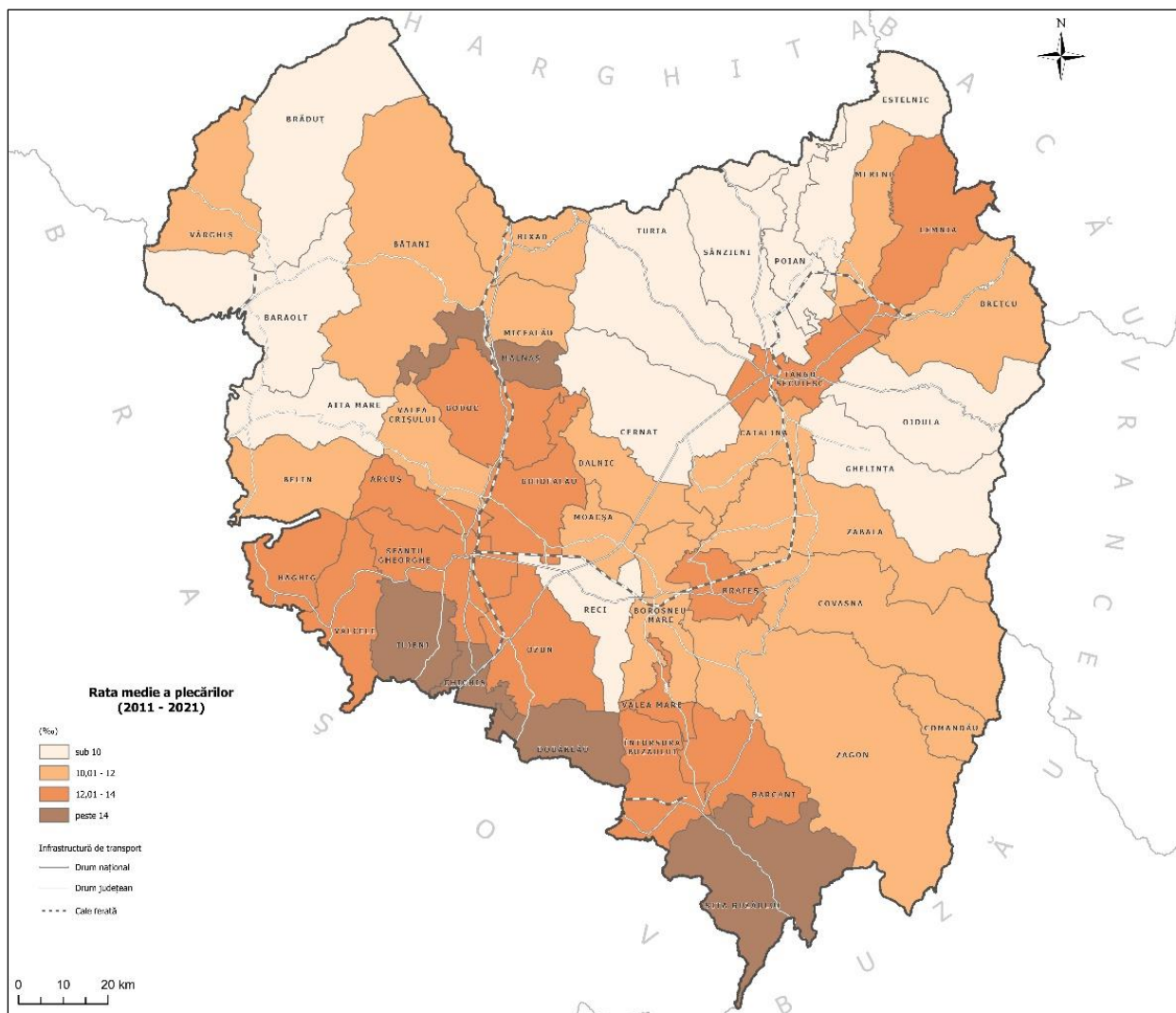
Rata medie a plecărilor la nivelul județului Covasna este de 11,47‰, sub media regională (13,76‰) și sub cea națională (16,80‰). Valoarea pentru mediul urban (12,10‰) se situează sub cea înregistrată la nivel național (17,38‰) sau regional (13,72‰), înregistrând în cadrul regiunii cea mai mică rată. Situația este oarecum similară pentru mediul rural unde media județeană (10,83‰) este situată sub cea regională (13,83‰), sau națională (15,7‰), având una dintre cele

mai mici rate din din regiune (după județul Harghita). La nivelul județului 40% dintre UAT-uri înregistrează valori de peste 11%, din care două (Ilieni, Chichiș) au valori de peste 15%.

Cele mai mari rate ale plecărilor le înregistrează comuna Chichiș (16,13%) urmată, cu valori de peste 14% de alte patru UAT-uri (Ilieni, Malnaș, Sita Buzăului, Dobârlău). De remarcat că aceste valori mari caracterizează doar UAT-uri rurale.

Valori relativ mari se înregistrează, de asemenea, într-un areal relativ compact din jumătatea sudică și sud vestică a județului. UAT-urile caracterizate de valorile cele mai mici ale acestui indicator sunt situate în areale relativ compacte în partea de nord vest dar și în arealul adiacent orașului Târgu Secuiesc.

Figura 18 – Rata medie a plecărilor (2011-2021) (%)

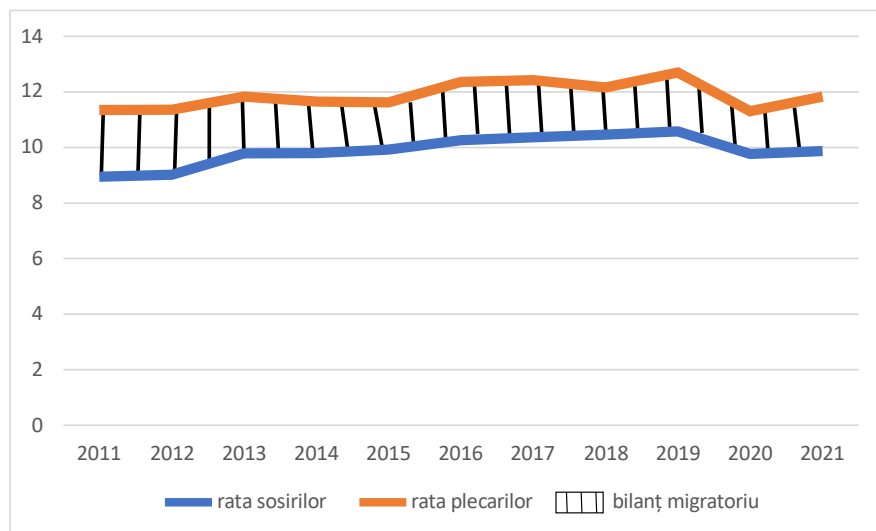

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

În ceea ce privește migrația internațională, județul Covasna se caracterizează printr-o emigrație definitivă relativ redusă, chiar dacă este într-o continuă creștere. În perioada 2011-2021 au emigrat definitiv 1042 de persoane. Cei mai mulți dintre acestea se încadrează în grupele de vârstă cuprinse între 15 și 44 de ani (716 persoane), iar peste 78% au emigrat din orașe. Nu același lucru se poate spune despre emigranții temporari, al căror număr, în perioada 2012-2021 a atins 21666 de persoane, peste 45% dintre aceștia aparținând urbanului. Structura pe sexe a acestora arată un echilibru (în jur de 10500) dar structura pe vârste arată ca majoritatea aparțin grupelor de vârstă tânără (2395 persoane) și adultă (18845 persoane). Dintre persoanele adulte, cei mai mulți aparțin grupelor de vârstă cuprinse între 20 și 49 de ani (15231 persoane).

Bilanțul migrator, ca rezultat al diferențelor dintre sosiri și plecări, este negativ la nivelul județului (-1,95‰). Totuși, ar fi de remarcat că diferențele între mediul urban și cel rural sunt foarte mari. În mediul urban bilanțul migrator este negativ, cu o valoare medie de -3,7‰, în timp ce în mediul rural valoarea este de 1,09‰, diferența fiind de peste 4‰.

Figura 19 – Evoluția bilanțului migratoriu

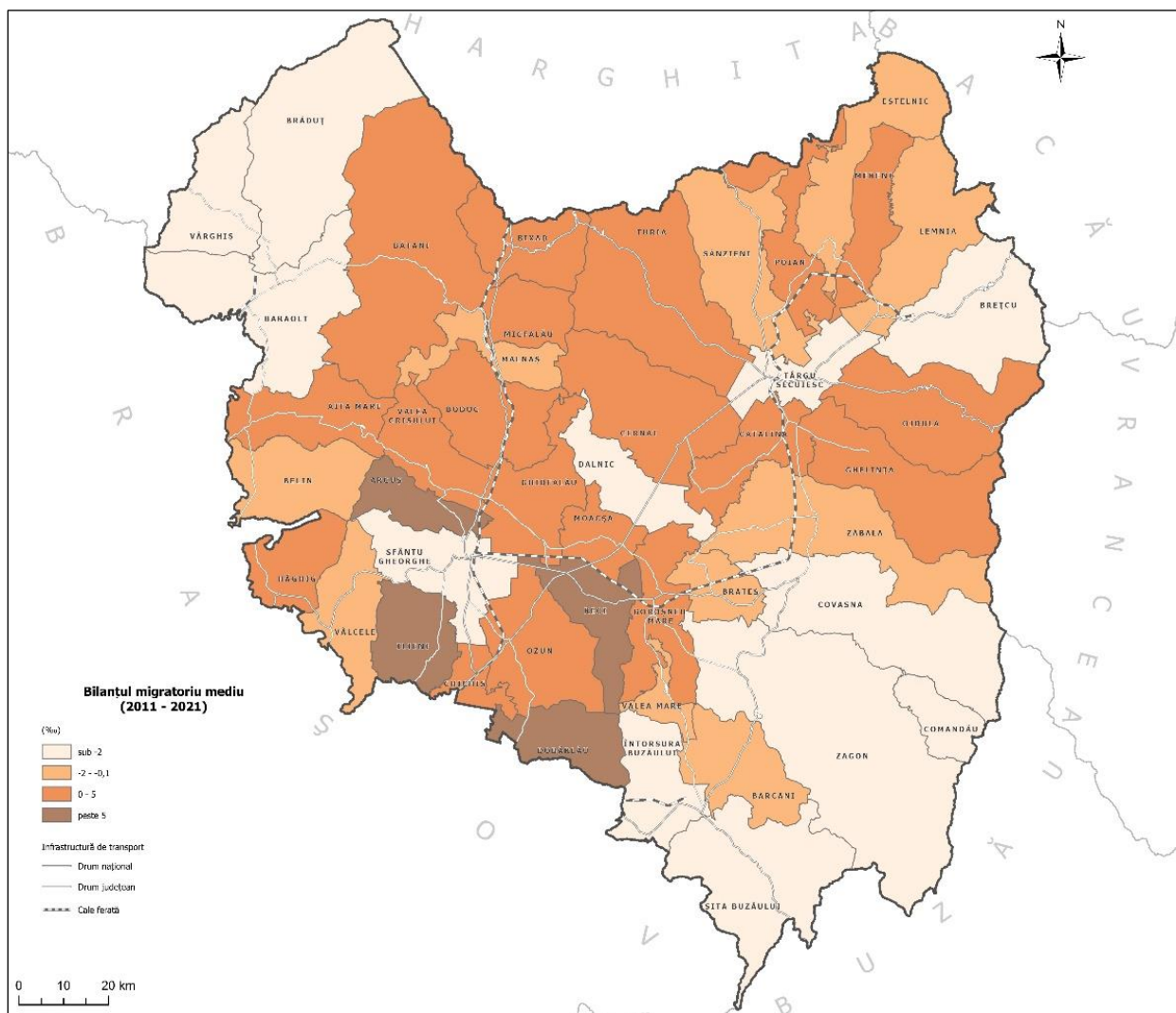

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Peste 48% dintre UAT-urile din județul Covasna înregistrează valori negative, adică deficit. Din analiza realizată în profil teritorial rezultă că cele mai mari pierderi de populație (prin migrație) se înregistrează în partea nordică vestică și sud estică a județului, probabil datorită izolării și, uneori, a accesibilității reduse. În aceste zone numărul mare de plecări se poate datora și lipsei unor oportunități de angajare în special pentru tineri. Cele mai mici valori, de sub -4 ‰ înregistrează o serie de UAT-uri urbane (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc) la care se adaugă comunele Comandău și Sita Buzăului. De altfel, toate UAT-urile urbane sunt caracterizate de un bilanț migratoriu negativ.

Cele mai mare spor migratoriu se înregistrează în comuna Arcuș, situată în proximitatea municipiului Sfântu Gheorghe (cu valori de peste 17‰) datorat fenomenului de suburbanizare. Valori ridicate se înregistrează și în comuna Ilieni, situată în aceeași zonă. De remarcat că peste 50% dintre UAT-urile județului înregistrează valori pozitive, chiar dacă majoritatea se încadrează în intervalul 0-2 ‰.

Figura 20 – Bilanțul migratoriu mediu (2011-2021) (%)

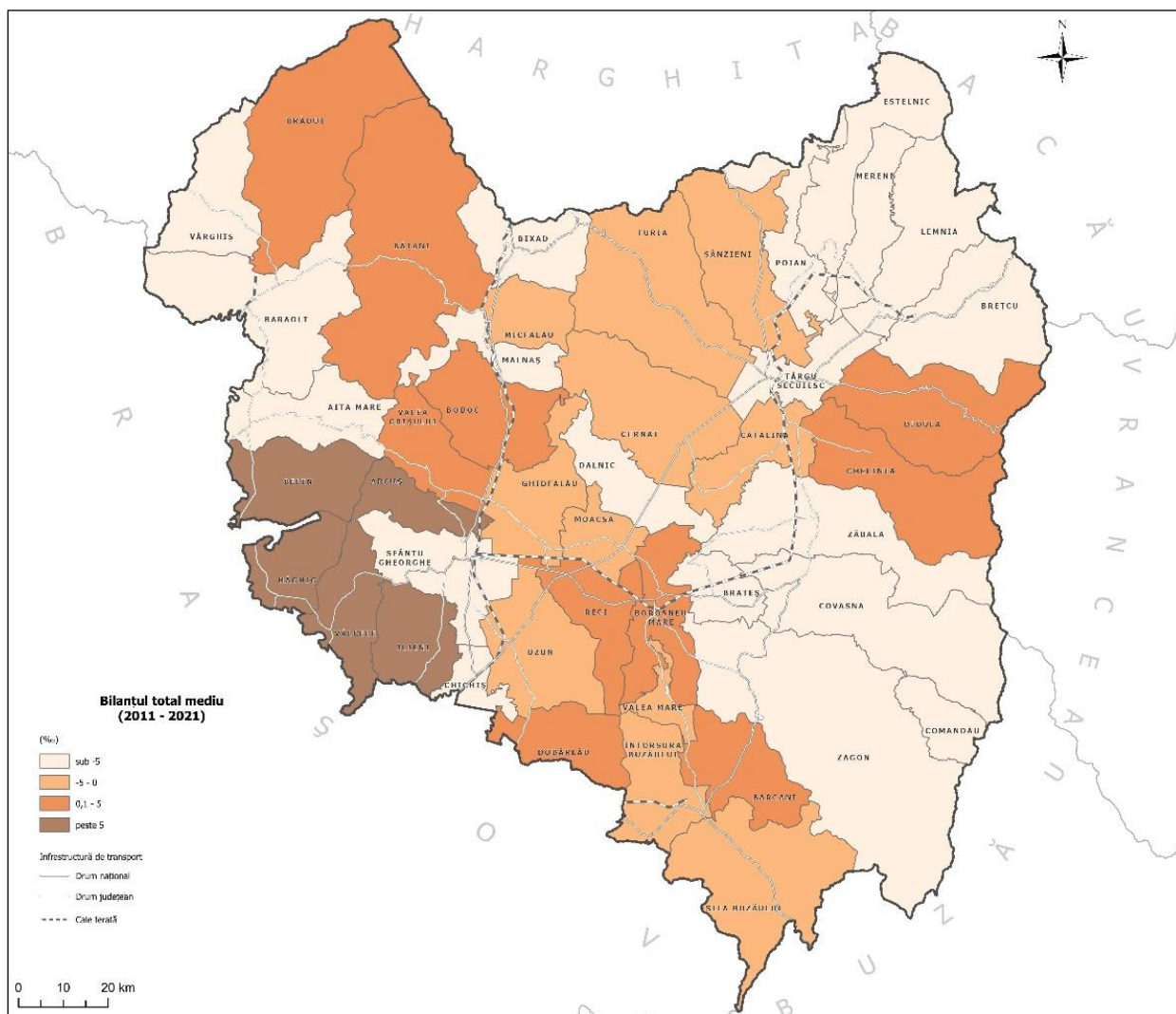

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Bilanțul total al populației: Bilanțul total pentru intervalul 2011-2021 este la nivel județean de -3,46%, cu diferențiere foarte mare între cele două medii (-5,83% pentru mediul urban și -1,66 % pentru mediul rural). De altfel, valorile indică, în majoritatea cazurilor, o tendință de scădere a populației, peste 65% dintre UAT-urile județului fiind caracterizate de valori negative. Ecartul acestora este de la -11,16% (comuna Brateș) la -0,03% în comuna Ghidfalău. Toate orașele județului au un bilanț total al populației negativ. Cele mai mari valori (de peste 5%) caracterizează câteva comune situate fie către granița cu județul Brașov sau în proximitatea municipiului Sfântu Gheorghe (Vâlcele, Arcuș, Belin, Ilieni, Hăghig).

Se pot observa anumite grupări de UAT-uri cu un bilanț total al populației mare (zona suburbană a municipiului Sfântu Gheorghe) dar și arealul cu bilanț negativ din nord estul și sud estul județului.

Figura 21 – Bilanțul total mediu (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

1.1.4. Comportamentul demografic

Comportamentul demografic este un element esențial care influențează repartiția și evoluția numerică a populației. Acest aspect poate să sufere o anumită dinamică în funcție de modificările survenite în structura pe grupe de vârste și sexe, în special a populației adulte, cât și raportat la schimbările care au loc în viața economică, socială și politică.

Principalii indicatori care pot oferi o imagine sugestivă asupra acestui element sunt potențialul demografic și stabilitatea (sau instabilitatea cuplurilor).

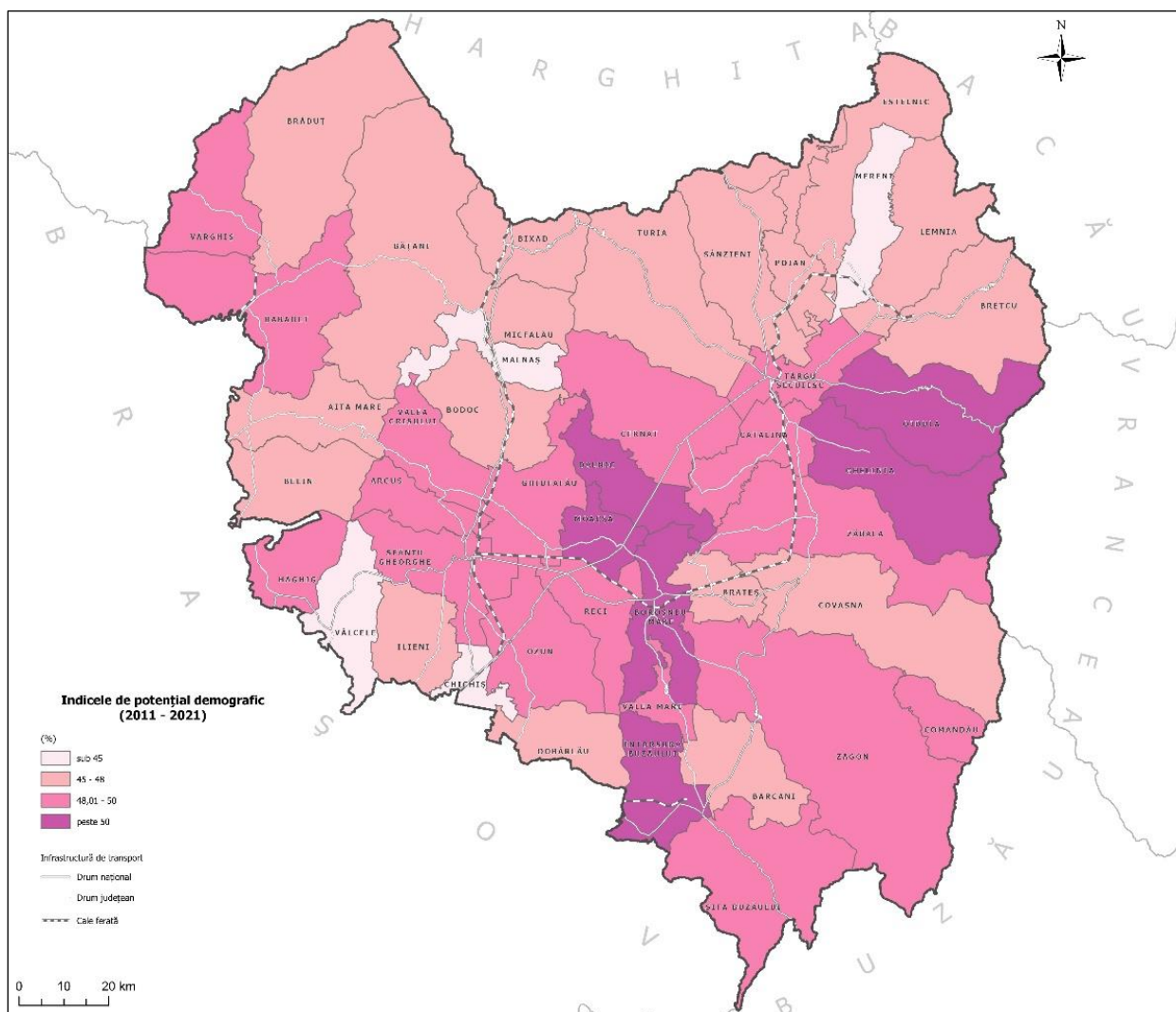
Potențialul demografic poate fi apreciat prin relația dintre numărul persoanelor feminine cu vârste cuprinse între 15-49 de ani și numărul total al acestora. Ca urmare, indicele de potențial demografic poate fi calculat pe baza următoarei formule:

$$I_{pd} = \frac{P_{f(15-49)}}{P_{ft}} \times 100$$

În cazul județului Covasna, potențialul demografic nu este foarte ridicat, având o valoare medie de 48.36%. Valori de peste 50% se înregistrează în doar șase UAT-uri (Ghelința, Boroșneu Mare, Ojduța, Moașa și Întorsura Buzăului). Cele mai mici valori (sub 45%) caracterizează patru

comune (Mereni, Malnaș, Vâlcele, Chichiș). Cea mai mică valoare (42,34%) a acestui indicator aparține comunei Mereni din partea de est a județului.

Figura 22 – Indicele de potențial demografic (2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Stabilitatea cuplurilor poate fi măsurată prin raportul dintre numărul de divorțuri și cel al căsătoriilor, deci putem spune că, de fapt, stabilitatea se apreciază prin indicele de instabilitate, după formula³:

$$I_{ins} = \frac{Nr.divorturi}{Nr.casatorii} \times 100$$

Întrucât cei mai mulți copii se nasc în cadrul familiei (deși există o tendință descendentă în acest sens), numărul de căsătorii ca și stabilitatea acestora, evidențiată prin numărul de divorțuri, este importantă. Indicatori relevanți în acest caz sunt:

a. Rata de nupțialitate care reprezintă numărul de căsătorii care revin la 1.000 persoane. Această rată este calculată folosind numărul de căsătorii, nu numărul de persoane ce se căsătoresc și cuprinde atât prima căsătorie cât și următoarele:

³ Ianoș I, Guran L. (1995) *Comportamentul demografic recent al orașelor României*, S.C.G., t XLII, București

$$c = \frac{\text{nr. căsătorii}}{P} \times 1000$$

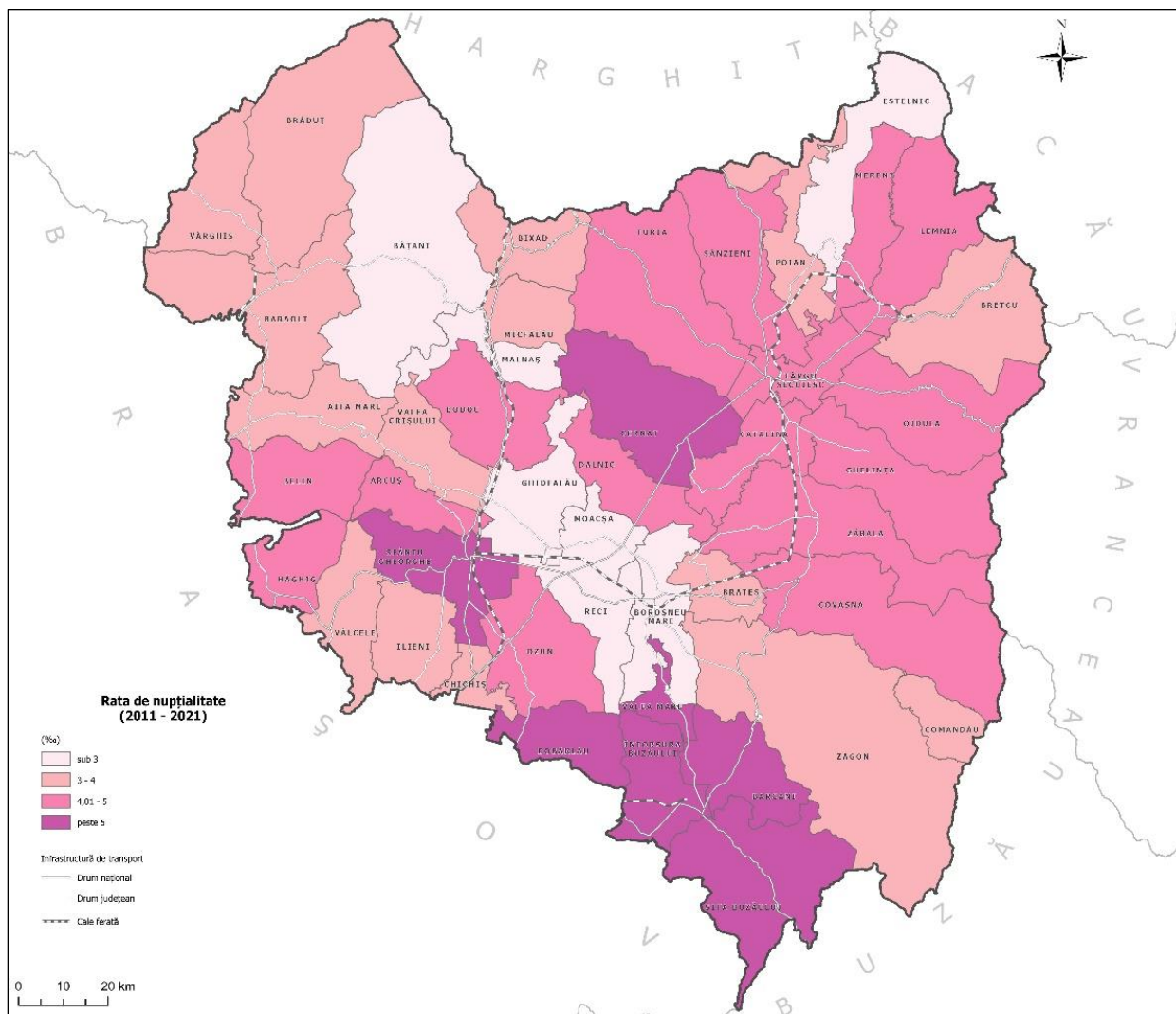
b. Rata de divorțialitate evidențiază numărul de divorțuri ce revin la 1.000 de locuitori într-un an. Această rată ia în calcul numărul de divorțuri și nu numărul de persoane care divorțează.

$$d = \frac{\text{nr. divorțuri}}{P} \times 1000$$

Rata de nupțialitate are o medie de 4,42%, cu valorile cele mai mari în comuna Sita Buzăului (6,66%), dar cu valori relativ ridicate și în municipiul Sfântu Gheorghe (5,05%) sau în orașul Întorsura Buzăului (5,42%)

Între cele două medii diferența nu este foarte mare (4,61% în mediul urban și 3,91% în mediul rural. Peste 48% dintre UAT-urile județului au valori de sub 4%, majoritatea aparținând mediului rural (excepția este orașul Baraolt).

Figura 23 – Rata de nupțialitate

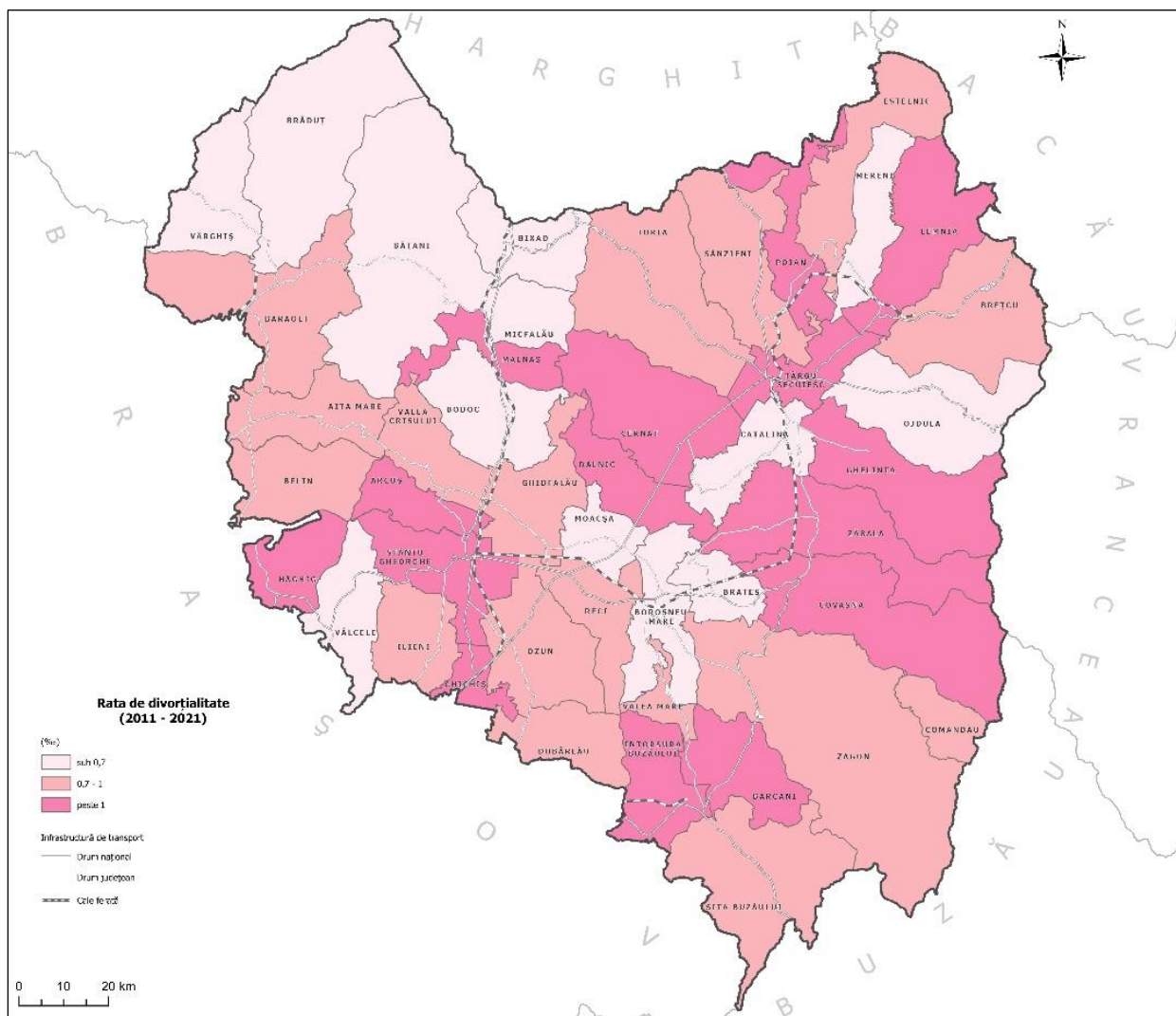
Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Rata de divorțialitate are valori reduse la nivel județean, de 1,1%, cu valorile cele mai mari (de peste 1,2%) în două UAT-uri urbane (Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc). Cele mai mici valori (sub 0,6%) le înregistrează UAT-uri din mediul rural (Moacșa, Micfalău, Bățani, Vâlcele, Brăduț,

Bixad și Mereni). Între cele două medii diferența este destul de mare (1,22% în mediul urban și 0,82% în mediul rural), dar la valori mici.

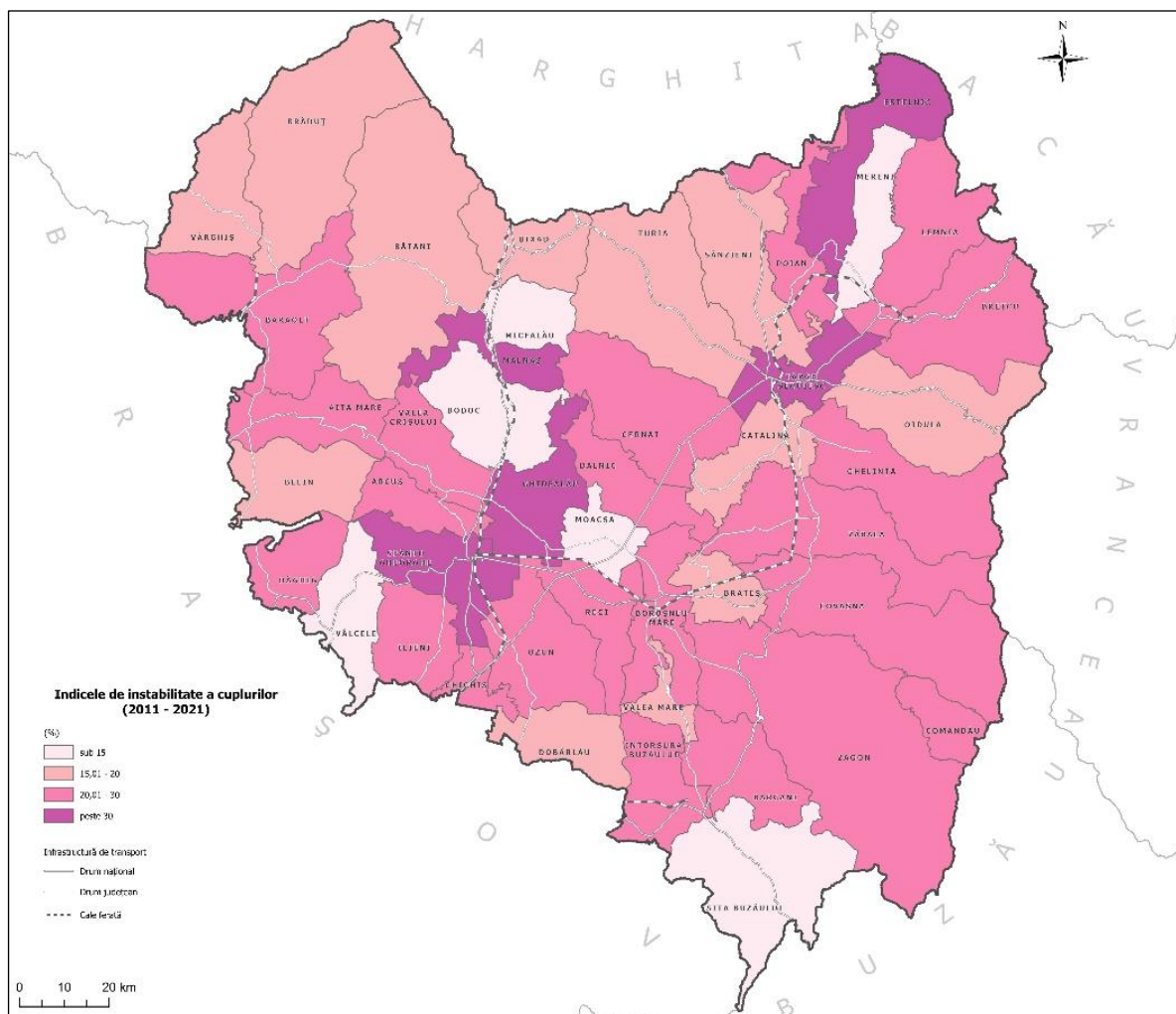
Indicele de instabilitate a cuplurilor are o valoare de 24,96%, ceea ce înseamnă că practic există un raport de sub 1 la 3 între divorțuri și căsătorii. Între cele două medii există diferențe (26,5% pentru mediul urban și 21,61% pentru cel rural).

Figura 24 – Rata de divorțialitate

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Figura 25 – Indicele de instabilitate a cuplurilor

Sursa datelor: date prelucrate după IINS – tempo_online

1.1.5. Ritmul mediu anual de creștere a populației

Ritmul (rata) mediu(e) anual(ă) de creștere, arată dinamica unei populații în decurs de mai multe perioade, calculată ca o medie geometrică a ratelor (ritmului) anual de creștere. El reiese din extragerea rădăcinii de ordinul n din ritmul creșterii pe întreaga perioadă, exprimat în procente. Acest indice demografic indică dinamica unei populații fiind folosit la nivel universal, și se calculează după următoarea formulă:

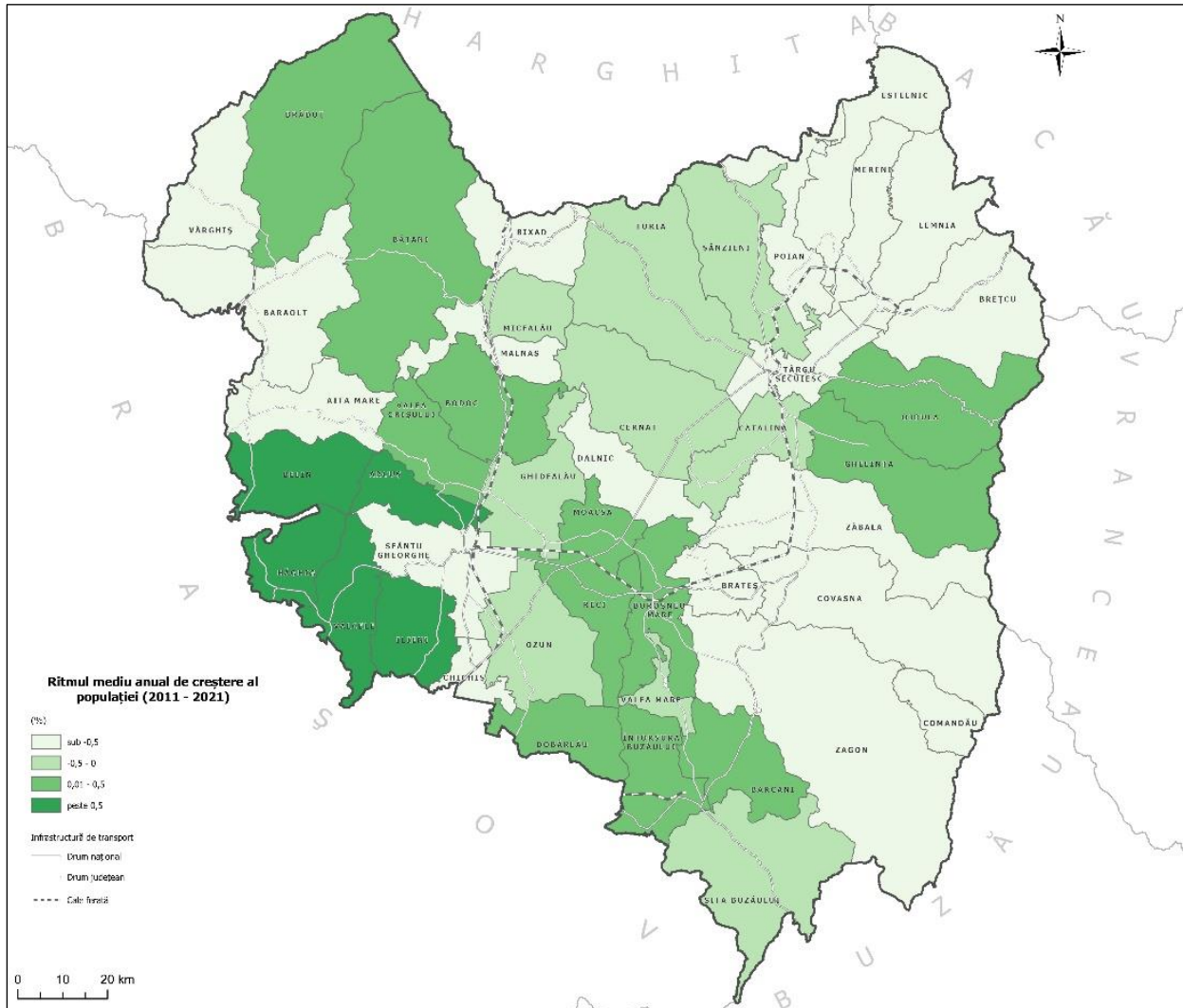
- R este ritmul mediu anual de creștere;
- P_n este populația la un moment dat;
- P₀ este populația la o dată anterioară;
- n este numărul de ani dinre P_n și P₀.

$$R = \sqrt[n]{\frac{P_n}{P_0}} - 1 \times 100$$

Pentru județul Covasna acest indicator de sinteză a fost calculat pentru perioada 2011-2021, înregistrându-se un ritm mediu anual de creștere negativ (-0,3%). Pe medii situația este diferită, dar ambele sunt caracterizate de valori negative (-0,56% pentru mediul urban și -0,12% pentru mediul rural. Rezultă că populația urbană se află în declin demografic accentuat în timp ce cea rurală are un declin mai lent. La nivel teritorial, putem observa că 28 dintre UAT-uri înregistrează un declin demografic, unele dintre acestea având un ritm mediu anual mai mic de -1% (Brateș și Comandău).

Cele mai ridicate valori ale ritmului mediu anual de creștere (de peste 1%) se înregistrează în UAT-uri caracterizate de un bilanț natural ridicat (Belin, Arcuș, Vâlcele). În intervalul de valori caracteristice unei creșteri demografice lente (între 0 și 1%) se încadrează 14 UAT-uri. De remarcat că aproape toate centrele urbane (cu excepția orașului Întorsura Buzăului) se caracterizează prin declin demografic, cu valori cuprinse între -0,78% (Târgu Secuiesc) și -0,57% (Sfântu Gheorghe).

Figura 26 – Ritmul mediu anual de creștere al populației (%) (2011-2021)

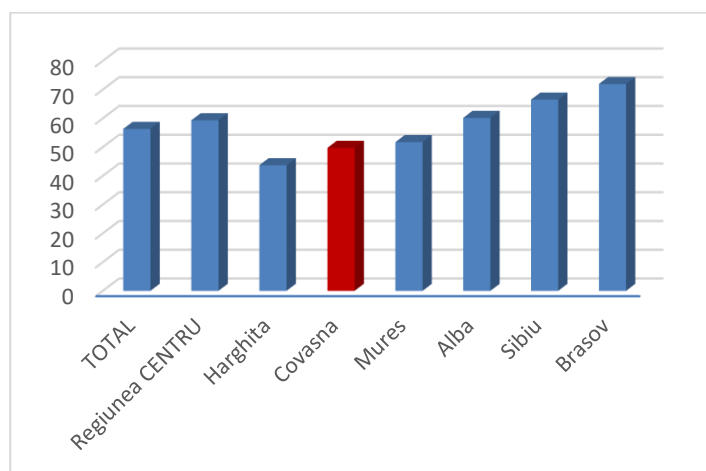
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

1.1.6. Structura populației

Structura populației pe medii

Structura populației pe medii este, la nivelul anului 2021, oarecum echilibrată respectiv 49,75% populație urbană și 50,25% populație rurală. Gradul de urbanizare al județului este, însă, unul foarte scăzut (cu peste 6% mai mic decât media națională), fiind situat și mult sub media regională (59,33%). Aceasta valoare scăzută se poate explica prin faptul că în județul Covasna există doar cinci orașe, dintre care doar municipiul Sfântu Gheorghe are peste 50000 de locuitori. Aceștia i se adaugă municipiul Târgu Secuiesc cu peste 15000 de locuitori Restul orașelor județului au un număr de locuitori cuprins între 8900 și 10700 locuitori. De remarcat că patru dintre cele cinci UAT-uri urbane se încadrează în categoria orașelor mici.

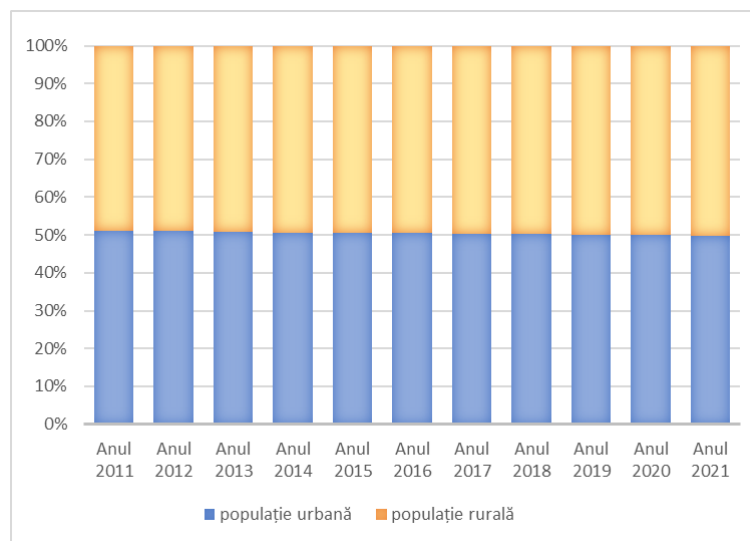
Figura 27 – Ponderea populației urbane – context regional (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Față de anul 2011 se remarcă o scădere de 1,4% a ponderii populației urbane. Această scădere este legată de scăderea numerică a populației urbane (cu peste 6500 persoane) pe fondul unei stagnări a celei rurale.

Figura 28 – Evoluția populației pe medii (%) (2011-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Structura populație pe grupe de vârste și sexe

Structura pe grupe de vârstă în anul 2011 și în anul 2021 relevă tendința generală de scădere a populației adulte apte de muncă și a celei tinere, precum și de îmbătrânire a populației prin creșterea ponderii vârstnicilor.

Tabel 5 – Structura populației pe grupe mari de vârstă în 2011 și 2021

UAT	Ponderea în total populație (%)		
	Grupa 0-14 ani	Grupa 15-64 ani	Grupa 65 ani și peste
Județul Covasna (2011)	16,64	69,64	13,72
Județul Covasna (2021)	15,80	67,36	16,84
Regiunea Centru (2011)	15,59	70,56	13,85
Regiunea Centru (2021)	15,33	67,33	17,34
România (2011)	15,29	70,2	14,51
România (2021)	14,67	68,09	17,24

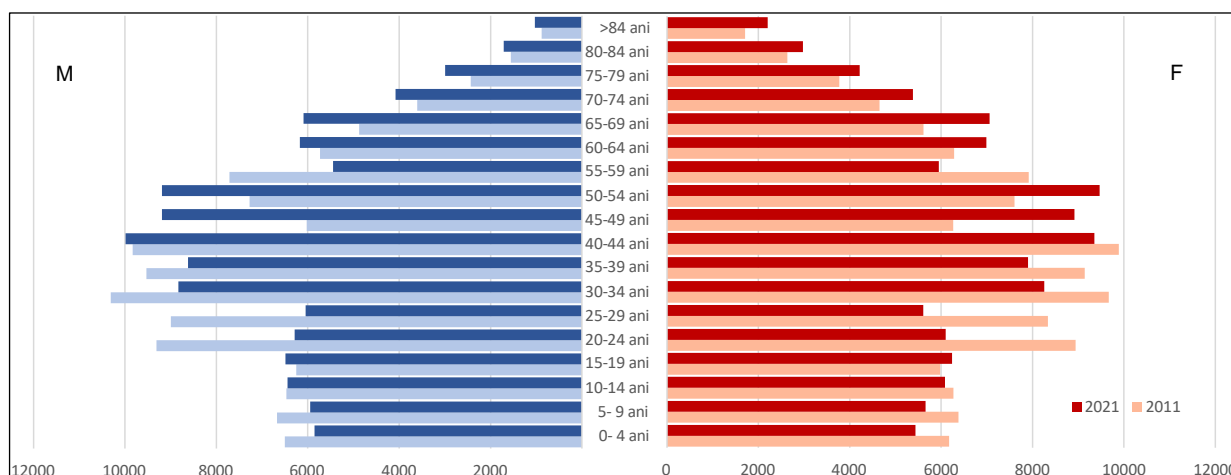
Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Pentru anul 2021, valorile grupei tinere sunt ușor superioare atât mediei naționale cât și celei regionale. Îmbătrânirea populației este aproape egală cu cea înregistrată la nivel național sau regional. În cazul populației adulte se remarcă nivelul similar celui regional dar o pondere mai mică a acesteia față de nivelul național.

La nivel județean, dacă analizăm structura pe grupe cincinale de vârstă, se observă tendința de îmbătrânire a populației și de reducere a grupei de vârstă 0-14 ani în cazul ambelor sexe. De asemenea, este destul de evidentă tendința de supramortalitate masculină, în special la grupele de vârstă situate peste pragul de 60 de ani. De altfel, forma piramidei, sub formă de amforă relevă aceste fenomene.

Tendința de reducere a mortalității în special la vârstele înaintate determină o creștere a ponderii populației vârstnice rezultând o îmbătrânire demografică prin vârful piramidei. Această tendință o putem observa și la gupele de vârstă ale populației adulte unde cele mai mari scăderi se înregistrează în cazul vârstei de 20-34 de ani, anumite creșteri înregistrând populația cu vârste cuprinse între 34 și 49 de ani. Populația tânără înregistrează o scădere pentru ambele sexe față de anul 2011.

Figura 29 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – județ (număr persoane)

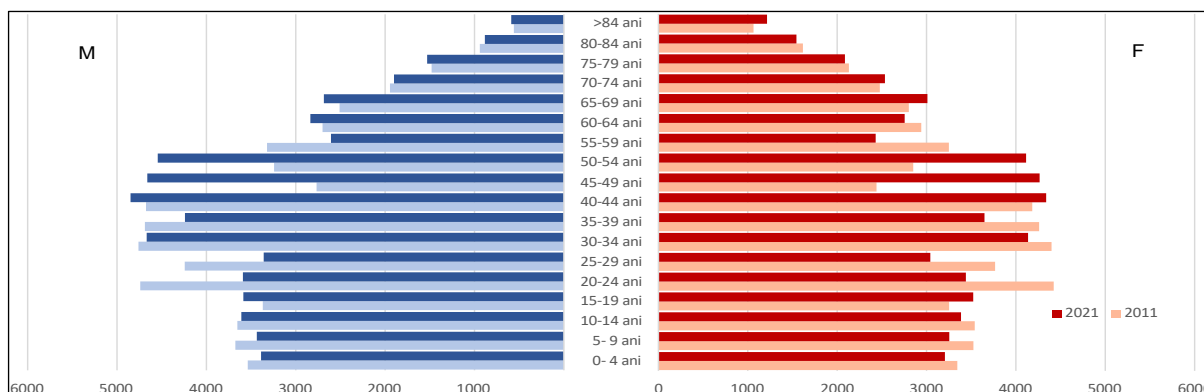

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

În județul Covasna grupele de vârstă nu sunt foarte echilibrate. Populația adultă reprezintă 67,36% din totalul populației, cea tânără deține un procent destul de ridicat în contextul mediei naționale (15,80%), în timp ce vârstnicii reprezintă 16,84%. Cu toate acestea între mediul rural și cel urban este un ecart relativ mare în această privință, în special în ceea ce privește grupa tânără

și cea vârstnică. Astfel, în mediul urban populația de peste 65 de ani reprezintă 17,76%, în timp ce mediul rural înregistrează o valoare mai mică a ponderii acestei grupe de vârstă (15,93%). În același timp are loc o creștere a ponderii populației vârstnice la nivel județean (cu 3,12%) și în mediul urban (cu 5,74%), în timp ce în mediul rural această grupă are o doar o ușoară creștere de 0,43%. Acest aspect nu înseamnă că populația din mediul rural este mai tânără ci se explică prin speranța de viață mai mică a populației rurale, care determină o mortalitate mai ridicată în rândul vârstnicilor. Și în cifre absolute, populația vârstnică înregistrează o creștere de 5572 persoane în mediul urban și de 449 persoane în mediul rural.

Figura 30 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – rural (număr persoane)

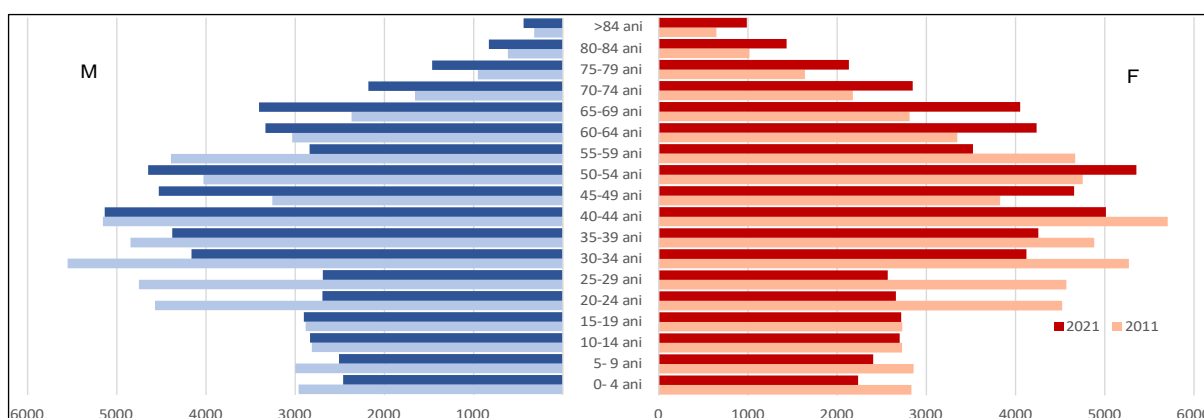

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Piramida realizată pentru mediul urban nu relevă o situație mai echilibrată, remarcându-se și aici tendința de îmbătrânire a populației, prin creșterea populației de peste 65 de ani în 2021 față de 2011. Baza piramidei, așa cum se poate observa, este îngustă și relevă o tendință de reducere a numărului populației tinere. Doar grupa adultă deocamdată se menține la un nivel rezonabil, chiar dacă și aici observăm o scădere a acesteia în jumătatea inferioară (15-39 de ani), față de cea superioară (40-65 de ani).

În același timp, ponderea populației tinere înregistrează, în intervalul 2011-2021, o scădere atât în mediul urban (cu 0,95%) cât și în cel rural (0,86%). Și în cifre absolute scăderea este mai mare în mediul urban față de cel rural (-2047 în mediul urban față de -997 în mediul rural).

Figura 31 – Piramida pe grupe de vârste și sexe 2011-2021 – urban (număr persoane)

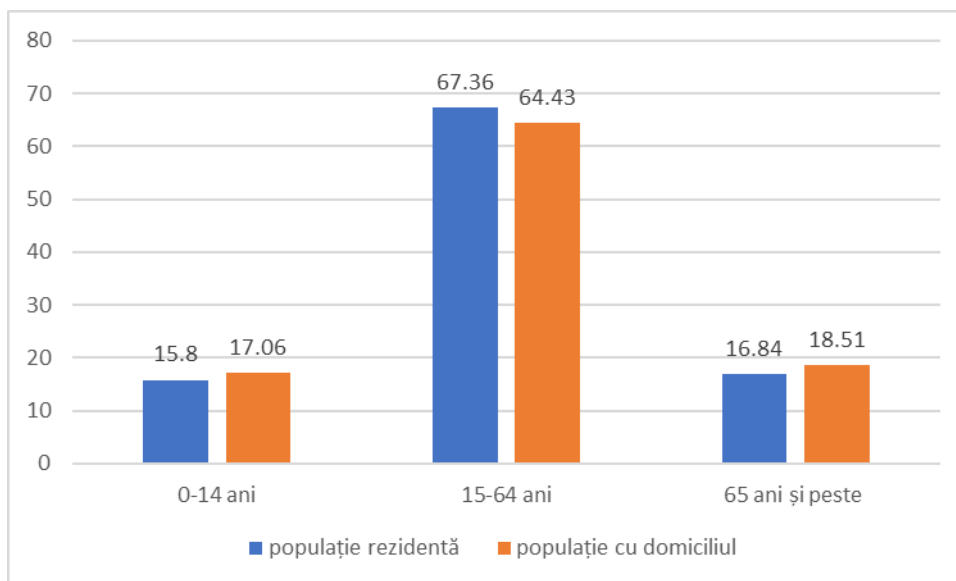

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

O comparație între populația cu domiciliul și cea rezidentă (estimată) în ceea ce privește grupele mari de vârstă relevă faptul că ponderea populației adulte este mai mică în cazul populației rezidente, în timp ce tinerii și vârstnicii au o pondere mai mare. Explicația este una destul de

simplă în sensul că migrația pentru muncă este realizată în special de populația activă. De remarcat, totuși, că diferențele sunt de sub 3%.

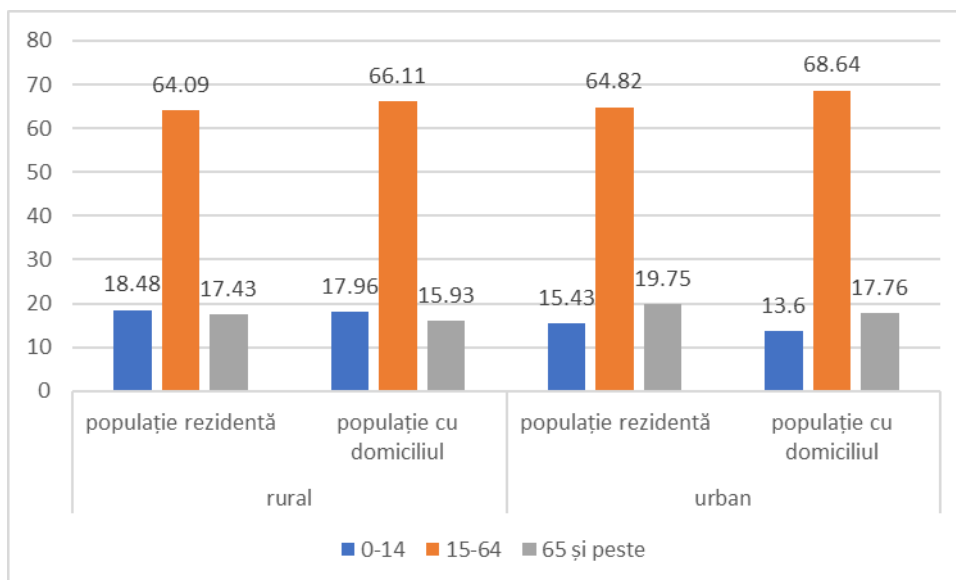
Figura 32 – Structura pe grupe mari de vârstă populație rezidentă vs populație cu domiciliul (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Nu există discrepanțe mari între cele două medii. Totuși, diferențele înregistrate în cazul populației adulte arată că dacă în mediul rural este în favoarea populației cu domiciliul, în mediul urban situația este inversată.

Figura 33 – Structura pe grupe mari de vârstă populație rezidentă vs populație cu domiciliul (%) pe medii

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Cele mai mari ponderi ale populației tinere (din total populație) se înregistrează într-o serie de localități caracterizate printr-o rată a natalității relativ ridicată (Vâlcele, Belin, Brăduț, Hăghig, Bățani, Boroșneu Mare) cu peste 20% aparținând grupei de vârstă de 0-14 ani. Peste 37% dintre UAT-urile județului înregistrează valori de sub 15% la această grupă de vârstă. Există și două UAT-uri în care ponderea populației tinere este de sub 12% (Vârghiș și Brateș). Totuși, majoritatea

(peste 62%) au ponderi ale populației tinere cuprinse între 15-37%, iar 12 UAT-uri, majoritatea rurale, au valori peste media județeană. Dintre orașele județului doar Întorsura Buzăului are ponderi ale populației tinere peste media județeană în timp ce patru dintre acestea (Covasna, Târgu Secuiesc, Baraolt și Sfântu Gheorghe) au valori mici, de sub 15%.

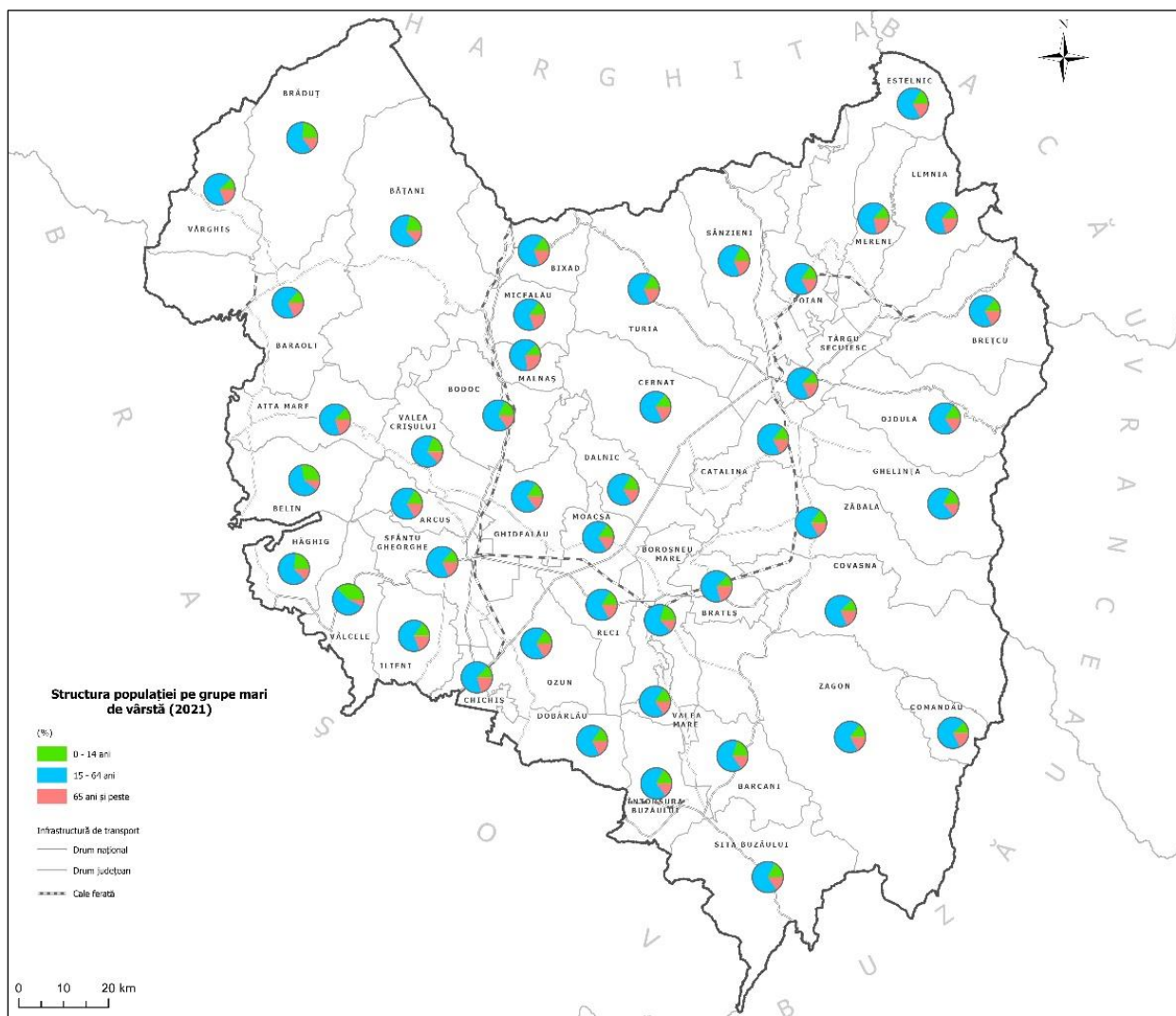
Dacă ne raportăm la anul 2011, în anul 2021 peste 82% dintre UAT-urile județului sunt caracterizate de descreșteri ale ponderii populației tinere. Totuși, aceste scăderi nu sunt foarte mari fiind situate între -5,95% (Estelnic) și -0,34% (Malnaș). Doar trei UAT-uri înregistrează creșteri de peste 1% (Belin, Arcuș și Vâlcele). Aceeași comparație realizată în cifre absolute relevă faptul că cele mai mari descreșteri se înregistrează în orașele Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna și Baraolt (cu peste 300 de persoane), la polul opus situându-se comuna Vâlcele cu o creștere de 526 de persoane din această categorie de vârstă (deși procentual înregistrează o creștere de doar 2,08%).

Ponderile cele mai mari ale grupei de vârstă adultă caracterizează cinci UAT-uri (cu peste 69% - Covasna, Vârghiș, Ghelinta, Târgu Secuiesc și Comandău). În același timp, cea mai mică pondere a acestei grupe de vârstă aparține comunelor Vâlcele (55,04%), Belin (61,31%), Brăduț (61,82%) și Sânzieni (63,85%). De altfel, 53,33% dintre UAT-urile județului au o pondere a populației adulte situată sub media județeană (67,36%). Dacă ne raportăm la anul 2011 observăm că 20 de UAT-uri înregistrează scăderi ale ponderii populației adulte, unele dintre acestea chiar mai mari de 5% (municipiul Sfântu Gheorghe). În același timp există și creșteri ale ponderii acestei grupe de vârstă (25 de UAT-uri), dar în multe dintre acestea această creștere este una datorată scăderii populației totale la care se face raportarea. În cifre absolute, 20 de UAT-uri înregistrează creșteri ale numărului de persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani. Cele mai mari creșteri le înregistrează comunele Vâlcele, cu peste 590 de persoane și Belin, cu peste 220 de persoane. În alte trei UAT-uri (Bățani, Hăghig și Brăduț) creșterile sunt de peste 100 de persoane. La polul opus se situează patru dintre orașele județului (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna și Baraolt) cu pierderi ce se înscriu într-un ecart de la 6789 persoane în municipiul Sfântu Gheorghe până la 608 persoane în orașul Baraolt.

O populație îmbătrânită caracterizează, în egală măsură, ambele medii. Ponderile cele mai mari ale populației de peste 65 de ani (de peste 20%) sunt caracteristice comunelor Malnaș, Mereni, Lemnia, Chichiș, Brateș și Aita Mare. În același timp, 80% dintre UAT-urile județului au peste 15% populație în vârstă de 65 de ani și peste.

Convențional se consideră că o populație este tânără dacă proporția grupei vârstnice este mai mică de 7%; procesul de îmbătrânire demografică este în desfășurare dacă ponderea populației vârstnice este cuprinsă între 7-12%, iar o pondere mai mare de 12% corespunde unei populații îmbătrânite demografic. Peste 95% dintre UAT-urile județului Covasna se încadrează în valori de peste 12%, deci au o populație îmbătrânită. Totuși ponderile cele mai mici ale populației de peste 65 de ani (sub 12%) sunt în UAT-urile caracterizate printr-o natalitate ridicată (Vâlcele și Belin).

Figura 34 – Structura pe grupe mari de vârste (2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Comparativ cu anul 2011, în peste 70% dintre UAT-uri se înregistrează o creștere a ponderii populației vârstnice. Această evoluție se datorează pe de o parte creșterii speranței de viață, iar pe de altă parte scăderilor înregistrate în cazul populației tinere și adulte. Cele mai mari creșteri (cu peste 5%) se înregistrează în trei UAT-uri, din care două urbane (municipiile Târgu Secuiesc și Sfântu Gheorghe) la care se adaugă comuna Comandău. În cifre absolute cele mai mari creșteri ale populației vârstnice (de peste 400 de persoane) se înregistrează în orașele Covasna, Târgu Secuiesc și Sfântu Gheorghe (cu o creștere de peste 3800 de persoane vârstnice).

Tendința de lungă durată de creștere a proporției populației vârstnice (de 65 de ani și peste) paralel cu reducerea proporțiilor populației tinere și uneori a celei adulte în cadrul efectivului populației poartă denumirea de îmbătrânire demografică și este un fenomen determinat de evoluția natalității, mortalității și migrației.

Îmbătrânirea populației creează probleme legate de asigurarea unor servicii medicale și sociale specifice, induce modificări ale forței de muncă (dependența persoanelor inactive de cele active în ceea ce privește plata pensiilor), determină schimbări în structura familiei, comportamente diferite de petrecere a timpului liber, alimentație, locuință, relații sociale (Harper, 2006)⁴.

⁴ Harper, S. (2006), *Ageing societies: myths, challenges and opportunities*, Hodder Arnold, New York

Pentru a putea cuantifica procesul de îmbătrânire demografică se utilizează un indice calculat după formula:

$$I_{id} = P_{65}/P_{14} \times 100$$

în care:

I_{id} este indicele de îmbătrânire demografică

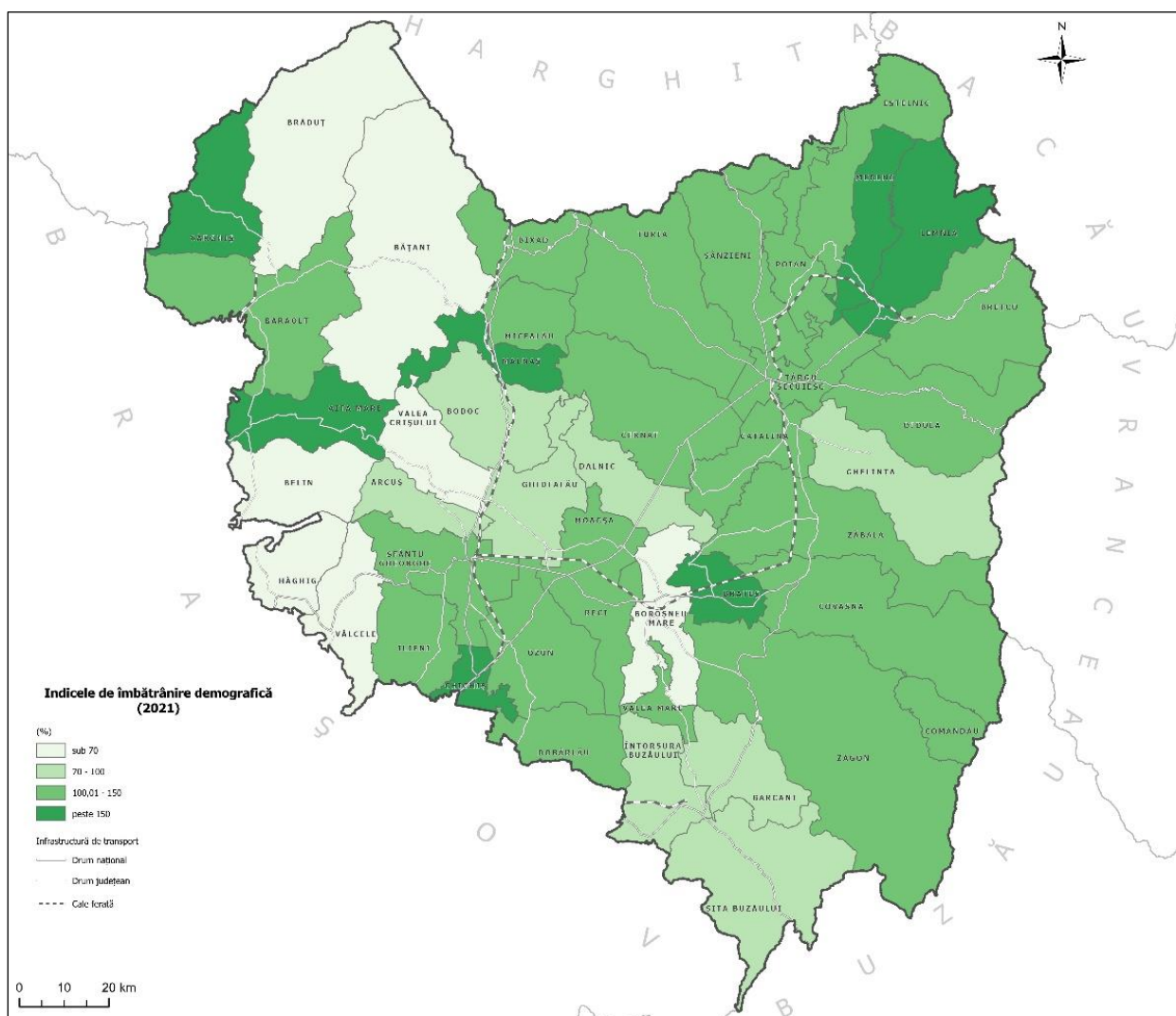
P_{65} reprezintă populația în vârstă de 65 de ani și peste

P_{14} reprezintă populația cu vârste cuprinse între 0 și 14 ani.

La nivelul anului 2021 județul Covasna avea un indice de mediu de îmbătrânire a populației de 110,78%, valoare considerată destul de mare care confirmă tendința de creștere a grupei vârstnice. Valoarea medie pentru mediul urban (129,39%) este mai mare comparativ cu cea caracteristică mediului rural (108,45%).

Valorile cele mai mari ale acestui indice (peste 150%) caracterizează șapte UAT-uri rurale situate dispersat în cadrul județului (Malnaș, Brateș, Lemnia, Vârghiș, Mereni, Chichiș, Aita Mare). Oricum, 30 dintre UAT-urile județului au valori de peste 100% ceea ce arată că fenomenul de îmbătrânire demografică este generalizat. De altfel, în județul Covasna, doar 8 UAT-uri au valori de sub 80% ale acestui indice, ceea ce indică o populație tânără, fără o perspectivă de îmbătrânire demografică imediată. Cea mai mică valoare (de 20,11%) o deține comuna Vâlcele.

Figura 35 – Indicele de îmbătrânire demografică (2021) (%)

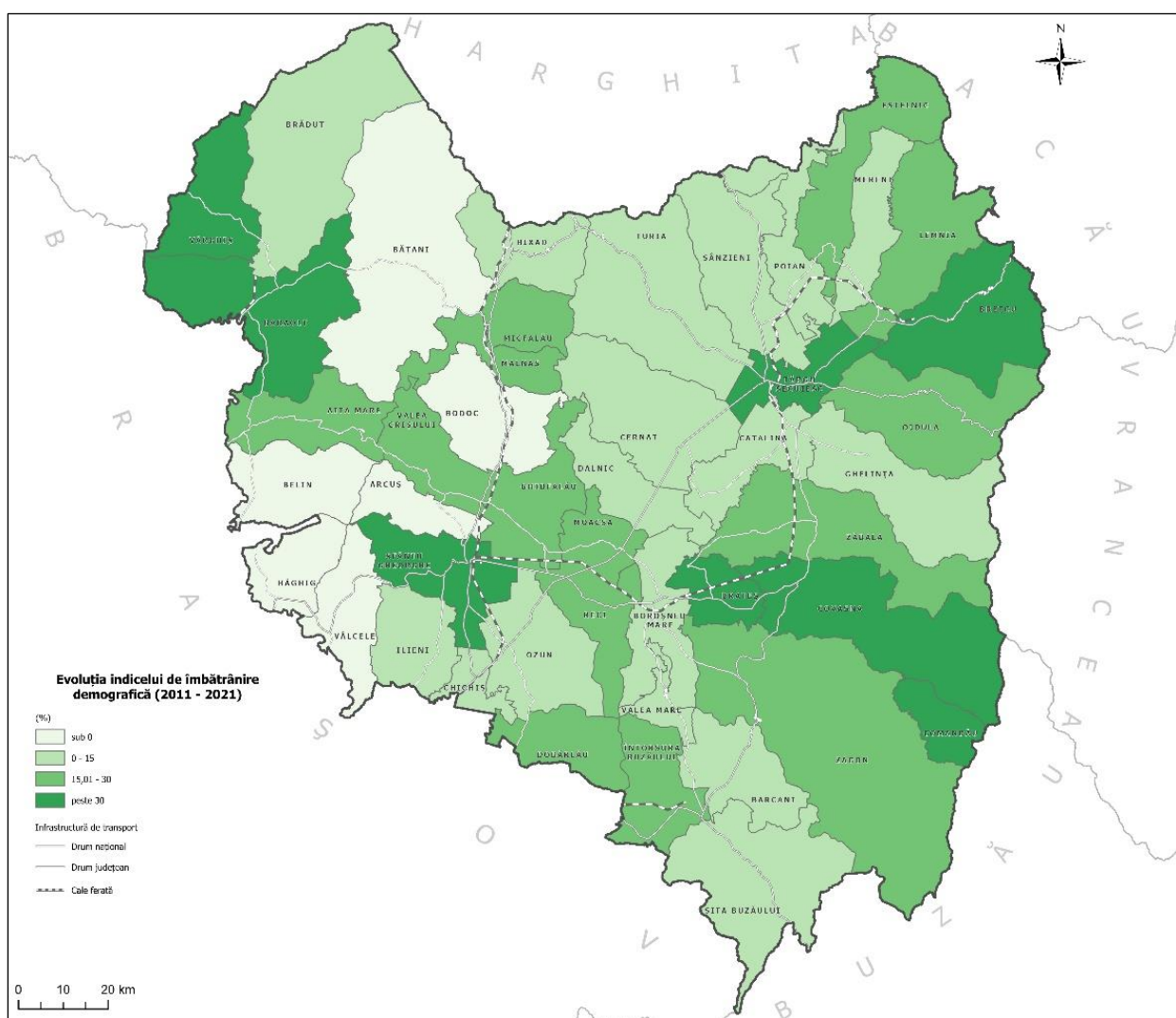
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

În ceea ce privește evoluția acestui indice în perioada 2011-2021, la nivelul județului Covasna a avut o creștere de 18,05%. În cazul mediului urban creșterea este de 44,53%, cu aproape 30% mai mult decât în cazul mediului rural. Această diferență se poate datora speranței de viață mai mari din mediul urban.

Doar 12 dintre UAT-urile județului înregistrează creșteri de peste 25% ale valorilor indicelui de îmbătrânire, în timp ce 6 UAT-uri înregistrează scăderi. Cele mai mari creșteri se înregistrează în zonele deja afectate de îmbătrânirea demografică ceea ce, pe termen mediu, poate constitui o problemă destul de mare. În afara acestor zone, putem remarca și alte areale a căror tendință de îmbătrânire se face remarcată.

Această evoluție arată că, practic, în următorii ani, și aceste areale vor avea o populație îmbătrânită, chiar dacă în prezent se încadrează în valori medii ale acestui indice. În același timp, unele comunele cu o populație deja îmbătrânită prezintă un ritm încetinit de creștere sau chiar scăderi ale valorilor acestui indice.

Figura 36 – Evoluția indicelui de îmbătrânire demografică (2011-2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Imaginea “presiunii” exercitate de tineri și de vârstnici asupra populației în vârstă de muncă este subliniată de raportul de dependență demografică (rata de dependență demografică) prin care se pot evidenția consecințele îmbătrânirii demografice a populației.

Acest indicator se calculează după formula:

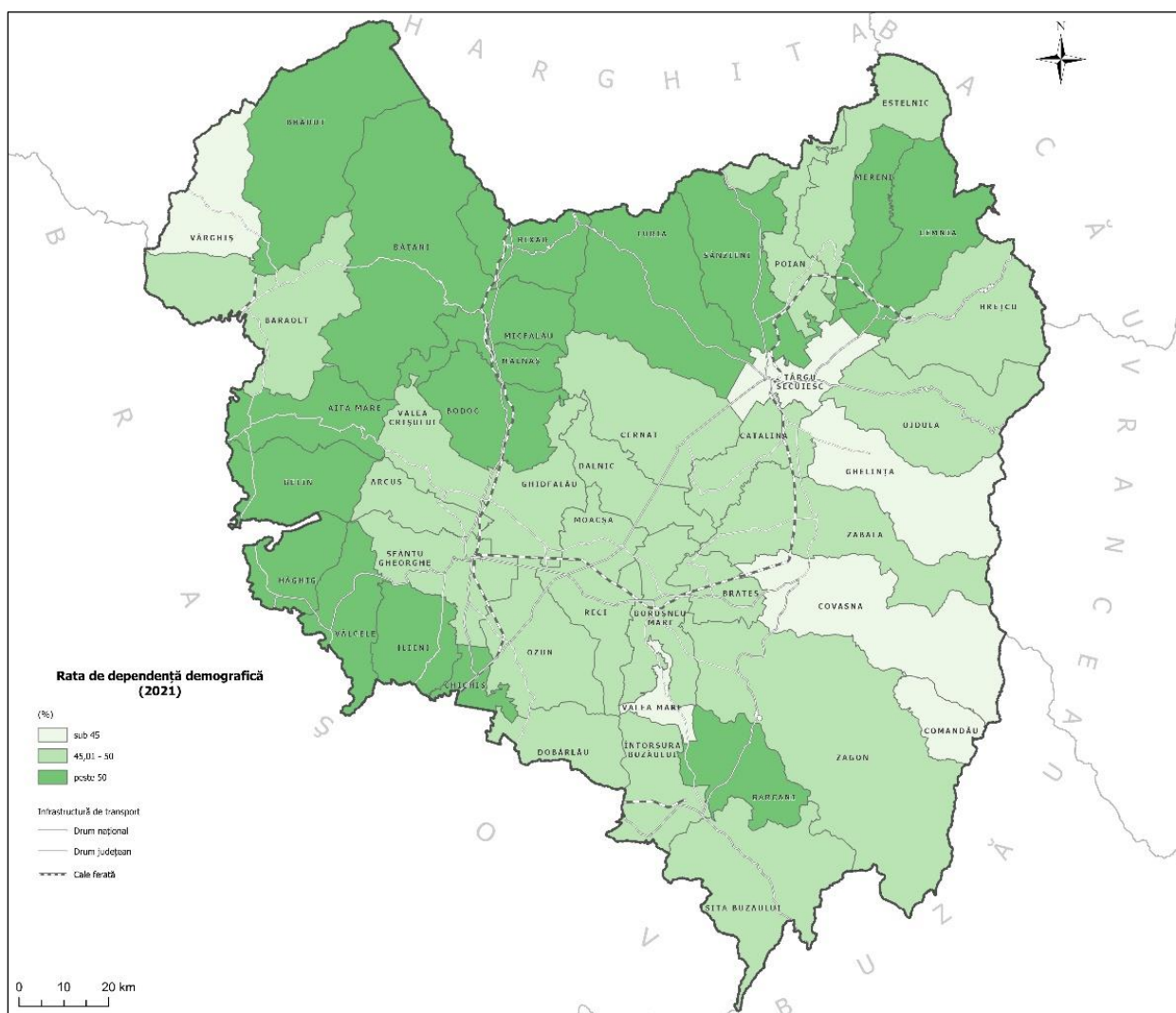
$R_d = (P_{14+P_{65}}) / P_{15-64} \times 100$, unde: R_d este rata de dependență demografică, $P_{14+P_{65}}$ este populația dependentă demografic, P_{15-64} este populația adultă

La nivelul județului Covasna rata de dependență demografică are o valoare de 49,99% pentru anul 2021, înregistrând o ușoară scădere de 0,91% față de anul 2011. Această scădere este datorată în principal scăderii populației tinere.

Cele mai mari rate de dependență demografică se înregistrează în comunele care se confruntă cu fenomenul îmbătrânirii demografice sau care au o populație tânără foarte numeroasă (Vâlcele, Belin, Brăduț, Sânzieni, Hăghig), cu valori ce depășesc 55%. Rezultă că presiunea asupra populației active este mult mai ridicată. Pentru ansamblul mediului rural rata de dependență demografică are valori ridicate (50,55%), fiind însă în scădere față de anul 2011 (cu 1,83%).

Pentru mediul urban rata de dependență este mai scăzută (în medie de 45,52%) dar este în creștere față de anul 2011 (cu 6,4%). Acest fapt se datorează creșterii grupei vârstnice, atenuată cumva de scăderea grupei de vârstă 0-14 ani, dar mai ales scăderii numerice a populației adulte. Cele mai mici valori (de sub 45%) se înregistrează în Comandău, Târgu Secuiesc, Ghelintă, Vârghiș, Covasna și Valea Mare, mai ales datorită reducerii grupei de vârstă 0-14 ani dar pe fondul unei populații adulte încă numeroase. Doar cinci UAT-uri înregistrează creșteri mai mari de 5% ale ratei de dependență (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna, Sânzieni și Malnaș).

Figura 37 – Rata de dependență demografică (2021) (%)

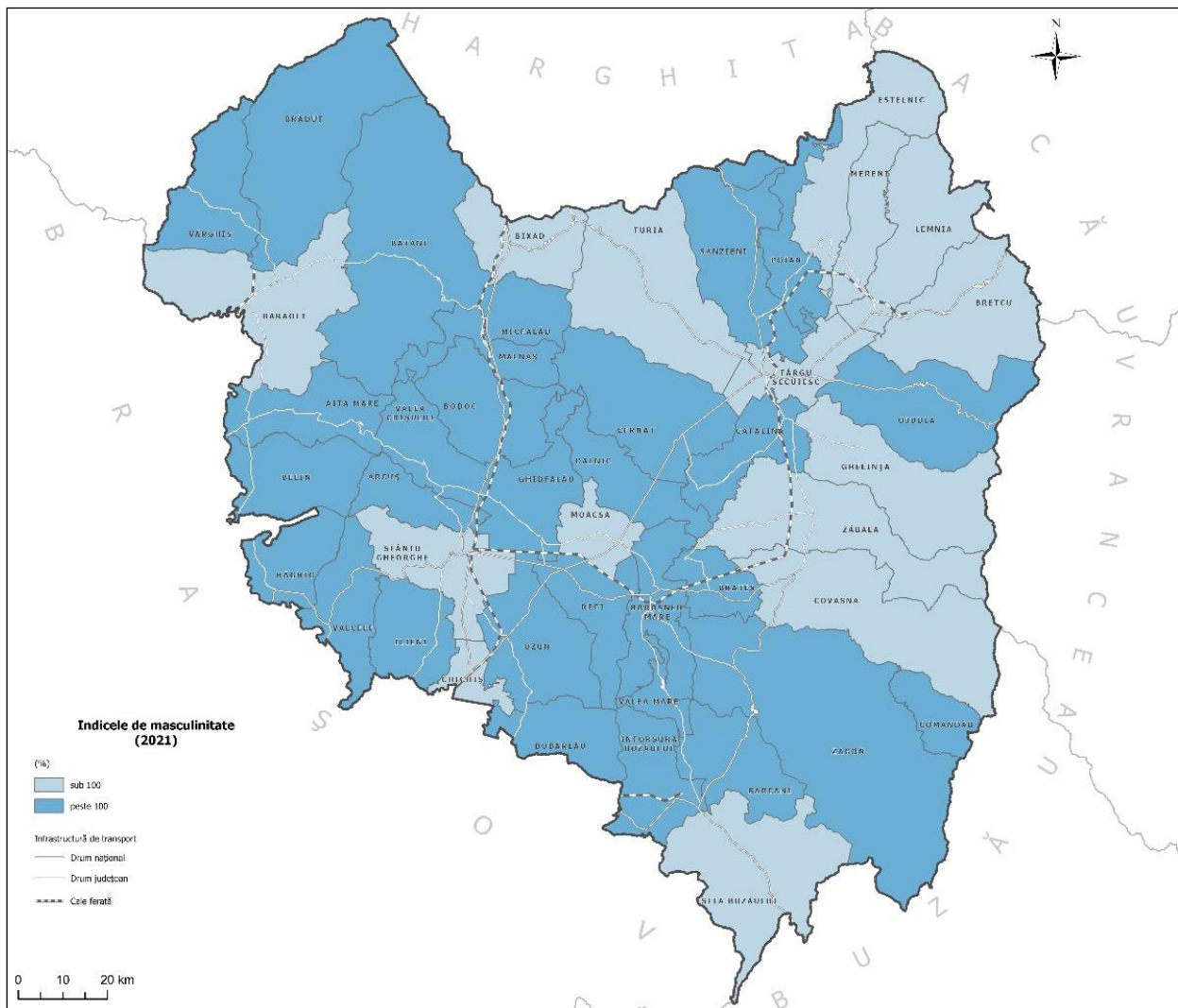

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Structura pe sexe este echilibrată, remarcându-se, totuși, o ușoară dominanță a femeilor 50,76%, în timp ce populația de sex masculin reprezintă 49,24%. La nivel teritorial există însă UAT-uri care prezintă un dezechilibru mult mai accentuat. Astfel, în special în mediul urban (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna), dar și în comunele Estelnic, Mereni și Lemnia ponderea populației de sex feminin este de peste 51%. Pe de altă parte, există 13 de UAT-uri rurale în care ponderea populației de sex masculin atinge valori de peste 51% sau chiar depășește 52% (Valea Mare). De altfel, structura pe sexe a celor două medii este puțin diferită, înregistrându-se o valoare mult mai mare pentru UAT-urile urbane în ceea ce privește populația feminină (51,29%), în timp ce pentru mediul rural valoarea este de 49,52%. Acest dezechilibru între cele două medii poate fi datorat speranței de viață mai ridicate din mediul urban, în special în ceea ce privește femeile.

Pentru a putea cuantifica dezechilibrele între cele două sexe s-a calculat indicele de masculinitate, care reprezintă raportul dintre numărul de bărbați raportat la 100 de femei.

Figura 38 – Indicele de masculinitate (2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Acest raport indică un foarte ușor avantaj al femeilor, valoarea indicelui la nivel județean fiind de 99,9%. În peste 30% dintre UAT-uri valoarea este mai mică de 100% ceea ce înseamnă că acestea se confruntă cu fenomenul de feminizare a populației. Acestea cuprind în general

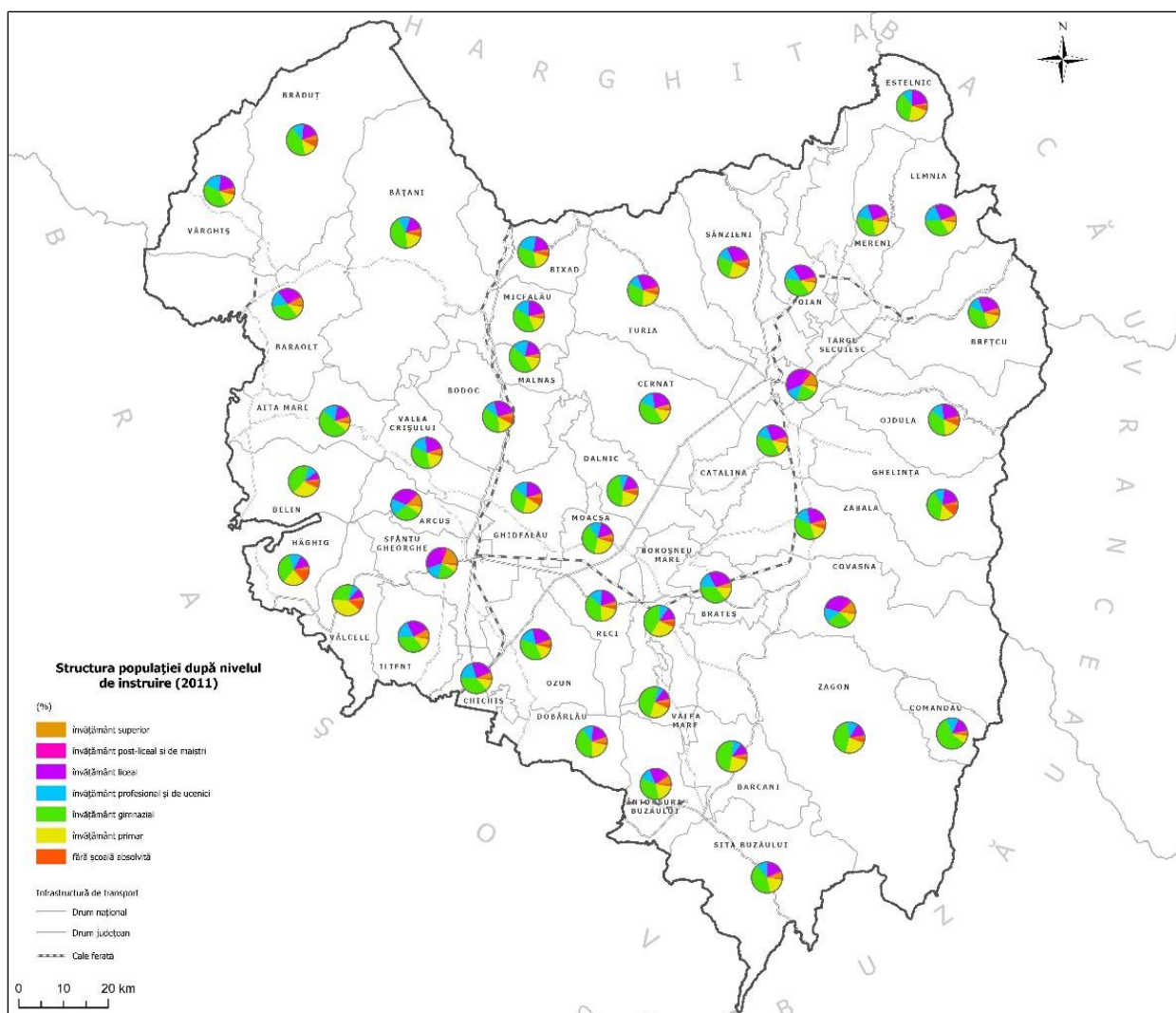
mediul urban (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna Baraolt), dar și comunele situate atât nord-estul a județului cât și dispersat în rest.

Există și câteva UAT-uri rurale în care valoarea indicelui este peste 107% (Valea Mare, Ghidfalău, Brateș).

Structura populației după nivelul de instruire

Structura populației după nivelul de instruire pentru județul Covasna arată că se află peste de media națională în ceea ce privește populația fără școală absolvită (3,92% față de 3% media națională) sau în ceea ce privește ponderea analfabeților (2,16% față de 1,36% la nivel național). În schimb ponderea populației cu studii superioare se situează cu aproape 5% sub media națională (9,8% față de 14,37%). Explicația decalajului înregistrat la nivelul învățământului superior poate fi aceea că județul Covasna nu deține instituții de învățământ superior (doar trei extensii ale Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca).

Figura 39 – Structura populației după nivelul de instruire (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – Recensământul populației și locuințelor 2011

Situația este destul de dezechilibrată între cele două medii, populația urbană având un nivel de instruire mai ridicat (15,77% cu studii superioare și 31,06% cu studii liceale) față de cea rurală

(4,17% cu studii superioare și 18,68% cu studii liceale). De asemenea, populația fără școală absolvită are o pondere de 2,44% în urban și mai mult decât dublă în rural (5,31%).

La nivel teritorial discrepanțele sunt destul de mari, municipiul Sfântu Gheorghe având cea mai mare pondere a populației cu studii superioare (peste 19%), în timp ce în mediul rural doar comuna Arcuș depășește media județeană (12%).

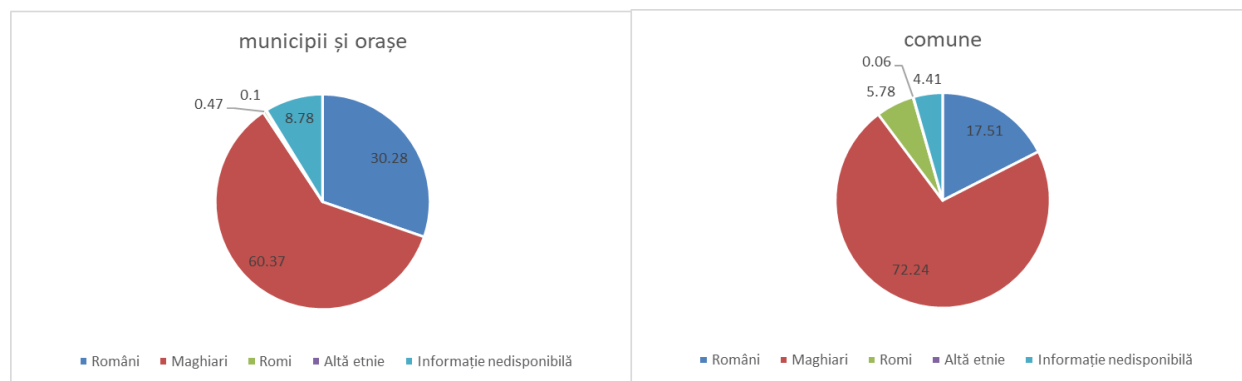
În toate orașele județului populația cu studii superioare depășește 7%. În schimb, există șapte UAT-uri rurale în care ponderea populației fără școală absolvită depășește 7% (Hăghig, Ghelința, Vâlcele, Ghidfalău, Brăduț, Bodoc și Belin). Cea mai mare valoare o deține comuna Hăghig cu 13,43%, comună în care ponderea celor care au absolvit doar învățământul primar sau gimnazial este de aproape 50%, semnalând faptul că rata abandonului școlar este ridicată. De altfel, peste 75% dintre UAT-urile județului, aproape toate aparținând mediului rural (singurul oraș în această categorie este Întorsura Buzăului), au o pondere de peste 50% a celor care au doar studii primare sau gimnaziale. În același timp, peste 35% dintre UAT-uri (toate rurale) au o pondere de peste 5% a celor fără școală absolvită.

Structura etnică

Structura etnică la nivel județean nu este una omogenă 66,7% din populație fiind de naționalitate maghiară și 21,37% de naționalitate română. Prezente în proporții variabile, celelalte etnii au ponderi relativ scăzute, cu excepția romilor (4,75%).

Situația pentru mediul urban și rural este oarecum similară, în ambele cazuri maghiarii reprezentând populația majoritară (60,37% în mediul urban și 72,24% în mediul rural). Cu excepția a nouă UAT-uri (Barcani, Sita Buzăului, Întorsura Buzăului, Dobârlău, Valea Mare, Vâlcele, Hăghig, Belin și Zagon) populația majoritară este de naționalitate maghiară cu ponderi variabile (între 98,10% în comuna Dalnic și 50,58% în comuna Chichiș).

Figura 40 – Structura etnică pe medii (%) (2021)

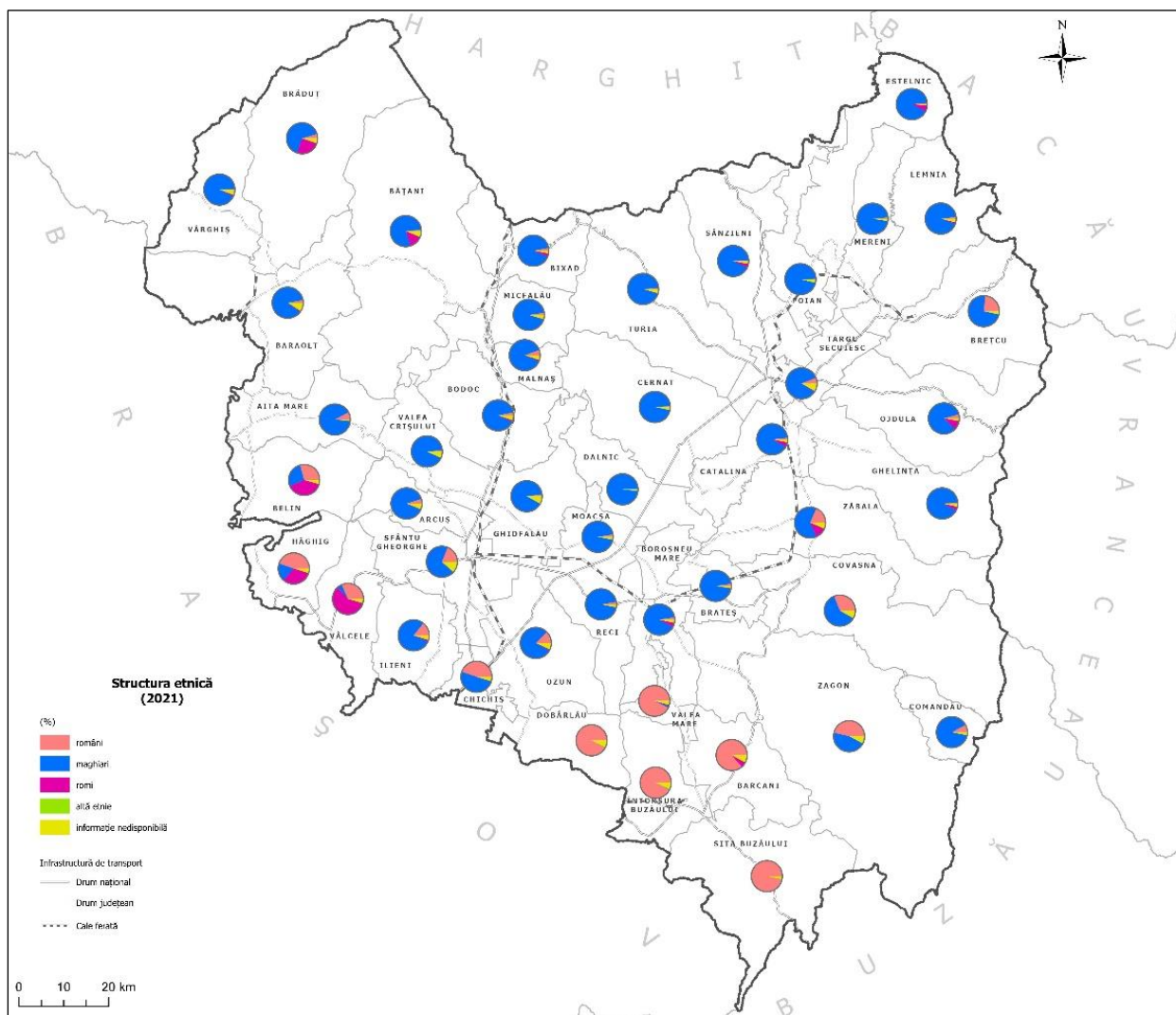

Sursa datelor: date prelucrate după INS –Recensământul populației și locuințelor 2021

La nivel teritorial există totuși câteva diferențieri. Populația de etnie română este majoritară în UAT-urile Sita Buzăului, Valea Mare, Întorsura Buzăului, Dobârlău și Barcani, deținând ponderi semnificative (între 46,32% și 12,58%) și în altele (Zagon, Hăghig, Chichiș, Vâlcele, Covasna, Belin, Brețcu, Sfântu Gheorghe, Zăbala, Ilieni și Ozun).

O altă etnie cu ponderi relativ mari este cea romă care înregistrează valori semnificative (între 58,84% și 6,03%) în opt de UAT-uri rurale. Valori de peste 10% se înregistrează în comunele Vâlcele (cu peste 50%), Belin, Hăghig, Brăduț (fiecare cu peste 20%), Bățani și Zăbala.

Figura 41 – Structura etnică a populației (2021)(%)

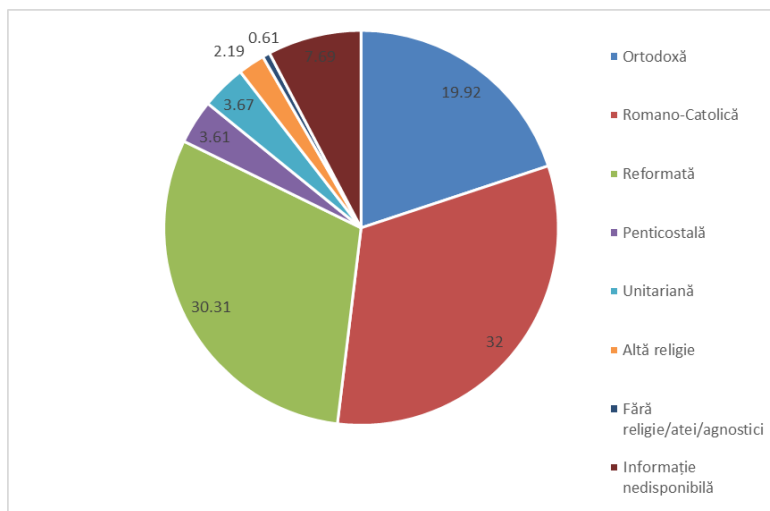
Sursa datelor: date prelucrate după INS – Recensământul populației și locuințelor 2011

Structura confesională

La nivelul județului Covasna structura confesională este destul de diversificată, nici o religie nedeținând majoritatea absolută. Cele mai importante confesiuni sunt romano-catolică (32%), reformată (30,31%) și ortodoxă (19,92%). Nici o altă religie nu depășește valoarea de 5%.

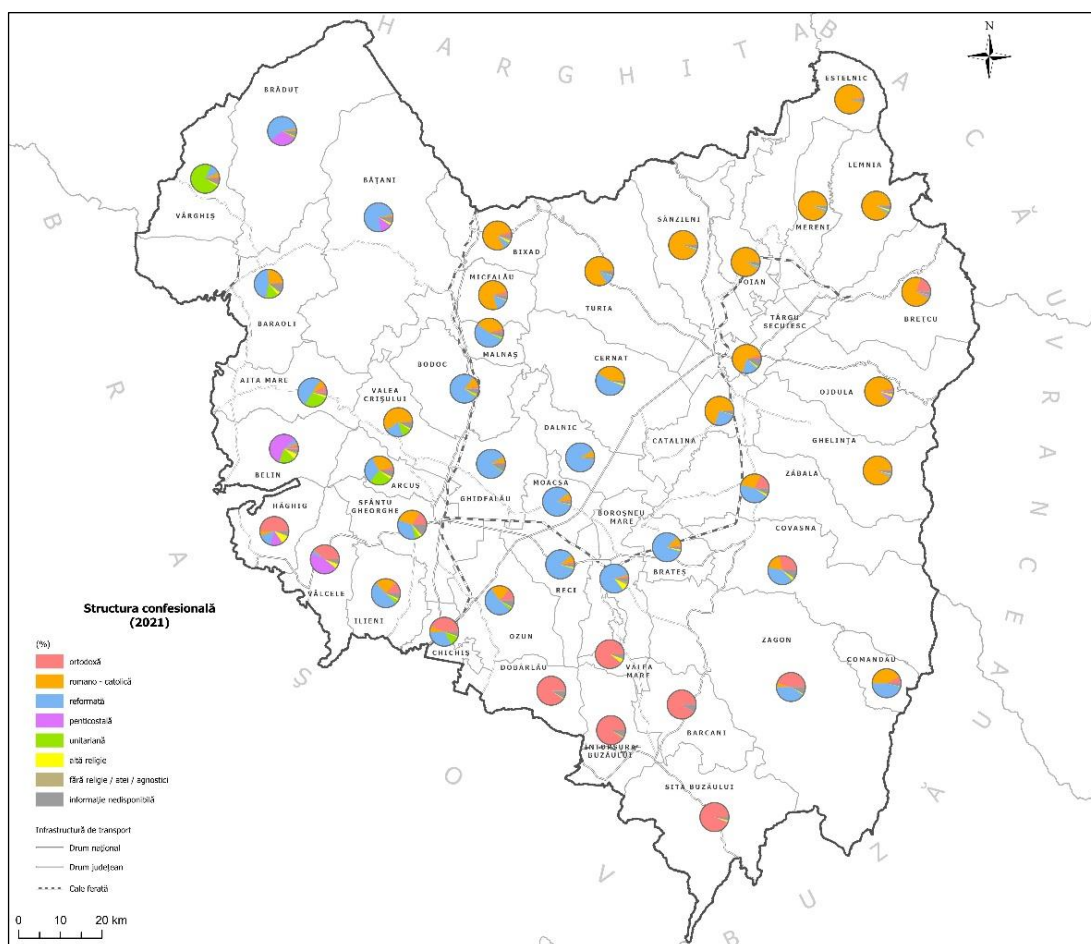
Totuși, la nivel teritorial, există câteva UAT-uri cu o populație majoritară aparținând cultului romano catolic (Estelnic, Sânzieni, Mereni, Ghelinta, Poian, Lemnia, Ojdula, Turia, Bixad, Micfalău, Brețcu, Catalina, Târgu Secuiesc, Valea Crișului). În 14 UAT-uri religia majoritară este cea reformată (Ilieni, Aita Mare, Malnaș, Cernat, Ozun, Brăduț, Bățani, Bodoc, Boroșneu Mare, Ghidfalău, Brateș, Reci, Moacșa, Dalnic). De asemenea, se înregistrează o pondere majoritară a populației de confesiune ortodoxă în șase UAT-uri: Sita Buzăului, Barcani, Întorsura Buzăului, Dobârlău, Valea Mare și Hăghig.

Figura 42 – Structura confesională a județului Covasna (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – Recensământul populației și locuințelor 2021

Figura 43 – Structură confesională (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – Recensământul populației și locuințelor 2021

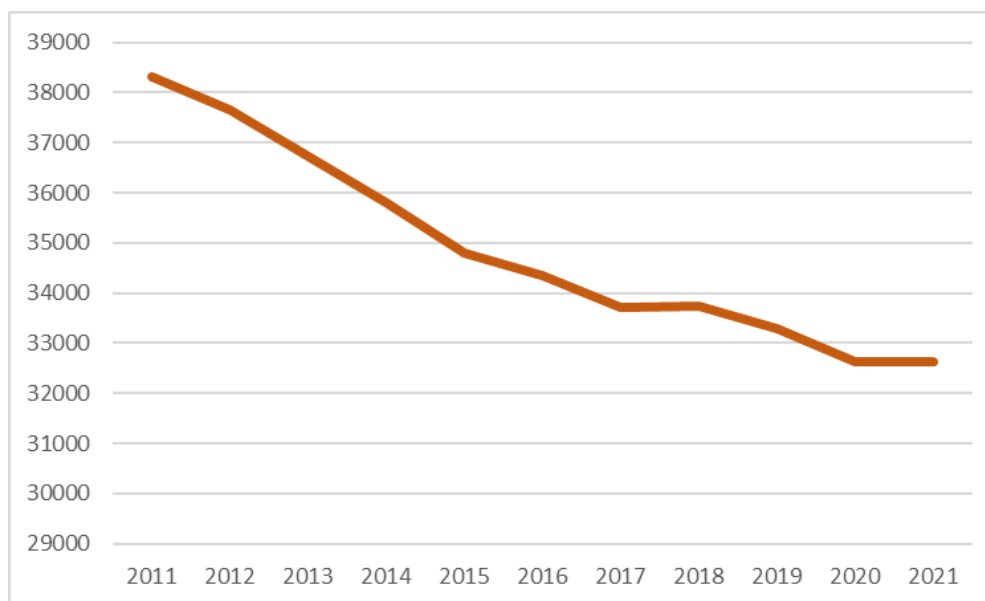
Populația de confesiune penticostală are o pondere ridicată în Belin, Vâlcele și Brăduț (cu peste 30%), Hăghig și Bățani (cu peste 10%). Religia unitariană are valori de peste 50% în Vârghiș și de peste 10% în comunele Aita Mare, Arcuș, Belin Valea Crișului și în orașul Baraolt.

2. RESURSELE UMANE

2.1. Populația școlară

Populația școlară la nivel județean a înregistrat în perioada 2011-2021 o evoluție descendentă, ajungând la 32638 elevi în anul 2021. Față de anul 2011 aceasta a scăzut în județul Covasna cu 14,79% (5666 elevi). Scăderea se datorează, în primul rând, scăderii ratei natalității care determină o bază demografică mai îngustă.

Figura 44 – Evoluția populației școlare în perioada 2010-2021

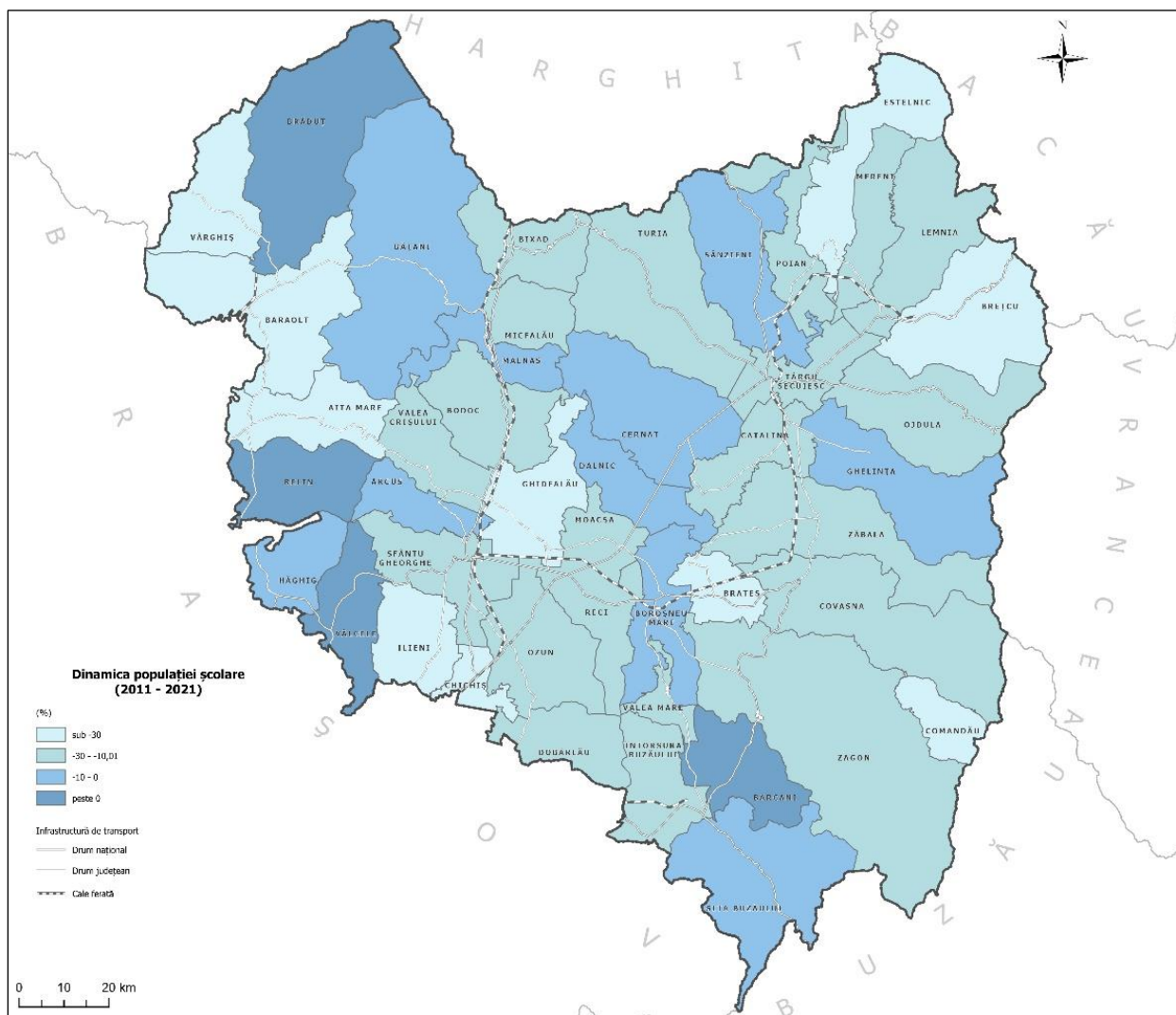
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

La nivel teritorial se remarcă faptul că în peste 90% dintre UAT-urile județului se înregistrează scăderi ale populației școlare. Cele mai mari scăderi (de peste 30%) se înregistrează într-o serie de UAT-uri ca Ghidfalău, Aita Mare, Vârghiș, Ilieni, Chichiș, Comandău, Brateș, Brețcu, Baraolt și Estelnic. Există și 4 UAT-uri în care asistăm la o creștere a populației școlare, în areale cu o rată a natalității foarte ridicată (Vâlcele, Belin, Barcani, Brăduț). Atât procentual cât și în cifre absolute cea mai mare creștere (de 240 de elevi, 24,34%) se înregistrează în comuna Vâlcele care înregistrează și cea mai mare rată a natalității în perioada analizată (de peste 30%).

Pe trepte de școlarizare, cea mai mare scădere se înregistrează în cazul învățământului liceal (de peste 40%). Acest aspect se datorează mai multor factori, în afara scăderii ratei natalității, cum ar fi abandonarea studiilor după ciclul gimnazial dar și creșterii numărului de elevi care urmează învățământul profesional (cu peste 1500 de elevi).

Copii înscriși în grădinițe au scăzut cu peste 30%, cele mai mari scăderi (de peste 50%) înregistrându-se în comunele Aita Mare, Bixad, Brateș, Comandău, Estelnic, Ghidfalău, Ilieni, Mereni și Poian, dar la valori absolute mici. În peste 44 dintre UAT-uri s-au înregistrat scăderi, în 34 dintre acestea declinul fiind de peste 20%. Creșteri la această categorie de populație școlară s-au înregistrat doar în comuna Catalina (cu aproape 2%).

Figura 45 – Dinamica populației școlare (%) în perioada 2012-2021

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

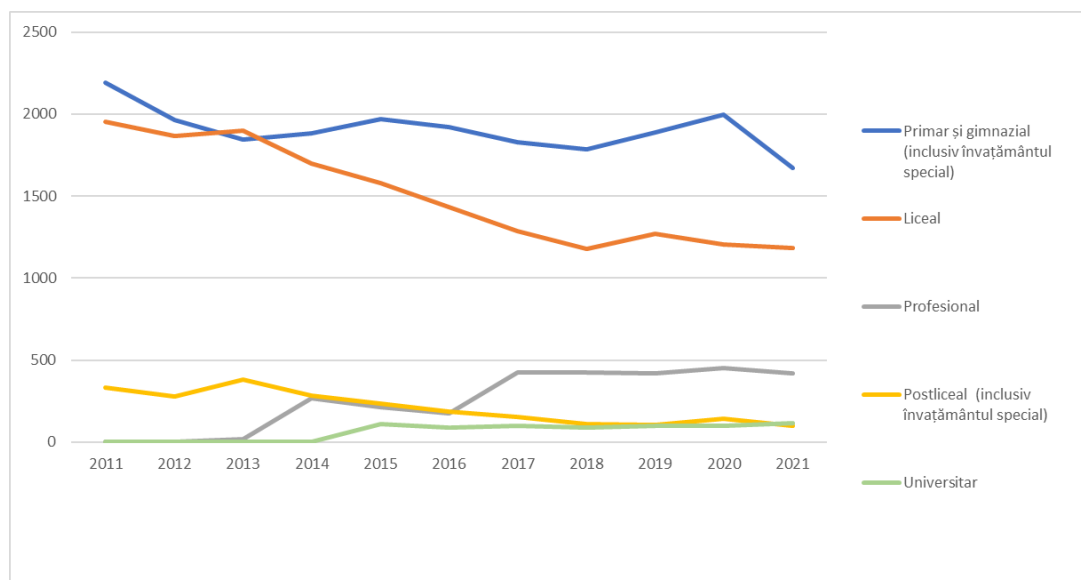
Numărul de elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special) a cunoscut o scădere ușoară de 0,9% (170 de elevi), cu diferențieri teritoriale destul de mari. Astfel, în 33 de UAT-uri se înregistrează scăderi în timp ce în doar 12 UAT-uri numărul de elevi este în creștere. Cel mai mare declin (de peste 30%) se înregistrează în cinci UAT-uri rurale: Ghidfalău (-47%), Vârghiș (-41%), Aita Mare (-39%), Chichiș (-38%) și Brateș (-31%). În cifre absolute însă, cele mai mari descreșteri le înregistrează orașele Baraolt (-187 de elevi), Covasna (-124 de elevi) și Târgu Secuiesc (-97 de elevi). Există și trei UAT-uri cu creșteri de peste 20%, acestea fiind caracterizate de rate înalte ale natalității în ultimii zece ani (Vâlcele, Arcuș și Dalnic). În cifre absolute cea mai mare creștere a numărului de elevi se înregistrează în municipiul Sfântu Gheorghe (cu 648 de elevi) și în comuna Vâlcele (cu 322 de elevi).

Dintre toate treptele, învățământul liceal a cunoscut cea mai mare scădere a numărului de elevi față de anul 2011, respectiv cu 3424, ceea ce reprezintă puțin peste 40%. Deși oferta învățământului profesional este una dintre cauze, aceasta nu explică decât parțial această scădere având în vedere că în cazul acestuia numărul de elevi a crescut cu doar 1544. În toate UAT-urile care beneficiază de această treaptă de școlarizare s-a înregistrat un trend descendent. Procentual, cea mai mare scădere (de peste 50%) s-a înregistrat în orașul Baraolt. În cifre absolute, municipiul Sfântu Gheorghe se situează pe prima poziție cu un minus de 1431 de elevi.

La polul opus se situează învățământul profesional cu o creștere de 1544 de elevi. Cele mai mari creșteri (de peste 200 de elevi) au fost în municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc.

Tot la nivel județean se poate remarca o scădere a numărului de absolvenți (de toate nivelurile) cu 1736, fapt datorat, pe de o parte numărului mai mic de elevi înscriși în unitățile de învățământ, iar pe de altă parte ratei de abandon școlar.

Figura 46 – Evoluția numărului de absolvenți

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Situația s-a îmbunătățit în ceea ce privește numărul de elevi ce revin unui cadru didactic (de la 13 în anul 2011 la 11,6 în anul 2021), chiar dacă numărul de cadre didactice a scăzut cu 56 în intervalul 2011-2021.

Situația abandonului școlar s-a îmbunătățit în județul Covasna, în intervalul 2011-2020, pentru anumite forme de învățământ, dar se situează în prezent peste media națională și, cu excepția învățământului liceal, postliceal și de maiștri, și peste cea regională. Rata cea mai mare a abandonului școlar afectează învățământul postliceal primar (3,5%).

Tabel 6 – Rata abandonului școlar pe niveluri de educație

Nivelul de educație	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Primar și gimnazial	2,6	1,8	2,3	4,2	3,9	3,7	3	3,8	2,9	2,8
Liceal și profesional	5,3	3,9	4,6	4,1	3,7	3,4	3,8	2,8	2,5	2,3
Postliceal și de maiștri	14,9	12,7	15,7	23,3	11,3	23,4	20,3	13,8	15,4	0,7

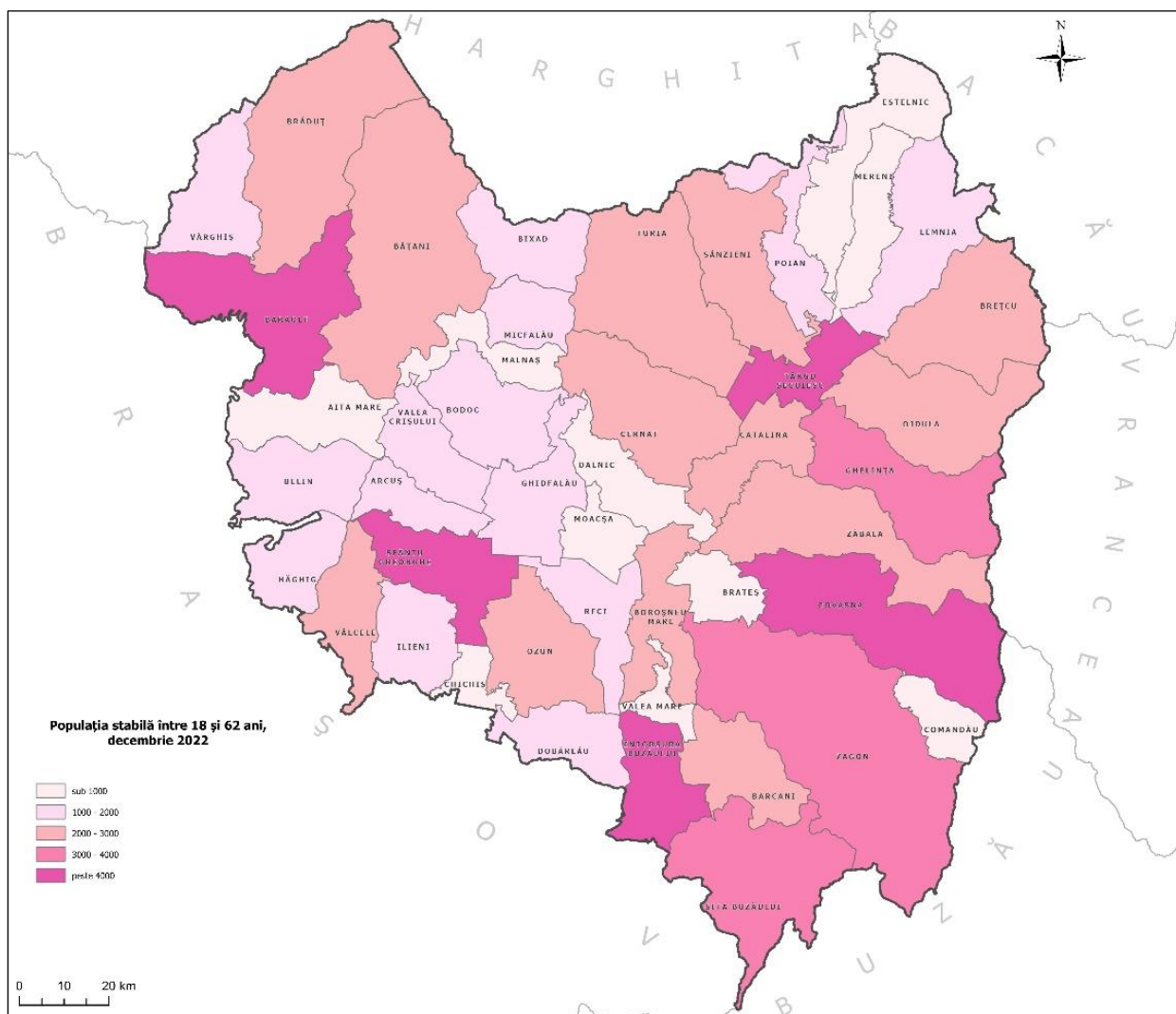
Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Situația prezentată de Inspectoratul Școlar Județean Covasna (pentru anul școlar 2021-2022) arată că la nivel de UAT situația este diferențiată. Astfel, cele mai mari rate ale abandonului școlar pentru învățământul primar se înregistrează în Ghidfalău (peste 25%), Ilieni (13,5%), Belin (11,27%), Brețcu (9,92%) și Vâlcele (9,84%). Pentru acest nivel 26 de UAT-uri înregistrează abandon școlar, în timp ce pentru nivelul gimnazial doar 16 UAT-uri înregistrează acest fenomen. Ratele cele mai mari pentru învățământul gimnazial sunt în comunele Reci, Dobârlău și Vâlcele (cu peste 8%).

2.2. Forța de muncă

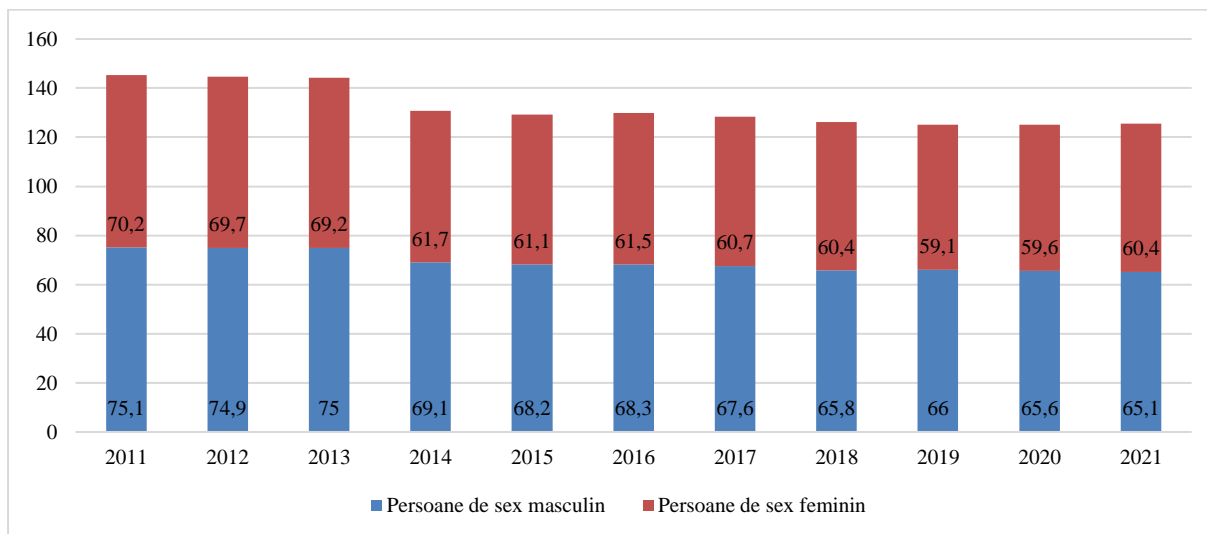
Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, în anul 2021, în județul Covasna aveau reședința un număr de 125.500 de persoane în vârstă de muncă (în conformitate cu legislația în vigoare de la acel moment). Acestea reprezentau aproximativ 63% din totalul populației rezidente în județ, care număra 199.068 de persoane. Din totalul resurselor de muncă, 65.100 erau bărbați, reprezentând 51,9% din resursele de muncă, în timp ce 60.400 (48,1%) erau femei. Comparând aceste date cu cele din 2011, putem constata o scădere cu aproximativ 13,6% a resurselor de muncă ale județului în ultimii 10 ani. Fenomenul de reducere a resurselor de muncă din județ poate fi explicat prin prisma mai multor cauze, între care: îmbătrânirea demografică, migrația internă spre capitală sau alte orașe, migrația externă, dar mai ales modificările metodologice care au survenit cu privire la modul de calcul a indicatorului (începând cu anul 2014, acesta ia în calcul doar populația rezidentă).

Figura 47 – Populația stabilă cu vârste cuprinse între 18 și 62 ani, decembrie 2022

Sursa datelor: INS –tempo_online

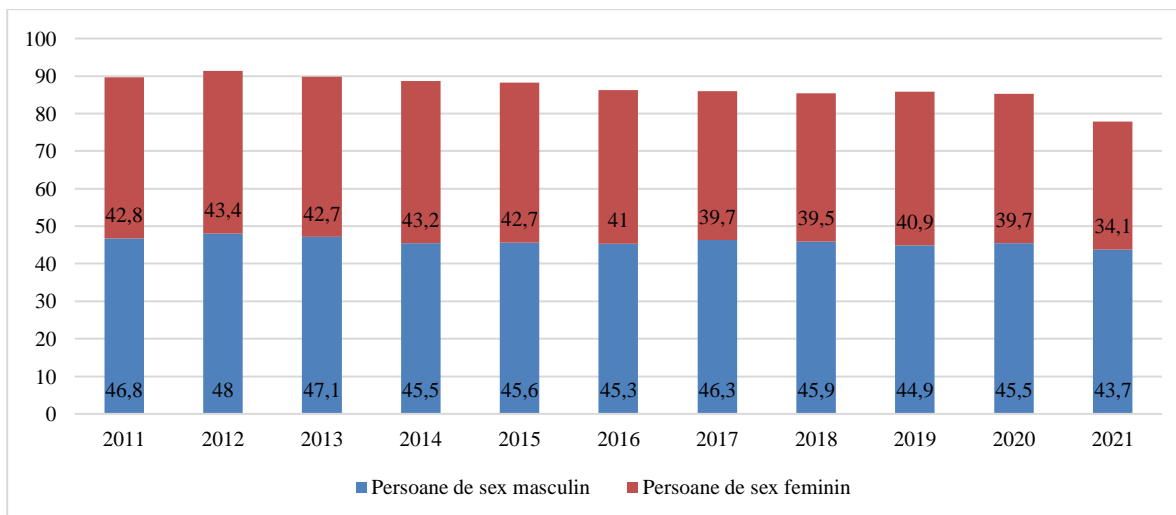
Figura 48 – Resursele de muncă din județul Covasna (mii persoane), pe sexe, 2012-2022

Sursa datelor: INS –tempo_online

Dintr-o altă perspectivă, în anul 2021, populația activă din județul Covasna, care include atât populația ocupată, cât și șomerii înregistrați, număra 77.800 persoane, distribuite în proporție de 56,2% - bărbați și 43,8% - femei. Dacă analizăm evoluția indicatorului în perioada 2011-2021, constatăm că populația activă a înregistrat o scădere de 13,2% între anii 2011 și 2021: populația activă de sex masculin a scăzut cu 6,6%, în timp ce cea de sex feminin a înregistrat o scădere de 13,2%.

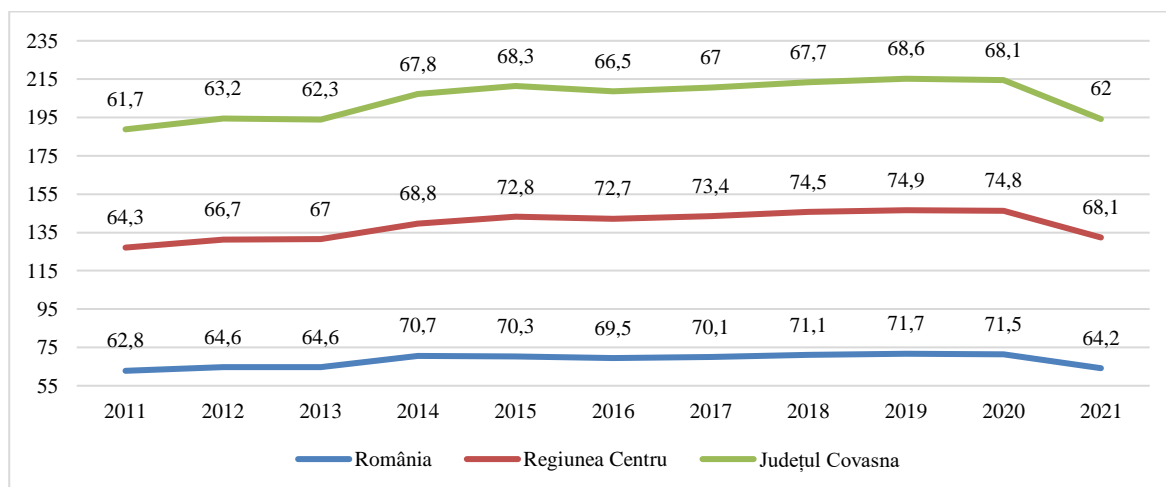
Figura 49 – Populația activă (mii persoane) din județul Covasna, pe sexe, 2011-2021

Sursa datelor: INS –tempo_online

În același context, este important să analizăm și rata de activitate a resurselor de muncă, pentru a înțelege proporția dintre populația activă civilă și totalul resurselor de muncă. Astfel, observăm că, în anul 2021, rata de activitate înregistrată la nivelul județului Covasna (62%) se situa sub media regională (68,1%) și cea națională (64,2%). În comparație cu anul 2011, rata de activitate a resurselor de muncă era cu doar un procent mai mare în 2021. Evoluția ratei de activitate din județul Covasna a fost în general pozitivă până în 2020, însă a suferit o scădere de 6,1 puncte procentuale între 2020 și 2021. Scăderea s-a resimțit, de asemenea, și la nivel regional și național.

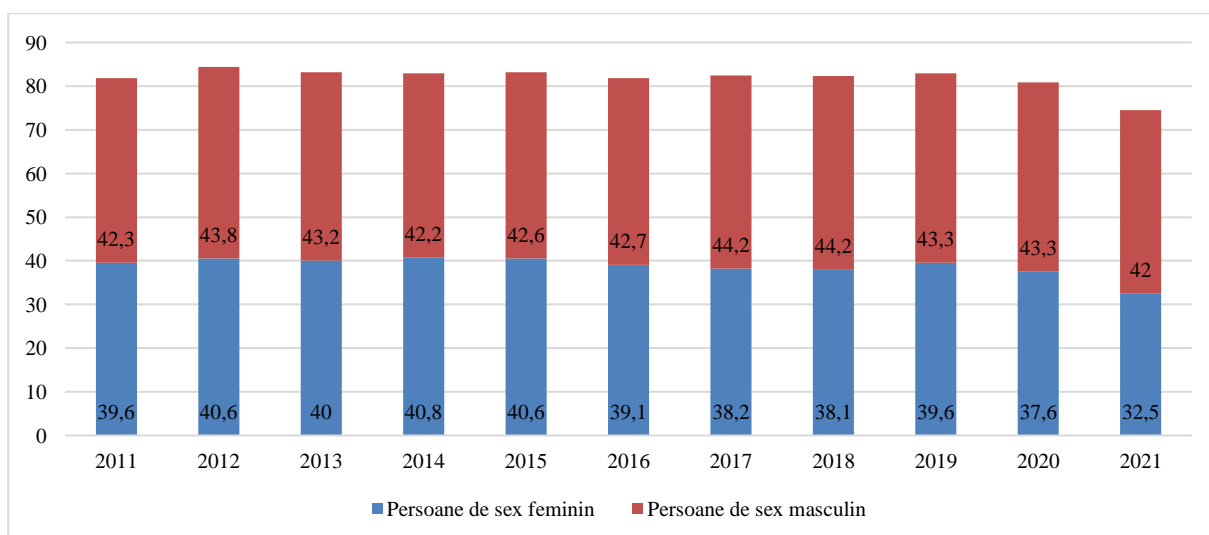
Figura 50 – Rata de activitate a resurselor de muncă la nivel național, regional și județean (mii persoane), 2011-2021

Sursa datelor: INS –tempo_online

Potrivit datelor INS referitoare la populația ocupată, se observă că, în 2021, din totalul de 75.500 de persoane ocupate (adică persoanele care desfășoară o activitate remunerată în mod obișnuit, fie pe bază de contract de muncă, fie în mod independent, în scopul obținerii de venituri sub formă de salarii, plăți în natură etc.), 43,6% erau femei, în timp ce 56,4% erau bărbați. Este important de menționat că acest indicator nu cuprinde doar persoanele care au reședința în județul Covasna, ci și pe cele care practică navetismul în afara județului, în scopuri de serviciu. În perioada 2011-2021, tendința generală a populației ocupate a fost de scădere, aceasta fiind cu 7,6% mai mică în 2021 decât în 2011, în principal din cauza reducerii numărului de femei ocupate (cu 17,9%). Între 2020 și 2021, a avut loc cea mai mare scădere a populației ocupate (6,4 procente), raportat la perioada analizată.

Figura 51 – Populația ocupată a județului Covasna (mii persoane), pe sexe, 2011-2021

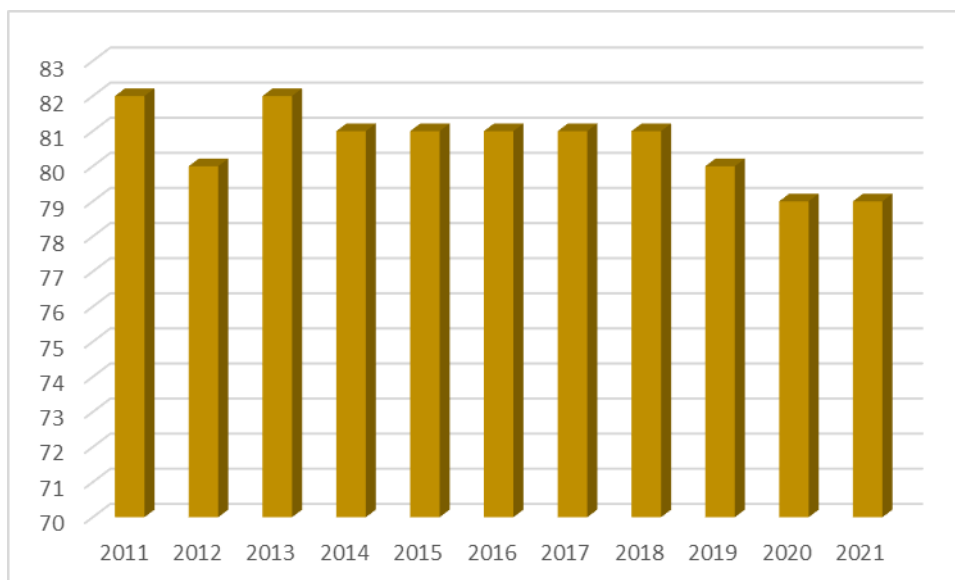
Sursa datelor: INS –tempo_online

3. INFRASTRUCTURA SOCIALĂ

3.1. Educația (structura, infrastructura educațională; servicii educaționale)

Rețeaua școlară: Structura serviciilor de educație la nivelul județului Covasna relevă existența tuturor treptelor de școlarizare (inclusiv a învățământului superior prin cele trei facultăți care funcționează ca “Extensia Sfântu Gheorghe” a Universității Babeș Bolyai). În cifre absolute numărul unităților de învățământ s-a redus treptat, ajungând în anul 2021 la 79. Această reducere are la bază atât diminuarea populației școlare, pe fondul scăderii natalității (raportul populație școlară/unități de învățământ având chiar o scădere ușoară în ultimii ani-de la 467 de elevi la o unitate de învățământ în anul 2011, la 413 în anul 2021), cât și anumite măsuri de regrupare a unităților de învățământ pe fondul crizei economice (în special în anii 2010 și 2011). Situația pe medii este oarecum dezechilibrată, mediul rural având un ușor avantaj (51,9% dintre unitățile de învățământ în anul 2021).

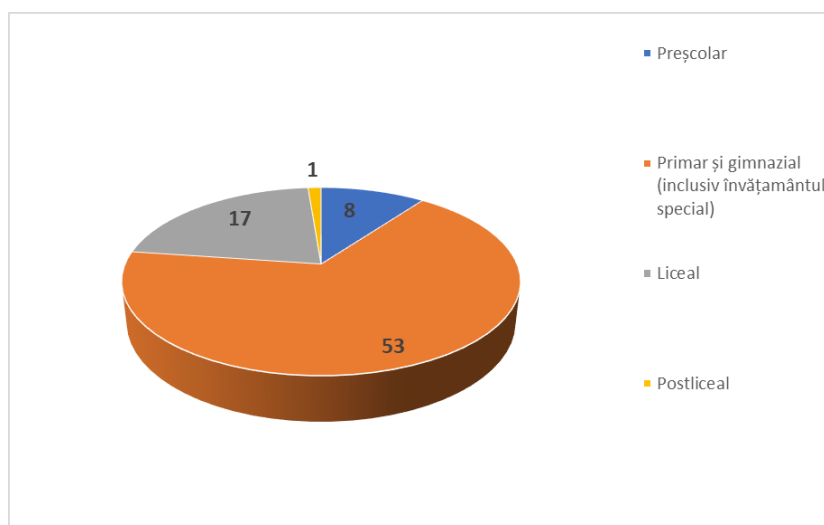
Figura 52 – Evoluția numărului de unități de învățământ

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Analiza structurii pe nivele de școlarizare a acestor unități relevă faptul că mediul rural beneficiază doar de unități care aparțin învățământului preșcolar, primar și gimnazial. Și la nivel județean structura arată predominanța unităților școlare primare și gimnaziale, județul beneficiind de 17 de licee și o școală postliceală. Conform Inspectoratului Școlar Județean Covasna situația este puțin diferită, la nivelul județului existând, în afara unităților cu personalitate juridică, și unități arondate, ajungând la un număr de 303 (pentru anul 2020/2021).

Figura 53 – Structura unităților de învățământ (număr) (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Tabel 7 – Unitățile de învățământ public și privat din anul școlar 2021-2022

Tip	Total	Mediu		Limba de predare		
		Urban	Rural	Română	Maghiară	Mixtă
Grădiniță cu program normal	132	22	110	27	94	11
Grădiniță cu program prelungit	18	16	2	1	4	13
Școală primară	57	10	47	9	47	1
Școală gimnazială	74	14	60	14	43	17
Școală gimnazială specială	2	2	0	0	1	1
Liceu de arte	1	1	0	0	0	1
Liceu economic	1	1	0	0	1	0
Liceu teoretic	6	6	0	2	3	1
Liceu teologic	2	2	0	0	2	0
Liceu pedagogic	1	1	0	0	1	0
Liceu tehnologic	7	7	0	2	4	1
Școală postliceală sanitară	1	1	0	0	1	0
Școală postliceală sanitară particulară (FEG Education)	1	1	0	1	0	0
Total general	303	84	219	56	201	46

Sursa datelor: Inspectoratul Școlar Județean Covasna, Raport privind starea învățământului, 2021

Învățământul preșcolar este reprezentat de 7 grădinițe (cu personalitate juridică), toate fiind situate în mediul urban (Municipiul Sfântu Gheorghe – 4 și câte una în municipiul Târgu Secuiesc, în orașele Baraolt și Covasna). Numărul unităților preșcolare a scăzut cu 2 în perioada 2011-2022. Totuși, există și 150 de astfel de unități arondate, conform ISJ Covasna.

Învățământul primar și gimnazial este cel mai bine reprezentat la nivel județean având un număr de 53 de unități școlare în anul 2021 (conform INS), în scădere cu 2 unități față de anul 2011. Dintre acestea 12 sunt situate în mediul urban (din care 6 în municipiul Sfântu Gheorghe). Totuși, există mult mai multe unități arondate (conform IȘJC), respectiv 80. Conform datelor INS, nu există nici un UAT care să nu dețină unități școlare de acest nivel cu personalitate juridică.

Învățământul liceal și postliceal este reprezentat de 17 de licee (toate în mediul urban) și o unitate postliceală (în municipiul Târgu Secuiesc). Pentru anul școlar 2021-2022 acestea aveau alocate 2705 locuri pentru filiera teoretică și 815 locuri pentru filiera vocațională. În cazul filierei

tehnologice, pentru același an școlar, erau înscriși un număr de 1650 de elevi. Cele mai multe locuri în licee sunt în municipiul Sfântu Gheorghe (4810), urmat de municipiul Târgu Secuiesc cu 3062.

Învățământul profesional (inclusiv cel dual) avea în anul școlar 2021/2022 un număr de 1689 de elevi. Domeniile pentru învățământul profesional erau mecanică, electric, instalații pentru construcții, agricultură, silvicultură, comerț, turism, industrie alimentară, fabricarea produselor din lemn, industrie textilă și pielărie, estetica și igiena corpului omenesc, mecanică de motoare, structuri pentru construcții, prelucrări la cald etc.

În județul Covasna există și învățământ universitar, reprezentat de Extensia Sfântu Gheorghe a Universității Babeș Bolyai. În cadrul acesteia funcționează Departamentul de Administrarea Afacerilor care oferă cursuri de licență și masterat în specializările Economia Comerțului, Turismului și Serviciilor, Economia firmei și Managementul Dezvoltării Afacerilor. În plus mai sunt specializările de licență Administrație publică și Știința Mediului.

Formarea profesională continuă: Există un număr de 18 furnizori autorizați în județ, conform Agenției Județene pentru Plăți și Inspectie Socială Covasna. Astfel, există trei ONG-uri (Asociația Natura Schola, Asociația Pentru Competențe Digitale în Angajabilitatea Tinerilor–Digita, Fundația LAM), 3 firme private (SC Edelweiss Training & Development, Vocational Education Training, SC Gruman Consulting SRL) și o serie de instituții județene sau locale (Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă, Școala Populară de Arte și Meserii) care oferă astfel de servicii.

Personalul didactic: Numărul de cadre didactice a scăzut în perioada 2011-2021 cu 56. După forma de încadrare se poate observa ponderea mare pe care o are personalul didactic calificat, cu studii corespunzătoare postului (76,74%).

Tabel 8 – Forma de încadrare a personalului didactic (%)

Categoria de personal	2022/2023
Titulari	2010
Suplinitori	663
Detasați	48
Asociat	68
Fără titlatură	20

Sursa datelor: Inspectoratul Școlar Județean Covasna

Conform Inspectoratului Școlar Județean Covasna, peste 79% din personalul didactic titular are o vârstă cuprinsă între 25 și 55 de ani, în timp ce doar 20% au o vârstă de peste 55 de ani.

3.2. Sănătatea (starea de sănătate, infrastructura sanitară, servicii sanitare)

3.2.1. Starea de sănătate

Mortalitatea infantilă: Mortalitatea infantilă este un indicator al stării de sănătate ce reflectă nivelul de educație, gradul de dezvoltare economică și situația serviciilor sanitare. Este un indicator care aduce în discuție gradul de dezvoltare al unei țări, fiind influențată de factori economici, sociali și educaționali. Reducerea mortalității infantile, în perioada 2011-2021, în județul Covasna, de la 10,12‰ la 5,58‰ arată o îmbunătățire a sistemului sanitar, a educației sanitare și a accesului la resursele sanitare. În intervalul menționat scăderea a fost cvasicontinuă.

Trebuie precizat însă că valorile mortalității infantile sunt încă destul de ridicate, iar decalajele între mediile de rezidență arată că există încă diferențe teritoriale în ceea ce privește sistemul sanitar, mai ales că scăderea mortalității infantile se poate datora și scăderii natalității și nu neapărat unei evidente îmbunătățiri a serviciilor sanitare.

În ceea ce privește contextul național și regional, se poate observa că media la nivel de județ pentru intervalul 2011-2021 este mai mare atât față de cea națională cât și față de cea regională. De asemenea se pot observa diferențele relativ mari între cele două medii. Atât pentru rural cât și pentru urban media este mai mare decât cea înregistrată la nivel național. Față de media regională, însă, mediul rural înregistrează o valoare mai mică.

Tabel 9 – Rata mortalității infantile (%) – context regional și național

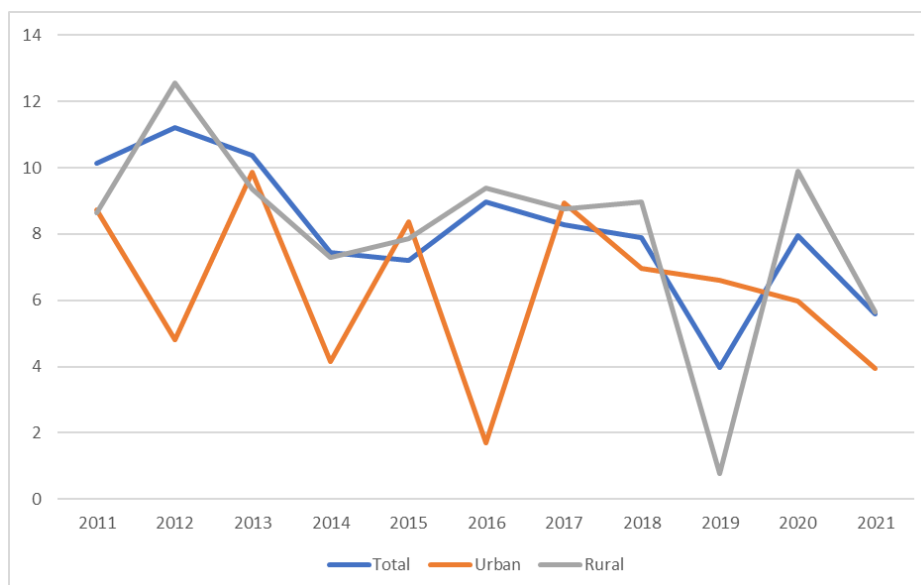
Medii de rezidenta	Regiuni de dezvoltare si judete	medie 2011-2021
Ambele medii	România	6,40
	Regiunea CENTRU	6,90
	Județul Covasna	8,09
Urban	România	5,01
	Regiunea CENTRU	5,39
	Județul Covasna	6,37
Rural	România	8,08
	Regiunea CENTRU	8,65
	Județul Covasna	8,10

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

La nivel teritorial (medie 2011-2021) se înregistrează amplitudini destul de mari între valorile maxime (30,95% în comuna Valea Crișului) și valorile minime (0% în 10 UAT-uri).

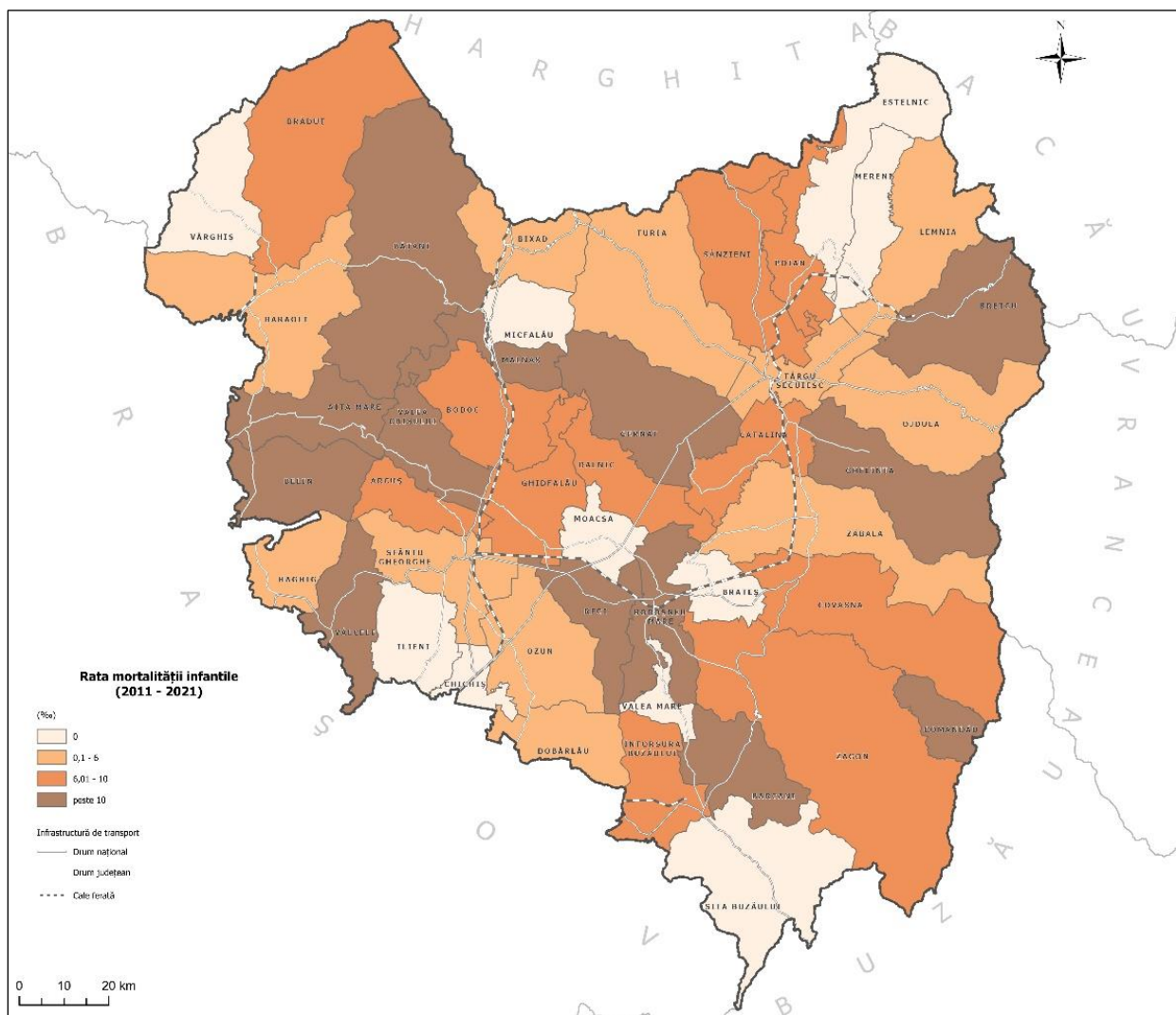
Valori mari, peste 15%, sunt în 8 de comune, în timp ce peste 71% dintre UAT-uri au valori ale mortalității infantile de sub 10%.

Figura 54 – Evoluția ratei mortalității infantile pe medii de rezidență (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Figura 55 – Rata mortalității infantile (rata medie multianuală – 2011-2021) (%)

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

Mortalitatea pe cauze de deces: Principalele cauze de deces la nivel național sunt bolile aparatului circulator, tumorile, bolile aparatului digestiv, bolile aparatului respirator și leziunile traumatice (cu otrăvirile incluse). (DSP, 2012)⁵.

În județul Covasna, în anul 2021, peste 50% dintre decese se datorau bolilor aparatului circulator (1718 decese, 52,44%), bolilor aparatului respirator (576 decese, 17,58%) și tumorilor (470 decese, 14,35%).

Bolile aparatului circulator și tumorile sunt asociate unui stil de viață nesănătos, specific societății moderne, pentru care nu s-au găsit remedii de combatere, în schimb bolile aparatului digestiv sunt mai ușor de tratat, de aceea mortalitatea prin aceste boli a scăzut semnificativ ca urmare a progreselor medicale realizate de-a lungul timpului. În județul Covasna, în intervalul analizat, scăderea pentru mortalitatea având drept cauză bolile aparatului circulator este de 9,98%.

⁵ Direcția de Sănătate Publică, *Baza de date a României: anul 2012*, București

Tabel 10 – Principalele cauze de deces (%)

Clasificarea internațională a bolilor - Revizia a X a 1994	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Boli infecțioase și parazitare	1.32	1.05	0.59	1.23	1.34	1.36	1.52	1.69	1.10	0.83	0.64
din care: Tuberculoză	0.41	0.44	0.29	0.16	0.28	0.32	0.38	0.22	0.35	0.14	0.15
Tumori	18.60	19.94	20.50	21.28	20.02	19.81	19.05	20.87	20.25	17.63	14.35
Boli endocrine, de nutriție și metabolism	1.16	1.09	1.26	1.35	1.10	1.44	1.06	1.23	1.21	1.21	1.22
din care: Diabet zaharat	1.07	0.97	1.26	1.31	1.10	1.36	1.02	1.23	1.18	1.21	1.22
Tulburări mentale și de comportament	0.25	0.04	0.25	0.40	0.00	0.00	0.08	0.07	0.35	0.21	0.21
Boli ale sistemului nervos, boli ale ochiului și anexele sale, boli ale urechii și apofizei mastoide	0.70	1.29	1.13	1.75	1.22	1.00	1.52	1.73	1.41	1.69	1.31
Boli ale aparatului circulator	62.42	58.24	59.83	56.68	59.89	59.46	59.51	55.88	55.07	54.97	52.44
din care: Boala ischemică a inimii	30.67	29.60	29.58	26.57	30.53	30.07	28.27	26.93	27.58	28.05	28.60
din care: Boli cerebro-vasculare	19.26	17.20	15.90	16.47	16.12	16.24	15.64	13.59	12.97	12.25	10.68
Boli ale aparatului respirator	4.05	4.27	3.81	4.18	3.61	3.09	4.33	4.54	4.97	10.73	17.58
Boli ale aparatului digestiv	3.80	4.99	3.89	4.65	4.59	4.57	4.21	4.33	5.41	4.14	4.58
Boli ale aparatului genito-urinar	1.28	1.21	0.88	0.84	1.46	2.33	2.16	2.38	2.86	2.48	1.53
Unele afecțiuni a căror origine se situează în perioada perinatală	0.33	0.28	0.46	0.20	0.45	0.20	0.23	0.25	0.20	0.14	0.15

Malformații congenitale, deformări și anomalii cromozomiale	0.29	0.52	0.38	0.08	0.08	0.36	0.23	0.11	0.12	0.14	0.09
Leziuni traumatiche, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	4.59	5.72	5.40	4.73	3.86	4.85	3.83	4.25	5.01	3.42	3.24
Alte cauze	1.20	1.37	1.63	2.63	2.40	1.52	2.28	2.67	2.04	2.42	2.66

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

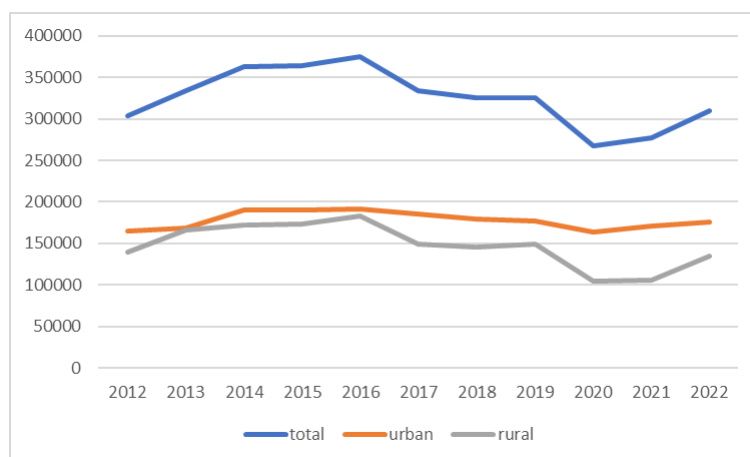
Mortalitatea prin boli ale aparatului circulator poate fi asociată cu vârsta, multe dintre cazurile de deces prin aceste boli fiind înregistrate în rândul populației vârstnice⁶.

De asemenea, se înregistrează o creștere accentuată a deceselor prin boli ale aparatului respirator (de 13,53% în anul 2021 raportat la anul 2011). Deși vine pe un trend ascendent, o creștere mare se face simțită în ultimii doi ani ai intervalului, ca urmare a pandemiei de SARS COV 19, care determină probleme ale aparatului respirator. Rata de mortalitate standardizată prin COVID 19, în anul 2020, a fost de 74,9‰⁰⁰⁰, conform Raportului național al stării de sănătate a populației din anul 2020.

Morbiditatea specifică: Morbiditatea se referă la numărul de cazuri de îmbolnăviri dintr-un an de referință. Principala cauză de îmbolnăvire la nivel național era reprezentată de bolile aparatului circulator, urmată de boli cerebrovasculare, boli coronariene (hipertensiunea arterială fiind extrem de frecventă în rândul vârstnicilor, și adulților, ca urmare directă a stilului de viață nesănătos și a atitudinii indifferente vis a vis de păstrarea stării de sănătate, control periodic și prevenție) (INS, 2004)⁷.

În județul Covasna, în anul 2022, principala cauză de îmbolnăvire este reprezentată de boli ale aparatului respirator, urmate de cele ale aparatului digestiv, conform DSP Covasna.

Figura 56 – Evoluția morbidității generale raportată de medicii de familie (număr)

Sursa datelor: DSP Covasna

⁶ Taloș Ana Maria (2016), *Stilul de viață și impactul acestuia asupra stării de sănătate a populației. Studiu de caz: județul Ialomița*, Editura Universității din București

⁷ Institutul Național de Statistică, (2004), *Anuarul Statistic al României*, București

Boli grave precum tumorile sunt mai puțin diagnosticate, fapt vizibil în ponderea mai mică pe care o au în modelul de morbiditate, ca urmare a lipsei unui control regulat⁸.

Numărul total de îmbolnăviri (morbiditatea generală) a avut o evoluție fluctuantă. Ascendentă până în anul 2016, a început treptat să intre pe un trend descendent, accentuat în anul 2020, când pe fondul pandemiei de SARS-COV 19, prezentarea la medic a fost într-o proporție mult mai redusă rezultând un număr de cazuri mai mic de îmbolnăvire. Începând cu anul 2021 asistăm la o evoluție ascendentă a numărului de îmbolnăviri, cu un maxim de 310379 în anul 2022 (cu 2,11% mai mult față de anul 2012). De remarcat că pe tot parcursul perioadei peste 50% dintre cazuri sunt în mediul urban, atât datorită existenței aici a mai multor resurse sanitare (infrastructură și personal medical) dar și datorită nivelului de instruire mai ridicat care se află în corelație cu conștientizarea prezentării la medic.

3.2.2. Infrastructură sanitară/ Serviciile sanitare

O cauză importantă ce determină inegalități în starea de sănătate o reprezintă cantitatea, calitatea și accesibilitatea serviciilor medicale. Acestea pot introduce diferențieri la nivelul stării de sănătate a populației.

Pentru evaluarea resurselor sanitare (numărul unităților medicale și numărul personalului sanitar) s-a calculat gradul de acoperire cu medici și cu personal sanitar mediu, prin raportarea numărului de medici la 1000 de locuitori, respectiv numărul personalului sanitar mediu din anul respectiv la 1000 de locuitori. În anul 2021, în județul Covasna funcționau 4 spitale publice (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Baraolt și Covasna) și nici un spital privat. Față de anul 2011, numărul spitalelor numărul spitalelor a scăzut cu unul (privat).

În 2023 funcționau Spitalul Județean de Urgență "Dr. Fogolyán Kristóf" din Sfântu Gheorghe care se află în subordinea Consiliului Județean, Spitalul Municipal Târgu Secuiesc și Spitalul orășenesc Baraolt, considerate unități de interes local din subordinea consiliilor orășenești și Spitalul de Recuperare Cardiovasculară "dr. Benedek Géza" Covasna, considerat unitate de interes național și aflată în subordinea Ministerului Sănătății Publice⁹.

Conform DSP Covasna, numărul pacienților externați din spitale în anul 2022 a fost de 26479. Aceștia sunt inegal repartizați pe spitale.

Tabel 11 – Numărul pacienților externați din spitale

Unitate	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SJU Sf. Gheorghe	21813	22183	20613	19091	19962	19802	20719	21157	11771	12148	15286
Sp. Mun. Tg. Secuiesc	7273	7341	6690	6662	6347	6344	6196	6149	5341	4773	4805
Sp. Or. Baraolt	3084	3079	2749	3047	2769	2902	3118	3149	2705	2384	2466
SRCV	4682	5459	5234	5248	5039	4588	4718	5152	3587	3398	3922
Total județ	36852	38062	35286	34048	33417	33636	34751	35607	23404	22703	26479

Sursa datelor: DSP Covasna

⁸ Taloș Ana Maria (2016), *Stilul de viață și impactul acestuia asupra stării de sănătate a populației. Studiu de caz: județul Ialomița*, Editura Universității din București

⁹ <https://www.dspspcovasna.ro/ro/reteaua-sanitara>

Pe lângă spitale, județul Covasna deține și cinci ambulatorii integrate spitalelor (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului). În plus, dispune și de două dispensare medicale publice (în municipiile Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc) și două centre de sănătate mintală în municipiul Sfântu Gheorghe.

La acestea se pot adăuga 107 de cabinete stomatologice (toate private, peste 77% dintre acestea fiind situate în mediul urban), 81 de laboratoare medicale (din care 51 în municipiul Sfântu Gheorghe), 90 cabinete medicale de familie și 65 de farmacii (la care se pot adăuga 2 de puncte farmaceutice). În ceea ce privește cabinetele medicale de familie, care asigură asistența medicală primară, acestea s-au redus de la 106 în anul 2012 la 90 în anul 2022 (conform INS). Pentru anul 2022, la nivelul județului, conform aceleiași surse, există șapte UAT-uri (Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacșa, Ojdula și Zagon) care nu au cabinet medical de familie. De asemenea, există 16 de UAT-uri care nu beneficiază de nici un cabinet stomatologic.

La nivelul județului Covasna funcționau, în anul 2023, două centre de permanență, cu 13 de medici, situate în orașul Baraolt și comuna Barcani. Acestea reprezintă o alternativă în caz de urgențe minore, funcționând în regim de gardă.

Serviciile medicale de urgență sunt furnizate de de o stație situată în municipiul Sfântu Gheorghe și 4 substații localizate în Baraolt, Covasna, Târgu Secuiesc și Întorsura Buzăului. Conform DSP Covasna, Serviciul de Ambulanță identifică mai multe zone greu accesibile, mai ales în anumite condiții meteorologice.

Tabel 12 – Zone greu accesibile pentru serviciul de ambulanță

Stația/Substația	UAT	Zona/Strada	Observații
Substația Întorsura Buzăului	Sita Buzăului	Dealul Negru	2 familii
	Barcani	Str. Figuraș	când plouă
Substația Covasna	Covasna	Chiuruș – Cartierul romilor	când plouă
	Comandău		iarna
Substația Târgu Secuiesc	Brețcu	Str Brazilor	iarna
Substația Baraolt	Brăduț	Doboșeni, Str Pădurii	
	Bățani	Herculian, Cartierul Romilor	
	Bățani	Aita Seacă, peste pârau (Sat Nou)	2 familii
Stația Sfântu Gheorghe	Vâlcele	Vâlcele, Str Oituz	iarna
	Vâlcele	Araci, Str Secăluș	iarna
	Vâlcele	Hetea	iarna
	Bixad	Str Secăluș	iarna

Sursa datelor: DSP Covasna

Personalul medical este foarte important în asigurarea calității serviciilor sanitare. În acest scop s-a calculat numărul de medici ce revin la 1000 de locuitori, constatându-se o creștere de la 1,59 medici/1000 locuitori în anul 2011 la 1,93 medici/1000 locuitori în anul 2021. Județul

Covasna se situează din acest punct de vedere sub media națională (de 3,11 medici/1000 de locuitori) dar și sub cea regională (de 3,18 medici/1000 de locuitori). În cadrul regiunii este situat pe a penultima poziție (la egalitate cu județul Harghita, după județul Alba).

Tabel 13 – Medici la 1000 de locuitori – context regional

Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	Ani										
	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
ROMANIA	2.34	2.39	2.42	2.46	2.51	2.57	2.63	2.73	2.85	2.96	3.11
Regiunea Centru	2.28	2.41	2.52	2.51	2.57	2.66	2.70	2.79	2.87	3.00	3.18
Alba	1.66	1.72	1.78	1.84	1.85	1.87	1.69	1.75	1.79	1.84	1.87
Brasov	2.15	2.36	2.54	2.43	2.57	2.66	2.69	2.72	2.83	2.91	3.14
Covasna	1.59	1.79	1.86	1.97	1.99	2.06	2.05	2.03	1.95	2.01	1.93
Harghita	1.35	1.37	1.45	1.48	1.52	1.66	1.74	1.74	1.79	1.85	1.93
Mures	3.50	3.61	3.76	3.71	3.78	3.85	4.03	4.32	4.40	4.79	5.27
Sibiu	2.42	2.55	2.60	2.64	2.64	2.81	2.86	2.92	3.09	3.10	3.13

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

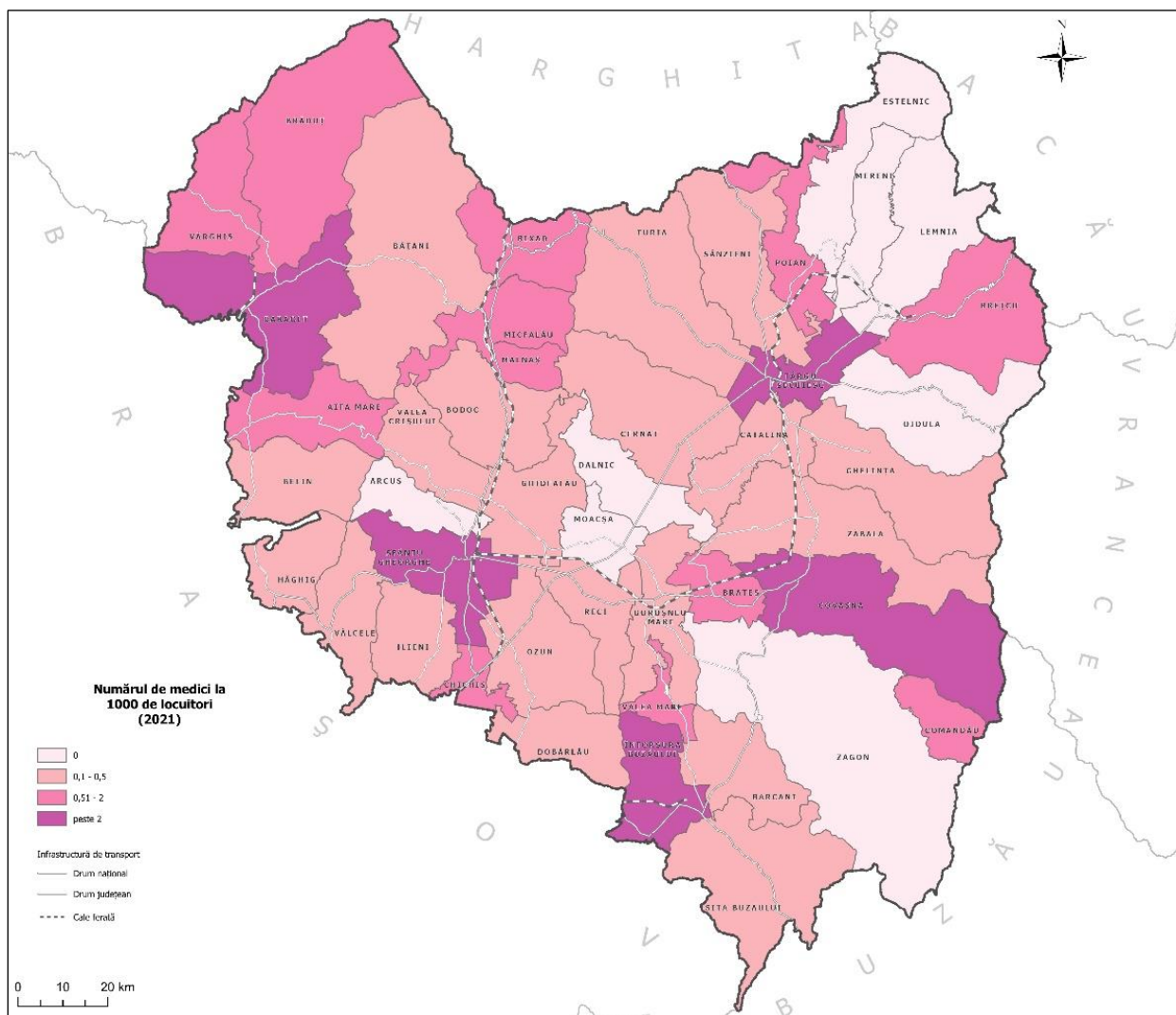
Discrepanța cea mai mare se înregistrează între cele două medii, mediul urban beneficiind, la nivelul anului 2021, de 3,9 medici la 1000 de locuitori, în timp ce mediul rural deține o valoare de numai 0,38 medici la 1000 de locuitori. În mediul rural există destul de multe UAT-uri (8) în care nu există nici un medic. Pe lângă acestea, valori de subunitate înregistrează 31 de UAT-uri (din care 19 UAT-uri au sub 0,5medici/1000 de locuitori). Oricum dintre UAT-urile rurale doar comuna Comandău depășește media de 1 medic/1000 de locuitori.

Tabel 14 – UAT-uri care nu beneficiază de nici un medic la 1000 locuitori

Nr. Crt.	UAT	Anul din care nu mai există medici
1.	Arcuș	Înainte de 2011
2.	Dalnic	Înainte de 2011
3.	Estelnic	Înainte de 2011
4.	Lemnia	Înainte de 2011
5.	Mereni	Înainte de 2011
6.	Moacșa	Înainte de 2011
7.	Ojdula	Înainte de 2011
8.	Zagon	Din anul 2021

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Figura 57 – Diferențieri teritoriale – medici/1000 loc (2021)

Sursa datelor: date prelucrate după INS –tempo_online

Așa cum se poate observa, cele mai ridicate valori se înregistrează în UAT-urile urbane și în cele situate în proximitatea acestora, în timp ce valorile cele mai scăzute, sunt în zonele mai izolate, cu o atractivitate redusă pentru medici.

Conform DSP Covasna, în anul 2023, la nivelul județului există șase comune în care nu există medici de familie (Boroșneu Mare, Catalina, Dalnic, Malnaș, Mereni, Moacșa și Poian, în timp ce în alte cinci UAT-uri rurale (Arcuș, Brateș, Estelnic, Lemnia și Valea Mare) există doar puncte de lucru. Conform aceleiași surse asistența medicală primară este asigurată de 88 medici de familie titulari (51 în mediul urban și 37 în mediul rural). În anul 2022 au fost desființate 6 cabinete medicale de familie, din care 5 din mediul urban și 1 din mediul rural. În schimb, au fost înființate numai 3 cabinete din care 2 în mediul urban. Un medic de familie are înscriși aproximativ 2500 de asigurați (1950 în urban și 2600 în rural).

Pe lângă lipsa de personal medical actuală, DSP Covasna ridică și problema vârstei înaintate a medicilor de familie care activează în momentul de față (vârsta medie de 58 de ani în mediul urban și 60 de ani în mediul rural). Din aceste considerente se consideră că o serie de UAT-uri vor avea nevoie de medici de familie în viitor. Practic, va fi nevoie de medici în toate orașele județului și într-o serie de comune: Bățanii Mari, Belin, Bixad, Boroșneu Mare, Brăduț, Brețcu, Catalina, Cernat, Ghelinta, Ilieni, Moacșa, Ozun, Sânzieni, Sita Buzăului, Turia, Vârghiș și Zăbala. Se subliniază, de asemenea, și deficitul de personal (în special medici) din spitalele județului Covasna.

În ceea ce privește personalul sanitar mediu, în anul 2021, media la nivel județean era de 6,67 la 1000 de locuitori, dar cu diferențe foarte mari între mediul rural (0,61) și cel urban (12,81). Există patru UAT-uri în care nu există nici un cadru sanitar mediu (Mereni, Moacșa, Ojdula și Dalnic) iar, pe lângă acestea, sunt 27 de UAT-uri care au valori de sub un cadru sanitar mediu/1000 de locuitori. Oricum dintre UAT-urile rurale doar nouă au valori de peste 1 la acest indicator.

Un indicator relevant în ceea ce privește infrastructura medicală îl reprezintă numărul de paturi de spital ce revin la 1000 de locuitori. În această privință media la nivelul județului este de 8,07‰ în anul 2021, față de 7,82‰ în anul 2011. Cu toate acestea, numeric numărul de paturi a rămas același (1810), reducându-se, în schimb, populația la care se face raportarea. Acestea sunt în totalitate în mediul urban.

3.3. Asistența socială

Principalii furnizori de servicii sociale la nivelul județului Covasna sunt: Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna, serviciile publice de asistență socială sau compartimentele organizate la nivel de municipiu/oraș/comună și ONG-urile. (Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna pe anii 2021-2027).

Asistența socială asigurată populației vârstnice este reprezentată în județul Covasna de cămine pentru persoane vârstnice publice (capacitate totală 144 de locuri) și cămine pentru persoane vârstnice administrate de furnizori privați (capacitate 125 locuri) (conform Ministerului Muncii).

Situația acestora pe tipuri și localități, licențiate în 2023, conform Ministerului Muncii este cea din tabelul următor.

Tabel 15 – Cămine pentru persoane vârstnice licențiate la 20.09.2023

Nr. crt	Public/privat	Denumire serviciu social	Denumire furnizor	UAT	Capacitate (locuri)
1.	Privat	Cămin pentru persoane vârstnice Zenobia	Asociația Zenobia din Târgu Secuiesc	Târgu Secuiesc	70
2.	Privat	Cămin de bătrâni Lemnia	Fundația de Spital Szentkereszty Stephanie	Lemnia	55
3.	Public	Cămin pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe	34
4.	Public	Cămin pentru persoane vârstnice Hăghig	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Hăghig	110

Sursa datelor Ministerul Muncii și Solidarității Sociale ¹⁰

¹⁰ Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023)
<https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala/4848>

Totodată în județul Covasna este bine dezvoltat serviciul de îngrijire socio-medicală la domiciliu. Aceste servicii sunt oferite de 4 ONG-uri și anual sunt cofinanțate de Consiliul Județean Covasna¹¹.

În afara centrelor pentru persoane vârstnice, în județul Covasna mai există și o serie de alte facilități sociale cu servicii licențiate.

Tabel 16 – Furnizori de servicii sociale acreditați în baza Legii 197/2012 -10 noiembrie 2023

Nr. crt.	Public/ Privat	Tip furnizor	Denumire Furnizor	Denumire serviciu social	Tip serviciu social	Localitate /sector	Capacitate/ nr. benef.
1	Privat	4	Asociația Casa Laura - Laura Haz	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Laura	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Baraolt	85
2	Privat	4	Asociația Creștină Manna	Centru de zi Manna	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Mereni	25
3	Privat	4	Asociația de Binefacere Sfânta Iustina	Serviciu social de tip rezidențial pentru protecția copilului	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Dobârlău	13
4	Privat	4	Asociația de Promovare a Sănătății Mentale Esely Lelki Egeszsegvedo Egyesulet	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Casa Început sigur pentru copii și familii	Centre de zi pentru familie cu copii	Sfântu Gheorghe	20
5	Privat	4	Asociația Haromszeki Mara Szocialis es Kozmuvelodesi Egyesulet	Masa pe roți - Haromszeki Mara	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Cernat	60/ zi

¹¹ <https://www.protectiasocialcv.ro/files/useruploads/anunt/2023/04/lista-proiectelor-evaluate-2023.pdf>

6	Privat	4	Asociația Maghiarilor Ceangăi din Moldova	Cantina socială Pitanka	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Parincea	80
7	Privat	4	Asociația Reuniunea Femeilor Ortodoxe din Întorsura Buzăului	Serviciul de asistență comunitară	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Întorsura Buzăului	40
8	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Casa maltezilor	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Sfântu Gheorghe	50
9	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Azil de noapte pentru persoane fără adăpost	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost	Sfântu Gheorghe	50
10	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Servicii mobile de acordare a hranei - masa pe roți	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Sfântu Gheorghe	100
11	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii "Șansă pentru familie"	Centre de zi pentru familie cu copii	Sfântu Gheorghe	30

12	Privat	4	Asociația Serviciul de Ajutor Maltez în România Filiala Sfântu Gheorghe	Centru de zi de consiliere și informare pentru părinți și copii	Centre de zi pentru familie cu copii	Sfântu Gheorghe	35
13	Privat	4	Asociația Szentkereszty Stephanie Egyesulet	Centru de consiliere pentru prevenirea și combaterea violenței domestice	Centre de zi victimele violenței în familie și agresori	Târgu Secuiesc	2/zi
14	Privat	4	Asociația Zenobia din Târgu Secuiesc	Cămin pentru persoane vârstnice Zenobia	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Târgu Secuiesc	70
15	Public	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Centrul respiro din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Sfântu Gheorghe	6
16	Public	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Cămin pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Sfântu Gheorghe	34
17	Public	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului Zathureczky Berta	Centre de zi pentru persoane vârstnice	Sfântu Gheorghe	20
18	Public	1	Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe	Centru de servicii comunitare și suport - Sfântu Gheorghe	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Sfântu Gheorghe	100/ lună

19	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Cămin pentru persoane vârstnice Hăghig	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Hăghig	110
20	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de sprijin pentru tinerii peste 18 ani	Centre rezidențiale pentru tineri în dificultate	Sfântu Gheorghe	12
21	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de zi pentru copilul neglijat Sfântul Gheorghe	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sfântu Gheorghe	35
22	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru maternal Sfântul Gheorghe	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru mamă și copil	Sfântu Gheorghe	6
23	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru rezidențial pentru copii cu dizabilități Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Baraolt	14
24	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de reabilitare Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Baraolt	20
25	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de zi Baraolt din cadrul Complexului de servicii comunitare Baraolt	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Baraolt	15

26	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de plasament "Borosnyay Kamilla"	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	39
27	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de recuperare pentru copilul cu handicap Sfântu Gheorghe	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sfântu Gheorghe	12
28	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de recuperare pentru copilul cu dizabilități Întorsura Buzăului	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Întorsura Buzăului	8
29	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa Familială nr. 1 Cernat	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Cernat	10
30	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa Familială nr. 2 Cernat	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Cernat	10
31	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Asistenți maternali profesioniști	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	153
32	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Familii/Personale de plasament	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	221

33	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de reabilitare Târgu Secuiesc	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Târgu Secuiesc	30
34	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Târgu Secuiesc din cadrul Complexului de servicii comunitare Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
35	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Mereni	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Mereni	11
36	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Lunga	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
37	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de zi pentru copilul neglijat, abuzat Târgu Secuiesc	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Târgu Secuiesc	15
38	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Tinoasa	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
39	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de reabilitare a copiilor cu handicap Szekely - Potsa	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sfântu Gheorghe	24

40	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de reabilitare pentru copii cu tulburări din spectrul autist / deficiențe senzoriale	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Sfântu Gheorghe	10
41	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 2 Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
42	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 3 Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Târgu Secuiesc	12
43	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 1 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	10
44	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de primire în regim de urgență "Prinț și cerșetor" Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	15
45	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Întorsura Buzăului	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Întorsura Buzăului	13
46	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Baraolt	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Baraolt	10

47	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 3 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	10
48	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 2 Sfântu Gheorghe	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Sfântu Gheorghe	9
49	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială Ilieni	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Ilieni	12
50	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Casa familială nr. 2 Întorsura Buzăului	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Întorsura Buzăului	12
51	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Sfântu Gheorghe	Centre de zi pentru familie cu copii	Sfântu Gheorghe	4
52	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu pentru persoane adulte cu dizabilității Tg. Secuiesc	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Târgu Secuiesc	8
53	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Târgu Secuiesc	24
54	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul pentru viață independentă pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Târgu Secuiesc	15

55	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Locuință protejată pentru victime ale violenței domestice	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie (domestice)	Sfântu Gheorghe	6
56	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centrul de primire în regim de urgență pentru victime ale violenței în familie Târgu Secuiesc	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie (domestice)	Târgu Secuiesc	12
57	Public	3	Filiala Județeană Covasna a Societății de Cruce Roșie din România	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Sfântu Gheorghe	90
58	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Sfântu Gheorghe	400/ luna
59	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Centru de consiliere și informare	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Sfântu Gheorghe	30/ luna

60	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Serviciu de asistență comunitară pentru persoane vârstnice	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Malnaș	50/ luna
61	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Centru de consiliere și informare Ergon	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Sfântu Gheorghe	10/ zi
62	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Aita Mare	23
63	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Iris	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Sfântu Gheorghe	
64	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Echipa Mobilă de Îngrijire și Asistență pentru Persoane cu Dizabilități	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Sfântu Gheorghe	2/zi

65	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Kapernaum	Cantina socială	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Sfântu Gheorghe	100 /zi
66	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia Kapernaum	Centru de zi -tip supraveghere copii aflați în imposibilitatea de a fi supravegheați de familia din diferite motive	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Arcuș	15
67	Privat	4	Fundația de Spital Szentkereszty Stephanie	Cămin de bătrâni Lemnia	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Lemnia	55
68	Privat	4	Fundația Diaconică și a Tineretului Creștin - Kida	Centrul de zi pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă Kida	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Ilieni	8
69	Privat	4	Fundația Izabella	Unitate de îngrijire la domiciliu	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Sfântu Gheorghe	6/ zi

70	Public	1	Primăria Comunei Hăghig - Compartiment Asistență Socială	Centrul de zi pentru copii Hăghig	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Hăghig	24
71	Public	1	Primăria Municipiului Târgu Secuiesc - Direcția de Asistență Socială	Cantina socială	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Târgu Secuiesc	50
72	Public	1	Primăria Orașului Covasna - Direcția de Asistență Socială	Centrul de zi de informare și consiliere	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Covasna	5/ zi

Sursa datelor: Ministerul Muncii și Solidarității Sociale¹²

(furnizori publici: 1. structuri specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației Publice locale și autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu; Furnizori privați: 4. organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații)

Conform datelor de pe site-ul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, (în luna noiembrie 2023) sunt acreditați 21 de furnizori de servicii sociale. Dintre acestea, 6 sunt structuri specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației publice locale și a autorităților executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu: Direcția de Asistență Socială Sfântu Gheorghe (cu patru tipuri de servicii sociale localizate în municipiul Sfântu Gheorghe), Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna (cu opt tipuri de servicii sociale localizate în Baraolt, Cernat, Hăghig, Ilieni, Întorsura Buzăului, Mereni, Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc), Primăria Comunei Hăghig - Compartiment Asistență Socială, Primăria Municipiului Târgu Secuiesc - Direcția de Asistență Socială, Primăria Orașului Covasna - Direcția de Asistență Socială, Filiala Județeană Covasna a Societății de Cruce Roșie din România. În plus există 15 organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații (care acordă servicii sociale în Aita Mare, Arcuș, Baraolt, Cernat, Dobârlău, Ilieni, Întorsura Buzăului, Lemnia, Malnaș, Mereni, Parincea, Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc).

În județul Covasna există și două cantine sociale (conform Ministerului Muncii¹³), situate în municipiul Sfântu Gheorghe (capacitate 100 de locuri, furnizor Fundația Creștină Diakonia Kapernaum) și în municipiul Târgu Secuiesc (capacitate 50 de locuri, furnizor Primăria Municipiului Târgu Secuiesc - Direcția de Asistență Socială).

¹² Ministerul Muncii și Solidarității Sociale

https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/Servicii_Sociale_20112023.pdf

¹³ Ministerului Muncii (2021)

https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/30012023_Cantine_sociale.pdf

Serviciile sociale de tip rezidențial pentru copii aflați în situație de risc sunt furnizate de DGASPC Covasna într-un centru de plasament¹⁴ (Centrul de plasament "Borosnyay Kamilla" Târgu Secuiesc), două centre de primire în regim de urgență (Centrul de primire în regim de urgență "Prinț și Cerșetor" Sfântu Gheorghe, Centrul de primire în regim de urgență pentru victime ale violenței în familie), un centru maternal (Centrul maternal Sfântu Gheorghe), zece case familiale (Casa familială nr. 1 Sfântu Gheorghe, Casa familială nr. 2 Sfântu Gheorghe, Casa familială nr. 3 Sfântu Gheorghe, Casa familială Ilieni, Casa familială nr. 1 Cernat, Casa familială nr. 2 Cernat, Casa familială Întorsura Buzăului, Casa familială Baraolt, Casa familială Târgu Secuiesc, Casa familială "Szentkereszty Stephanie" Târgu Secuiesc, Casa familială Mereni) și un centru de sprijin (Centrul de sprijin pentru tinerii peste 18 ani Sfântu Gheorghe). În anul 2022, numărul beneficiarilor serviciilor de acest tip era de 138¹⁵.

Totodată în județul Covasna funcționează două case familiale ale căror servicii sunt oferite de două ONG-uri (Fundatia Sf.Francisc în Covasna și Asociația de Binefacere Sfânta Iustina – Dobârlău-Mărcușa). În anul 2022 au beneficiat de servicii 17 copii/tineri¹⁶.

În cadrul DGASPC Covasna funcționează patru centre de zi care au ca scop prevenirea separării copilului de familie și a instituționalizării (Centrul de zi pentru copilul neglijat Sfântu Gheorghe, Centrul de zi pentru copilul neglijat, abuzat Târgu Secuiesc, Centrul de zi Baraolt, Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Sfântu Gheorghe).

Pentru protecția copiilor cu dizabilități (270 beneficiari în 2022) în cadrul DGASPC Covasna funcționează următoarele servicii: un centru rezidențial pentru copii cu dizabilități (Centru rezidențial pentru copii cu dizabilități Baraolt), cinci case familiale (Casa familială Lunga și Casa familială Tinoasa, Casa Familială nr.2 și nr.3 din Tg.Secuiesc, Casa Familială nr.2 din Întorsura Buzăului) și șase centre de reabilitare/recuperare (Centrul de reabilitare a copiilor cu dizabilități „Székely-Pótsa” -Centrul de reabilitare Chilieni, Centrul de reabilitare pentru copii cu tulburări din spectrul autist/deficiențe senzoriale Sfântu Gheorghe, Centrul de recuperare pentru copilul cu dizabilități Sfântu Gheorghe, Centrul de reabilitare Târgu Secuiesc, Centrul de recuperare pentru copilul cu dizabilități Întorsura Buzăului și Centrul de reabilitare Baraolt).

Pentru prevenirea și combaterea violenței în familie DGASPC Covasna are 2 servicii: Centrul de primire în regim de urgență pentru victimele violenței în familie și Locuința protejată pentru victime ale violenței domestice.

La nivelul DGASPC Covasna, în cadrul Complexului de Servicii Comunitare Târgu Secuiesc funcționează trei servicii destinate persoanelor adulte cu dizabilități: - Centrul de îngrijire și asistență pentru persoane adulte cu dizabilități Târgu Secuiesc, - Centrul pentru viață independentă pentru persoane adulte cu dizabilități Târgu Secuiesc, - Centrul de servicii de recuperare neuromotorie de tip ambulatoriu pentru persoane adulte cu dizabilități Târgu Secuiesc¹⁷. În afara serviciilor rezidențiale DGASPC Covasna are 2 servicii numite "alternative de tip familial":

Plasamentele familiale la rude, alte familii/persoane și în asistență maternală sunt considerate cele mai eficiente tipuri de măsuri de protecție specială din punctul de vedere al asigurării protecției și drepturilor copilului separat de părinți. Două treimi din numărul total al copiilor care beneficiază de măsura de protecție specială a plasamentului se află în astfel de tipuri de servicii. Reevaluarea și monitorizarea acestor cazuri este de competența și de obligația specialiștilor din cadrul direcției. Aceste activități se realizează prin multe deplasări și vizite pe

¹⁴ Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2021) Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna pe anii 2021-2027 (proiect), <https://www.protectiasocialacv.ro/informatii-de-interes-public>

¹⁵ Raport de activitate al DGASPC Covasna

(<https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/rapoarte/2023/raport-anual-privind-activitatile-desfasurate-2022.pdf>)

¹⁶ <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/intpublic/date-statistice/2023/01/date-statistice-pe-anul-2022.pdf>

¹⁷ <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/rapoarte/2023/raport-anual-privind-activitatile-desfasurate-2022.pdf>

teren pe întreg teritoriul județului. În anul 2022 conform Raportului de activitate au fost un număr de 269 de copii au fost plasați la familii/ rude până la gradul IV, alte familii/persoane și 163 de copii în asistență maternală¹⁸.

Venitul minim garantat este una dintre formele de ajutor social acordate de stat, printre care se regăsesc și alocația pentru susținerea familiei (pentru familii cu venituri mici și copii), precum și ajutorul de încălzire (persoanelor/famiiliilor cu venituri mici doar pe perioada iernii). Venitului minim garantat au fost în valoare de 6405787 lei în anul 2021, beneficiarii acestora fiind un număr de 1702 persoane (conform INS).

În ceea ce privește protecția șomerilor, în anul 2021, cheltuielile totale au fost de peste 39 milioane lei, din care o mare parte pentru plata indemnizației de șomaj.

Tabel 17 – Cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor după categorii de cheltuieli (lei) (2021)

Total	39039942
Indemnizație de șomaj (șomeri cu experiența în munca)	5196938
Indemnizație de șomaj (șomeri fără experiența în munca)	203279
Cheltuieli pentru formarea profesională	186928
Plata absolvenților	294996
Plati pentru stimularea absolvenților	28500
Plati pentru stimularea șomerilor care se angajează înainte de expirarea perioadei de șomaj	254849
Combaterea marginalizării sociale	344372
Plati pentru stimularea angajatorilor care angajează șomeri din categoria defavorizați	11625012
Sume acordate angajatorilor pentru decontarea unei părți a salariului brut a angajaților menținuți în munca + Sprijin financiar pt. încheierea CIM pe per. determinată de până la 3 luni.	337152
Indemnizație pentru reducerea timpului de munca a salariaților cu cel mult 50% din durata prevăzută în CIM.	4014424
Indemnizații acordate pe perioada suspendării temporare a CIM din inițiativa angajatorului.	2846429
Prima de activare	23000
Prima de relocare	22500
Sume acordate angajatorilor pentru încadrarea în munca a unor categorii de persoane.	98808
Alte cheltuieli	13562755

Sursa datelor: INS –tempo_online

Alte plăți în domeniul social sunt cele acordate persoanelor cu handicap. În județul Covasna, în anul 2021, numărul mediu de persoane beneficiare este 4506 (adulți cu handicap grav și accentuat). Suma totală alocată pentru aceste categorii este de 16626820 lei.

¹⁸ <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/intpublic/date-statistice/2023/01/date-statistice-pe-anul-2022.pdf>.

4. ZONE MARGINALIZATE (URBAN, RURAL)

4.1. Zone urbane marginalizate

Conform Atlasului zonelor urbane marginalizate din România¹⁹, “dimensiunile cele mai pertinente, mai practice, mai măsurabile și mai utile pentru definirea diferitelor tipuri de zone dezavantajate sunt: (1) Capitalul uman (educație, sănătate și comportament demografic), (2) Ocuparea forței de muncă și (3) Calitatea locuirii”. Același studiu relevă următoarele:

- 1.139 sectoare de recensământ se încadrează în criteriile stabilite pentru zonele marginalizate, fiind situate în 264 de orașe și în capitală;
- este de așteptat să întâlnim aici o suprareprezentare a copiilor, a persoanelor cu nivel scăzut de educație, a celor neocupate în sectorul formal și a celor cu condiții precare de locuire.

Caracteristicile acestor zone (conform aceluiași studiu) sunt următoarele:

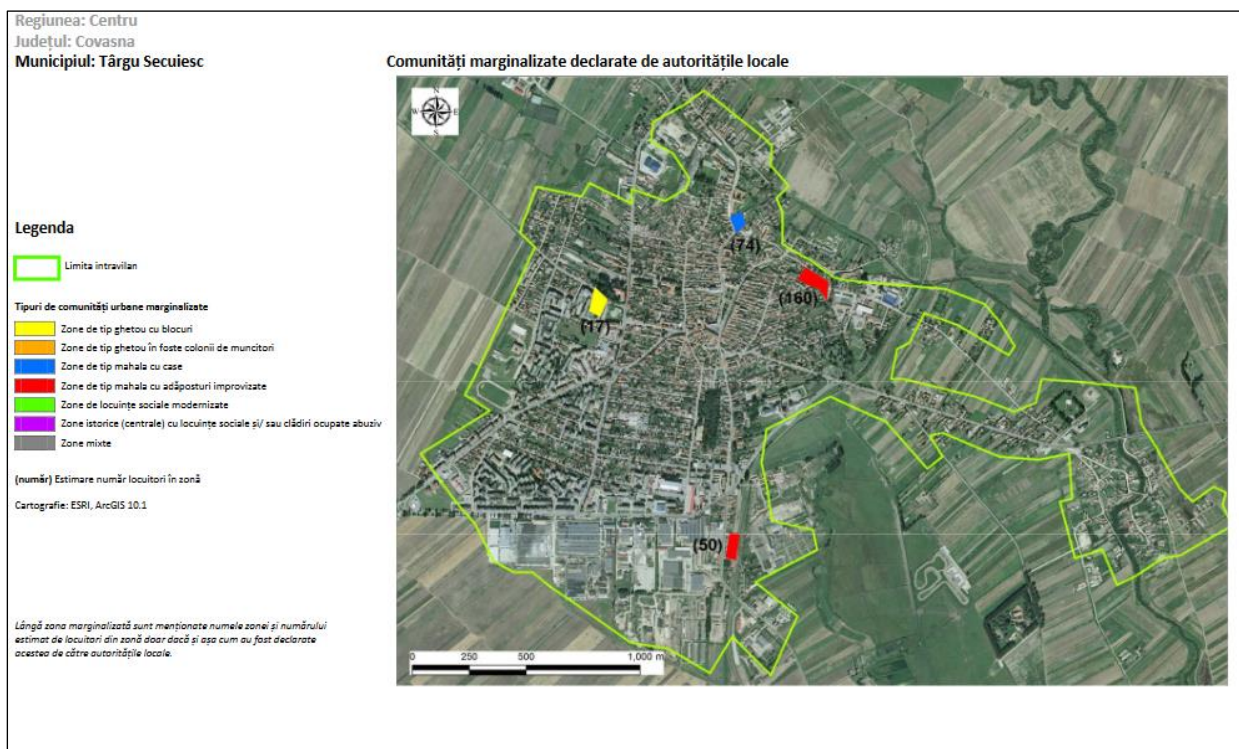
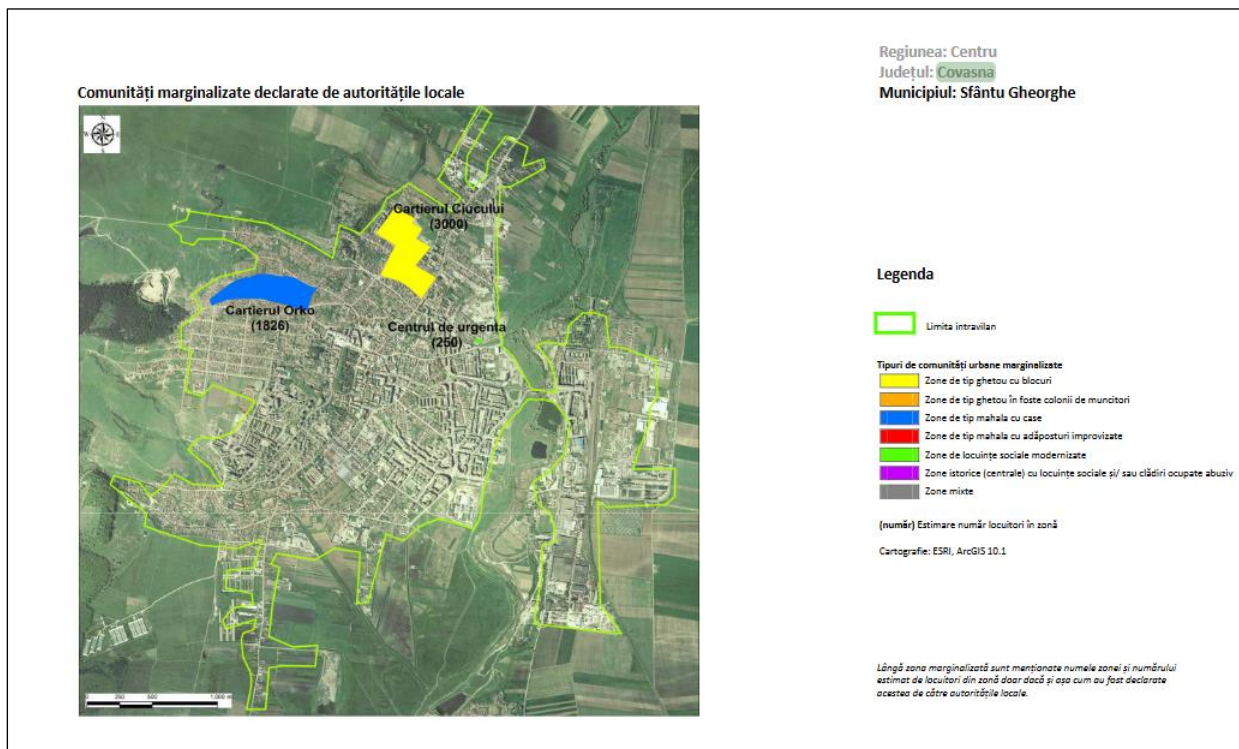
- ponderea copiilor (0-17 ani) este relativ mare (31,3%), în timp ce ponderea persoanelor vârstnice este de doar 4,1%. Populația autoidentificată de etnie romă atinge un procent de 20,7%.
- dimensiunea medie a gospodăriei este de 3,2 persoane comparativ cu media națională la nivel urban de 2,53 persoane. Numărul mediu al copiilor pe gospodărie este de 1,0 în zonele marginalizate față de doar 0,37 în zonele nedezavantajate (și 0,44 media națională la nivel urban). Aproape jumătate dintre locuitorii adulți (48,9%) ai zonelor marginalizate au absolvit 8 clase sau mai puțin.
- ponderea copiilor care merg la școală este mai scăzută decât în celelalte tipuri de zone, în special în cazul celor cu vârsta de peste 14 ani și în cel al romilor. Ponderea persoanelor ce nu sunt nici angajate, nici cuprinse într-o formă de învățământ sau formare este de trei ori mai ridicată în rândul tinerilor de 15-19 ani ce trăiesc în zone marginalizate.
- proporția persoanelor cu un loc de muncă în rândul populației de 20-64 ani ajunge la aproape 63% la nivel național în mediul urban, dar scade la aproximativ 48% în zonele marginalizate și chiar mai mult, până la 35%, în rândul femeilor, respectiv la 31% în cazul romilor din aceste comunități.
- o mare parte din casele situate în zone marginalizate sunt realizate din materiale de construcție ieftine (de exemplu, chirpici, lemn, plastic și alte materiale neconvenționale) și sunt slab dotate cu utilități urbane.

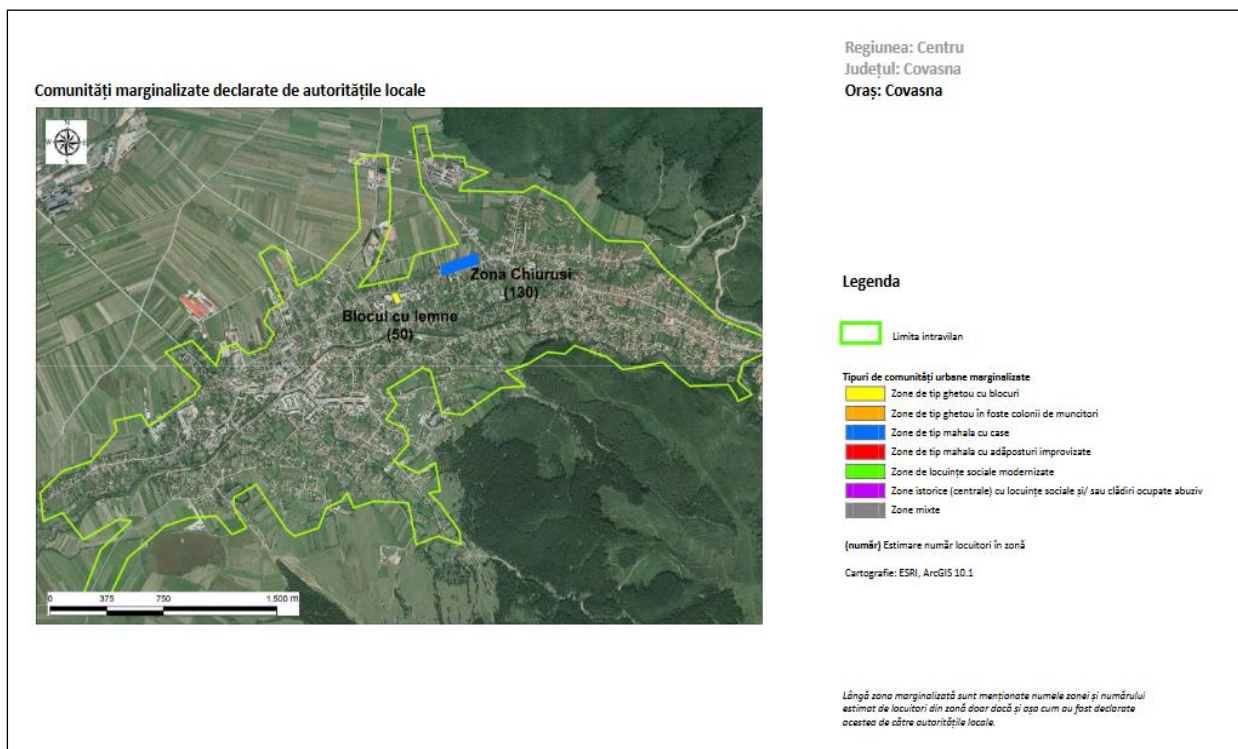
Conform acestui studiu, în județul Covasna 63,66% din populația urbană trăiește în zone nedezavantajate. Zonele dezavantajate se împart în trei categorii: dezavantajate pe locuire (în care trăiește 3,29% din populația urbană a județului), dezavantajate din perspectiva ocupării forței de muncă (10,78%) și dezavantajate din perspectiva capitalului uman (11,63%). Populația urbană care trăiește în zone marginalizate se ridică la un procent de 7,20%. În acest sens autorii atlasului identifică zonele marginalizate la nivelul municipiilor Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc și a orașului Covasna.

Ponderea cea mai mare a populației urbane care trăiește în zone marginalizate aparține orașului Barolt (21,23%), în timp ce cea mai mică pondere a acesteia se înregistrează în municipiul Sfântu Gheorghe (6,29%). De altfel, județul Covasna deține una dintre cele mai ridicate valori la nivel național ale proporției populației urbane care trăiește în zone marginalizate, conform aceleiași surse.

¹⁹ Swinkels R. (ed.), Stănculescu S.M., Anton S., Koo B., Man T., Moldovan C. (2014), *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România*, Banca Mondială, Washington

Figura 58 – Comunități marginalizate declarate de autoritățile locale

După Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014

Tabel 18 – Distribuția populației urbane în funcție de tipul ariei de rezidență

Oraș	Ponderea populației din zone nedezavantajate	Ponderea populației din zone dezavantajate pe locuire	Ponderea populației din zone dezavantajate pe ocupare	Ponderea populației din zone dezavantajate pe capital uman	Ponderea populației din zone marginalizate
Municipiul Sfântu Gheorghe	80,03	3,54	4,65	5,35	6,29
Municipiul Târgu Secuiesc	64,07	7,22	16,77	3,44	7,98
Baraolt	35,46	0	22,74	20,28	21,23
Covasna	63,66	0	12,43	19,75	4,15
Întorsura Buzăului	16,09	0	25,64	57,64	0
Urban județul Covasna	66,85	3,29	10,78	11,63	7,20

Sursa datelor: Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014

Există diferențieri destul de mari în ceea ce privește ierarhia orașelor. Astfel, ponderea populației din zone dezavantajate pe locuire are cele mai mari valori în municipiul Târgu Secuiesc, situându-se atât peste media județeană cât și peste cea a regiunii Centru (5,03%). În același timp, există trei orașe care nu au populație dezavantajată din acest punct de vedere (Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului). În schimb, ponderea populației din zone dezavantajate pe ocupare este mai mare decât media regională (7,21%) și județeană în patru municipii și orașe (Târgu Secuiesc, Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului) cu un maxim de 25,64% în orașul Întorsura Buzăului. Cele mai mici valori se înregistrează în municipiul Sfântu Gheorghe (4,65%). În ceea ce privește ponderea populației din zone dezavantajate pe capital uman trei UAT-uri urbane au valori peste media județeană și cea regională (10,26) (Baraolt, Covasna și Întorsura Buzăului).

4.2. Zone rurale marginalizate

Conform *Atlasului zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România*²⁰, zonele rurale marginalizate sunt “zone compacte intravilane (sectoare de recensământ) în care locuiesc persoane cu un capital uman disproporțional de scăzut, cu puține locuri de muncă declarate și cu condiții improprii de locuit, comparativ cu locuitorii din alte zone rurale”.

Conform acestui studiu indicatorii cheie cu pragurile naționale rurale (%) sunt următorii:

- Capital uman - ponderea populației adulte care a absolvit cel mult 8 clase de peste 59,3%
- Ocuparea forței de muncă – ponderea populației adulte care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii și nu urmează o formă de învățământ de peste 72,1%
- Locuire – ponderea locuințelor fără curent electric – 2,7%, ponderea locuințelor supraaglomerate de peste 26,1% și ponderea locuințelor fără apă curentă de peste 87,9%.

Datele acestui studiu relevă că un număr de 23 UAT-uri (57,5% dintre UAT-urile rurale) se încadrează în definiția marginalizării rurale, dar 8 dintre acestea prezintă o marginalizare severă. În județul Covasna 13% din populația rurală trăiește în zone rurale marginalizate (din care 6.7% sunt comunități roma).

Tabel 19 – Rate ale marginalizării rurale după tipul de marginalizare

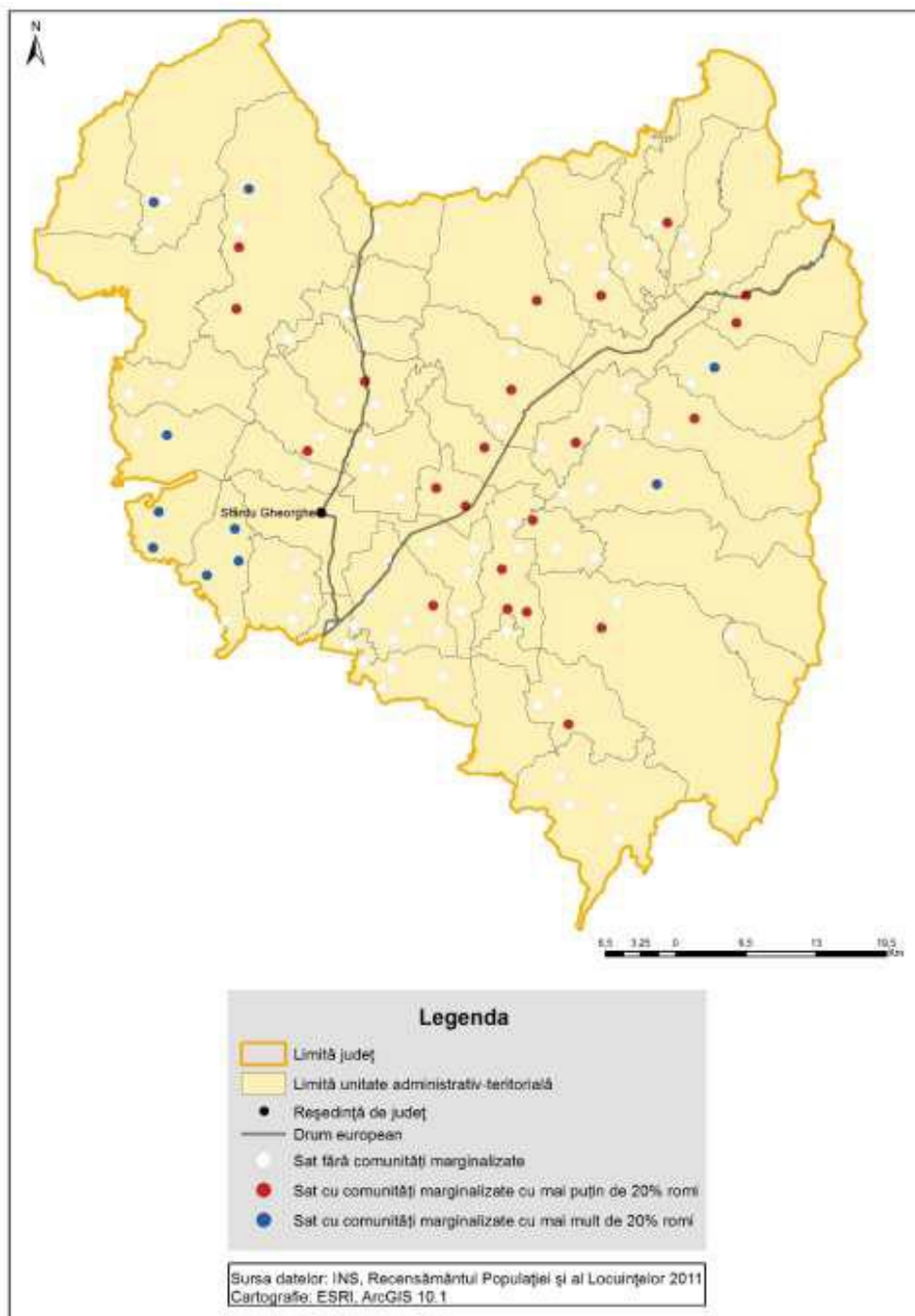
Comuna	Pondere populație romă (%)	Rata de marginalizare (%)	Tipul marginalizării
CERNAT	0	0.1--6.1	Marginalizare sub medie
OZUN	0	0.1--6.1	Marginalizare sub medie
BARCANI	0	6.1-12	Marginalizare la medie
BODOC	< 20%	6.1-12	Marginalizare la medie
CATALINA	0	6.1-12	Marginalizare la medie
SÂNZIENI	< 20%	6.1-12	Marginalizare la medie
TURIA	< 20%	6.1-12	Marginalizare la medie
VALEA CRIȘULUI	0	6.1-12	Marginalizare la medie
ZĂBALA	>20%	6.1-12	Marginalizare la medie
BRATEȘ	0	12--24	Marginalizare peste medie
BRETCU	< 20%	12--24	Marginalizare peste medie
GHELINTA	< 20%	12--24	Marginalizare peste medie
OJDULA	>20%	12--24	Marginalizare peste medie
ZAGON	0	12--24	Marginalizare peste medie
ESTELNIC	0	12--24	Marginalizare peste medie
BĂȚANI	>20%	peste 24	Marginalizare severa
BELIN	>20%	peste 24	Marginalizare severa
BOROȘNEU MARE	< 20%	peste 24	Marginalizare severa
BRĂDUȚ	>20%	peste 24	Marginalizare severa
HĂGHIG	>20%	peste 24	Marginalizare severa
MOACȘA	< 20%	peste 24	Marginalizare severa
VÂLCELE	>20%	peste 24	Marginalizare severa
DALNIC	< 20%	peste 24	Marginalizare severa

Sursa datelor: *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România, 2016*

²⁰ Dumitru S., Corad B., Iamandi-Cioinaru C., Man T.-C., Marin M., Moldovan C., Teșliuc E., Grigoras V., Neculau G., Stanculescu M. S. (2016), *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România*, Washington, D.C.: World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/237481467118655863/Atlasul-zonelor-rurale-marginalizate-și-I-al-dezvoltării-umane-locale-din-România>

Se poate observa o oarecare corelație dintre rata de marginalizare rurală și ponderea populației de etnie romă, aproape toate comunele care se încadrează în categoria de marginalizare severă au peste 20% populație de etnie romă. În același timp, zonele cu marginalizare se grupează în partea de vest și centrală. La nivel de sat sunt 32 de sate cu locuitori care trăiesc în zone marginalizate din care 10 au un procent de peste 20% populație romă.

Figura 59 – Localități rurale cu zone marginalizate din Județul Covasna

După *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România, 2016*

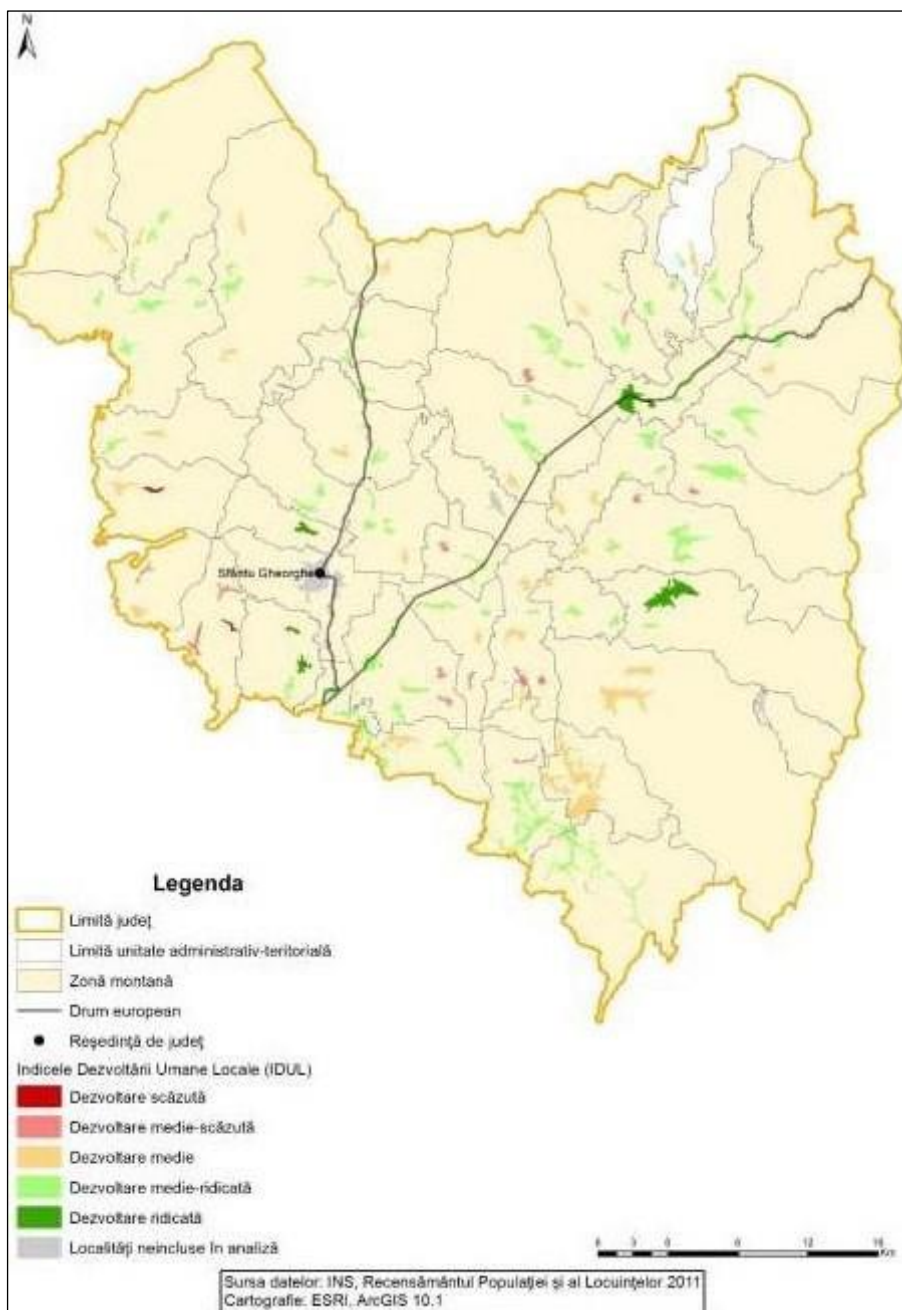
Tabel 20 – Lista localităților rurale cu zone marginalizate din județul Covasna

Comună	Sat	Populație (număr)	Procent populație romă în zonele marginalizate	Număr locuitori ce trăiesc în zonele marginalizate*			
				1-169	170-256	257-418	peste 418
Barcani	Barcani	2351	Sub 20%			X	
Bățani	Bățanii Mari	1920	Sub 20%			X	
Bățani	Aita Seacă	697	Sub 20%			X	
Bățani	Herculian	1229	Peste 20%				X
Belin	Belin-Vale	1489	Peste 20%				X
Bodoc	Olteni	675	Sub 20%			X	
Boroșneu Mare	Boroșneu Mare	1547	Sub 20%				X
Boroșneu Mare	Boroșneu Mic	452	Sub 20%		X		
Boroșneu Mare	Dobolii de Sus	229	Sub 20%	X			
Brateș	Telechia	615	Sub 20%		X		
Brăduț	Doboșeni	2001	Peste 20%				X
Brețcu	Brețcu	2467	Sub 20%			X	
Brețcu	Martanus	770	Sub 20%		X		
Catalina	Martineni	607	Sub 20%		X		
Cernat	Cernat	3270	Sub 20%		X		
Ghelița	Ghelița	4600	Sub 20%				X
Hăghig	Hăghig	1698	Peste 20%			X	
Hăghig	Iaras	522	Peste 20%			X	
Moacșa	Moacșa	885	Sub 20%		X		
Moacșa	Pădureni	316	Sub 20%	X			
Ojdula	Ojdula	3247	Peste 20%				X
Ozun	Măgheruș	114	Sub 20%	X			
Sânzieni	Sânzieni	2709	Sub 20%			X	
Turia	Turia	3677	Sub 20%			X	
Valea Crișului	Valea Crișului	1790	Sub 20%		X		
Vâlcele	Araci	2196	Peste 20%				X
Vâlcele	Hetea	403	Peste 20%			X	
Vâlcele	Vâlcele	1347	Peste 20%				X
Zagon	Zagig	4007	Sub 20%				X
Zăbala	Zăbala	3324	Peste 20%			X	
Dalnic	Dalnic	956	Sub 20%			X	
Estelnic	Estelnic	894	Sub 20%			X	

Sursa datelor: Estimările Băncii Mondiale, pe baza Recensământului populației și al locuințelor, 2011, citată în Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România, 2016

Același Atlas al Zonelor Rurale Marginalizate determină pentru localitățile rurale și cele urbane mici un Indice de Dezvoltare Umană Locală (IDUL), care ia în considerare elemente de ordin demografic, al nivelului de trai, al accesului la locuire și servicii de bază de calitate. Conform acestei clasificări, în județ există 2 localități slab dezvoltate, 15 cu dezvoltare medie-scăzută, 32 cu dezvoltare medie, 66 cu dezvoltare mediu-ridicăată și 5 cu dezvoltare comprehensivă.

Figura 60 – Localități rurale și urbane mici după nivelul dezvoltării umane locale

După Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România, 2016

Rata sărăciei relative în județul Covasna este de 23%, județul sitându-se în jumătatea inferioară a clasamentului la nivel național²¹.

²¹ Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale, 2019_-_Raport_grupuri_vulnerabile_final.pdf

5. CONCLUZII, PROBLEME, DISFUNCTİONALITĂȚI ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE

5.1. Problematika generală a structurii socio-demografice și identificarea elementelor care condiționează dezvoltarea

Din analiza critică a situației existente rezultă o serie de aspecte cheie și probleme ce condiționează dezvoltarea, care pot fi legate atât de dinamica și structura demografică, cât și de infrastructura socială și care sunt sintetizate în continuare:

- Mărimea demografică este scăzută, atât la nivelul județului, acesta ocupând ultima poziție în cadrul regiunii, cât și al UAT-urilor componente (51% au o populație de sub 3000 de locuitori). Doar municipiul Sfântu Gheorghe are o populație mai mare de 20000 de locuitori. Orașele Baraolt și Întorsura Buzăului au o populație de sub 10000 de locuitori. Mărimea medie a așezărilor rurale este de sub 2821 de locuitori.
- Densitatea (60,43 loc/kmp) se situează sub media națională și regională. Peste 68% dintre UAT-uri au o densitate a populației de sub 50 loc/kmp. Cele mai mici densități se înregistrează zona nord vestică a județului (sub 25 loc/kmp), zonă cu o accesibilitate și o polarizare mai slabă. O zonă cu densități relativ mici este și colțul nord estic al județului.
- Evoluția populației are un caracter descendent, cu o scădere de 3,02% la nivel județean. Peste 62% dintre UAT-uri înregistrează evoluții descendente. O evoluție descendent moderată este evidentă în cea mai mare parte a județului. O singură comună a avut o evoluție descendentă accentuată (Brateș). Cu excepția orașului Întorsura Buzăului, toate centrele urbane au înregistrat scăderi ale populației.
- Din punct de vedere al ratei natalității, peste 64% dintre UAT-urile județului se încadrează în valori de sub 10‰. Cele mai mici valori se înregistrează municipiul Târgu Secuiesc, dar și într-o serie de comune (Comandău, Mereni, Malnaș, Vârghiș, Brateș, Aita Mare și Brețcu) caracterizate prin valori mai mici de 8‰.
- Rată medie a mortalității este ridicată, peste media regională. Pentru intervalul 2011-2021 aceasta a avut o valoare de 11,49‰, mai ridicată în mediul rural (12,91‰) față de cel urban (cu o medie de 10,11‰). Cele mai mari rate ale mortalității (de peste 15‰) se înregistrează în zonele rurale situate dispersat în cadrul județului (Ilieni, Poian, Lemnia, Aita Mare, Malnaș, Mereni, Bixad, Brateș), cuprinzând în total 17,77% din totalul UAT-urilor.
- Speranța de viață la naștere este scăzută fiind situată sub media regională și națională cu o valoare de 75,15 ani.
- Bilanțul natural la nivel județean este negativ având o valoare de -1,49‰. La nivel județean se remarcă o diferențiere, foarte mică, între mediul urban (-1,71‰) și mediul rural (-1,27‰). Cele mai scăzute valori (sub -5‰) se înregistrează în comunele din partea de nord est a județului (Estelnic, Mereni, Lemnia, Brețcu, Poian) dar și în câteva comune din sud-est (Zagon, Comandău, Brateș), caracterizate de o natalitate scăzută și o mortalitate ridicată, pe fondul îmbătrânirii populației. Tot în această categorie se încadrează și o serie de UAT-uri situate în partea de nord și de est a județului (Bixad, Micfalău, Malnaș, Ilieni, Chichiș, Aita Mare Vârghiș).
- Vitalitatea cea mai redusă cu valori de sub 70% este caracteristică mediului rural (trei orașe au o valoare atât de scăzută- Baraolt, Covasna și Târgu Secuiesc). Valori de sub 60% au UAT-urile situate partea de nord est și nord a județului (Poian, Mereni, Lemnia, Brețcu, Bixad, Micfalău, Malnaș), dar și dispersat în rest (Comandău, Brateș, Chichiș, Aita Mare, Vârghiș). UAT-urile cu vitalitate redusă (de sub 70%) sunt numeroase (25 de UAT-uri reprezentând 55,55% din total).

- Rata medie a sosirilor este scăzută (9,76‰ ca medie a intervalului 2011-2021), situându-se sub media regională și națională. Județul Covasna se află pe ultima poziție la nivelul regiunii, având o atractivitate redusă. Rate mai mici de 8‰ înregistrează comunele Comandău, Brăduț, Estelnic și orașul Baraolt, care pot fi considerate cele mai puțin atractive la nivelul județului. Peste 37% dintre UAT-uri au rate ale sosirilor mai mici de 10‰.
- Rata medie a plecărilor este moderată (11,47‰), dar mai ridicată pentru mediul urban (12,10‰). La nivelul județului 40% dintre UAT-uri înregistrează valori de peste 11‰, din care două (Ilieni și Chichiș) au valori de peste 15‰. Valori relativ mari se înregistrează, de asemenea, într-un areal relativ compact din jumătatea sudică și sud-vestică a județului.
- Bilanțul migrator este negativ, ca medie, la nivelul județului (-1,95 ‰), cu valori mai mari pentru mediul urban (-3,7‰). Cele mai mici valori, de sub -4 ‰ înregistrează o serie de UAT-uri urbane (Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc) la care se adaugă comunele Comandău și Sita Buzăului. De altfel, toate UAT-urile urbane sunt caracterizate de un bilanț migratoriu negativ.
- Bilanțul total al populației este negativ (-3,46‰ media județeană) în peste 65% din UAT-urile județului. Toate orașele județului au un bilanț total al populației negativ. 19 UAT-uri au un bilanț total mai mic de -5‰.
- Declinul demografic este moderat. Ritmul mediu anual de creștere înregistrează valori negative (-0,3%), caracteristice atât pentru mediul urban (-0,56%) cât și pentru cel rural (-0,12%). 28 dintre UAT-uri înregistrează un declin demografic, unele dintre acestea având un ritm mediu anual mai mic de -1% (Brateș și Comandău). Populația urbană se află în declin demografic accentuat în timp ce cea rurală are un declin mai lent.
- Structura pe medii arată un grad de urbanizare scăzut - 49,75% populație urbană, cu peste 6% mai mic decât media națională, fiind situat și mult sub media regională (de 59,33%)
- Structura dezechilibrată pe grupe de vârstă relevă tendința generală de scădere a populației adulte apte de muncă și a celei tinere, precum și de îmbătrânire a populației prin creșterea ponderii vârstnicilor. Pentru anul 2021, la nivel județean, se observă tendința de îmbătrânire a populației și de reducere a grupei de vârstă 0-14 ani în cazul ambelor sexe atât în mediul urban (cu 0,95%) cât și în cel rural (0,86%). Peste 37% dintre UAT-urile județului înregistrează valori de sub 15% la această grupă de vârstă. Există și două UAT-uri în care ponderea populației tinere este de sub 12% (Vârghiș și Brateș). Peste 82% dintre UAT-urile județului sunt caracterizate de descreșteri ale ponderii populației tinere. Cea mai mică pondere a grupei de vârstă adulte aparține comunelor Vâlcele (55,04%), Belin (61,31%), Brăduț (61,82%) și Sânzieni (63,85%). De altfel, 53,33% dintre UAT-urile județului au o pondere a populației adulte situată sub media județeană (67,36%). Dacă ne raportăm la anul 2011 observăm că 20 de UAT-uri înregistrează scăderi ale ponderii acestei grupe, unele dintre acestea chiar mai mari de 5% (municipiul Sfântu Gheorghe). Ponderile cele mai mari ale populației de peste 65 de ani (de peste 20%) sunt caracteristice comunelor Malnaș, Mereni, Lemnia, Chichiș, Brateș și Aita Mare. În același timp, 80% dintre UAT-urile județului au peste 15% populație în vârstă de 65 de ani și peste iar peste 95% se încadrează în valori de peste 12%, deci au o populație îmbătrânită.
- La nivelul anului 2021 județul Covasna avea un indice de mediu de îmbătrânire a populației de 110,78%, valoare considerată destul de mare care confirmă tendința de creștere a grupei vârstnice. Valorile cele mai mari ale acestui indice (peste 150%) caracterizează șapte UAT-uri rurale situate dispersat în cadrul județului (Malnaș, Brateș, Lemnia, Vârghiș, Mereni, Chichiș, Aita Mare). Oricum, 30 dintre UAT-urile județului au valori de peste 100% ceea ce arată că fenomenul de îmbătrânire demografică este generalizat. De altfel, în județul Covasna, doar 8 UAT-uri au valori de sub 80% ale acestui indice, ceea ce indică o populație tânără, fără o perspectivă de îmbătrânire demografică imediată.
- Rată de dependență demografică este ușor ridicată în anul 2021 (49,99%), cu o scădere ușoară față de anul 2011 (datorată scăderii populației de sub 15 ani, având în vedere că numărul vârstnicilor a crescut constant). Cele mai mari rate de dependență demografică se înregistrează

în comunele care înregistrează fenomenul îmbătrânirii demografice sau care au o populație tânără foarte numeroasă (Vâlcele, Belin, Brăduț, Sânzieni, Hăghig), cu valori ce depășesc 55%.

- Structura pe sexe este ușor dezechilibrată, remarcându-se o ușoară dominanță a femeilor 50,76% , în timp ce populația de sex masculin reprezintă 49,24%.
- În intervalul de timp cuprins între anii 2011 și 2021, populația activă din Covasna a scăzut cu 13,2%, rata de activitate înregistrată în județ în anul 2021 crescând cu numai 1 punct procentual față de 2011 și situându-se sub media regională (68,1%), respectiv sub cea națională (64,2%). Această situație a fost afectată de pandemia COVID-19, deoarece evoluția ratei de activitate din județ a fost, în general, pozitivă până în 2020, însă a suferit o scădere 6,1 procente între 2020 și 2021. În plus, în aceeași perioadă de 10 ani, tendința generală a populației ocupate a fost una de scădere, fiind cu 7,6% mai mică în 2021 decât în 2011. Desigur, cea mai mare scădere (6,4 procente) în rândul populației ocupate s-a înregistrat tot între anii 2020 și 2021. În anul 2021, rata de ocupare a forței de muncă din Covasna a fost de 59,4%, fiind tot sub media regională (66,3%) și sub cea națională (62,3%).
- Ponderea populației cu studii superioare se situează cu aproape 5% sub media națională (9,8% față de 14,37%), cu doar 4,17% în mediul rural. Aproape 50% dintre UAT-urile județului, aproape toate aparținând mediului rural, au o pondere de peste 50% a celor care au doar studii primare sau gimnaziale. În același timp, 35% dintre UAT-uri (toate rurale) au o pondere de peste 5% a celor fără școală absolvită. Județul se află peste de media națională în ceea ce privește populația fără școală absolvită (3,92% față de 3% media națională) și în ceea ce privește ponderea analfabeților (2,16% față de 1,36% la nivel național).
- Infrastructura educațională este oarecum deficitară în mediul rural prin lipsa unităților de învățământ liceal. Și la nivel județean structura arată predominanța unităților școlare primare și gimnaziale.
- Scăderea populației școlare este de aproape 15% la nivel județean în perioada 2011-2021. În peste 90% dintre UAT-urile județului se înregistrează scăderi ale populației școlare.
- Rata mortalității infantile (8,09‰), indicator al stării de sănătate a populației, este relativ ridicată. Valori mari, peste 15‰, caracterizează 8 de UAT-uri, toate rurale.
- Asistența medicală primară lipsește în șapte UAT-uri (Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacșa, Ojdula și Zagon) care nu au cabinet medical de familie.
- Există zone greu accesibile pentru serviciile de ambulanță (9 UAT-uri în care ambulanțele ajung foarte greu în anumite areale).
- Personalul medical este deficitar (1,93 medici/1000 locuitori), județul Covasna, situându-se atât sub media națională cât și sub cea regională. Între cele două medii există diferențe foarte mari în această privință, mediul urban beneficiind, la nivelul anului 2021, de 3,9 medici la 1000 de locuitori, în timp ce mediul rural deține o valoare de numai 0,38 medici la 1000 de locuitori. În mediul rural există un opt UAT-uri care nu beneficiază de nici un medic (Arcuș, Dalnic, Estelnic, Lemnia, Mereni, Moacșa, Ojdula, Zagon).
- Populația urbană care trăiește în zone marginalizate se ridică la un procent de 7,2% la nivel județean. Ponderea cea mai mare a populației urbane care trăiește în zone marginalizate aparține orașului Baraolt (21,23%).
- Un număr de 23 de UAT-uri se încadrează în definiția marginalizării rurale, dar opt dintre acestea prezintă o marginalizare severă (Bățani, Belin, Boroșneu Mare, Brăduț, Hăghig, Moacșa, Vâlcele, Dalnic).
- Există o serie de UAT-uri încadrate în clasa de vulnerabilitate demografică medie și ridicată. Pentru a vedea care este vulnerabilitatea demografică a UAT-urilor județului Covasna s-a realizat un indicator agregat calculat în baza următorilor indicatori demografici (conform tabelului de mai jos):
 - Dinamica populației (2011-2021)

- Bilanțul natural al populației (medie pentru intervalul 2011-2021)
- Bilanțul migratoriu al populației (medie pentru intervalul 2011-2021)
- Mortalitatea infantilă (medie pentru intervalul 2011-2021)
- Rata de dependență demografică (2021)
- Ponderea populației de sub 14 ani (2021)

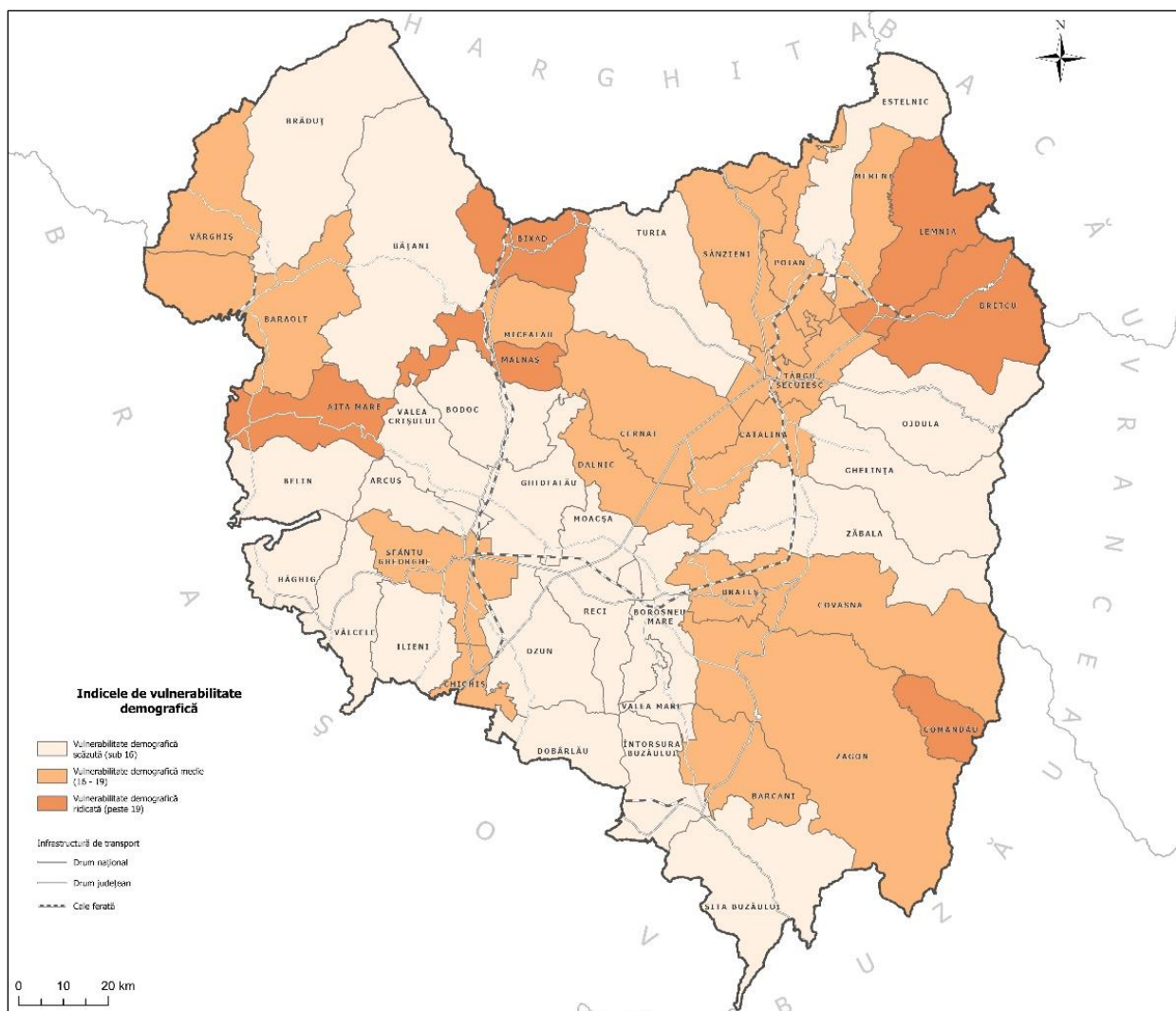
În urma calculării acestui scor (prin adunarea valorilor obținute de fiecare UAT în cazul fiecărui indicator) s-au stabilit mai multe clase de vulnerabilitate demografică:

- Vulnerabilitate demografică scăzută (scor 16 sau mai mic);
- Vulnerabilitate demografică medie (scor 16-19)
- Vulnerabilitate demografică ridicată (scor 20 sau mai mare)

Tabel 21 – Indicatorii și clasele corespondente

Indicator	Clasa 1	Clasa 2	Clasa 3	Clasa 4
Dinamica populației	Peste 5 %	0.01-5%	-5- 0%	sub -5%
Bilanțul natural	Peste 5‰	0.01-5‰	-5- 0‰	sub -5‰
Bilanțul migratoriu	Peste 5‰	1.01-5‰	-2- 1‰	sub -2‰
Rata de dependență demografică	Sub 45%	45-48%	48,01-50%	peste 50%
Mortalitatea infantilă	0 ‰	0,01-6‰	6,01-10‰	peste 10‰
Ponderea populației de sub 14 ani	Peste 20%	16,01-20%	14,01-16%	sub 14%

Figura 61 – Indicele de vulnerabilitate

Sursa datelor: date prelucrate după INS – tempo_online

În clasa de vulnerabilitate scăzută se încadrează 16 UAT-uri din care un centru urban: Întorsura Buzăului. Multe din UAT-urile care se încadrează în această clasă sunt situate în zona de influență a municipiului Sfântu Gheorghe (Ilieni, Arcuș, Hăghig, Ghidfalău, Bodoc, Belin, Ozun) sau a municipiului Târgu Secuiesc (Ghelința, Turia) beneficiind de un bilanț migratoriu pozitiv și, în anumite cazuri, și de un bilanț natural pozitiv. De asemenea, se observă că tot vulnerabilitate demografică scăzută regăsim în comunele caracterizate de rate foarte mari ale natalității care determină o pondere ridicată a populației tinere (Vâlcele, Brăduț, Bățani).

În clasa cu vulnerabilitate medie se încadrează 23 UAT-uri, inclusiv orașele Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Covasna și Baraolt.

Doar șase dintre UAT-urile județului Covasna au o vulnerabilitate demografică ridicată (Malnaș, Brețcu, Lemnia, Aita Mare, Bixad și Comandău), acestea având probleme demografice destul de mari (natalitatea scăzută, îmbătrânirea populației, deficit natural și migrator, ritm de creștere negativ).

5.2. Evidențierea disfuncționalităților și a priorităților de intervenție

Principalele disfuncționalități identificate în analiză și potențialele priorități de intervenție pentru eliminarea / diminuarea acestora sunt prezentate sintetic în tabelul de mai jos:

Tabel 22 – Centralizator disfuncționalități și priorități de intervenție

nr. crt	Descrierea disfuncționalităților	Priorități de intervenție
1	Mărime demografică mică (sub 1500 de locuitori)	Stabilizarea populației Reforma administrativă prin comasarea comunelor unde este posibil.
2	Densitate relativ scăzută a populației (sub 25 loc/kmp)	Atragerea de populație.
3	Evoluție descendentă a populației în intervalul 2011-2021 (sub -5%)	Stabilizarea populației Investiții în infrastructură pentru atragerea de investiții și pentru revitalizarea economică și implicit pentru atragerea populației
4	Valori scăzute ale ratei natalității (sub 8‰)	Acordarea de facilități populației tinere care dorește să se stabilească în aceste UAT-uri. Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național)
5	Rată medie a mortalității ridicată (peste 15 ‰)	Asistență medicală adecvată Informarea populației privind riscurile asupra sănătății
6	Rata medie a sosirilor scăzută (sub 10‰)	Crearea de locuri de muncă prin atragerea de investiții, astfel încât să poată fi atrasă populație tânără
7	Rata medie a plecărilor ridicată (peste 14‰)	Stabilizarea populației prin crearea de locuri de muncă (mai ales în sectoarele non agricole) Crearea centrelor teritoriale de reconversie profesională. Centre de consultanță pentru șomerii în vederea obținerii sprijinului financiar pentru înființarea unor IMM-uri.
8	Bilanțul total al populației negativ (valori sub -5 ‰)	Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național)

		Crearea de locuri de muncă (în sectorul secundar și terțiar) prin atragerea de investiții, astfel încât să poată fi atrasă populație tânără Dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru atragerea de noi investiții astfel încât să poată fi stabilizată populația
9	Declin demografic (ritm mediu anual de creștere sub -0,5%)	Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național) Crearea de locuri de muncă (în sectorul secundar și terțiar) prin atragerea de investiții, astfel încât să poată fi atrasă populație tânără Dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru atragerea de noi investiții astfel încât să poată fi stabilizată populația
10	Ponderi reduse (sub 15%) ale populației tinere (perspective demografice de scădere continuă a populației)	Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național) Atragerea de populație tânără cu un potențial demografic ridicat
11	Îmbătrânirea populației (indice de îmbătrânire de peste 130%)	Încurajarea natalității prin măsuri locale (în lipsa unei politici demografice dedicate la nivel național) Atragerea de populație tânără cu un potențial demografic ridicat Asigurarea unor servicii medicale și sociale specifice pentru populația vârstnică.
12	Scăderea populației active și a celei ocupate în ultimii ani, rate de activitate și de ocupare care se situează sub media regională și națională	Cooperarea dintre instituțiile publice și reprezentanții sectorului privat, în scopul implementării unor inițiative menite să sprijine dezvoltarea durabilă a resursei umane din județ și să stimuleze capacitatea acestora de a contribui la prosperitatea socio-economică.
13	Pondere mare a celor care au absolvit doar studii primare și gimnaziale, pondere redusă a populației cu studii superioare	Prevenirea abandonului școlar Încurajarea populației tinere pentru a urma o formă superioară de învățământ. Acordarea de burse pentru cei care urmează învățământul superior cu obligativitatea reîntoarcerii după absolvire (pentru o perioadă de cinci ani).
14	Valori mari ale ratei mortalității infantile (peste 15%)	Informarea mamelor privind riscurile pentru sănătate ale copiilor de sub 1 an. Asistență medicală de specialitate
15	Lipsa asistenței medicale primare și personalul medical deficitar	Completarea infrastructurii sanitare, în special a celei de bază, prin acordarea de facilități medicilor care doresc să deschidă cabinete medicale în zone dezavantajate.

Măsurile propuse trebuie să fie adaptate nevoilor și specificităților demografice ale comunităților locale în corelație cu obiectivele și măsurile identificate în plan economic, social, etc. care trebuie să conducă la creșterea calității vieții populației și implicit la un proces de revitalizare demografică. Pentru identificarea (1). vulnerabilităților teritoriale existente, (2). a impactului social asupra comunităților componente județului și (3). a măsurilor preliminare care vor fi propuse în detaliu la nivel de programe și proiecte în cadrul etapelor trei și patru a documentației PATJ, a fost realizată evaluarea impactului social (Studiu de Fundamentare nr. 10

– Sondajul asupra populației) la nivelul UAT-urilor din cele cinci microregiuni, pentru a identifica modul în care cetățenii din aceste zone percep situația economico-socială în momentul realizării prezentei documentații. Principalele rezultate ale sondajului asupra populației sunt prezentate în anexa 1.

Tematica cercetării a urmărit identificarea opiniei populației adulte din județul Covasna, în plan teritorial, cu privire la direcțiile majore de dezvoltare ale județului. Acestea au fost operaționalizate metodologic în fiecare dintre elementele definitori. Colectarea datelor s-a realizat în perioada septembrie-octombrie 2023 printr-o strategie mixtă de colectare: în regim PAPI²² (78% din chestionare), prin aplicarea chestionarelor față în față, la domiciliul subiecților și CATI²³ aplicarea chestionarelor în regim telefonic (22% din chestionarele aplicate).

Chestionarul a cuprins un număr de 39 de întrebări a căror durată de aplicare medie a fost de 45 de minute, cu un plus de 10 minute în aplicarea față în față în comparație cu aplicarea în regim telefonic. Chestionarul a fost structurat pe două componente: o componentă de colectare a percepțiilor, opiniilor și atitudinilor populației conform operaționalizării anterior descrise și o componentă socio-demografică în care au fost cumulați 11 indicatorii de caracterizare a eșantionului, de ponderare și construcție de profile sociale. În total baza de date asociată prezentului raport însumează un număr de 164 de variabile.

Eșantionul rezultat în urma colectării datelor a avut un volum de 505 persoane rezidente în județul Covasna de mai mult de 6 luni. Eșantionul a fost de tip non-probabilist, stadial stratificat, cu alegere aleatoare la nivelul ultimului strat de selecție. Pentru eșantionare s-a utilizat ca referință indicatorul INS Tempo POP108D. Chestionarele au fost aplicate în toate cele 45 de localități de pe raza județului Covasna. Marja de eroare statistică la nivel județean este de +/-4,5% pentru un interval de încredere de 95%.

²² Paper Assisted Personal Interview

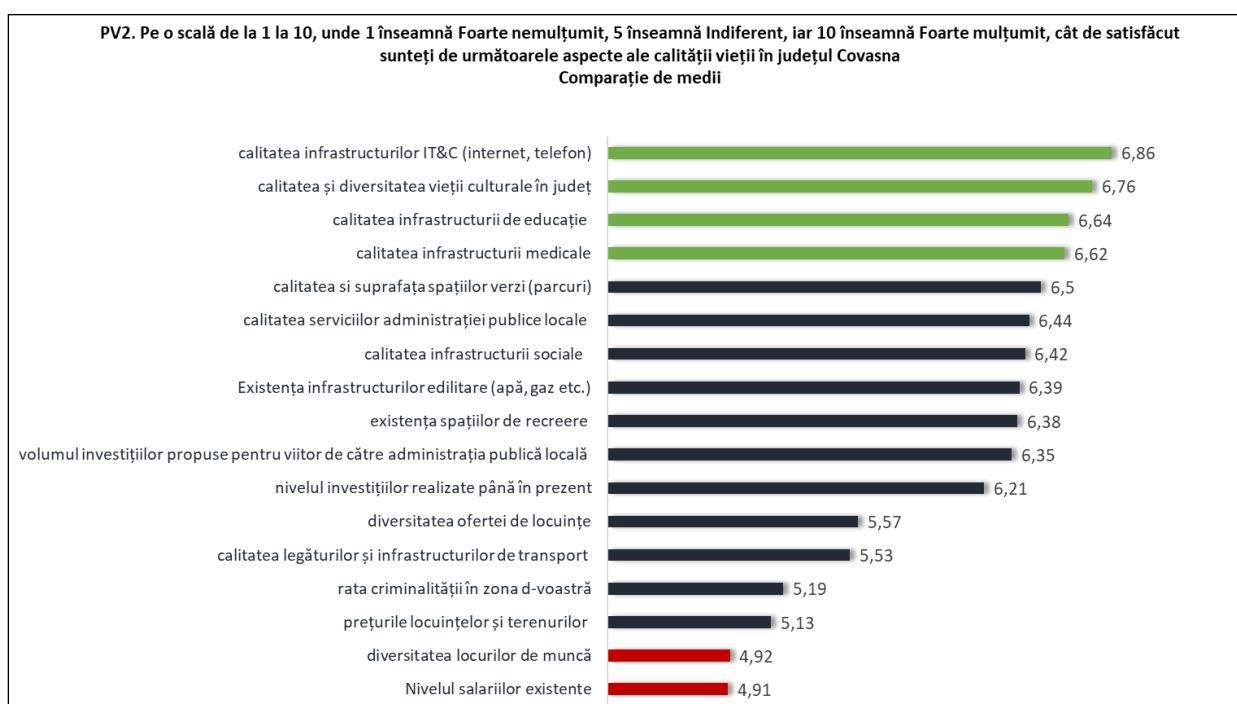
²³ Computer Assisted Telephonic Interview

ANEXA 1. Principalele rezultate ale sondajului de opinie

Strategie. Percepție. Valori

Indicatorii de satisfacție privind aspectele generale care descriu județul Covasna arată că locuitorii acestui județ percep județul ca fiind oferind un confort cultural și o calitate acceptabilă a serviciilor educaționale și medicale (mai ales private și balneare), dar mai puțin ofertat în privința locurilor de muncă, a nivelului salarizării, al spațiilor locative și al infrastructurii de transport persoane. Media generală de satisfacție la nivelul celor 17 indicatori utilizați a fost de 6,05 puncte din 10 posibile.

Figura 62 – Satisfacția privind aspectele calității vieții în județul Covasna

Scala satisfacție generale cu privire la aspectele de interes pentru dezvoltarea județului evidențiază pe primul loc în ierarhie (6,86 puncte din 10 posibile) calitatea infrastructurii IT și de internet. În top se află însă și elementele descriptive ale calității vieții: calitatea și diversitatea vieții culturale în județ (6,76), calitatea infrastructurii educaționale (6,64) și calitatea infrastructurii medicale (6,62). În zona inferioară a ierarhiei se poziționează aspectele cu nivel ridicat de insatisfacție: rata criminalității (5,19), prețurile locuințelor și ale terenurilor (5,13) și-cu scoruri medii sub 5 puncte diversitatea locurilor de muncă (4,92) și nivelul salariilor existente (4,91).

La nivel zonal observăm că cel mai ridicat nivel mediu de satisfacție este înregistrat în Întorsura Buzăului, cu o medie de 6,93 de puncte, iar cel mai scăzut în Kezdi (5,63 puncte), unde nivelul scăzut al salariilor și deficitul locurilor de muncă sunt percepute a fi aspectele negative cele mai importante. De altfel, aceste două probleme sunt percepute ca deficitare în trei din cele cinci zone ale județului: Baraolt, Kezdi și Sepsi. Per ansamblu, femeile care au participat la sondajul de opinie sunt semnificativ mai puțin mulțumite decât bărbații pentru toate aspectele

ierarhizate anterior, însă în mod special remarcăm diferențe semnificative în ceea ce privește locuirea și munca, respectiv nivelul salariilor, cu o cotă de apreciere de 5,65 puncte în rândul bărbaților și 4,27 în rândul femeilor, diversitatea locurilor de muncă: 5,42 puncte în rândul bărbaților și 4,49 în rândul femeilor, diversitatea ofertei de locuințe: 6,33 puncte în rândul bărbaților, respectiv 4,92 în rândul femeilor și prețul locuințelor și al terenurilor: 6,00 puncte în rândul bărbaților, 4,39 puncte în rândul femeilor. Analiza comparativă pe categorii de vârstă evidențiază faptul că tinerii (18-29 de ani) sunt semnificativ mai mulțumiți decât restul populației pentru majoritatea aspectelor. Categoria cu nivelul cel mai scăzut de apreciere, în special pentru cele două categorii de aspecte deja menționate (oferta în domeniul muncii și al locuirii) este cea a respondenților cu vârste între 50-69 de ani. Remarcăm faptul că cea mai scăzută rată de apreciere la nivelul acestui item s-a înregistrat în cazul ratei criminalității (3,77 puncte) în cazul persoanelor cu vârste peste 70 de ani, indicând un nivel ridicat de vulnerabilitate (cel puțin la nivelul percepției) pentru vârstnici, la pericolul devianței sociale. Din acest punct de vedere trebuie este indicată luarea în considerare a măsurilor de creștere a siguranței în spațiul public și de comunicare eficientă cu persoanele vârstnice în caz de pericol.

Tabel 23 – Nivelul de satisfacție cu privire la aspectele de interes în dezvoltarea județului.
Comparație de medii la nivel de micro-regiuni

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă Foarte nemulțumit, 5 înseamnă Indiferent, iar 10 înseamnă Foarte mulțumit, cât de satisfăcut sunteți de următoarele aspecte ale calității vieții în județul Covasna

Microregiuni	Baraolt	Întorsura Buzăului	Kezdi	Orbai	Sepsi
diversitatea locurilor de muncă	4,92	6,52	3,84	5,40	5,00
Nivelul salariilor existente	5,06	6,48	4,04	5,33	4,79
diversitatea ofertei de locuințe	5,81	7,18	5,00	5,97	5,26
prețurile locuințelor și terenurilor	5,42	6,60	4,40	5,99	4,84
calitatea legăturilor și infrastructurilor de transport	5,99	6,97	4,62	5,78	5,48
Existența infrastructurilor edilitare (apă, gaz etc.)	6,29	6,57	6,02	6,93	6,33
calitatea și suprafața spațiilor verzi (parcuri)	6,41	6,78	6,29	7,11	6,40
calitatea infrastructurilor IT&C (internet, telefon)	6,47	7,39	6,59	7,46	6,85
calitatea infrastructurii de educație	6,16	7,31	6,43	7,11	6,56
calitatea infrastructurii sociale	6,63	7,13	6,12	6,53	6,29
calitatea infrastructurii medicale	6,34	7,42	6,31	6,70	6,63
calitatea și diversitatea vieții culturale în județ	6,41	7,58	6,50	6,65	6,77
existența spațiilor de recreere	6,72	6,77	5,80	6,43	6,51
calitatea serviciilor administrației publice locale	6,10	7,12	6,34	6,55	6,37
rata criminalității în zona d-voastră	5,87	5,89	5,52	3,85	5,03
nivelul investițiilor realizate până în prezent	5,98	7,06	5,85	6,10	6,17
volumul investițiilor propuse de către administrația publică locală	6,20	7,09	6,11	6,18	6,29
Media	6,05	6,93	5,63	6,24	5,97

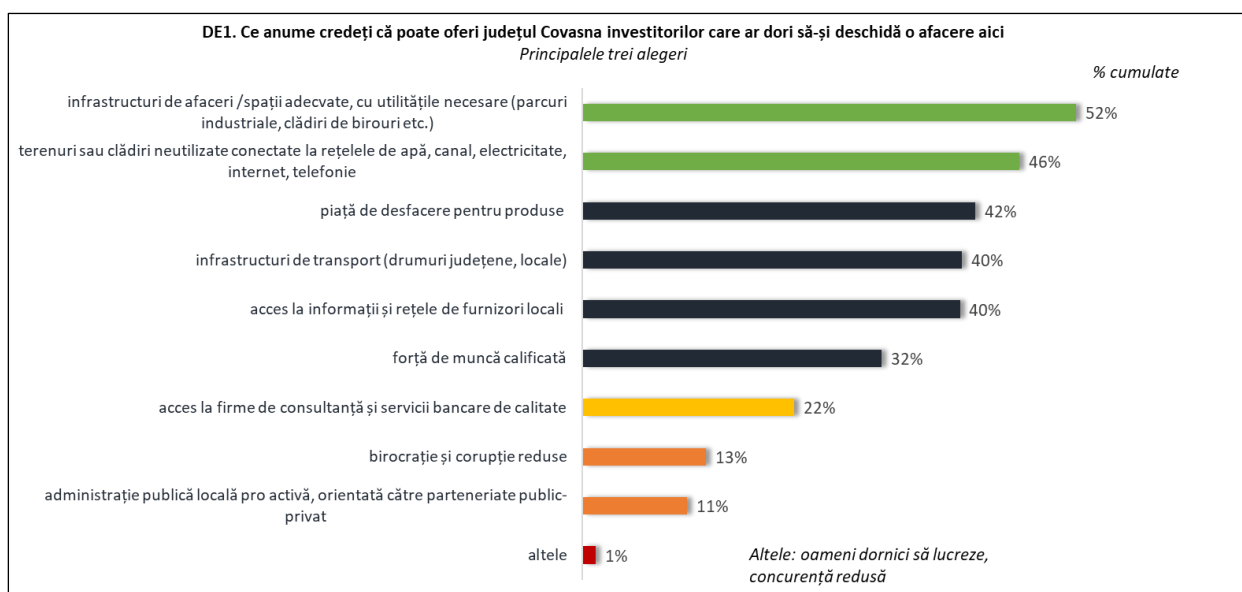
Analiza pe categorii educaționale evidențiază faptul că nivelul general de satisfacție tinde să scadă odată cu creșterea nivelului de educație. Nivelul salarizării (4,28) și prețul ridicat al locuințelor și al terenurilor (4,23) sunt aspectele care înregistrează nivelele cele mai scăzute de apreciere în rândul persoanelor cu educație superioară. La nivel general, nivelul de apreciere a indicatorilor de calitate a vieții este mai scăzut în rândul populației maghiare decât al cele române. Cotele cele mai ridicate de nemulțumire în rândul populației maghiare s-a înregistrat în privința nivelului salariilor (4,63 puncte), diversității locurilor de muncă (4,69 puncte) și prețurilor

locuințelor (4,78), iar în cazul populației de etnie română în privința ratei criminalității (4,86 puncte).

Dezvoltare economică

Din punctul de vedere al respondenților la sondajul de opinie, dezvoltarea economică a județului Covasna este facilitată de două elemente cheie: infrastructuri de afaceri/ spații adecvate dotate cu utilitățile necesare (52% din total populației) și terenuri și clădiri neutilizate conectate la rețelele de apă, canal și alte tipuri de utilități necesare dezvoltării (46% din total populație). Lista factorilor de dezvoltare economică ierarhizați în graficul următor a fost completată de un număr redus de respondenți cu elemente noi precum concurența redusă și dorința oamenilor de a munci.

Figura 63 – Principalele oportunități oferite de județ viitorilor investitori

Principalii factori de blocaj, conform percepției publice, sunt: accesul la firme de consultanță și servicii bancare de calitate, administrație publică pro activă, orientată către parteneriatul public privat și birocrația și corupția din administrația publică. Precizăm că o astfel de perspectivă poate avea la bază nu doar argumente factuale, ci și deficitul de comunicare publică și transparență în administrarea treburilor publice.

Perspectivile asupra factorilor favorizanți ai dezvoltării economice sunt diferite de la o zonă la alta. În zonele Baraolt, Orbai și Sepsii principalele oportunități de dezvoltare sunt, în percepția populației infrastructurile de afaceri racordate la utilitățile necesare. În Kezdi, pe primul loc în ierarhia facilităților se situează infrastructura de transport și legăturile rutiere bune pentru transport de persoane, iar în Întorsura Buzăului principalele facilități percepute de populației pentru investitori sunt materiile prime de calitate și accesul facil la furnizori locali de materii prime. După cum se poate observa în tabelul următor, însă, în toate regiunile pe ultimele locuri sunt costurile salariale mici (nu pentru că salariile nu ar fi percepute ca mici, a se vedea graficul anterior, ci pentru că acest lucru nu este satisfăcător pentru respondenți) și administrația publică locală pro-activă, orientată către parteneriate public-privat.

Tabel 24 – Percepția oportunităților de dezvoltare economică. Comparatie pe zone

Ce anume credeți că poate oferi județul Covasna investitorilor care ar dori să-și deschidă o afacere aici (Principalele trei alegeri, % cumulate)

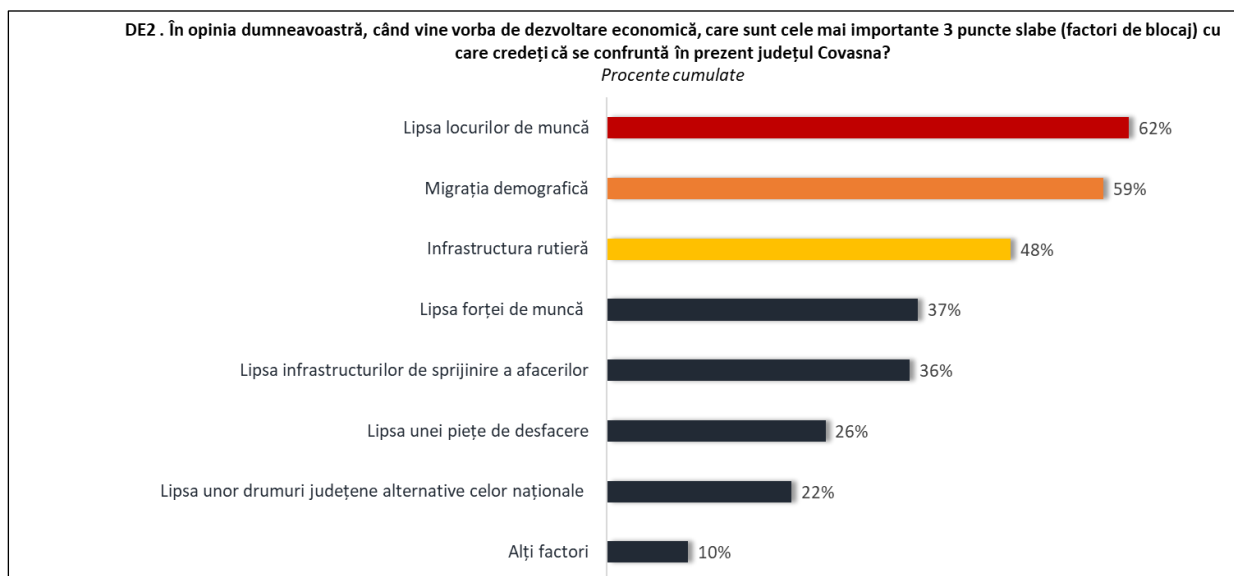
<i>Microregiuni</i>	<i>Baraolt</i>	<i>Întorsura Buzăului</i>	<i>Kezdi</i>	<i>Orbai</i>	<i>Sepsi</i>
infrastructuri de afaceri /spații adecvate, cu utilitățile necesare (parcuri industriale, clădiri de birouri etc., conectate la rețelele de apă, canal, electricitate, internet, telefonie)	66%	49%	48%	51%	48%
infrastructuri de transport și legături bune (rutiere, feroviare sau aeriene)	45%	33%	59%	48%	48%
piață de desfacere în județ / apropierea de alte piețe de desfacere	45%	50%	30%	36%	38%
acces la rețele de furnizori locali,	35%	58%	35%	43%	38%
acces la materie primă locală ieftină și de calitate	38%	60%	36%	24%	42%
acces la firme de consultanță și servicii bancare de calitate	20%	15%	20%	39%	20%
forță de muncă calificată	33%	19%	39%	32%	35%
costuri salariale mici	13%	6%	11%	10%	14%
administrație publică locală proactivă, /parteneriate public-privat	7%	8%	18%	15%	16%
birocrație și corupție reduse		2%	4%	2%	1%
altele	66%	49%	48%	51%	48%

Analizele de corelație între indicatorii socio-demografici și percepția privind facilitățile oferite de județ potențialilor investitori evidențiază următoarele aspecte semnificative statistic:

- Persoanele din mediul urban percep în mai mare măsură decât cele din mediul rural atractivitatea pentru investitori a terenurilor și clădirilor neutilizate, sau sunt în mai mare măsură presate de această problemă, sunt mai dispuse să considere un element de atractivitate infrastructura de transport;
- Tinerii sunt semnificativ mai puțin apreciativi, în general față de toate aspectele de atractivitate pentru investitori, în zonă, infrastructurile de afaceri și spațiile dotate cu utilități necesare fiind principalul și cel mai semnificativ argument al acestei categorii de respondenți în comparație cu celelalte categorii de vârste;
- Bărbații au tendința de a aprecia într-o măsură semnificativ mai mare decât femeile importanța infrastructurii de afaceri în atragerea de investitor, pe când femeile menționează într-o pondere semnificativ mai mare decât bărbații atractivitatea pentru investitori forței de muncă ce este deja calificată, a orientării proactive a administrației publice locale pentru parteneriate public-privat și a reducerii birocrăției.
- Prezența în județe a unei piețe de desfacere pentru produse este mai vizibilă ca factor de atractivitate pentru persoanele cu studii medii.
- Pentru populația maghiară sunt mai vizibile decât pentru populația de celelalte etnii, ca factori de atractivitate pentru investitori: numărul mare de clădiri și terenuri abandonate racordate la utilități, accesul la rețele de furnizori locali de materie primă, accesul la firme de consultanță și servicii bancare de calitate și la forța de muncă cu nivel bun de calificare.

Principalele puncte slabe ale județului, în percepția respondenților, în privința dezvoltării economice sunt lipsa locurilor de muncă, 62% dintre respondenți menționând acest lucru și migrația (59%). Pe locul al treilea se poziționează infrastructura rutieră, considerată un factor de blocaj de către 48% dintre respondenți. La polul opus al ierarhiei putem spune că piețele de desfacere sau infrastructura rutieră județean alternativă celei naționale nu sunt percepute a avea gravitatea necesară pentru a se constitui în factori de blocaj ai dezvoltării la nivel de județ.

Figura 64 – Principalii factori de blocaj în dezvoltarea județului

După cum se observă în tabelul următor, lipsa locurilor de muncă este percepută acut mai ales în zona Întorsura Buzăului (79% dintre respondenții din această zonă), dar are valori ridicate și în Baraolt și Kezdi. Migrația este resimțită acut în Orbai, Baraolt și Sepsi. Lipsa unor drumuri județene alternative celor naționale este mai puțin importantă în patru din cele cinci zone ale județului, cu excepția zonei Orbai, în care piețele de desfacere sunt percepute ca aspectul cel mai puțin problematic.

Tabel 25 – Principalii factori de blocaj în dezvoltarea județului. Comparatie pe zone

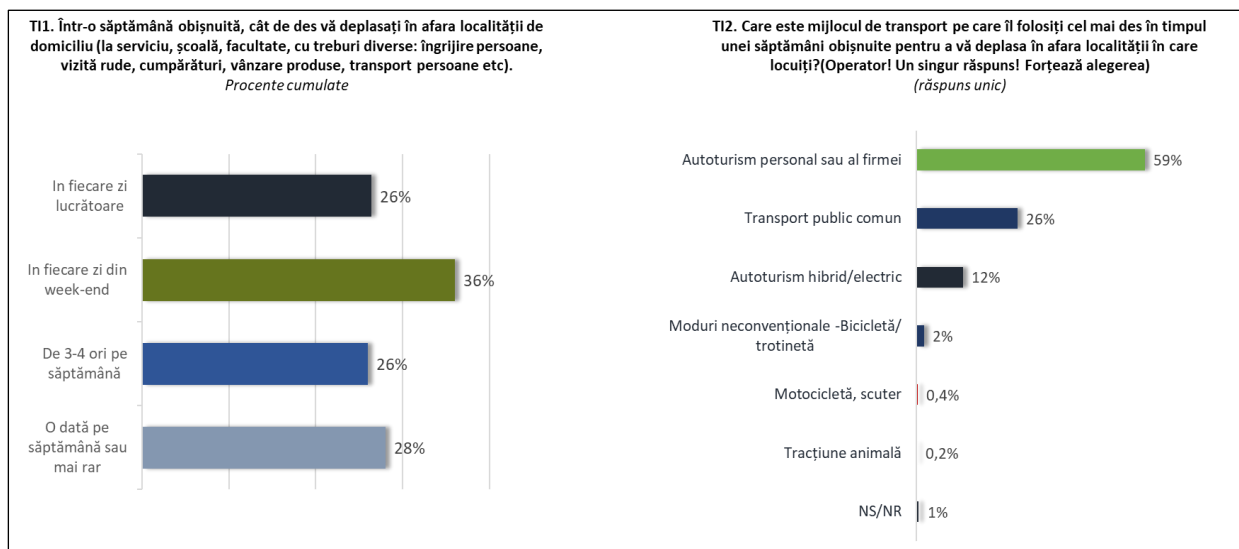
În opinia dumneavoastră, când vine vorba de dezvoltare economică, care sunt cele mai importante 3 puncte slabe (factori de blocaj) cu care credeți că se confruntă în prezent județul Covasna? (Procente cumulate)

Microregiuni	Baraolt	Întorsura Buzăului	Kezdi	Orbai	Sepsi
Lipsa locurilor de muncă	63%	79%	69%	49%	53%
Migrația demografică	61%	56%	57%	63%	58%
Lipsa forței de muncă	35%	33%	45%	39%	34%
Infrastructura rutieră	51%	54%	36%	48%	47%
Lipsa infrastructurilor de sprijinire a afacerilor	39%	30%	33%	41%	36%
Lipsa unei piețe de desfacere	30%	21%	25%	22%	34%
Lipsa unor drumuri județene alternative celor naționale	20%	19%	17%	25%	30%
Alți factori	2%	6%	19%	14%	8%

Analiza comparativă pe categorii socio-demografice arată că ierarhia factorilor de blocaj este similară în cele două medii de rezidență, urban rural, că lipsa forței de muncă, este percepută a fi un factor de blocaj cu atât mai ridicat cu cât vârsta respondentului crește pe când infrastructura rutieră deficitară este percepută a fi un factor de blocaj mai ales în rândul tinerilor (64% dintre aceștia) rolul ei ca factor negativ descrescând odată cu creșterea în vârstă a respondentului, femeile percep în mai mare măsură decât bărbații, ca factor de blocaj lipsa locurilor de muncă, dar și lipsa forței de muncă, pe când bărbații sunt mai intens preocupați de infrastructura rutieră în această ierarhie negativă, iar preocuparea pentru lipsa infrastructurilor de sprijin a afacerilor crește odată cu creșterea nivelului de educație a respondentului.

Infrastructuri teritoriale

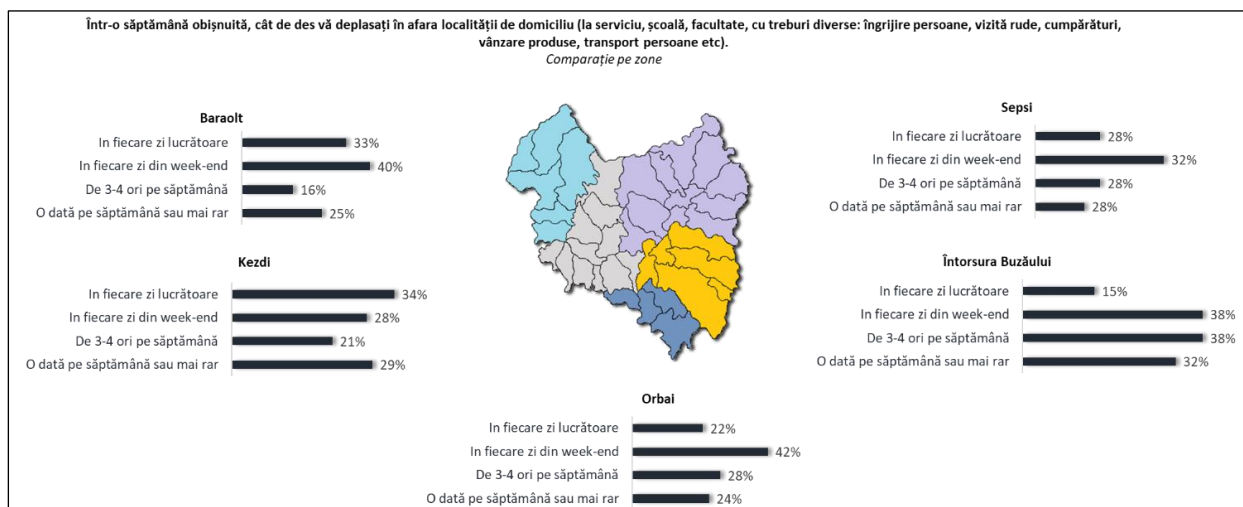
Figura 65 – Frecvența deplasărilor în afara localității de domiciliu și mijlocul de transport preferat.

Mobilitatea la nivel județean, între localități, este ridicată 52% dintre respondenți declară că se deplasează zilnic sau de cel puțin de 3-4 ori pe săptămână în afara localității. Aproximativ un sfert (26%) dintre persoanele interviewate se declară navetiști (părăsesc localitatea în fiecare zi lucrătoare). Principalul mijloc de transport este autoturismul (71% din total). Ponderea celor care declară că se deplasează cu un autoturism hibrid sau electric este de 12% din total respondenților, fiind în marja înregistrată la nivel național.

Intensitatea cea mai ridicată a deplasărilor a fost înregistrată în cazul respondenților din microregiunea Kezdi (34% deplasări zilnice) și Baraolt (33% deplasări zilnice). Ponderea cea mai scăzută de utilizare a autoturismelor hibride (de trei ori mai scăzută decât media la nivel județean) a fost înregistrată în microregiunea Orbai.

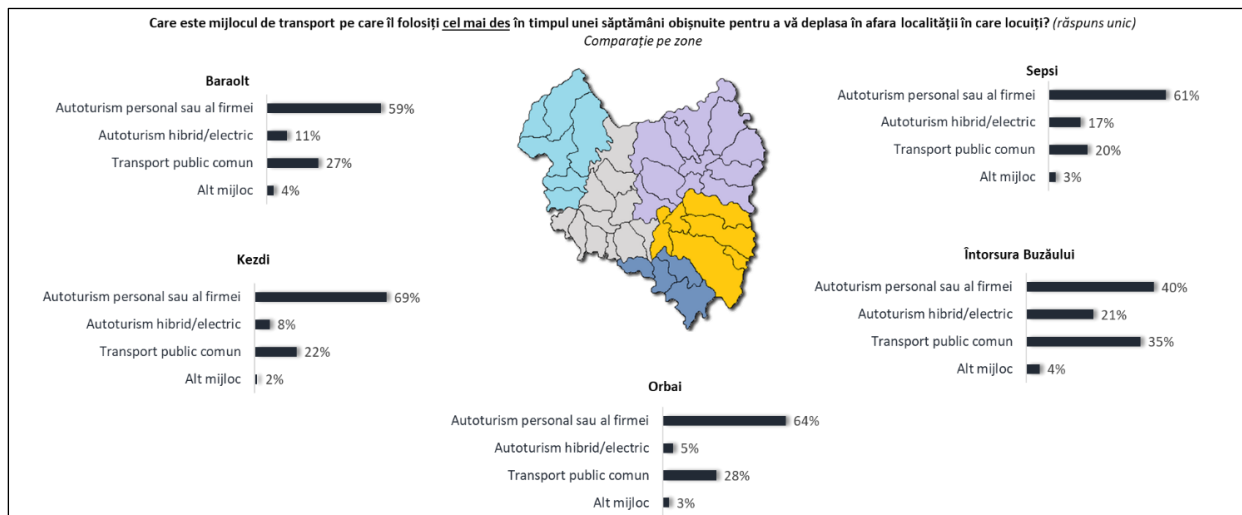
Figura 66 – Frecvența deplasărilor în afara localității de domiciliu. Comparație pe zone

Utilizarea mijloacelor de transport în comun înregistrează o frecvență mai ridicată în Întorsura Buzăului, microbuzul, trenul, autobuzul fiind utilizate de aproximativ 35% din total populația acestei zone. În Kezdi autoturismul personal pe benzină sau motorină rămâne

principalul mijloc de transport (69% din total zonă), toate celelalte mijloace fiind foarte slab utilizate de către respondenți.

Figura 67 – Principalul mijloc de transport folosit pentru deplasarea în afara localității de domiciliu. Comparatie pe zone

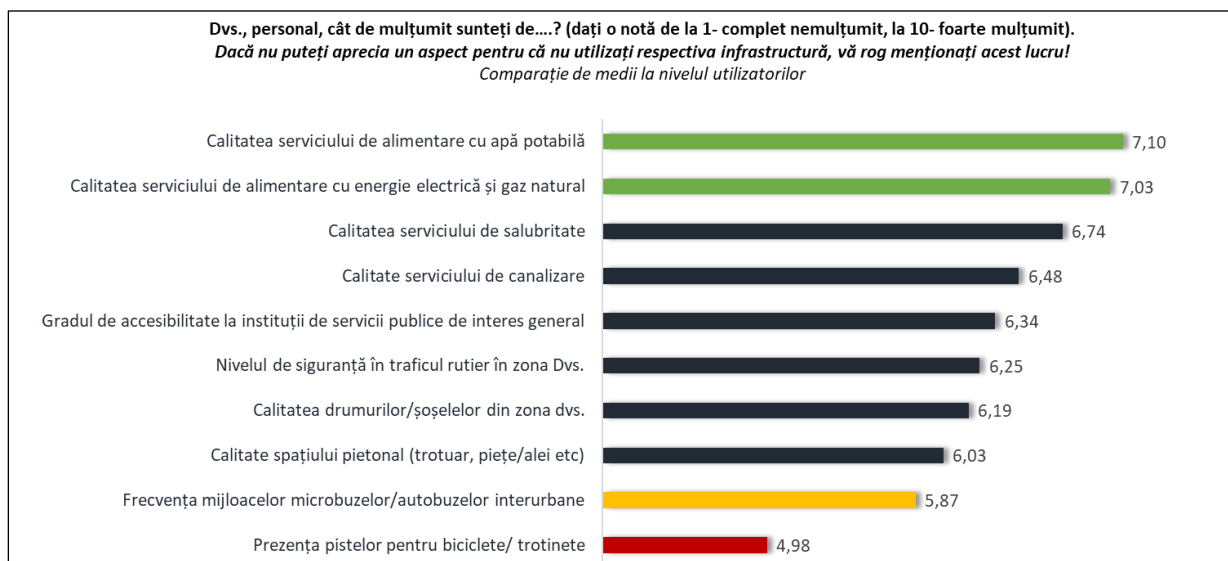

Comparația pe categorii de vârstă a opțiunii pentru mijloacele de transport utilizate arată că profilul categoriei 18-29 de ani diminuează semnificativ utilizarea autoturismului, prin comparație cu celelalte categorii de vârstă, ponderea celor care preferă autoturismul (pe combustibili fosili, sau hibrid, taxiul) ajungând la aproximativ jumătate 50% din totalul acestei categorii de vârstă prin comparație cu celelalte categorii: 88% în rândul persoanelor 30-45 de ani și 74% în rândul persoanelor 45-60 de ani. Remarcăm, de asemenea, un interes ridicat (45%) în rândul tinerilor pentru transportul în comun ceea ce poate genera măsuri și politici speciale de orientare a acestui segment de vârstă către mijloacele de transport ecologice. Interesul pentru utilizarea bicicletei sau a trotinetei electrice, sau a scuterului este mai scăzut în rândul tinerilor decât în cazul categoriei imediat următoare spre exemplu. Din păcate utilizarea transportului în comun este corelată cu nivelul scăzut de educație și venituri. Odată cu creșterea nivelului de educație propensiunea spre transportul cu autoturismul personal crește, atât sub aspectul ponderii din populației (77%), cât și sub aspectul deplasărilor zilnice (frecvenței de utilizare).

Interesul pentru autoturismele hibrid corelează în special cu vârsta respondentului, persoanele tinere fiind mai interesate de acest mijloc de transport și are o slabă corelație cu nivelul de educație al respondentului (un interes relativ slab în rândul persoanelor cu educație superioară).

Distribuția pe categorii de gen evidențiază un coeficient de utilizare cu 36% mai mare în rândul femeilor a mijloacelor de transport în comun, în comparație cu bărbații. Mijloacele alternative: trotinetă, bicicletă, sunt caracterizate prin utilizarea majoritară în rândul tinerilor (deși ponderea la nivelul populației este sub marja de eroare), de gen masculin, cu studii elementare sau inferioare. În schimb utilizarea de mijloacele cu tracțiune animală sunt întâlnite mai ales în cazul persoanelor cu vârste peste 45 de ani, cu studii elementare fiind un indicator de pauperitate.

Figura 68 – Satisfacția locuitorilor privind infrastructura teritorială

Nivelul de satisfacție al respondenților cu privire la infrastructură teritorială este acceptabil (per ansamblu, 6,3 puncte din 10 posibile). Observăm că pe primul loc se află calitatea și presiune apei de la robinet, urmată de calitatea serviciului de alimentare cu energie electrică și gaz natural. Gradul de satisfacție, așa cum vom vedea și ulterior, cu privire la calitatea gazului metan este mai puțin ridicat. Pe ultimele locuri se remarcă lipsa infrastructurilor pentru transportul cu bicicleta (piste pentru bicicliști) și frecvența redusă a mijloacelor de transport interurbane.

Tabel 26 – Nivelul satisfacției privind infrastructura teritorială. Comparație pe microzone

Dvs., personal, cât de mulțumit sunteți de...? (dați o notă de la 1- complet nemulțumit, la 10- foarte mulțumit).
Dacă nu puteți aprecia un aspect pentru că nu utilizați respectiva infrastructură, vă rog menționați acest lucru!
Comparație de medii per microregiune

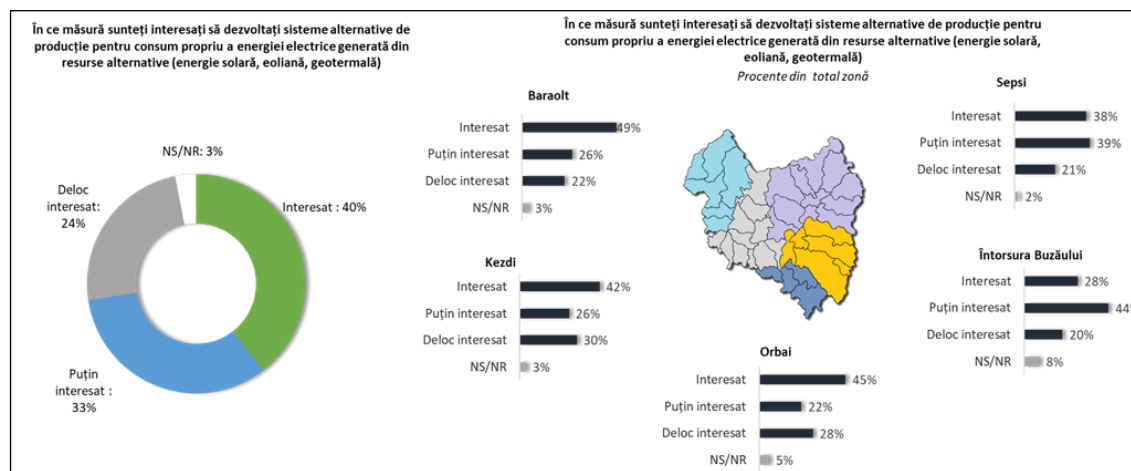
Microregiuni	Baraolt	Întorsura Buzăului	Kezdi	Orbai	Sepsi
Gradul de accesibilitate la instituții de servicii publice de interes general	6,67	7,69	5,94	6,51	6,07
Calitatea drumurilor/șoșelor din zona dvs.	6,44	7,14	5,89	6,09	5,99
Frecvența mijloacelor microbuzelor/autobuzelor interurbane	6,57	7,33	4,36	6,02	6,05
Nivelul de siguranță în traficul rutier în zona Dvs.	6,73	7,72	5,36	6,67	6,14
Prezența pistelor pentru biciclete/ trotinete	5,68	6,29	4,26	5,11	4,84
Calitate spațiului pietonal (trotuar, pietre/alei etc)	6,31	7,04	4,99	6,53	6,11
Calitatea serviciului de alimentare cu apă potabilă	7,04	8,04	6,4	7,57	7,15
Calitate serviciului de canalizare	6,68	7,1	5,42	7,05	6,57
Calitatea serviciului de alimentare cu energie electrică și gaz natural	7,17	6,82	6,66	7,2	7,13
Calitatea serviciului de salubritate	7,23	7,59	6,09	6,89	6,67

La nivel de microzone se observă faptul că nivelul de satisfacție privind calitatea apei potabile ocupă prima poziție în trei din cele cinci zone, respectiv Întorsura Buzăului, Orbai și Sepsi. În Kezdi nivel de satisfacție față de acest parametru este relativ mediu, cu o medie de 6,4 puncte din 10 posibile. În Baraolt, Kezdi și Sepsi serviciul de alimentare cu energie electrică și gaz este pe primul loc în apreciere. Remarcăm și faptul că în Baraolt nivelul de satisfacție calitatea serviciului de salubritate este, de asemenea ridicat.

Comparația de medii pe categorii de gen evidențiază faptul că, per ansamblu, pentru toți indicatorii măsurați femeile acordă medii de apreciere semnificativ mai reduse decât bărbații, diferențele cele mai ridicate între cele două genuri înregistrându-se în privința frecvenței mijloacelor de transport în comun, autobuze, microbuze (1.2 puncte diferență) și a siguranței în trafic (1,3 puncte diferență). Analiza pe categorii de vârstă arată că odată cu creșterea în vârstă tinde să scadă nivelul de satisfacției față de frecvența mijloacelor de transport în comun și față de calitatea spațiului pietonal (trotuare, alei). Nivelul de apreciere general în mediul urban este mai ridicat decât cel din mediul rural, acesta din urmă fiind semnificativ mai afectat în special de deficitul de transport în comun (orarul și frecvența mijloacelor de transport).

Gradul de satisfacție față de indicatorii de infrastructură teritorială scade odată cu creșterea nivelului de educație, pentru toți indicatorii măsurați, ceea ce evidențiază starea generală de insatisfacție în rândul populației status social superior față de infrastructura județeană. În afara nivelului ridicat de insatisfacție față de absența pistelor pentru bicicliști din rândul persoanelor cu cutii superioare mai menționam și nivele scăzute de satisfacție față de orarul mijloacelor de transport în comun (5,16 puncte din 10 posibile) și calitatea drumurilor (5,36 puncte). De asemenea analiza comparativă de medii arată că pentru toate aspectele investigate populația de etnie maghiară înregistrează un nivel de satisfacție semnificativ mai scăzut în comparație cu celelalte etnii, ierarhia păstrându-se însă similară cu a mediei în populație.

Figura 69 – Interesul față de sistemele alternative de producție a energiei electrice pentru consum propriu

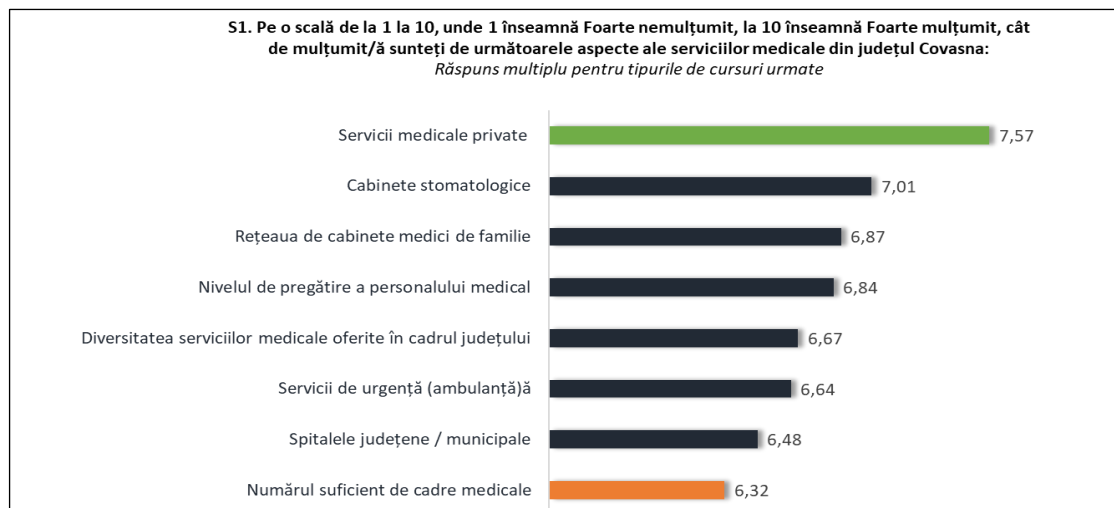
La nivel județean 40% din populație se declară interesată, la momentul sondajului, de dezvoltarea de sisteme alternative de producție pentru consum propriu a energiei electrice (energie solară, eoliană, geotermală). Nivelul cel mai ridicat de interes atât ca volum, cât și ca intensitate a fost înregistrat în zona Baraolt, urmată de zona Kezdi. Nivelul cel mai scăzut de interes s-a înregistrat în Întorsura Buzăului.

Analiza comparativă pe categorii socio-demografice arată faptul că, interesul pentru sisteme alternative de producție a energiei electrice este mai mare în mediul rural (44% din total populației rurale), decât în mediul urban (36% din total populației urbane), că interesul este semnificativ mai ridicat în categoria de vârstă 50-64 de ani (44%) și relativ scăzut în categoria 18-29 de ani (27%). Interesul este ușor mai ridicat în rândul femeilor (42%) decât al bărbaților (36%),

fără însă ca această diferență să fie semnificativă din punct de vedere statistic pentru intervalul de încredere asumat metodologic. Este remarcabil interesul foarte ridicat în rândul persoanelor cu studii superioare 53% din respondenții din această categorie declarând că sunt interesați sau foarte interesați de aceste sisteme alternative. Interesul pentru sisteme alternative este semnificativ mai mare în rândul familiilor cu copii.

Sănătate

Figura 70 – Satisfacția privind indicatorii de calitate ai serviciilor medicale

Nivelul de satisfacție al respondenților cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor medicale din județ este mediu (6,8 puncte din 10 posibile). După cum se observă în graficul anterior, unul dintre indicatori depășește pragul de 7,5 puncte de apreciere pe scala de 10 puncte, respectiv serviciile medicale private. Cotația cea mai scăzută vizează, la nivelul populației, numărul de cadre medicale din spitale. Cele mai scăzute cote de apreciere față de calitatea serviciilor medicale în general (indicator agregat) sunt colectate în Kezdi (medie 6,4 puncte) și în Sepsi (6,7 puncte). Nivelul cel mai ridicat de apreciere a fost măsurat în întorsura Buzăului, 7,7 puncte, cu 8,5 puncte de apreciere în această zonă (cea mai mare medie înregistrată la nivel regional) pentru calitatea spitalelor private.

Tabel 27 – Satisfacția privind indicatorii de calitate ai infrastructurii de sănătate la nivel de micro-regiuni

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă Foarte nemulțumit, la 10 înseamnă Foarte mulțumit, cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte ale serviciilor medicale din județul Covasna? (Comparație de medii la nivel regional)

Microregiuni	Baraolt	Întorsura Buzăului	Kezdi	Orbai	Sepsi
Rețeaua de cabinete medici de familie	6,96	7,73	6,72	6,99	6,72
Spitalele județene / municipale	6,84	7,49	5,95	6,72	6,44
Cabinete stomatologice	7,21	7	6,83	7,05	7
Numărul suficiente de cadre medicale	6,71	7,18	5,74	6,55	6,3
Nivelul de pregătire a personalului medical	6,94	7,85	6,46	7,13	6,71
Diversitatea serviciilor medicale oferite în cadrul județului	6,84	7,88	6,34	6,86	6,51
Servicii de urgență (ambulanță)ă	6,78	7,62	6,26	6,98	6,55
Servicii medicale private	7,65	8,51	7,16	7,22	7,58

Nivelul de satisfacție față de serviciile medicale din județul Covasna (ca indicator agregat) este ușor mai ridicat în mediul urban decât în mediul rural, fără însă ca acesta să schimbe ierarhia, sau să fie semnificativ statistic, cea mai mare diferență între respondenții din cele două medii sociale fiind înregistrată în cazul satisfacției față de spitalele județene, municipale, cu un minus de 0,6 puncte apreciere în rural față de urban.

Analiza comparativă pe categorii de vârstă arată că tendențial nivelul de satisfacție generală scade odată cu creșterea în vârstă a respondentului de la 7,1 puncte în rândul categoriei de vârstă 18-29 de ani la 6,6 puncte în cazul celor cu vârste de 50 de ani și peste. Ierarhia însă se păstrează pentru toate categoriile de vârste cu gradul cel mai ridicat de satisfacție pentru serviciile medicale private (7,8 puncte în cazul tinerilor) și cel mai scăzut nivel de apreciere în cazul numărului suficient de cadre medicale (6,02 puncte apreciere în segmentul de vârstă 45-60 de ani). Analiza pe categorii de vârstă evidențiază medii peste 7 puncte în cazul tinerilor (18-29 ani) pentru alți doi indicatori decât cel menționat, respectiv pentru nivelul de pregătire al personalului medical (7,3 puncte) și pentru diversitatea serviciilor medicale oferite în cadrul județului (7,4 puncte). În cazul segmentului de vârstă 30-45 de ani remarcăm un nivel de satisfacție de peste 7 puncte față de cabinetele stomatologice (7,2 puncte), iar în cazul vârstnicilor remarcăm o apreciere ridicată (7,5 puncte) față de rețeaua de medici de familie din județ.

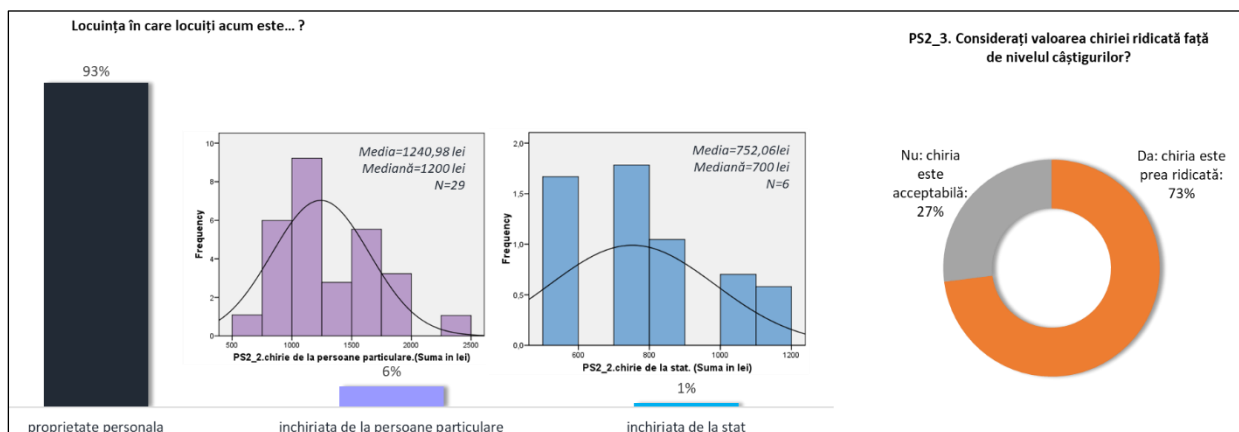
Analiza pe criterii de gen arată că femeile sunt mai puțin apreciative decât bărbații pentru toate caracteristicile sistemului medical la nivel județean. Este de remarcat că femeile resimt într-o măsură semnificativ mai mare decât bărbații lipsa cadrelor medicale, diferența de apreciere între cele două genuri fiind de 1,6 puncte, respectiv o medie de 5,6 puncte apreciere a indicatorului în cazul femeilor, versus 7,2 puncte în cazul bărbaților.

Pentru toți indicatorii de apreciere a sistemului medical prezentați persoanele cu studii superioare acordă note mai mici decât ceilalți respondenți. Pentru această categorie, în afara aprecierii pentru sistemul medical privat (poziționat de asemenea pe primul loc), medie peste 7 puncte s-a înregistrat în cazul cabinetelor medicale stomatologice.

Populație. Social

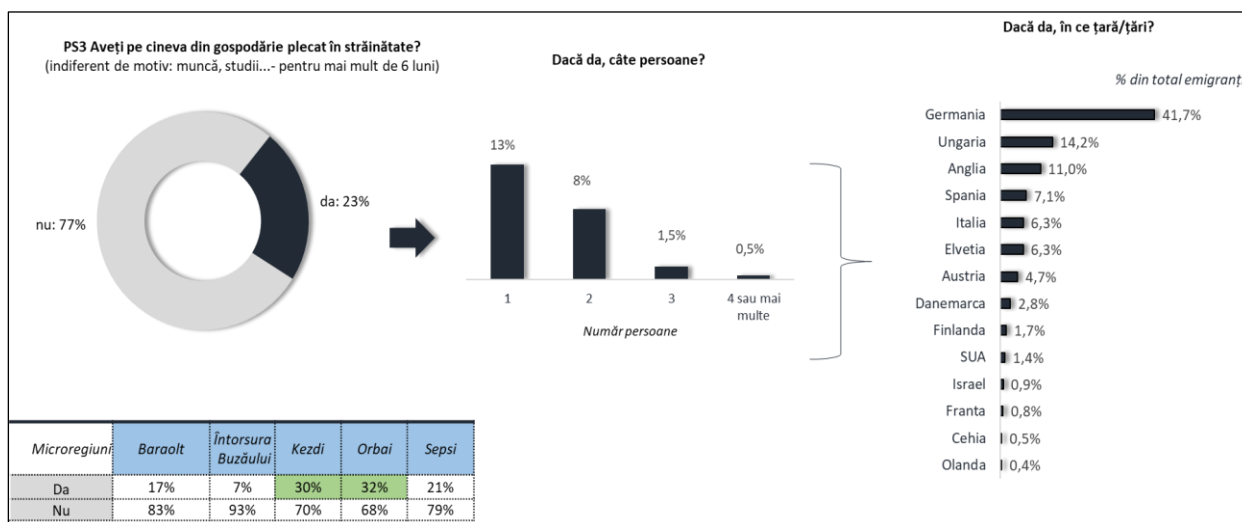
Locuirea este un aspect de interes în cadrul ariei de probele sociale. Ponderea din populație a persoanelor care declară că au în proprietate locuința actuală este foarte ridicată (93% din total populație), peste media înregistrată la nivel național pentru acest aspect. Prețul mediu a chiriilor pentru locuințe la particulari, declarat în cadrul sondajului este de aproximativ 250 de euro/lună per locuință (precizăm că nu avem date cu privire la calitatea și dimensiunea acesteia), sumele plătite pentru locuințele de stat fiind la aproximativ jumătate în comparație cu cele pentru locuințele din privat. Pentru aproape trei sferturi din persoanele care locuiesc cu chirie valoarea chiriilor este percepută ca fiind prea ridicată în raportul cu veniturile de care dispun.

Figura 71 – Tipologia locuirii. Indicatori

Analiza de profil a celor care stăteau cu chirie la momentul studiului arată că, în chirie la proprietari privați stau mai degrabă tinerii, până în 30 de ani, implicați într-o formă de școlarizare, cu nivel de educație mediu și un nivel al veniturilor cu 15% mai mic decât media în restul populației.

Figura 72 – Situația migrației la nivel de gospodărie

Migrația externă este un fenomen de amploare la nivelul județului. 23% dintre respondenți din județul Covasna (aproximativ una din patru gospodării) declară că au în prezent pe cineva plecat la muncă în străinătate. Migrația se evidențiază pe rutele Germania, Ungaria, Anglia, Spania, Italia, Elveția, Austria (cu procente semnificative la nivelul populației). În 9% dintre gospodării, din care 5% fără migrați în prezent, respondenții declară că în următoarele 6 luni cel puțin o persoană din familie urmează să plece la muncă în străinătate în special în Germania, Ungaria și Austria. Pentru 4%, din populație, în următoarele 6 luni migrația urmează să se intensifice (au pe cineva plecat și mai pleacă cineva în perioada următoare). Migrația actuală este semnificativă în microregiunile Kezdi și Orbai și tinde să se intensifice mai ales în zona Kezdi.

Figura 73 – Intenția de migrație în următoarea perioadă

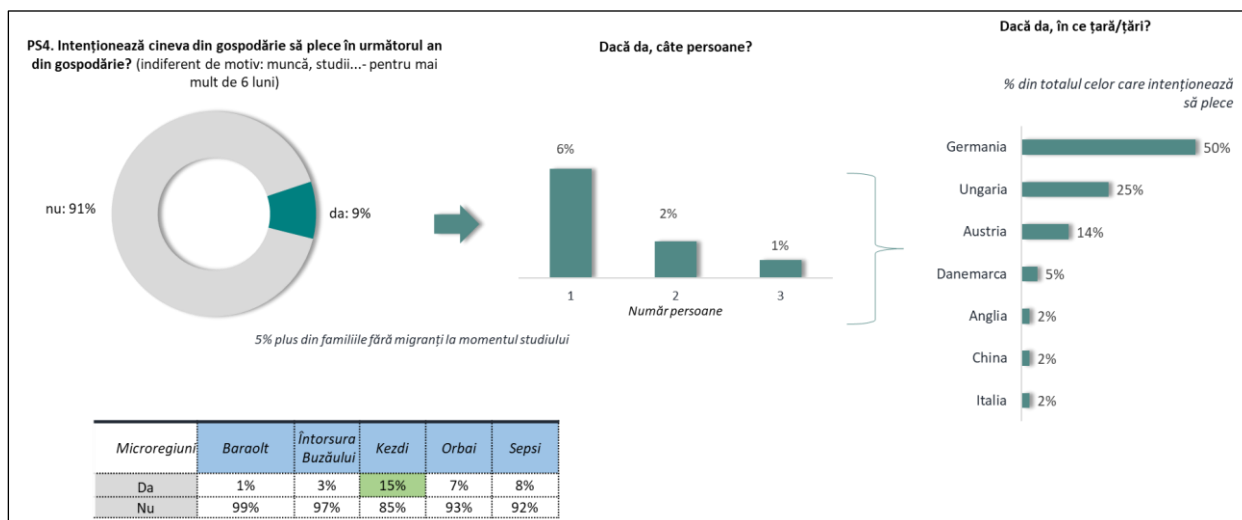
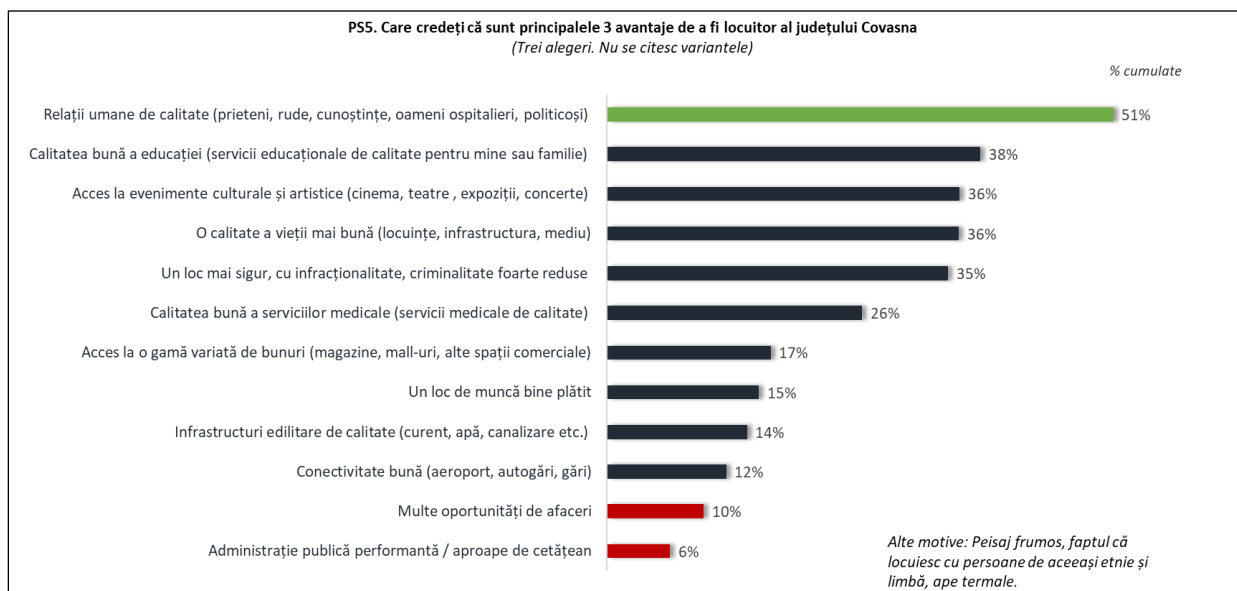

Figura 74 – Principalele avantaje de a fi locuitor al județului Covasna

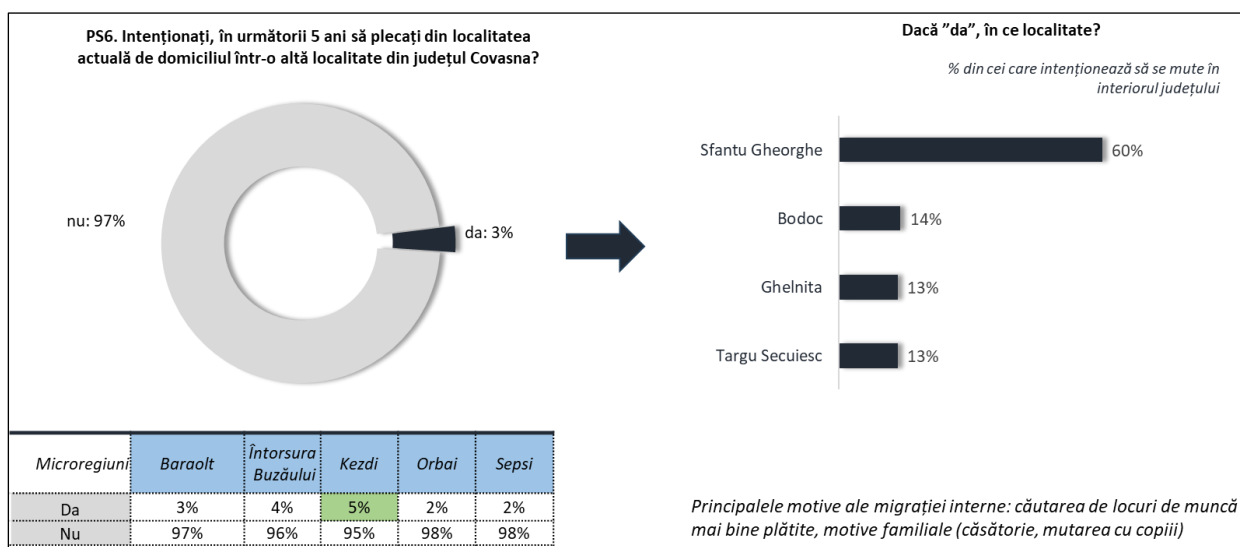
Din punct de vedere social, principalele elemente de atractivitate la nivel județean vizează relațiile umane de calitate inclusiv politețe, ospitalitate, bun simț (51%), calitatea bună a educației, inclusiv educație în limba maghiară (38%), accesul la evenimente culturale și artistice, inclusiv oportunitatea de manifestare a specificului etnic (36%) o calitate a vieții mai bună (din punct de vedere al locuirii, al infrastructurii și al mediului) (36%) și nivel acceptabil de siguranță, cu infracționalitate și criminalitate reduse (35%). Deficitul major are în vedere administrarea publică și oportunitățile de afaceri, conectivitatea și calitatea infrastructurilor edilitare.

Tabel 28 – Distribuția avantajelor de a fi locuitor al județului Covasna pe microregiuni

Care credeți că sunt principalele 3 avantaje de a fi locuitor al județului Covasna (Trei alegeri. Procente cumulate la nivel regional)					
Microregiuni	Baraolt	Întorsura Buzăului	Kezdi	Orbai	Sepsi
Un loc de muncă bine plătit	15%	17%	14%	10%	17%
O calitate a vieții mai bună (locuințe, infrastructura, mediu)	45%	46%	28%	34%	36%
Calitatea bună a educației (servicii educaționale de calitate pentru mine sau familie)	45%	19%	42%	43%	36%
Calitatea bună a serviciilor medicale (servicii medicale de calitate)	36%	21%	23%	27%	26%
Acces la evenimente culturale și artistice (cinema, teatre, expoziții, concerte)	31%	21%	33%	31%	43%
Relații umane de calitate (prieteni, rude, cunoștințe, oameni ospitalieri, politicoși)	43%	60%	58%	56%	47%
Conectivitate bună (aeroport, autogări, gări)	9%	11%	11%	12%	14%
Multe oportunități de afaceri	13%	19%	11%	7%	7%
Acces la o gamă variată de bunuri (magazine, mall-uri, alte spații comerciale)	18%	6%	11%	24%	20%
Un loc mai sigur, cu infracționalitate, criminalitate foarte reduse	32%	51%	40%	36%	28%
Infrastructuri edilitare de calitate (curent, apă, canalizare etc.)	7%	8%	16%	17%	15%
Administrație publică performantă / aproape de cetățean	5%	2%	9%	2%	7%
Alt motiv	15%	17%	14%	10%	17%

Distribuția aprecierilor la nivelul microzonelor evidențiază faptul că în toate regiunile calitatea relațiilor umane înregistrează procente semnificative. Remarcăm faptul că în Regiunea Baraolt pe primele poziții (fără însă ca diferența să fie semnificativă față de indicatorul menționat (calitatea relațiilor umane) se poziționează alți doi indicatori, respectiv calitatea vieții și serviciilor educaționale. De asemenea, remarcăm ponderile ridicate cumulate la nivel de populație în Întorsura Buzăului pentru siguranță și calitatea vieții și în Sepsi pentru accesul la evenimente culturale și artistice.

Figura 75 – Migrație internă. Localitatea din județul Covasna în care locuitorii intenționează să se mute în următorii 5 ani

Pe ultimul loc în toate regiunile se poziționează calitatea administrației publice. La nivel de microzone remarcăm și faptul că în Baraolt sunt nesatisfăcătoare pentru populației și infrastructurile edilitare și nivelul de conectivitate (aeroport, autogări, gări) cu celelalte regiuni din țară. În Întorsura Buzăului, de asemenea infrastructurile edilitare sunt nesatisfăcătoare, precum și accesul la o gamă variată de bunuri (mall-uri, magazine, spații comerciale ample). În Orbai procente scăzute de satisfacție se înregistrează în privința oportunităților de afaceri și al locurilor de muncă, oportunitățile de afaceri fiind deficitare și în Sepsii.

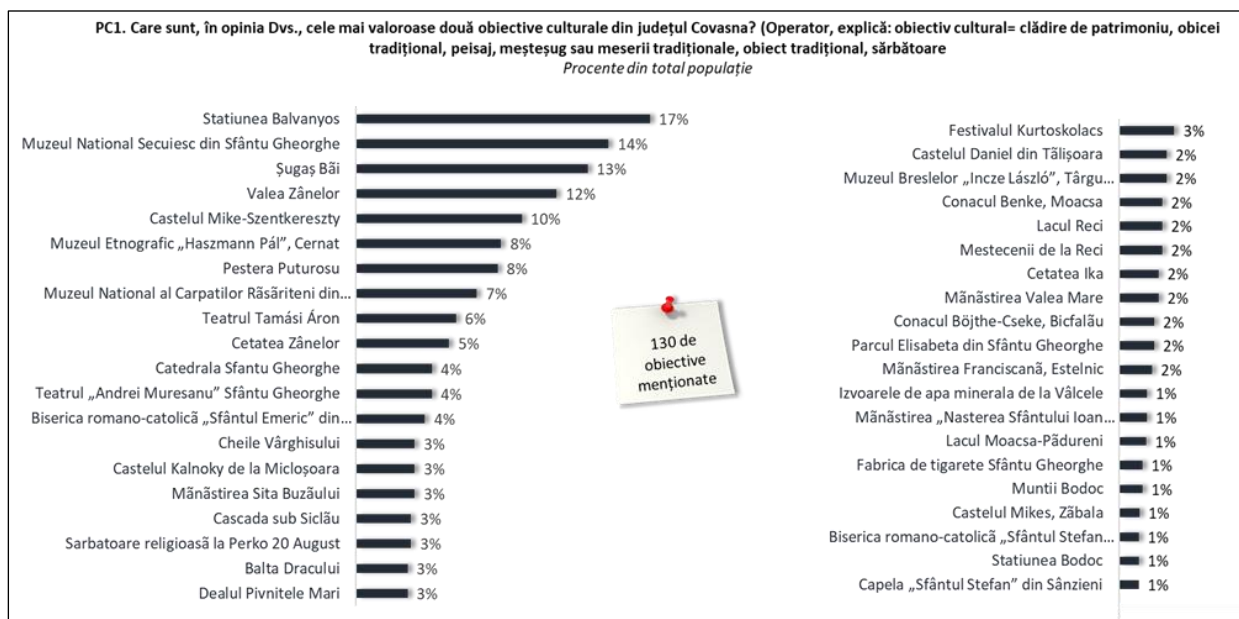
Municipiul Sfântu Gheorghe este principalul pol de atractivitate pentru migrația internă la nivel județean, doi din trei respondenți care intenționează să își schimbe localitatea de domiciliu în următorii cinci ani, dorește să se mute în acest municipiu. Acest fapt are potențialul de a menține ridicată presiunea spre dezvoltări imobiliare în zona metropolitană a municipiului Sfântu Gheorghe. Municipiul Sfântu Gheorghe atrage migranți intrajudețeni din toate regiunile, dar mai ales din Kezdi și Întorsura Buzăului.

Observăm însă că intensitatea migrației interne este relativ redusă (3%) din populație și se realizează prioritar pe ruta rural-urban, în special în rândul segmentului de populație tânără. În acest context dezvoltările imobiliare trebuie să ia în considerație limitările financiare ale acestui segment de populație și necesitățile de infrastructură de transport și de îngrijire și educare a copiilor mici.

Patrimoniul cultural

Patrimoniul cultural, material și imaterial, arhitectural și peisagistic al județului este foarte de amplu și constituie baza atractivității locale și a sentimentului de apartenență contribuind semnificativ la aprecierea județului și la dorința de a rămâne în județ. În cadrul sondajului de opinie au fost menționate 130 de obiective culturale din județul Covasna (un număr impresionat comparativ cu județele din jur) principalele fiind Stațiunea Balvanyoș, Muzeul Național Secuiesc din Sfântu Gheorghe, Șugas Băi, Valea Zânelor, Castelul Mike-Szentkereszty. Este de remarcat faptul că la nivelul județului diversitatea obiectivelor culturale implică și o dispersie semnificativă a locațiilor, din punct de vedere cultural județul Covasna fiind semnificativ descentralizat, în comparație cu alte județe în care municipiul reședință concentrează majoritatea patrimoniului cultural din județ. Este de asemenea de remarcat, prin comparație cu alte județe din zonă, faptul că în fruntea clasamentului se poziționează două stațiuni balneoclimaterice, ceea ce este relevant pentru imagologia generală a locuitorilor privind poziționarea specifică a județului în peisajul cultural al regiunii, iar, în al doilea rând se remarcă numărul relativ scăzut de componente ale patrimoniului imaterial (evenimente, tradiții, sărbători) în lista prezentată, deși calitatea relaționării în spațiul public este unul dintre principalele argumente ale satisfacției de a fi cetățean al județului.

Figura 76 – Cele mai valoroase obiective culturale din orașele județului Covasna

După cum se poate observa în graficul anterior majoritatea obiectivelor menționate sunt obiective de patrimoniu material, în special arhitectural și peisagistic. Cu toate că numărul acestora este semnificativ, așa cum am mai precizat, 27% dintre respondenți menționează în cadrul sondajului de opinie că starea patrimoniului construit este euna precară, iar aproape unul din trei respondenti (31%) consideră că monumentele nu sunt bine semnalizate astfel încât să fie accesibile din punct de vedere turistic pentru cineva care nu este din zonă/localitate.

Figura 77 – Aprecierea calității patrimoniului construit

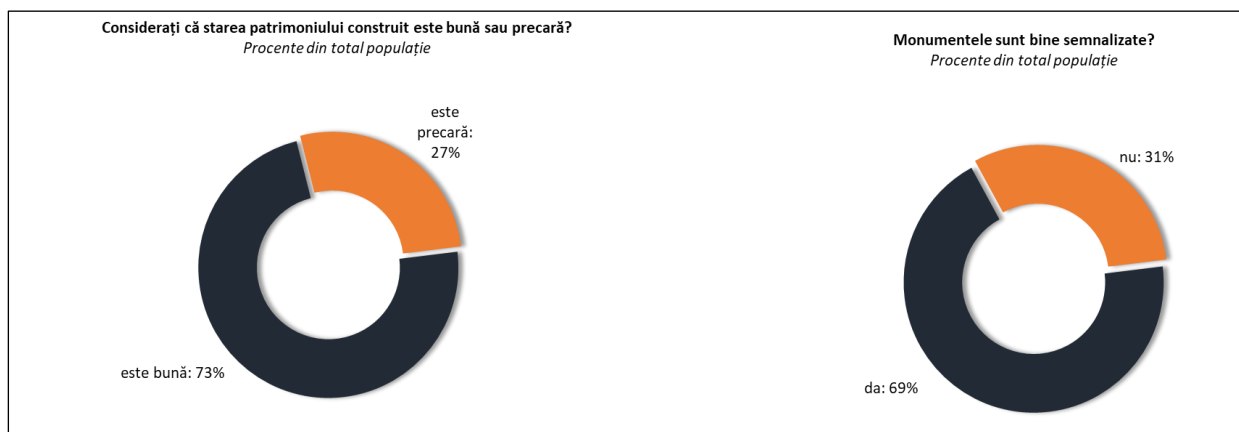
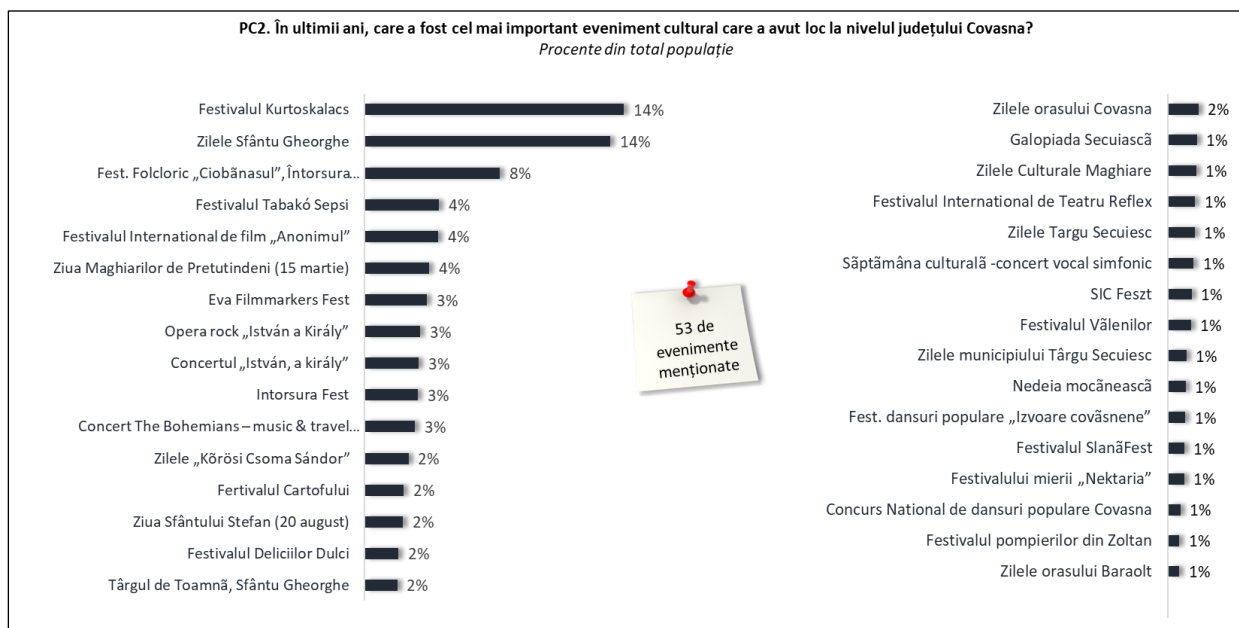

Figura 78 – Percepția privind cele mai importante evenimente din județ

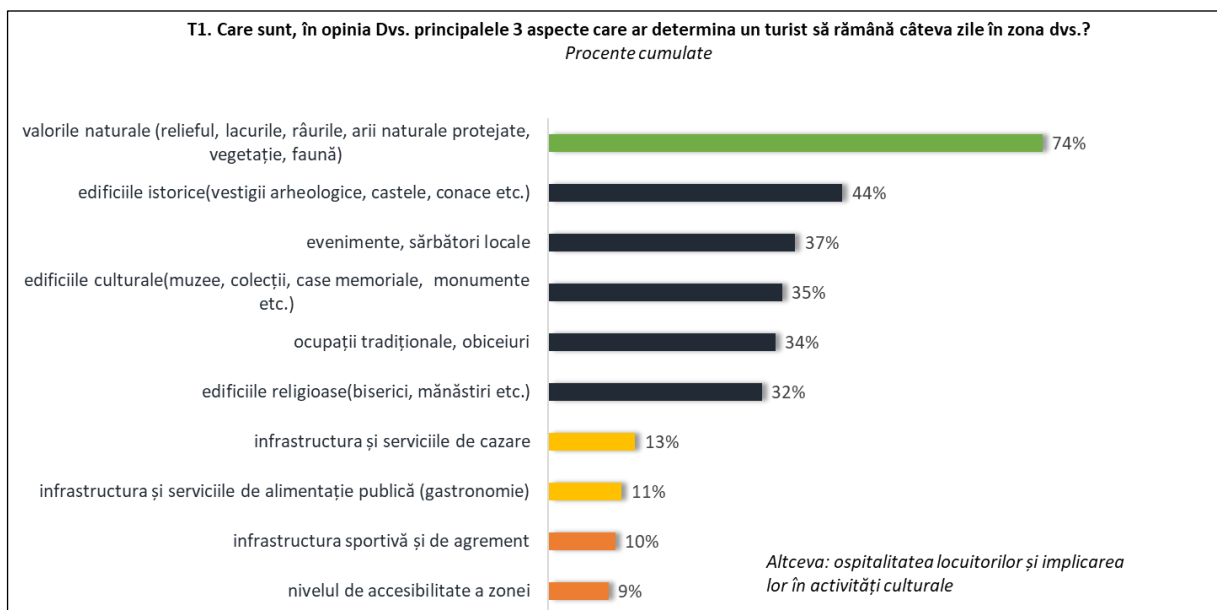
Cele mai importante evenimente menționate de către respondenți care au avut loc în ultimii ani în județul Covasna au fost, în opinia respondenților, Festivalul Kurtoskalacs, Zilele orașului Sfântu Gheorghe și Festivalul Folcloric Ciobănașul din Întorsura Buzăului. Se observă o pondere mai mică a nominalizărilor evenimentelor culturale destinate tinerilor și adolescenților, însă se remarcă numărul mare de evenimente culturale menționate de către respondenți la această întrebare deschisă: 53 de evenimente. De asemenea este remarcabilă diversitatea tematică a evenimentelor menționate (film, teatru, muzică populară, rock, simfonică, gastronomie, dans, tradiții și obiceiuri). O pondere importantă în ansamblul evenimentelor menționate o au zilele orașelor, care prilejuiesc manifestări culturale diverse.

Turism

În opinia populației din județul Covasna principalele trei aspecte care ar determina un turist să rămână câteva zile în zonă sunt valorile naturale ale zonei, în special resursele naturale din stațiunile balneoclimaterice. Pentru trei sferturi din populația județului acestea reprezintă principalul element de atractivitate a județului. La semnificativ de mare distanță, din punct de vedere procentual, se poziționează edificiile istorice, evenimentele și sărbătorile locale, edificiile culturale și cele religioase și obiceiurile și tradițiile locale. Indexul de argumente utilizat în cadrul chestionarului a fost completat în mod spontan de către respondenți cu elemente care țin de ospitalitatea localnicilor și de implicarea lor în activități culturale.

Din punct de vedere turistic însă, în percepția locuitorilor județului, Covasna atrage turiști pe termen mediu (câteva zile) în stațiunile balneare pe care le are. Pe parcursul colectării datelor aproape toți respondenții au menționat cel puțin un beneficiu terapeutic al uneia dintre stațiuni (de la boli cardiace și reumatologice la afecțiuni pulmonare, renale, dermatologice și altele), turismul balnear fiind în mod evident un element nu doar turistic, ci și de mândrie locală.

Figura 79 – Percepția privind cele mai importante evenimente din județ

Deficitare, din perspectiva respondenților la sondajul de opinie, rămân însă facilitățile de cazare pentru turiști și infrastructura și serviciile de alimentație publică, infrastructura sportivă și de agrement care să completeze infrastructura balneoclimaterică și să permită atragerea unui public tânăr în zonă și nivelul de accesibilitate al zonei, autoturismul și mijloacele de transport rutier (autocare, microbuze) fiind utilizate aproape în exclusivitate.

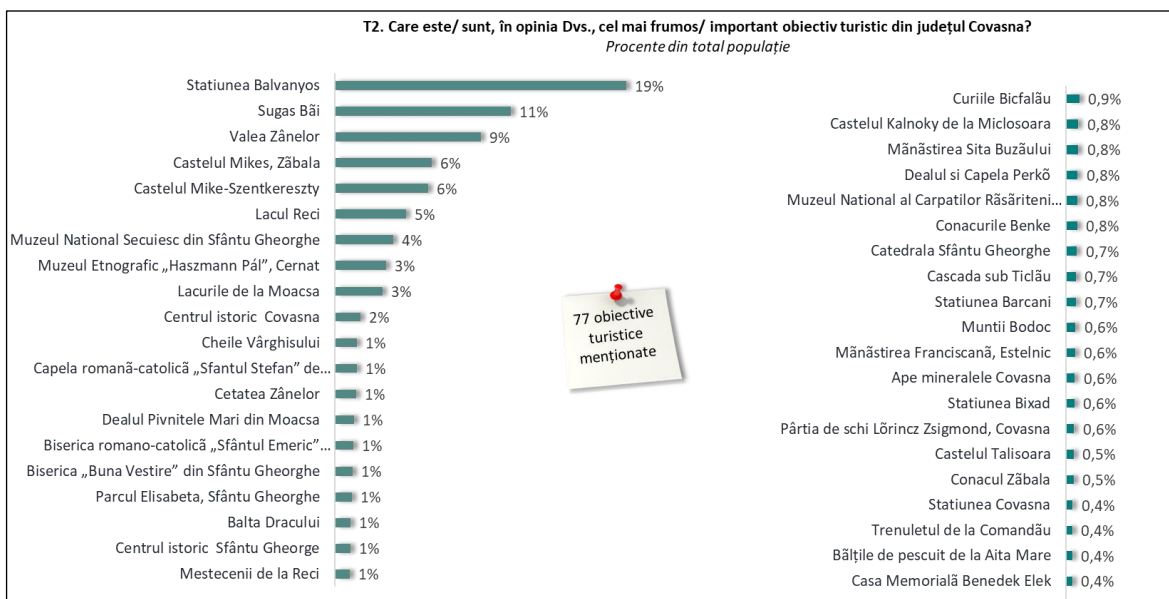
Tabel 29 – Principalele aspecte care atrag un turist în zonele din județul Covasna.
Comparație pe zone

Care sunt, în opinia Dvs. principalele 3 aspecte care ar determina un turist să rămână câteva zile în zona dvs.?
(Procente cumulate la nivel de zonă)

Microregiuni	Baraolt	Întorsura Buzăului	Kezdi	Orbai	Sepsi
valorile naturale (resursele balneare în principal)	79%	85%	77%	76%	69%
edificiile istorice (vestigii arheologice, castele, conace etc.)	36%	52%	43%	46%	44%
edificiile religioase (biserici, mănăstiri etc.)	31%	43%	37%	29%	29%
edificiile culturale (muzee, colecții, case memoriale, monumente)	43%	21%	36%	31%	37%
evenimente, sărbători locale	40%	44%	32%	34%	39%
ocupații tradiționale, obiceiuri	29%	36%	32%	44%	35%
infrastructura și serviciile de cazare	16%	8%	10%	15%	14%
infrastructura și serviciile de alimentație publică (gastronomie)	13%	4%	9%	12%	13%
infrastructura sportivă și de agrement	11%	2%	9%	7%	12%
nivelul de accesibilitate a zonei	4%	4%	16%	7%	8%

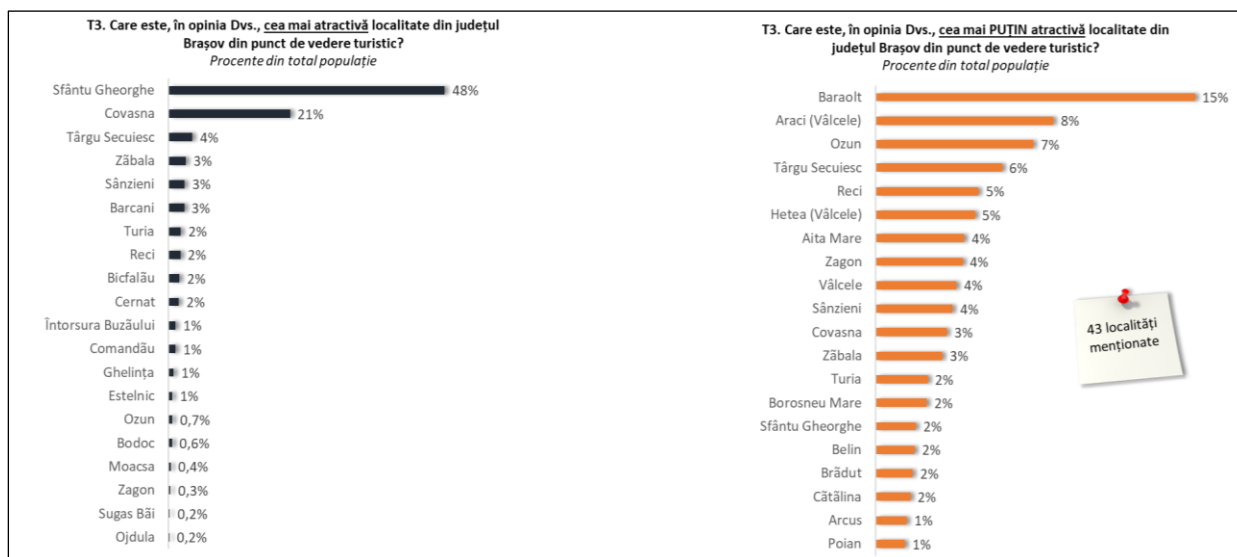
După cum se poate observa în tabelul vizibilitatea foarte ridicată a valorilor naturale caracterizează toate regiunile din județ, fiind poziționată pe primul loc în fiecare dintre ele, în Baraolt edificiile culturale se situează pe locul secund la o distanță relativ mică de evenimentele și sărbătorile locale din zonă. În toate celelalte regiuni pe locul secund sunt plasate edificiile istorice, în special castele și conace antebelice.

Figura 80 – Percepția privind cele mai importante atracții turistice din județ

La nivel județean au fost menționate 77 de obiective turistice percepute a fi importante, atractive de către locuitorii județului. Ierarhia este condusă de stațiunile Balványos și Șugaș Băi. Stațiunile Covasna, Bixad și Barcani au fost de asemenea menționate în cadrul întrebării deschise. Bogăția turistică a județului este accentuată de numărul mare de castele și conace, mănăstiri, capele și catedrale, dar și muzee și case memoriale.

Tabel 30 – Percepția privind cele mai atractive și cele mai puțin atractive localități din județul Covasna

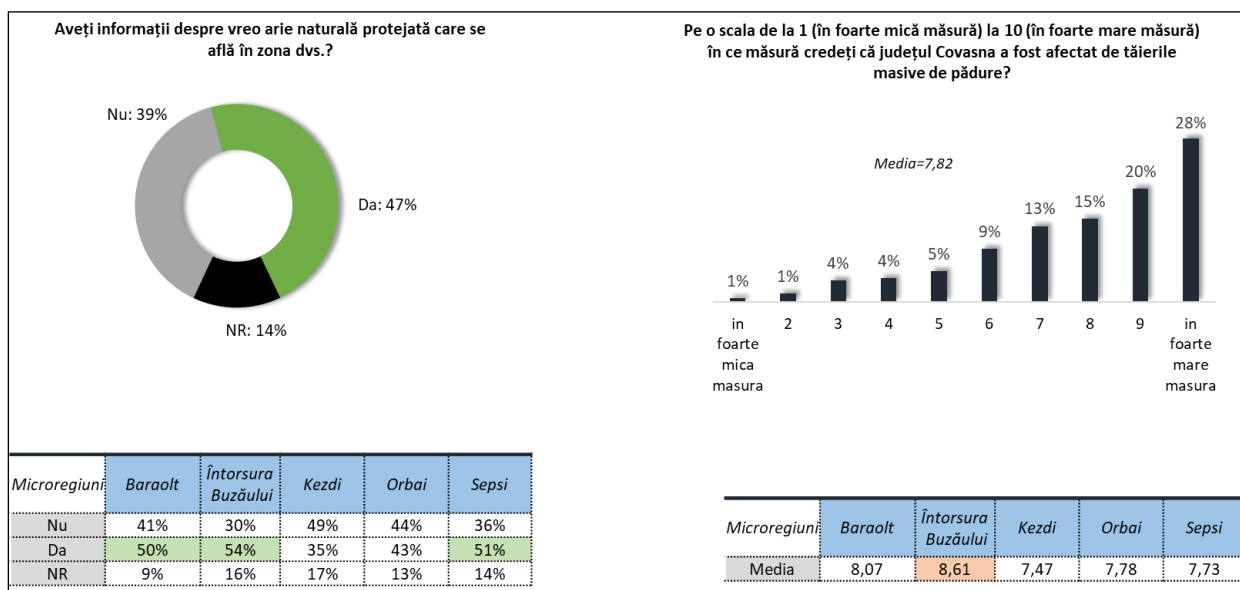
Solicitarea de a menționa cea mai atractivă și cea mai puțin atractivă localitate din județ, adresată respondenților a returnat un număr relativ mic de localități atractive (21) și un număr relativ mare de localități considerate foarte puțin atractive (43), ceea ce evidențiază un nivel relativ ridicat de nemulțumire față de managementul și administrarea locală, în majoritatea situațiilor localitatea neatractivă menționată fiind tocmai localitatea din care respondentul face parte.

Ierarhia localităților cu cea mai mare atractivitate este condusă de municipiul Sfântu Gheorghe, 48% dintre respondenți apreciind că acesta este cel mai atractiv punct urban al județului, deși, dacă luăm în considerare lista obiectivelor atractive la nivel județean puține dintre acestea sunt efectiv amplasate în Sfântu Gheorghe. Covasna este cel de al doilea plasat oraș ca atractivitate în județ, la mai puțin de jumătate din cotația procentual a municipiului Sfântu Gheorghe. Toate celelalte localități sunt menționate în procente relativ mici, la limita marjei de eroare ceea ce arată că din punct de vedere perceptiv județul este concentrat estetic în jurul acestor două zone urbane.

Ierarhia localităților lipsite de atractivitate este condusă de Baraolt, urma în special de localități rurale, deși, după cum se poate observa în grafic majoritatea localităților urbane din județ (Târgu Secuiesc, Covasna, Sfântul Gheorghe) se află pe această listă în primele 20 de poziții. Orașul Baraolt, comuna Vâlcele și comuna Ozun rămân principalele repere ale lipsei de atractivitate în plan local.

Arii protejate

Figura 81 – Nivelul de informare cu privire la ariile protejate din proximitatea zonei de domiciliu

Nivelul de informare al populației cu privire la ariile naturale protejate din zonă este relativ ridicat, aproape jumătate (47%) dintre respondenții la sondajul de opinie declarând că au informații privind zonele protejate din zona de locuire. Nivelul cel mai ridicat de informare a fost înregistrat în Întorsura Buzăului (54% din total respondenți), însă cote majoritare din populație au fost măsurate și în Baraolt și Sepsi.

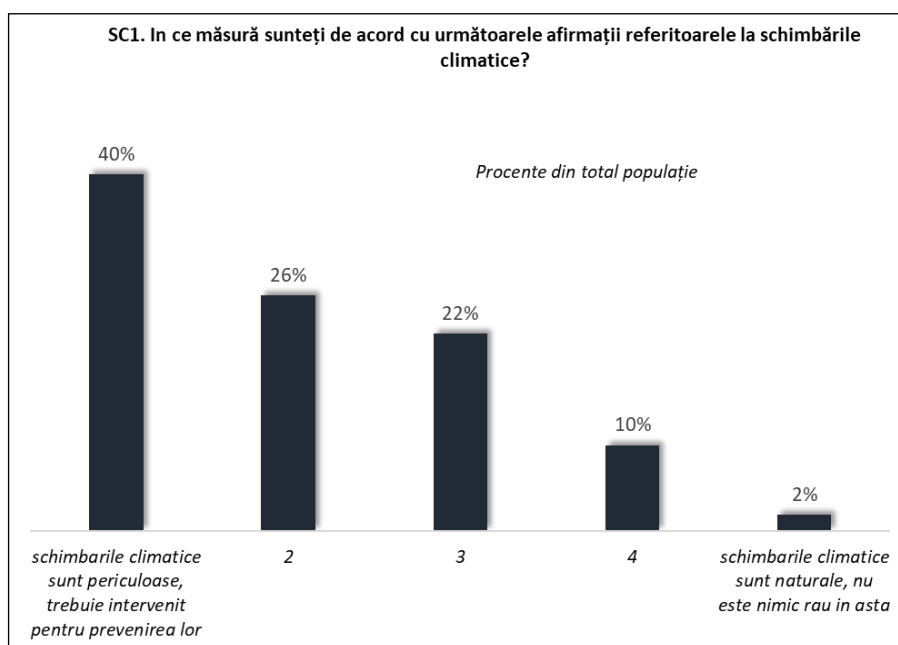
Probabilitatea de a fi informat cu privire la ariile protejate este similară în mediul urban și în cel rural, scade odată cu creșterea în vârstă a respondentului, ceea ce arată o relativ bună informare (51%) în segmentul tânăr al populației (18-29 ani) fapt atipic la nivel național (unde persoanele mature sau vârstnice cunosc mai bine ariile protejate decât tinerii), deschizând posibilitatea dezvoltării unei culturi ecologice în rândul tinerilor care să constituie o bună practică la nivel național (competiții montane destinate tinerilor, refaceri și marcări de trasee, competiții

de fotografie montană, de producții video etc.). Cunoașterea ariilor protejate la nivel județean este similară pentru femei și bărbați. Educația este însă un factor major de diferențiere, creșterea nivelului de educație determinând în mod semnificativ creșterea nivelului de informare, de la 38% grad de informare în rândul persoanelor cu studii elementare la 67% informare în rândul persoanelor cu studii superioare.

Preocuparea pentru tăierile masive de pădure este relativ ridicată la nivel județean (7,82 puncte din 10 posibile), cu aproape jumătate din populație (48%) care declară că județul Covasna a fost afectat într-o foarte mare măsură de aceste practici. Un plus de interes în această problemă, înregistrăm în Întorsura Buzăului, cu o medie de 8,61 puncte din 10 posibile.

Schimbări climatice

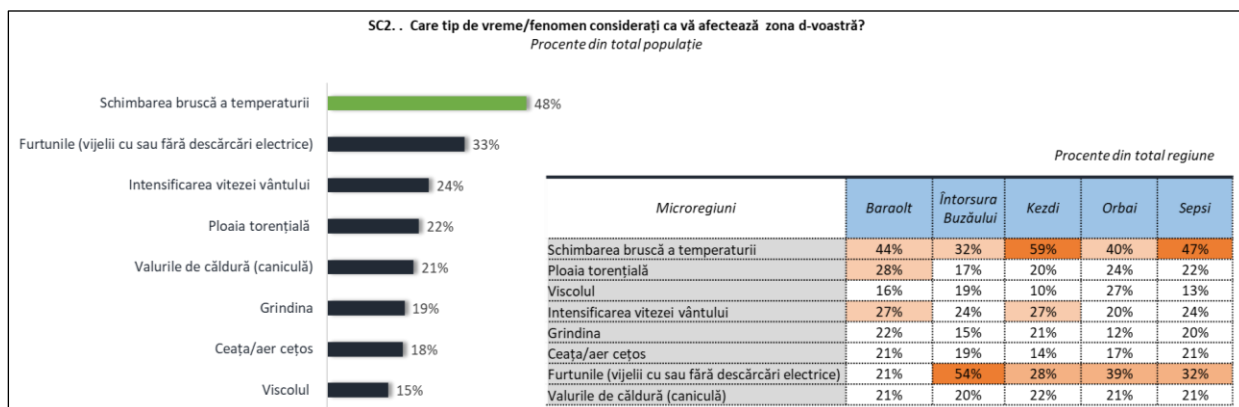
Figura 82 – Opinia față de schimbările climatice. Diferențe zonale

La nivelul județului îngrijorarea pentru schimbări climatice este ridicată, aproximativ două treimi dintre respondenți (66%) considerând că schimbările climatice sunt periculoase, trebuie intervenit pentru prevenirea lor. Nivelul cel mai ridicat de îngrijorare se înregistrează în Întorsura Buzăului, iar cel mai scăzut în Kezdi. Persoanele din mediul urban tind să fie ușor mai îngrijorate de schimbările climatice decât persoanele din mediul rural, fără însă ca diferența să fie semnificativă statistic. Nivelul de îngrijorare scade semnificativ odată cu creșterea în vârstă a respondenților, de la 73% îngrijorare în rândul tinerilor (note de 1 și 2 pe scala anterioară) la 48% îngrijorare în cazul persoanelor de peste 60 de ani. Femeile tind să fie mai puțin îngrijorate decât bărbații în privința schimbărilor climatice. Nivelul de îngrijorare crește odată cu creșterea nivelului de educație a respondentului.

Principalul fenomen care creează cel mai intens disconfort (48% din total respondenți) este schimbarea bruscă a temperaturii. Furtunile și vijeliile sunt de asemenea două fenomen extreme care afectează în mod semnificativ populația din județ.

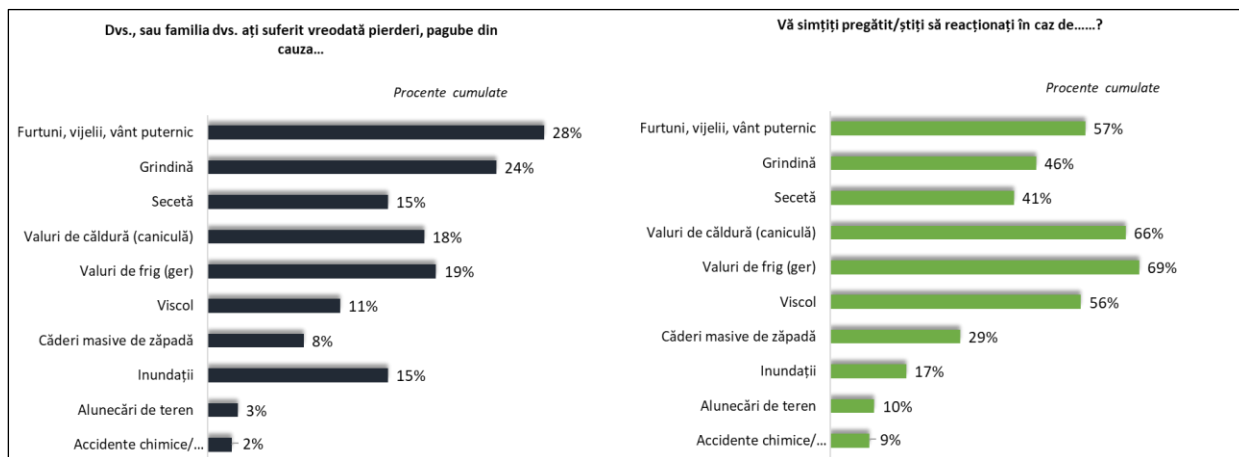
Figura 83 – Fenomenele climatice care afectează cel mai tare populația

Analiza comparativ la nivel zonal arată că în Kezdi schimbarea bruscă a temperaturii înregistrează pondere de îngrijorare semnificativ mai ridicată decât media în restul județului, iar furtunile și vijeliile îngrijorează persoanele din regiunea Întorsura Buzăului într-o măsură semnificativ mai ridicată decât în restul județului. În Baraolt, alături de schimbarea bruscă a temperaturii ploile și intensificările vântului sunt de asemenea îngrijorătoare pentru ponderi ridicate din populație.

Gestionarea riscurilor

Figura 84 – Situații de risc la nivelul populației și nivel perceput de reziliență

Furtunile, vijeliile și vânturile puternice sunt fenomenele care au generat, conform declarațiilor respondenților la sondajul de opinie cele mai multe pagube, ca pondere a populației afectate, mai mult de un sfert dintre participanții la sondajul de opinie declarând că ei sau familia din care provin a suferit cel puțin o dată din cauza acestui fenomen. Deși experiența este semnificativă gradul de pregătire a celor care au avut astfel de experiențe este mediu, puțin mai mult de jumătate din populație (57%) declarând că este pregătită să facă față acestui tip de fenomene.

Reziliența medie a populației la riscuri naturale este medie, 40% din populație fiind pregătită să facă față unei situații noi de risc. Nivele mediu-ridicate de pregătire în gestionarea riscurilor, la nivelul populației se înregistrează în caz de valuri de căldură sau ger (peste două

treimi dintre respondenți declarându-se pregătiți în astfel de situații și în caz de viscol (56% nivel de pregătire). Dintre fenomenele cu incidență istorică ridicată, cel puțin în percepția populației, inundațiile (cu 15% din populație care are un istoric de risc cu acest tip de fenomen, respectiv una din șase persoane intervievate) sunt cele pentru care populația este pregătită în cea mai mică măsură (17%), pregătirea venind în principal din experiența trecută.

Figura 85 – Situații de risc experimentate la nivelul populației și nivelul zonal de reziliență

Procente cumulate din total regiune	Dvs., sau familia dvs. ați suferit vreodată pierderi, pagube din cauza...					Vă simțiți pregătit/știți să reacționați în caz de.....?				
	Baraolt	Întorsura Buzăului	Kezdi	Orbai	Sepsi	Baraolt	Întorsura Buzăului	Kezdi	Orbai	Sepsi
<i>Furtuni, vijelii, vânt puternic</i>	24%	39%	17%	34%	31%	54%	42%	61%	64%	56%
<i>Grindină</i>	16%	29%	21%	33%	24%	47%	31%	55%	46%	43%
<i>Secetă</i>	12%	7%	14%	18%	16%	42%	22%	52%	46%	38%
<i>Valuri de căldură (caniculă)</i>	12%	25%	13%	24%	19%	64%	87%	65%	69%	61%
<i>Valuri de frig (ger)</i>	20%	32%	13%	22%	19%	65%	77%	71%	76%	64%
<i>Viscol</i>	13%	16%	3%	16%	13%	55%	41%	58%	55%	58%
<i>Căderi masive de zăpadă</i>	11%	8%	8%	8%	9%	29%	11%	30%	38%	31%
<i>Inundații</i>	15%	9%	7%	15%	19%	25%	12%	21%	19%	13%
<i>Alunecări de teren</i>	5%		2%	2%	3%	16%	6%	9%	9%	9%
<i>Accidente chimice/ radioactive/industriale</i>	4%	1%	3%	1%	2%	6%	1%	13%	9%	9%

La nivel de microzone Kezdi este regiunea cu intensitatea cea mai redusă a experiențelor cu evenimente de risc natural sau antropic, grindina fiind singurul eveniment menționat de peste 20% din populație ca eveniment care a produs pagube la nivelul gospodăriilor. La popula Opus, Orbai este regiunea în care patru riscuri majore sunt menționate cu ponderi semnificative: furtunile, vijeliile și vânturile puternice (34%), grindina (33%) valurile de căldură (24%) și valurile de ger (22%). Grindina este un fenomen cu risc semnificativ și în Întorsura Buzăului și Sepsi. De altfel, zonele Întorsura Buzăului și Orbai sunt zonele cu cel mai ridicat coeficient de risc la nivel județean, 18%, respectiv 17% în Orbai din populația acestor zone declarând în cadrul sondajului de opinie că au fost afectați direct sau la nivel familial de cel puțin unul din fenomenele de risc menționate în tabelele anterioare.

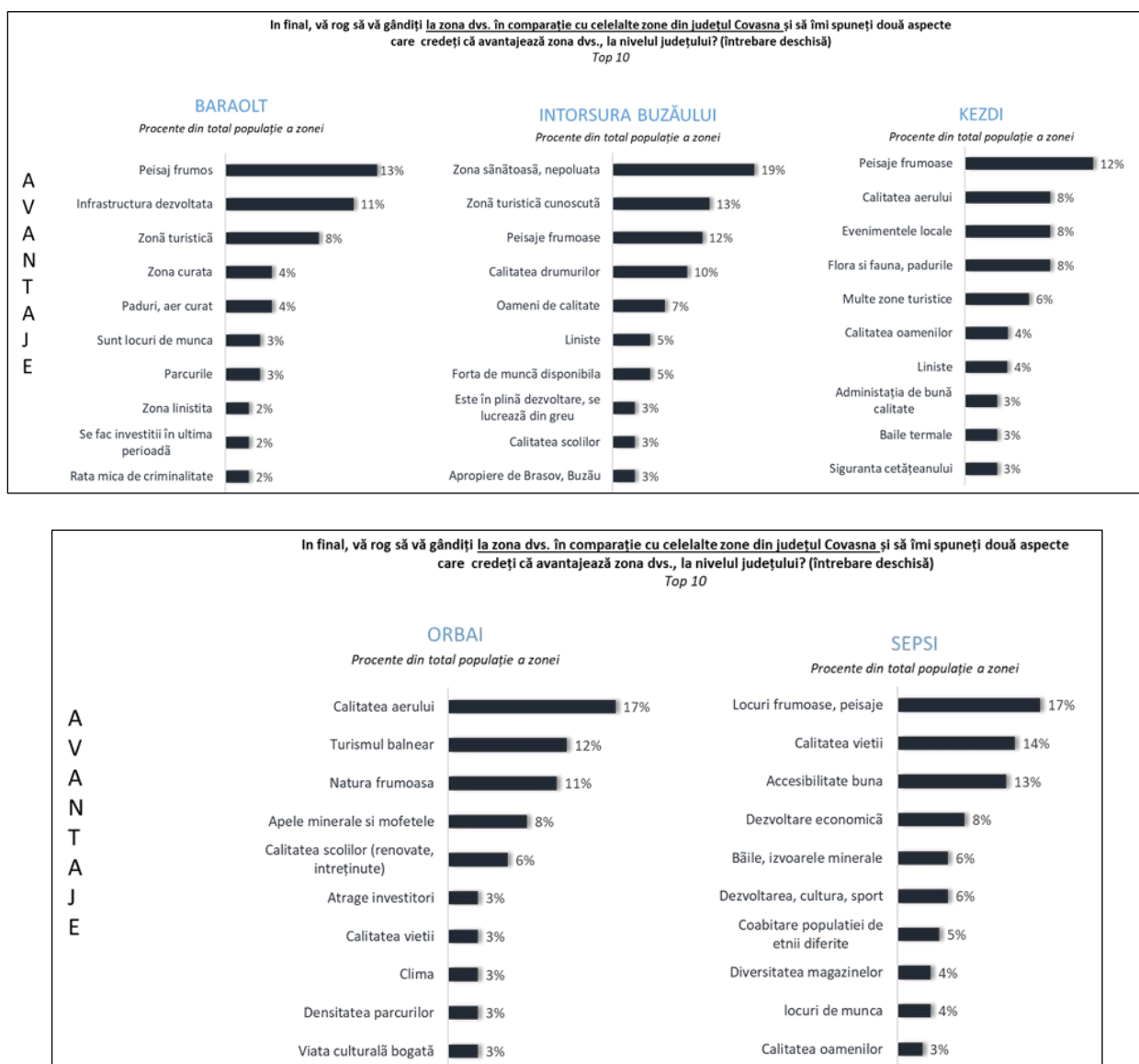
Dacă în Orbai, însă, ca și în Kezdi gradul pe pregătire al populației pentru a face față fenomenelor de risc menționate este de 43%, unul peste media la nivel județean, aceste două zone fiind și cele mai bine poziționate sub acest aspect, în Întorsura Buzăului, dimpotrivă, înregistrăm cel mai scăzut nivel de pregătire din județ, 33% din total populației declarându-se în medie, pregătită să facă față fenomenelor menționate, cu intensitate ridicată pentru valurile de căldură sau frig, dar nivel mai scăzut de pregătire pentru celelalte fenomene cu potențial distructiv.

Indicele de reziliență (gradul de pregătire pentru fiecare dintre factorii de risc enumerați anterior) este ușor mai ridicat în mediul urban decât în cel rural, crește odată cu vârsta de la 26% pentru tineri la 52% pentru persoanele de peste 60 de ani, este mai ridicat în rândul bărbaților decât la femeile și scade odată cu creșterea nivelului de educație a respondentului. Reziliența declarată în rândul populației maghiare (44%) este semnificativ mai ridicată decât în cazul celorlalte etnii (34%).

Avantaje și dezavantaje

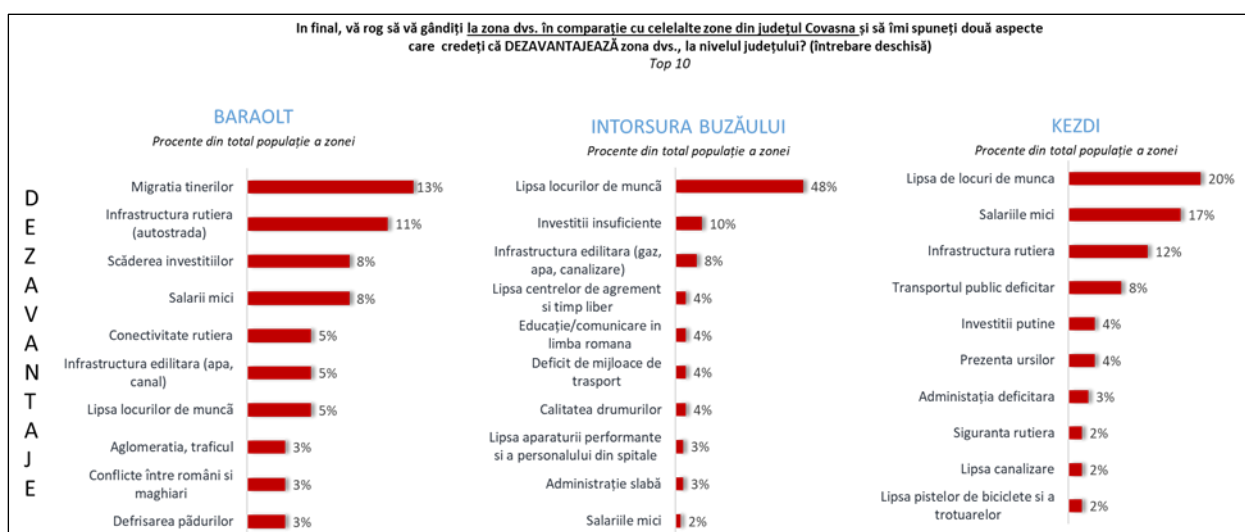
Răspunsurile la aceste întrebări au fost libere, fiind recodificate la nivelul întregului eșantion. Principalele avantaje percepute, la nivelul tuturor zonele sunt peisajele frumoase, la care în mod particular, pe zone, în ierarhia principalelor zece mențiuni se adaugă: pentru Baraolt infrastructura dezvoltată care susține atractivitatea turistică, pentru Întorsura Buzăului lipsa de poluare care susține atractivitatea turistică, pentru Kezdi calitatea aerului, obiectivele naturale și evenimentele locale, în Orbai turismul balnear și resursele balneare, iar pentru Sepsî calitatea vieții și accesibilitatea bună. Alte elemente specifice la nivel zonal au fost în Baraolt prezența locurilor de muncă și a investițiilor, în Întorsura Buzăului calitatea drumurilor și proximitatea față de Buzău și Brașov, în Kezdi administrația de calitate și băile termale, în Orbai calitatea școlilor și atractivitatea pentru investitori, iar în Sepsî resursele naturale și calitatea relațiilor interetnice.

Figura 86 – Avantaje percepute la nivel de microregiune

Dezavantajele menționate de către respondenți au în prim plan lipsa locurilor de muncă și salariile mici. Specific în fiecare dintre regiuni se adaugă elemente noi: în Baraolt în prim plan sunt migrația și deficitul de infrastructură rutieră, respectiv lipsa unei autostrăzi care să facă legătura între județ și rețeaua națională de drumuri de mare viteză, de asemenea este importantă percepția în zonă că ritmul investițiilor a scăzut de unde și deficitul de locuri de muncă; în Întorsura Buzăului investițiile insuficiente și calitatea scăzută sau lipsa infrastructurilor edilitare se adaugă deficitului de locuri de muncă; în Kezdi infrastructura rutieră deteriorată și deficitul de transport public sunt elementele care dezavantajează zona în mod suplimentar; în Orbai deficitul de infrastructură rutieră se poziționează în prim plan, coroborat cu lipsa investițiilor și a facilităților de transport călători; iar în Sepsi alături de infrastructura rutieră deteriorată, cu ponderea cea mai mare dintre toate cele cinci regiuni ca aport la deficitul de atractivitate al zonei se adaugă, în plus față de elementele generale depopularea și politizarea excesivă.

Figura 87 – Dezavantaje percepute la nivel de microregiune

Bibliografie

1. ADR Centru (2021) Planul de dezvoltare al Regiunii Centru 2021-2027, <http://www.adrcentru.ro/dez-reg/versiunea-finala-a-planului-de-dezvoltare-regionala-centru-2021-2027/>
2. Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Covasna (2023) Registrul Județean de Furnizori Formare Profesională Autorizați, <https://covasna.mmanpis.ro/wp-content/uploads/2023/06/RJFFPA-2023.pdf>
3. Consiliul Județean Covasna (2021) Strategia Integrată de Dezvoltare a Județului Covasna 2021-2030 – Raport final
4. Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2021) Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna pe anii 2021-2027 (proiect), <https://www.protectiasocialacv.ro/informatii-de-interes-public>
5. Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2023), Lista proiectelor selectate și evaluate în cadrul „Programului de colaborare cu organizații neguvernamentale care desfășoară activități de asistență socială, la nivelul județului Covasna, în anul 2023, <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/anunt/2023/04/lista-proiectelor-evaluate-2023.pdf>
6. Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2023), Raport anual privind activitățile desfășurate în anul 2022, <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/rapoarte/2023/raport-anual-privind-activitatile-desfasurate-2022.pdf>
7. Consiliul Județean Covasna -DGASPC Covasna (2023), Numărul copiilor cu măsură de protecție aflați în sistemul de protecție a copilului Covasna, anul 2022, <https://www.protectiasocialacv.ro/files/useruploads/intpublic/date-statistice/2023/01/date-statistice-pe-anul-2022.pdf>
8. Cucu Maria Alexandra (coord.) (2020), *Raportul național a stării de sănătate a populației României*, Ministerul Sănătății, Institutul Național de Sănătate Publică, Centrul Național de Evaluare și Promovare a Stării de Sănătate, București
9. Direcția de Sănătate Publică, *Baza de date a României: anul 2012*, București
10. DSP Covasna (2022) Raport de activitate, https://www.dspscovasna.ro/sites/default/files/info/rapoarte/raport%20de%20activitate%202022ds_p_cv.pdf
11. DSP Covasna (2022), Rețeaua sanitară, <https://www.dspscovasna.ro/ro/reteaua-sanitara>
12. Dumitrache Liliana, (2004), *Starea de sănătate a populației României. O abordare geografică*, Editura Univers Enciclopedic, București
13. Dumitru S., Corad B., Iamandi-Cioinaru C., Man T.-C., Marin M., Moldovan C., Teșliuc E., Grigoras V., Neculau G., Stanculescu M. S. (2016), *Atlasul zonelor rurale marginalizate și al dezvoltării umane locale din România*, Washington, D.C.: World Bank Group. <http://documents.worldbank.org/curated/en/237481467118655863/Atlasul-zonelor-rurale-marginalizate-s-I-al-dezvoltării-umane-locale-din-România>
14. Harper, S. (2006), *Ageing societies: myths, challenges and opportunities*, Hodder Arnold, New York
15. Ianoș I, Guran L. (1995) *Comportamentul demografic recent al orașelor României*, S.C.G., t XLII, București
16. Ianoș I., coord. (2015), *Instrumente metodologice și didactice în domeniul planificării și dezvoltării teritoriale*. Documentații pentru geografi urbaniști, Editura Universitară, București
17. Inspectoratul Școlar Județean Covasna (2021), Raport privind starea învățământului, <https://isj.educv.ro/sites/default/files/Raport%20starea%20invatamantului%20ISJ%20sem%20I%202020-2021%20semnat.pdf>
18. Institutul național de Statistică, tempo_online <http://statistici.insse.ro/shop/?lang=ro>
19. Institutul Național de Statistică, (2004), *Anuarul Statistic al României*, București
20. Institutul Național de Statistică, *Recensământul populației și locuințelor 2011*

21. Institutul Național de Statistică, Recensământul populației și locuințelor 2021, <https://www.recensamantromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive-caracteristici-demografice/>
22. Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, <http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/>;
23. Ministerul Muncii și Justiției Sociale (2019) Analiza și evaluarea grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale, [2019 - Raport grupuri vulnerabile final.pdf](#)
24. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023) https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/19072021_Camine_persoane_varstnice.pdf
25. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023) https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/11012023_Furnizori_acreditati.pdf
26. Ministerului Muncii și Solidarității Sociale (2023) https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/30012023_Cantine_sociale.pdf
27. Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (2023), <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala/4848>
28. Rotariu T. (2003) *Demografice și sociologia populației*, Editura Polirom, Iași
29. Roussel Louis, (1985), *Demographie et sociologie: deux disciplines solidaire*, European Journal of Population, 1,1
30. Swinkels R. (ed.), Stănculescu S.M., Anton S., Koo B., Man T., Moldovan C. (2014), *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România*, Banca Mondială, Washington
31. Taloș Ana Maria (2016), *Stilul de viață și impactul acestuia asupra stării de sănătate a populației. Studiu de caz: județul Ialomița*, Editura Universității din București
32. WHO (2008), *The Global Burden of Disease: 2004 Update*, World Health Organization, Geneva
33. *** (2014), Strategia de dezvoltare teritorială a României. Studii de fundamentare. Studiul 1. Analiza structurii și evoluției demografice, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, http://sdtr.ro/upload/STUDII/1.%20Sinteza_Analiza%20structurii%20si%20evolutiei%20demografice.pdf
34. *** (2008), Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, <http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/>;